غزلیات

بسم الله الرحمٰن الرحیم

(الف)

صورتګر چه ښه صورت په دیوال ساز کا
کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا

د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
چه له څه څاڅکی نه دا نقش و طراز کا

سترګی ورځی پوزه نور کښیږدی په مخ کښ
غاښ و شونډی ژبه خوله سره پرداز کا

یو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
چې په دواړو اوریدنه د آواز کا

بند په بند د لاسو ګوتی و بله کښیږدی
سر تر پایه درست صورت سره یو راز کا

که څوک زر کتابه وکښی له دې بابه
که په کښل شي زر به نور پسې آغاز کا

هر ویښته چې په صورت باندی لیده شي
که پر ځیر شي د شناخت وَر به درته واز کا

خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنګزیب چه آرایش د تخت او تاج کا
تخت و تاج به ئې مرګیَ تاخت و تاج کا

په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شي
ده زده چاری د کسری که د حجاج کا

زه غمجن په عید په جشن خبر نه شوم
که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا

اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو
څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا

چه په رګ می ګټُی کښیږدی رنګ ئې زیړ شي
طبیبان می به په څو د رنځ علاج کا

جدائی دِ ما په زړه کا هسی چاری
لکه باز ئې په تارو یا په دراج کا

دوه مین چه په هواد و بله بیل شي
خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا

څما اوښی د کوګل په جوش پیدا دِی
لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا

هر ناوک چه د قضا له شسته خیژی
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

Ketabton.com

بازیګر چه د بازیو صندوق وا کا
په یوه زمان کښ څو بازیَ برپا کا

نندارچی چه ورته ګوری حیرانیږی
بازیګر چه په بازیو کښ بلا کا

عارفان د سر په سترګو ګټُی کښیږدی
د خپل زړه په سترګو ګوری تماشا کا

دا عالم لکه طفلان ورته ښکاریږی
د طفلانو په بازی پوری خندا کا

همیشه خوښی د چا ده، د هغه ده
چه په زړه کښ د دنیا چاری فنا کا

د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسره کا بیا زر جفا کا

بیا رباب د مغنی ښه سرایت کا
په نغمه کښ نوی نوی حکایت کا

شیخ دِ کنج د صومعی زه به ګلګشت کړم
د بهارګلونه ما ته هدایت کا

ګدایانو لره غم د ګیډې ډیر دی
بادشاهان دی غم د ملک و ولایت کا

د وفا مهر کرم به ئې لا څه وِی
په جفا کښ چه دا هونبره عنایت کا

په ماڼې ئې هم خوشحال شم هم دلګیر شم
لکه څوک چه له چا شکر و شکایت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دِ ما د بخت اثر نه دی نو څه دی
له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا

په دا ښهر کښ ښرگند شراب خرڅیږی
محتسب د باده نوشو رعایت کا

که د کښلیو[1] د دیدن مینه گناه ده
سکه خوشحال ختټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر ښرگند کا
ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا

بادشاهی د بحر و برده که باور کړې
قناعت دِ که په خشک و تر خورسند کا

په هغه ځما سلام خرم دِ اوسی
چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا

خلق واړه داند وه په دریاب ډوب دی
کله کله له دریابه سر بلند کا

درویش بحره خوښی غم د هغو دَی
چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا

هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دِی
چه ملنگ د مسلې، هغه انند[2] کا

و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال ختټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول[3] کا
چه گلونه پرې کوی اغزی قبول کا

ارسطو تر افلاتون ښه وُ سکندر ته
په جهان کښ هر څوک مینه پخپَل کول[4] کا

څو می زړه په بیغمیَ پسی درومی
هونبره نور تازه غمونه را وصول کا

دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم
خبر نه یم چه له کومه را نزول کا

آشنایی لکه ښه تول[5] چه ورته اش[6] کړی
جدایی لکه ژلی ورانی د تول کا

یو ښکاره د قیامت علامت دا دی
په فاعل باندی چه اوس تیری مفعول کا

دریغه یَو هسی پیدا شی چه په عشق کښ
دا دِ ما لیونَی زړه څه خو معقول کا

زه د عشق په کنج توانگر یم که نور خلق
ټولول د زر و مال، متاع د پول کا

ځما دوې سترگی و لاری ته څلور شوې
که ښکاره د یار له لوریه خدای رسول کا

گنُدی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
چه خوشحال په جدائی کښ ډیر نول[7] کا

په اختر په جمعه څه غرض زما
زه مجنون یم سر نیولَی په صحرا

هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده
چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا

عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا
فاسقان به پخپل زړه کښ لَرِی غلا

د یاریَ لایق نه دی رنگ ئې ورک شه
چه ئې نه وی په یاریَ کښ وفا

د رښتینی[8] یاریَ لافی ډیر عالم کا
ولی ما پکښ و نه لیدَل رشتیا

---

۱. ښکلیو.

۲. عیش.

۳. بیهوده.

٤. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.

۵. کښت.

٦. په پښتو کښ د تعجب او مسرت کلمه ده.

۷. غم، ویر.

۸. رښتنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هی توبه د عشق د پېتو سرو لمبو نه — نه واښه نه ئی لرګی لګی په تا
په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی — په لیدل په اورېدل شی را پیدا
نه په پند لویږی له هر کانی بخری — دی سوخته سره بکر[1] لَرِی سودا
دا رنګینی معنې چیری دی خوشحاله
چه را درومی لکه ګل په بیاض ستا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته څما[2] — زه خو دِ ژوندی کړم که دروغ کړې که رشتیا
څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې — که دا عیب دِ نه وی په زړه سخته ئې بلا
که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی — عجب که لا پیدا شی یَوه تا غندی زیبا
په هونبره ډیر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئې ملوله — که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا
چه ګل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه — که خس را عنایت کړې هم په ګل نیولَی ما
څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم — چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا
که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره[3] ورک دی — په ښهر کښې څوک نشته چه مَیَن نه دی په تا
د سبر ونه ګوره په زمان شی نامنظوره — چه وخوځې په باغ کښې ته په دا قدر و بلا
نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبیَ طمطراق ستا — نور دِ لاس له ځانه پری وینځی عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې! — چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا
دواړه شونډی دِ تریاق زلفی ښامار دی — جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا
لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی — په شکیب کښې به په څو پائی مشتاق ستا
د بازیو دِ موندلی یم غلوه می — د هلک غندی رشتیا ګڼم مزاق ستا
ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړې — که قدم د چا په سر کښېږدی براق ستا
لکه تل وه همیشه په هغه شان دِی — هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
لکه باد د صبا راشی ګذر کا
ما خوشحال چه آزمیلی دَی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نګارا — شوخه غمزه ګره خنده رویه خود آرا
رنګ ئې د سړی ؤ اما خوی د ښاپیریو — تن ئې لکه سیم ؤ په زړه سخته سنګ خارا
راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه — کوی په کوی جار وزم پسې غواړم بخارا
ډیری لری نخښې[4] د صورت د زیبایی — څخو درته وایم یو څو نخښې آشکارا
دنکه[5] تازه کنکه[6] قد عرعره مو کمره — ښه ئې ترګلونو د ګلابو عذارا
غاښ ئې د ګوهر په لب شکر ابرو کمانه — تور باڼو ناوک په دواړو سترګو خونخوارا

---

۱. بکری.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۳. په لوری.
٤. نښی.
٥. د سید راحت په لغاتو کښې ابتدا په ساکن او په ګ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجګ راغلې ده.
٦. څربه پیغله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سيب سپينه زن ئې — مښک د مخ خالونه په مخ کښلې مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو — تور وربل ۇ دلی الفی ئې عنبر سارا
واړه ئې د تن جامی گلگونی زرنگاری — درسته سره لمبه وه چا ليدله خدارا
بيا هسی مدد کړه چه خوشحال سره دِ تل کړ
بخته! د دې ورکی سراغ نخښه[1] و مارا

ځان ئی سر تر پايه جوړ کړ بيا بلا کا — د زلفينو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ — دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه څو محبوبه[2] سره کښينی — هغه ځای می تر جنت ښايسته لا کا
دوه مين که سره هر څو، مرور وی — خپله مينه ئې بيا زر سره پخلا[3] کا
تور باڼو ئی تور توبری دی را څرخيږی — که را پورته محبوبا سترگی شهلا کا
څو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه — ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همگی ئې ستا له مخه گفتگوی شِې — چه دردمن وبله ټول شی مشغولا کا
په خير خير ئی مخ ته مه گوره خوشحاله
په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا — چه ساقی ئې راکوی په مرحبا
دَ غنچې خندا محاله په چمن ده — که نسيم پر گذر نه کړی هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښې دا ۇ — چه صبا کړ دَ غنچې کميس قبا
دَ بلبلی قدر زده کړه اې گله! — که هر څو ئې په دا خپل حسن زيبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی — د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې دَ يار دَ زيبا مخ گمان مکړه
چه خوشحال به په بل مخ شی شکيبا

چه يار مهر وفا نکاندی څوک څه کا — چه بی جور و جفا نکاندی څوک څه کا
دَ جهود به هم زړه سوی را باندی وشی — چه يار رحم په ما نکاندی څوک څه کا
ما وی زړه ئې گندی نرم په ژړا کړم — چه اثر پر ژړا نکاندی څوک څه کا
که وصال ئې په دنيا له عمره خوږ وی — چه تل عمر وفا نکاندی څوک څه کا
حال دِ هيڅ له ياره پټ نه دی خوشحاله
عنايت چه په تا کاندی څوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سيځی تپاک کا[4] — الحذر چيری به ځان دَ اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ — عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
که دَ خضر په چشمه باندی می کور شی — دَ فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښې يوه ورځ وی — لاله ځکه دَ کميس گريبان چاک کا

---

۱. نښه.

۲. محبوی.

۳. پخولا.

٤. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی　　　هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنگه گلونه شگفته شي　　　هر سړی چه خاکساری واخلي ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شي په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا　　　دَ نور چا سره به څه رنگه زړه صاف کا
گوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی　　　منافق پخپل گناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف گناه مراف کړم　　　نه به خدای د عزازیل گناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندی راضي یم　　　که په میان کښې مو خدای غر دَ کوه قاف کا
حال[1] دَ خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی　　　څوک به څه لره دَ عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائي　　　نه به ده غندی سړی مکر و گزاف کا
هم هزار رنگه دروغ خلاف په زړه کښې　　　هم هزار رنگه په خوله دَ صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم　　　پسله مرگه که دَ مار دگور طواف کا
چه می هسی تربیت دَ نا خلف کړ　　　دا په دا چه دی له ما سره مصاف کا
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که دَ خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا　　　و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی　　　که یاران دی خو اخوان دی دَ صفا
که کاته دی که لیده که اورېده دی　　　دا دَ ښو یارانو واړه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې　　　سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښې ئې هر ساعت یوکال شي　　　لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2] وهې وری کړې　　　جگی جگی څه خو لا وطی وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب دَ خپل مولا　　　دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی گوری　　　چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته　　　دَ غره کاڼی به هم شی لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیږی په جهان کښې　　　کیمیا څه ده ښه نظر دَ اولیا
که دَ تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا　　　دَ درویش په زړه کښې هیڅ نه وی هوا
خیری زنگ ورځنی نن دی چا وللی　　　دَ درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی　　　دَ درویش هونبره قوت دی د دعا
مگر چیری دَ درویش په مهر یاد شي
چه خوشحال ئې کړ دا هسی بینوا

---

۱. ځان.
۲. ق،ه،ر: قهر.
۳. ل،ط،ف: لطف.
۴. ځانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه دَ چا　　دَ خپل خوی دی نه چه دی تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی　　بد دی نشی یو زمان همراه دَ چا
کانې لعل دَ بدخشان، گیا کیمیا ده　　چه ئې نه بیژنې ته گناه دَ چا
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی　　خدای دی نکا ستمگر بادشاه دَ چا
زه که سل حیله وفا کړم یار جفا کا　　بخت دی نشی په دنیا سیاه دَ چا
دَ جمشید او دَ سکندر فلک پرې نښوې　　پرې به نړدی همیشه کلاه دَ چا
دا دنیا لکه لولۍ ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه دَ چا شی گاه دَ چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[1]　　سحر دی که دم دی که څه نوری فتنې فن کا
زړه بویه چه خوی ئې دَ بورا یا د بلبل وی　　درومی کرزی غواړی خو په گل باندی وطن کا
وسیځی په اور کښې پتنگ، هو چه پتنگ نه وی　　وتښتی له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډیر په باغ کښې گډ شی څوک خالی وزی له باغه　　څوک ئې میوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلی　　ناست وم که ولاړ وم زړه می هرکله من من[2] کا
خیال ئې دَ زلفینو لکه غل دَ خپلی خونی　　هر کالی لیدلی فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه ښې توری زلفی　　څړ په سنبل زار کښې دوه هوسیه دَ ختن کا
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی　　هر چرته چه کښېنی هغه ځای لکه گلشن کا
تن ئې آزاریږی په کمیس دَ سری[3] صافو
گل دَ چنبی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا　　زه به نکړمه هیر نوری[4] سترگی ستا
یا دَ باز یا دَ طاوس یا دَ شاهین دی　　یا دَ تور هوسۍ که گوری سترگی ستا
لکه وژغوری کبلی په مرغزار کښې　　دَ خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
لکه پټ سپاره دَ جنگ نیزه په غاړه　　دا اوږده باڼو پرې پوری سترگی ستا
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ　　دَ عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
لکه څوک په میو مست شی هسی شم　　زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
که شیخان که زاهدان که عابدان دی　　دَ هر چا د زړونو چوری[5] سترگی ستا
چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی[6] کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوښکی تگ و پو کا　　دَ خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
زه په دا طمع دَ شاه دِ سپیو مل شوم　　گوندی ما دَ خپلو سپیو سره تو کا

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

٢. د اغزو خواږه.

٣. یو ډول کالی.

٤. نور هیری.

٥. غلې.

٦. نه وی.

هر چه ستا په کښلیِ مخ باندی مین دی
هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا
که زه ورو وایم خبری گرم می مه کړه
ځایگی ویشتلی تل خبری ورو کا
ستا له غمه چه و چا وته ویل کړم
لا می حرف ویلی نه وی چی هو هو کا
په هر ځای چی درېِ څلور و بله ناست وی
چی پرېِ غوږ باسم خبری دَ مهر کا
پادشاهان یېِ ارزومند دَ نندارېِ دی
گدایان به ئېِ دَ خولېِ طمع په سو کا
دَ گلونو دور تل نه وی خوشحاله!
ښایسته به په خپل حسن کبر څو کا

حقیقت راته معلوم شو دَ هر چا
باور نشته په آشنا په نا آشنا
چه په سر دی سوگند خوری ور ځنی ډار کړه
یوه ورځ به ستا دَ سر وکا سودا
دَ هر چا نه چه دی طمع دَ وفا وی
هم هغه درته ښکاره شی بېِ وفا
یا څو وُ دا جهان واړه بېِ وفا وُ
یا دِ ما په دور ډېره شوه جفا
آدمیت له آدمیانو نه خدای واخیست
تر دوه پایو نه بهتر وینم چارپا
که هندو که مسلمان که بل فریق دی
په هیچا کښ به بیا نه مومېِ رشتیا
نه دَ دین دَ چاری شناخت مهر و وفا شته
نه په شرم ننگ څوک ښېږ دېِ د دنیا
دَ تقلید رسم عادت یاری خپلوی کا
دَ هر چا نظر پخپله مدعا
همگی واړه یاران دَ خپل مطلب دی
بیهوده ناز و منت کاندی په تا
مخامخ دِ په ثنا په صفت سر شی
سل بلا درباندی وایی پسی شا
دَ دو دام ترېِ سرېونه بهتر دی
اېِ خوشحاله ځه له ښهره په صحرا

خدای دی مخ د هیڅ غافل را ښکاره نکا
دَ غافل سره دی ما آواره نکا
په هر لوری نوبهار دی غوړیدلی
سترگی وخوره چه به دا ننداره نکا
هغه څوک چه دَ الفت په توری یوه شو
نور په خوله دَ نورو توریو شماره نکا
هغه څوک دی چه په حال ځما خبر شیِ
چه گریوان به تر لمنیٔ پاره نکا
په یوه نظر ئېِ هر څه له ما یووړه
چه هیڅ نشته نور نظر دوباره نکا
دَ چارپایو په حساب دی سړی ندی
چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
طبیبان دَ رنځ و هر لوری ته ډیر دی
رنځوران ولی دَ وخته چاره نکا
دَ تقوی غلیمی دف کښیږده له لاسه
په ډهلی ښهر کښ څوک نقاره نکا
واړه ستا دا توری سترگی خوشحال وژنی
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار یاران بیا سره ټول کا
توری خاوری به په سر د رنتبول کا
دَجهان غمونه یو سر، ځما بل سر
که سړی ئېِ دَ باور په تله تول کا
نه می یار نه می غمخوار شته په دا غم کښ
لکه بېِ اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښ دانا دَ زمانېِ ویېِ
دَ زړه غم ئېِ تر هلکو کچوکول[1] کا
چه ئېِ ډول واهه ځما په دلگیریٔ
اوس دی ترپه[2] نځا هم په دغه ډول کا
چه مستان دَ یوه جام دی غم ئېِ نشته
که ئېِ هر څو زمانه په لاس کچکول کا

---

۱. په قلمی نسخه کښ یوه محشی "نادان" ورته کښلی دی.

۲. ترپی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پساله صفت ئې شِي د رنګ ئې نشِي — څوک چه پوری په بدرنګی ناوی پسول کا
که د اسپنو کلا وی چه بخت یار شی — خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
چه ګلونه دَ بهار واړه تمام شی — دَ زړه سود شیدا بلبله په خټول[1] کا
خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی — چه ښکاره شی شا به ورته دِ غم غول[2] کا
دَ خوشحال دِ رنځ علاج په یوه خدای شی
چه له درده سره تل ښوری آشول[3] کا

خپل عمل چه سړی سپک کا — لکه خس هسی ئې ورک کا
بد عمل لیونَی سپَی دَی — چه حملې پخپل کنډک کا
مګر نه ګوری و ځان ته — چه احوال پیغور دَ پک کا
مزری ښکار کا د ګاوزو — پیشو ګرزی ښکار مږک[4] کا
دا خبره ده که کښېږی — که کیسه د دو تک کا
چتَی[5] باز په پرونو نشو — که الوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیګر شو — نن څه ناسته په انډک[6] کا
ځما ژبه نده اور ده — ګذارونه دَ توپک کا
چه ځما اختیار ئې خور کړ — خدای دی خوار هغه خټک کا
خوشحال ناست په بَرموَل دی
ارمانوُنه دَ اټک کا

د دنیا یاران په خوی دِی د دنیا — بی وفا لکه ئی مخ هسی ئی شا
که د دین دپاره تا سره یاری کا — له هغو غواړه که غواړی څه وفا
د دنیا ښادیٔ غمونه سره ګډ دِی — په خندا خندا دِ ژړ کا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کښېږی واړه نفس دی — نفسانی یاران به نه وی بې بلا
اولیاء دَ اولیاء سَرَه بد نه وِی — دا پدا چه ئی د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی — امرا سره دښمن وی امرا
یا په نه یاری کښې سود دَی که پوهیږی — یا په نه وَیَل کښې سود دَی د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه — که ته نه وینې په ځان کښې هیڅ جفا
لکه تا سره څوک څه کاندی خوشحاله
ته هم هسی زیست روزګار کړه له هر چا

---

۱. یو خودرویه ګل دی.

۲. په قلمی نسخه کښې محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښې داسی ویل کیږی (غولیٔ غولیٔ خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.

۳. په قلمی نسخه کښې محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی اورېدلی.

٤. ښکار د مږک.

٥. یعنی شب پرک.

٦. پر یوه انډی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا
ځه په دور لکه باز هسی خاته کا؟
که مته[1] غندی تیره لری مېرک داړه
څه مته غندی ګزار وَته واته کا؟
په ارمان دَ دیدن مرم پری سلام دی
چه ځیر ځیر می دَ یار مخ وته کاته کا
ښایسته په جهان ډیر دِی ښه هغه دی
په ښه خوی چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترګی تصویری ځنبل می نه وی
چه می سترګی ښه جمال وته کاته کا
څه خوښی ئې پکښی یښی دِی پوهیږې
هر نفس چه دِ واته ننواته کا
په هر څه کښ ئې لذت فرحت راحت دی
لکه ساه چه وَواته ننواته کا
که په تن خوشحال خټک دَی ځنی لری
د ده زړه د یار په کوی کښ جار واته کا

د عشق په بادیه کښ مېرده ګام د تمنا[2]
هغه څه عاشق ندَی چه وړی نام د تمنا
زار[3] ځما د زړه دَی، زار ځما دَی په دا کار کښ
که دا طور به تل درومی ایام د تمنا
مرم دَ یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږی
آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مینه چه د سترګو په کاته کښ
ښو به ئې را واستاوه[4] پیغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندی خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلیَ په هنګام د تمنا

دنیایی یاران چه طمعَ د دنیا کا
عاقبت په یوه طمع ځان جدا کا
دیدنی یاران په کار دِی په دنیا کښ
چه یاریَ د دیدن په تمنا کا
د ګونګټ مینه په غُل په غوښایه دَه
خاصګی مینه په ګل باندی بورا کا
که پخپله رضا درومی چاره نشته
که ځما په رضا درومی خوله به را کا
په بار بار د هغه یار منت را باندی
چه پلَو په مخ نیولَی مخ ئې وا کا
سل رحمت د عاشقانو په همت شه
چه په طمعَ دَ دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرګ روا شی
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنګین سره پیوند کا[5]
عاشق له ډیره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
بلا کاندی خوله وازه د فتنو آتش تازه شِی
چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه درومی د ځګر دنَنه کښېنِی
چه غشی لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دِ نشته څه خو کړه د حال پوښتنه
چه تا په زړه ویشتلَی سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه می مجال دَی، چه دِ وصل غواړم دریغه
که ځبرَه توره شړیَ ځوک وریښمین سره پیوند کا
که ځان غواړې خوشحاله له چشمانُو ئې حذر کړه
خپل ځان وژنی تځری[6] چه شاهین سره پیوند کا

---

۱. محشی په خربشوی ترجمه کړَی دَی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.

۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۳. د راز بله املا ځار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مګر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر ځای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لګیږی.

٤. را ستاوه

٥. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

٦. بله املا د دې کلمې تنزرَی دی په معنی د تیهو او کبک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دِ توری سترگی لکه دوې توری بلا   دوې دِ توری ورځې لکه دوې توری تر ملا
بیا دِ تور باڼو د دواړُو سترگو کربلا [1]   بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
له هسی رنگه حاله، راته ووایه اصلا   د هغو به څه احوال شِي چه په تا وِی مبتلا
عاشقان دِ واړه سر کړل همیشه په واویلا   چه هسی رنگ ستم به په هیڅا نه وی اصلا
د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا   لکه غل د خپلی خونی همیش روږ دیی په غلا
نه به بل څه وکی نه به کاندِی نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبیَ نوم دِ ولاړ د بد خو هم لا   پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا[1]
ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږې   گله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
چه بد مست شِی په مجلس کښ هغه نه یم   که کډُو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړی   هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
د نماستی په وخت ئې واکړه آزار مه شه   د وربل غوټی کوځیَ د گیسو هم لا
د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
په مغان می وښی کښیښوول باهو [2] هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا   ځار تر یگانگی چه نعمتونه را ښکاره کا
توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم   مخ چه ښایسته وی خلقه ئیَ نندار‌ه کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شِی په دنیا کښ   زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندی لعنت لرینه   چاری په سرِیُو واړَه نفس اماره کا
سل رنگه غمؤنه لور په لور د نفس له لاسه   دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه ویش وی د شکرو ډیر عالم ورباندی ټول شِی   چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوښښ غواړی   څوک خپل کارُونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنگیَ چه زړه ئې یَو یو ئې اقرار وی   هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
هر څوک دِ دعا کاندِی چه حاجت ئې چا ته نه وِی   ولی بادشاه نه وِی چه حاجت ئې بیچاره کا
گل و سړی ورکړه چه خوشحال په یوه گل شِی
خره غوایه نظر کله د گل په پشتاره کا

د بی ننگو پښتنو له غمَ ما   لوئی پریښوه ونیو له کمَ ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی   چه که واخیست انتقام له گرمَ ما
چه د ننگ گوهر می مات شو دواړه سترگی   په ژړا کړې یو دم بې نمَ ما
هغه دُر می په لاس نه راغی [3] بیړیه!   استاده کړه په ساحل له یمَ ما
هغه ملا مِی چه په هوډ سره لوی غر ده   په ناکام کړه و مغل ته خمَ ما
هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو   په مغل کړ ځکه مخ له همَ ما
که می لاس وَی په رضا می به کښې نښول   د مغل په لوری دوه قدمَ ما

۱. تر دې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.

۲. بله املا ئې (باؤ) دی، په معنی د بنگړی چه د ښځو یو پسول دی.

۳. نه راځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو د خولې کړې خبرې اَروم — چه خبره ورته نکړه سمَ ما
دم دَ خپلو دَ پردیو را معلوم شو — که هر څو ساته خپل ځان له دمَ ما
په هغو لویو خبرو شرمسار یَم — چه هر چا وته ایستې له فمَ ما
سل غندنې پیغورُونه را دو ځار شول — چه به ځان ساته همیش له ذمَ ما
دا الم می هیڅ الم سَره سَم نه دَی — که لیدلې دی هزار المَ ما
مګر بخت را سره بیا مدد آغاز کا — چه فارغ کا دَ اندوه له سمَ ما
هاتی ځکه په سر لَوَنې دا خاوری
چه خبر کړ دَ خوشحال له غمَ ما

راته څه وائې چه پیار در سره څه کا — که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا
دا تَل دود د ښایسته وو، دَ یاریَ دی — چه یک لخته دَ زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئې قبلوه ور پسی درومه — ښایسته دَ جهان کل واړه خپل زړه کا
چه د کبر خیال دماغ وته ئې ګورم — اندیښنې می ویښ بیدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه ګنم زه خوار شم — هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
تیره چار به د هیچا په لاس را نشی — که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا
د بتانو په دیدن د زړه نشاط شی — کله باغ پانې ګلونه په اُوبه کا
په درتللو ئې شرې په تلو ئې بولې
چه ئې نه پریبږدې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وګوره نن دا طراز ځما — حقیقت سَرَه قرین مجاز ځما
درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایی — لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما
د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شی — که بی نیاز وګړی نه وړی نیاز ځما
د عمزې په تیغ می وژنه صرفه مه کړه — څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دَی د عابد دَی — په محراب ئې د ابرو نماز ځما
ښایسته د بڼ طاوس ور لره بویه — دا واړَه ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوږو زړونو بلوسی سزا مومی — ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما
ته په ما باندی تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال ختک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وِی مبتلا — پرې دِ سازه شی بلا
تر عاشق دِ صدقه شِی — که زاهد دَی که ملا
عاشق هر زمان غزا کا — په تیره توره دَ لا[1]
که عاشق د یار په تیغ مری — پری منت دَی د یار لا
زاهد خوښ کنج د خلوت کړ — عاشق خوښ دَ یار بالا
ګل د عشق دَی غوړیدلی — و عاشق ته دَه صلا
د ادنیٰ چاری ادنیٰ وی — د اعلا چاری اعلا
که شیخی زاهدی غواړې — پخپل لاس کښ ده لالا

---

۱. نفی له غیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکیور[1] دستار په سر کړه   سر وهه په مصلا
یا مسواک کښیږده په سر کښې   یا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبیح خوځوه ګُوتې   نور ټګی کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئې کیږی مشغولا

زه تا پیژنم هوا   واړه تا کړم[2] سر هوا
چه همیش ئې په عالم کا   د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل   بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شی   د بد خوی نشته دوا
عاشقی ځنی په ګور کړل   څوک پراته دِی په زګروا
چه می وینی د کوګل خورې   وینې کله دِی روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[3] وا

زاهدان چه د رندانو تَل پیغور کا   که توانیږی ازلی قسمت دِ نور کا
ښه چه سپین د زهد لیری له ما ګرزی   چه و تورو ته نزدې شِی سپین هم تور کا
که رشتیا وایم وَیل ئې په ما اور دِی   څوک چه ما سره بې عشقه بل بیور[4] کا
که په خوله مُهر وهلی د عاشق دَی   په سینه کښې ئې زړه وګوره څه شور کا
د لیلی نه نوریده د مجنون مینه   چه می زړه له یاره نیسِی خلق زور کا
نازنینی د دې ښهر واړه بویه   چه نن ناز و غمزه ستا له سترګو پور کا
ځما یار په هر محفل باندی چه راشی   په ښایست د ښایسته وُو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښې   دا فلک ئې بل زمان را باندِی اور کا
چه دیدن د مین نه وی زه ئې څه کړم   که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تیر یاران به نور و نه وینی په سترګو
که خوشحال ورپسی دوه سترګی څلور کا

سور پیزوان دِ په زرګر نَوی سواریا[5]   بیا دَ زړونو آزار آخلې پاریا پاریا
په خاوند می دِ سوګند وِی باور وکړه   چه هیڅ دم می له خاطر نه ئې وساریا
زه هر ګوره دماغی په ځان غره وم   ولی ستا سترګو ځما دماغ اوتاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته   د ښو په غشیو تا بیچاره ماریا

---

۱. دا کلمه په هره نسخه کښې په جلا املا لیکل سوې ده، په یوه نسخه کښې (لکور) په بله کښې (لکیور) په بله کښې (لکه یور) کښلې ده، په یوه نسخه کښې محشی (شمله) هم ورته لیکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښې (لکۍ ور) وی.

۲. واړه تا کړمه رسوا.

۳. زړه نه شو وا.

٤. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سید راحت په لغاتو کښې بیوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.

٥. په دې بدله کښې د بیتو وروستنی کلمات ټوله هندی دی چه د لمړی بیت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګیری او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت په معنا د کښته اچولو او څلورم په معنا د ویشتلو دی، په څلورم بیت کښې د کټارې کلمه په معنا د خنجر ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خپل زړه در پسی هاریا[1]

ښه سړی د چا په بدو نظر نه کا
که څوک بد ورسره کاندې دُوی به ښه کا
په بارداره ونه تل وریږی کاڼی
ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینې غصې واړه تر شا کا
که سړی په وخت د قهر مرگ تر زړه کا
دا پدا چه خودبینی ور څخه نشته
د جهان نندارې ځکه دوه لیمه کا
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شې
هر سړی چه حسد کاندی ځان اوبه کا
نصیحت د نیکو ښه دَی نه د بدو
کم بدبختان به بد فعلی د چا په خوله کا
و سړی ته ئې اختیار ورکړ هوښیاره
گه په هره چارکښې خدای واړه خپل کړه کا
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دِی
نیک او بد د قافلې په لاری تله کا
یک تنها په لاری تله[2] نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا
و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
نماز گذارو ته ئې هسی حکم وشی
چه فرښتې ئې د دوږخ په اور گذار کا
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی
چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی
چه په خپل طاعت به عُجب یا به ناز کا
دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یَو ځل دِ د وصاله بهره مند کا
په هر دود به دِ خرم خوشحال خورسند کا
په زمان به دِ پیوند له هر چا پرې کا
که محبوبه د دِ ځان سره پیوند کا
نوې میاشت به دِ په مخ گوری وگړی
که په مخ باندی دِ جوړ سم د سمند کا
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم
که له ورایه د دیدن مشغل څرگند کا
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه
بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شِی
زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وِی
د گنی قدر څرگند د گنی خوند کا
چه د عشق د لیونیو په حلقه شِی
کله وی چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دی
له دانا سَرَه راضی یم که می بند کا
که د خپلو سپیو نوم وربانذی کښیږدی
خوار خوشحال به په عالم کښې سر بلند کا

که دِ زړه لری بها[3]
ځان به نه کړې کم بها

---

۱. بایلو.
۲. تلنه.
۳. لمړۍ بها په معنا د روڼوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وې څه به شې خبر شه　　ابتدا په انتها
چه به کانده[1] تنها کیږې　　خو لا نن ښه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلی　　پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه　　چه په تا کیږی څه، ها[2]
درته وایم نه پوهیږې　　څه غفلت لری هاها
بل مخ مه ګوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[3]

له دلبری نه می خوله غوښته اما　　ډکه خوله ئې راته دا ووې "له ما"؟
د ماښی په وخت ئې تل هسی خواب وُ　　ګوره بیا ئې په څه زړه بد دَی له ما
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا　　چه له کبره ئې نظر وِی په سما
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم　　پندګویانو خپل پند وساتی شما
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی　　په اول وصلت[4] ئې ځی د سترګو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بګرام دی　　د یوه نصیب ساړه د بل ګرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم　　دا ګټلې دنیا واړه رونما
زه وشحال چه ستا په مخ باندی مین شوم[5]
پاسایی غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بیا نرګس په باغ مستی کا　　چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځی کښ ګل د باغ تازه وی　　په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
مبتلا بلبله سر د ګل په پښو ږدِی　　لکه برهمن دَ بت بت پرستی کا
تواضع زده کړه په تن له سرو ونی　　چه په هسی بلندی[6] کښ پسی کا
کرلاڼی لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

نادیده په نادانیِ څه بلا کا　　الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
روستایی تر دښته نه وِی رسیدلی　　بیهوده وَیَل دَ دښت کربلا کا
وکافرو[7] ته روغ کړی د دین توره　　مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه　　چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خوییِ علامت دی　　چه سړَی زنا خونونه، ټګی غلا کا
په جهان کښ چه خویونه د بدیِ دِی　　یو دروغ تر زرو بدو تیرَی لا کا

---

۱. ښایی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کانده تنها کیږې).
۲. "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځای (چها) وویل شی، هم صحیح دی.
۳. شها یا شهی په ښښتو کښ لکه لیلا د معشوقو عام نوم دی.
٤. یا به وهلت وی یعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.
٥. یم.
٦. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.
۷. په بله نسخه کښ داسی دی "وکافر ته روغه کړې د دین توره".

(c) ketabton.com: The Digital Library

عطارد[1] دِ نور قلم له لاسه کښیږدی چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
خو هم دَی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا و سړیو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسی په تیره توره ورژل[2] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړی هغه چاری په تاتل کا
زه به څه ماڼه له چا کړم په ما دا چاری زړه خپل کا
ځان به واچوم و سیند ته څک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده که بد خواه ورته ښیل کا
نه ئې ویره د آزاد شی نه می رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فریاد کړم څوک به داد ځما دَ دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دَی چه نتل کا

هر بیمار چه د[3] طبیب سره شدت کا که ئې گور و خپل ځان وته آفت کا
د ماهی ژوندون دریاب دَی که ترې ووت په خشکی کښې به دَی کله فراغت کا
ساپیرک چه له آفتابه نه پټیږی د افتاب د کومی چاری خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کیږی په غپا غپا ځان هسی فضیحت کا
د گونگټ[4] د گل د بویه نه بلا ده ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[5] درومی مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږی تشنه لب مری[6] هر خسیس په خساست کښې خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا چه بی جرمه جدائی کا
لکه شمعه له ما درومی په بل ځای به روښنائی کا
عاشقی دِ هغه کاندی چه قبوله رسوائی کا
څو ښایست لَرِی دلبره هونبره کبر و منائی کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډُو
بوسه ورکړه گدائی کا

---

۱. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.
۲. غوښی کوټل او ټک ټک کول.
۳. له طبیب.
٤. جعل.
۵. یعنی اشاره.
٦. دا بیت په بله قلمی نسخه کښې داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو کَکوَی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می مَروَر دَی که څوک وِی چه ئې پُخلا کا[1]   ژر پاخه روبیاره ځما زړه پسی بلا کا
تل به د جفا په دریابونو کښ غوټې خوری   څوک چه زړه د دَور په دلبرو مبتلا کا
څه گنده عالم دَی مه ئې دود وَی مه ئې رسم[2]   وَړِی په ځای پریږدِی و مَړو وته صلا کا
هیڅ سزا ئې نشِي باندی لاس د ما د زړه شویِ   توری زلفی ستا دِی چه دایم د زړونو غلا کا
ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه دَه   مست چه زورور وِی ظالمی په ملا کا
ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښ   تل په عاشقانو باندی خلق الالا[3] کا
ستا خخونخوارو زلفو زه تنها نتَلی نه یم   څو به د ما خوار غُندی لا نور هسی جلا[4] کا
راشه که ئې گوری دا پخپل جمال مغروره
څو رنگه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا   ظلم، جور، سل بلا کا
نور څوک هم شته په دنیا کښ   خو که تل به ئې په ما کا
راشه گوره ستا له لاسه   څوک خندا کا څوک ژړا کا
د هغو په حال خبریږه   چه په در، درته دعا کا
که رشتیا ور څخه نشته   مرگ ئې مه وه تَل رشتیا کا
څه ئې شته په زړه پوهیږم   دا چه ځِی نظر تر شا کا
مخ ئې گل دَی زه بلبل یم   تل بلبل دَ گل ثنا کا
هیڅ مانه مکړه خوشحاله
ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوې زلفی عنبر فام کا[5]   محبوبه به غواړی دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا
چه ډیری دَ یار زلفی یادوَم مقصود می دا دَی   چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا
عاشق چه په جهان کښ خپل ژوندون له خدایه غواړی   د زړه مقصود ئې دا دی په ځان ځار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یَوَه پیاله د میو   ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زَه مین چه هونبره نه یم   چه یا به ئې څوک وکی یا ئې شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضی شِي   د سترگو په کاته کښ و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوی د بت په عشق کښ ورته وایه   کعبه د کاڼیو گوره ترو دې څه خلق احرام کا
که غټ د عنایت په سترگو وگورې خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دی خریدار ستا[6]   څرنگه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد   شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر گفتار ستا

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۲. څه ئې دود دی څه ئې رسم.

۳. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښ ”غل غلا“ کښل سوی دی.

٤. سوځل او بلول.

٥. دا بلدله په چاپی دیوان کښ نسته.

٦. دا بدله هم په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښې دَ هوسۍ سترګې دي، نه ښې دي ستا تر سترګو — ښه د زرکُو يون دی نه چه ښه دی تر رفتار ستا
څوک دي چه تا ووينې مين در باندې نشي — هر هوری ته ډېر دَی که ئې ګورم خريدار ستا
چا چه تا ته کړَی يَو نظر دی په درست عمر — څو په دنيا پايي نور به تَل وِی طلبګار ستا
زه به ورته نه وايم سړی چه تش کالبد دی — هر چه ته ئې وليدې لوټ نشو په ديدار ستا
ګل د لاله داغ لَری سختی دَ رابيل پاڼی — چا وې چه لاله دَی يا رابيل دَی ګلعذار ستا
ډېر طبيبان راغله لکه راغله هسی ولاړل — راشه حال ئې ګوره چه څه حال لَرِی بيمار ستا
وې می و طبيب ته چه د رنځ دارو می وکړه — وَئې چه دارو وکړم اور بليږِی په پرهار ستا

سر لَرِی خوشحال درته پيښکښ که دِ په کار دَی
بِه تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصيت دَی د سيماب — څو ونه مرِی ځنی نه ځِی اضطراب
ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی — نه ديت شته نه قصاص شته نه عذاب
ستا د سپيو سره ګرزم ستا په کوی کښ — ګندی ما ورسره ګڼ کړې په حساب
خو خوښی دِ د خپل يار دَ ديدن مومم — که په ويښه ميسر شِی يا په خواب
دا چيستان دَ يار له شونډُو راته حل شو — ارويده شو يو ځای نَقل او شراب
چه په ډکه خوله دِ ووې ياری نګړم — د بلا په خوله دِ ورکړم زه خراب
په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژنې — ستا په سترګو کښ چړې دِی دَ قصاب
ما ته څه وايې چه وايه څوک دِ وَژنی — ته له خپلو سترګو غواړه دا خواب

که دِ زړه وِی چه به زړه د خوشحال ګورم
راشه وګوره په اور يښیَ کباب

خپل بيمار می حواله کړ به نصيب — ورته زهر شوې ګولِۍ د طبيب
برامد ورباندِی صوت د غراب شو — خوشامد ورته آواز د عندليب
طبيعت چه مخبط شِی سود ئې نشته — نه په پند په نصيحت نه په ترکيب
په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ — د بوجهل ته نارې وې د تکذيب
عمارت لکه خطا هسی خطا ځِی — په اول ئې چه خطا پر يوزِی ترتيب
نصيحت د ناصحانو باندی باد شِی — چه زوال د چا د چاری شِی قريب
دانشمند دَی خپل دانش ليری ساتلی — د تعليم او هنر اثر په ذئب
د پخو په حال اومه کله پوهيږی — د مقيم په حال خبر نه وی عريب
نصيحت بې ځايه واړه جګر خون دَی — ځکه ژبه تر غاښ لاندی کړه اديب
د هلک مينه په چا وِی په هلکو — د لبيب قدر په چا وی په لبيب
په زرګونو می دنيا و هر چا ورکړه — په جهان کښ پيدا نشو يَو حبيب

د خوشحال خټک په شمار په حساب ندی
په هر ځای په هر ديار لَرِی رقيب

---

۱. په يوه قلمی نسخه کښ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د مخکی په مخ ولیده مهتاب — چه خجل ترې دا مهتاب دَی هم آفتاب
د زلفینو تر نگهت ئې مشک شرمیږِی — د خولې[1] تر بوی ئې نه رسی گلاب
د وربل په هر هر پیچ کښې ئې نافې دِی — مشاطه ئې چه پرانزی[2] پیچ و تاب
نور شراب ورته اوبه د ترخو بی[3] دی — چه ئې مست وی دَ لبانو په شراب
وې می زړه می ستا د مخ په اور وریتیږی — وې ئې پریږده چه ښه وریت شی دا کباب
ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دَی — زړه می گوره په تصویر کښلی کتاب
عاشقان می کشتگان د معشوقې دی — کشتگانو څخه نشته سوال ځواب
که ته څه خو اشارت وکړی دَ سترگو
د خوشحال ختېک به ووینې شتاب

نول د تن د ځان شیون د زړه آشوب — یوه څه بده بلا دی عاشق توب
وایی ته په چا مین ئې راته وایه — بې له تا له نورو مینو توبا توب
خوله چینه ده د حیات په تور ملسل[4] کښې — نوم ئې شته لا هیڅوک ندی پرې خړوب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سیالی کړه — نرگس ځکه کښېښی سر دَ دار په چوب
خار و خس به دِ په لاری کښې پرې نږدم — چه ئې تورېم د مژگانو په جاروب
واړه شوندې په لذت سَره یَو نه دی — څوک حلوا دِی د نباتو څوک اتوب
لکه باز خال دِ تارو دا ښکار دَ ده دی — که څه شِی ځما دَ زړه په تلا توب
دا ځما د سترگَو اوښی وینی ندِی — د ویشتلِی زړه له سترگو ځِی زهوب
ستاَ د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړَل
د خوشحال دَ زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښې څلور قسمه دَی نعمت — عاقلان ئې دِی خبر په حقیقت
لمړنَی نعمت د علم، د ښه خلق دی — دا نعمت په دواړه کونَ دَی راحت
بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی — چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې — په هغه جهان راحت دلې محنت
په خپل مټ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

---

١. د خولو.
٢. پرانځی.
٣. په چاپی نسخه کښې "تر خولی" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.
٤. مطلب ځنی زلفی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مین شوم د بلندی په قامت
راته وَدریده دار دَ ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه
گویا پاڅیده بلا دَ قیامت
چه محراب ئی د ابرو راته ښکاره شه
هغه دم می ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دِی
چه به څوک ورځنی درومی سلامت
چه نه مَی نه معشوقه نه کښتِ دگلو
تیر ئې عمر دَی په غم په غرامت
نن دکښلیو دَ دیدن نندارهٔ گوره
او کنه کانده به درشِی ندامت
چه دکښلیو ننداره ور څخه ولاړه
خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت
چه نظر به دکرم پر خوشحال کاندی
لا به کله وی دا فضل وکرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست
ښاپیریو څخه نشته دا ښایست
هم هغه درباندی هسی شان مین کړم
چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غُندی زیبا دی
د لاله تر گل ئې ډیر دَی لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری
وایې نه لَرِی قمر ځما ښایست
لور ته لور به د بلبلو ږغ پرې وشی
که صبا کا دگلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هرگوره زیب کا
ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دِ پرې پتنگ کړل چه وریتیږی
خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بدگوئیِ سر شی پوت[١]
صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئی خیر و برکت وی
له هغه موره به نه زیږی کپوت[٢]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی
چه له موره نه فرزند زیږِی ثبوت
د بد زویه ږغ د فسق و د فساد ځِی
د ښه زویه ځِی نارې په ملکوت
د مزری په خوی پیدا شی ځنِی زویه
ځنِی غواړی دگیدړ غُندی خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شِی د نیکو
هغه زوی دَی په جهان کښ لا یموت
د صورت وته ئې مه غَرَوه سترگِی
د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت[٣]
د سپین توب چه مزه وِی په څه کار دی
که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت
ډیر ځوانان چه احمقان دِی لکه پیاز دِی
و خوشحال ته هوښیار مښک دَی پیر فرتوت

١. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.
٢. محشی " نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.
٣. چلند، عادت، عمل.

دَ شوم سړی له کوره که اُوبه وِی دَ حیات[1]   په ما باندِی لګیږی لکه زهر دَ ممات
موسٰی څخه هیچ نه وُ ور څخه یَوَه عصا وه   قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه چه مال وِی وبال هم ورسَره مَل وِی   دانا به هسِی کار کا چه ئې نه وِی وبال زیات
د ګل د عمر کار، دَ دنیا مال، د سفله مهر   دا درې څلور کارُونه بې بقا دِی[2] بې ثبات
چه شرم ننګ ئې نه وِی نه هنر لَرِی نه پوهه[3]   په مال ئې نظر مکړه مه په حسن مه په ذات
دانا په جګر خون کښِ د نادان خوښی افزونه   عالم واړه حیران دی پدا هسی واقعات
چه تَل به پرې ښادی وِی غم به نه وُرځی په عمر   هیچا راوړی نه دَی په دنیا کښِ دا برات
عادت دَ قلک دا دَی هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا   که هر څو ښه صفا وِی بیا زنګ ونیسی مرآت
خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښی کړه
چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات   ګول په جهان راغلم ترې به ګول درومم هیهات
یو څادر تر میان وِی فهم پاتو شی له کاره   دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلی ندی   لویه کارخانه ده که وګورې کائنات
وزیږی[4] له نوحَ د طوفان په موج فنا شی   زوی د آذر ومومی له ناره نه نجات
کار دَ بل حکیم دَی چه څه کاندی هسی کانَدن   واړه سر درګم دِی د آبا دا امهات
دخل دَ ساعت دَ طبیعت دَی که د نور څه   نیک زیږِی له بدو له بد ذاتو نه نیکذات
هونبره[5] علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړی   بیا به خبر نه وِی دَ جهان په ترهات
رد دِی که مقبول دِی که معقول که نا معقول دِی   ګوره نندارہ کړه، تر دا دم مه وهه زیات
سر په سجده کښیږدی وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړی، پکښ څو لات و منات

نن می ولیده هغه مست   غنچه خوله ئې نیست و هست[6]
په دوو زلفو عنبر پاش   په دوو سترګی[7] می پرست
څه[8] شیوې دِی په جهان کښ   دَ همه شیوو همدست
منفعل ئې ګل تر مخه   تر ښه قد ئې سروپست
اوس می بیا مونده په کور کښ   چه دایم ئې وم په مرست
دَ بالا بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سَرَه پیوست

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. وی.
۳. چه شرم ننګ ئې نه وی نه مهر دی نه پوهه.
٤. مطلب ځنی د نوح زوی دی چه کافر وُ او د آذر زوی ابراهیم وُ.
٥. همره شی عالم چه فرښتو ته.
٦. خوله په اعتبار دَ تنګیِ ګویا نیست ده.
۷. سترګو.
۸. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که عطار د خپلو مښکو کا صفت[1] پـه دا څـه څـو ئـې روان نَشِي نگهت
مشاطه دِ دَ دَړَیُو آرایش کا ولـی دریغه که دَ ناوی وِیَ صورت
که دَ خره زین دَ سرِی واړه سره زر کړې خر به آس نشَی پـه دا زیب و زینت
کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شِي جوهری ئې خبردار دَی پـه قیمت
د هوښیار چه زیست روزگار شی له نادانو شیرین عمر پرې تیریږی په حسرت
په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت
د خوشحال که نه د تن وی نه د گیډی
و سفله لره ورشه په حاجت

(ټ)

که د شمع غُندی کښیناستې مخ پټ تجلی دِ د جمال وینم تر څټ
ته ورځه پـه نجاست باندی پیرې کړه د گلزار له گلو څه غواړی گونگټ
د چندڼ دونی لښ لرگی تحفه دی نه د بلِي بدِی ونی درسته سټ
په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی د گنډهیر ونه که خیژی تر بُنسټ
که په څو را باندی وخیژی خطا شی راته وایه چه دِ پر یوزه دواړه مټ
مگر مرگ ئې په ارمان و بله جدا کا د جیجی[2] جدائی نشته له لویټ
چه دِ زړه هغه به ووینې خوشحاله
خو یوه قطره که تیر شې تر دا خټ[3]

(ث)

چه بد نه کاندِی خبیث نور به څه کاندِی خبیث
ځنِی طمع د ښو مکړه کله ښه کاندِی خبیث
چه دَ بل ښیگړه وینِي ځان اوبه کاندِی خبیث
که ئې ځای وکړې په زړه کښ خوږ دِ زړه کاندی خبیث
که ځما په خوله شِي خدای دِ زر ړانده کاندِی خبیث
چه جهان ور ځنی خلاص شِي خدای دِ مړه کاندِی خبیث
دَ میږِی غُندی خوشحاله
الوته کاندِی خبیث

---

۱. دا بدله په نورو نسخوکښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.

۲. محشی ورته لیکی: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیږی.

۳. خط.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می بیا دَ سترگو تور کا الغیاث　واړه جور ظلم زور کا الغیاث
په ما خوار باندِی ئې نر نا حقه لیږدی[1]　سل بلا د څنگه نور کا الغیاث
زاهد هم هسی له عشقه خالی ندَی　په عاشق به څه پیغور کا الغیاث
چه دَ وصل په دولت وِی[2] سَره جمعَ　جدایی به هغه خور کا الغیاث
د خزان دوک ئې لیدلی دَی په سترگو　چه بلبلی هونبره شور کا الغیاث
هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بَل دَی
څوک به مَړ دا هونبره اور کا الغیاث

(چ)

ته چه خیال په زرزری جامو کړې غچی[3]　د اسمان ستوری به نشِی په دا ټچی
که بادشاه دَ مملکت شِی په تخت کښینی　چه به تل په جهان نه دِی دا په پچی[4]
ځان چه کم گڼی تر بله هغه لوی شِی　دَ سلیمان گټُې پیدا راغلَه په خچی
ځما ستا په خوله به مرگ کا توری خاوری　که ته هر کله حلوا خورې زه خچی[5]
ودانی دَ درست جهان په محبت شِی　راشه گوره محبت دَ مچ دَ مچی[6]

زه خوشحال که خپل مین په ژړا مومم
په ژړا به پسی نه کړم سترگی وچی

(خ)

چه صاحب نفر پرور نه وِی هم هیڅ　په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیڅ
په پالنگ دَ معشوقې وُرځې سر تیرَی　هر عاشق چه تیر تر سر نه وِی هم هیڅ
له معشوقی نه شیوه بویه څو رنگه　دَ عاشق چه پرې نظر نه وِی هم هیڅ
که په زر رنگه خوبیَ اراسته وِی　چه زلمی په بلا بَر نه وِی هم هیڅ
هوښارانُو لره عقل فکر بویه　لیونی چه بې خبر وِی هم هیڅ
چه له شور و شره خلاص دِی مردگان دِی　دَ ژوندَیُو چه شورشر نه وی هم هیڅ
که بادشاه څخه بی شماره خزانی دی　چه ئی ښه جنگی لښکر نه وِی هم هیڅ
مَړَنَی چه بې وسلې شو په څه کار دَی　چه سخی سَړی تونگر نه وِی هم هیڅ

---

۱. تلنگ او راهی کیده او لیږل.
۲. دی.
۳. په دې بیت کښ دَ غچ او ټچ معنی جوته نسوه، سید راحت لیکی چه غُچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) وُ، دا بیت حل طلب دی.
٤. یعنی دَ پچی ارزش لَرِی.
٥. باجره یا بد جواری.
٦. مؤنث دَ مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ سړی که تر ځنګ کښېنوَی ښه ناوې
چه قوت ئې دَ ذکر نه وِی هم هیڅ
سوداګر که وقوف دار دَ هر کالی وی
په کیسه کښې چه ئې زر نی وِی هم هیڅ
که سَړی د جهان واړه علم وکا
چه دَ ده د عمل چر نه وِی هم هیڅ
باز که لوی کتېه خو شرنګ دَ ډېر صفت وِی
چه تیز پر په زړه زړه ور نه وِی هم هیڅ
یَو دَ بل له حاله پند اَخلی خوشحاله
دَ سړِی چه دا سیر نه وِی هم هیڅ

(ح)

کلک خراباتی یم له ما مه غواړه صلاح
ډکی پیالی اخلم تر صباحَ تر رواح
څوک دِی چه دَ نمر خوبی به ستا مخ په څیر کا
نمر مثال څراغ دَی ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له ننداړو نه
سترګی چه دا کار دَی په فتوای د عشق مباح
توی کړه په هنګام د حادثې ساقی په جام کښې
می چه باد را پاڅی په زجاج کښې ښه مصباح
پاڅه محتسبه خوشحال راغی جنګ ته جوړ شه
غسل په می وکړه دَ مومن وضو سلاح[1]

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد
پاک دَی محمد پاک دی سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه په طه او په یسین[2] کښې
خدای دَی صفت کړَی په قرآن د محمد
ډېر خلق پیدا دی انبیاء که اولیاء دی
نشته په خلقت کښې یو په شان د محمد
خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبری
دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پیک ئې جبرئیل وُ دَ رفرف جلب نیولَی
پاس ئې چه معراج وُ په اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوی یو لک وګوری
انس و جن مړیږی تل په خوان د محمد
خواست به نور څوک نکا دَ خسته وُ و عاصیانو
خواست به محمد کا، خاندان د محمد
لاس دی لګولی ما خوشحال په دواړو کونه
غم اندوه می نشته په دامان د محمد (ﷺ)

ډېر عالم ځما په یاد
راغَی تیر شو لکه باد
هم دا هسی راشی تیر شِی
په ځای نه لری ایستاد
عجب لویه کارخابه ده
چه پیدا کړه لوی اُستاد
و حباب وَته نظر کړه
څه حباب څه ئې بنیاد
هسی نه ئې که پوهیږې
ښه مثال شو درته زباد[3]

---

۱. الوضوءُ سلاح کلؤ من، یعنی اودس د مؤمن وسله ده.

۲. راشه نظر وکړه په طه په یسین باندی.

۳. یعنی یاد او بیان او ثانت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیڅ خبر نشوې له ځانه — هی فریاد، فریاد، فریاد
غمجن والی دِ په څه وِی — بیا په څه شی هسی ښاد
څه سختی لری خوشحاله
دا دِ زړه دِی که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود — لا بد بوی شی دا دَی دود
په بهار او په خزان ئې — هیڅ و نه شو ځما سود
لیونی لیونی تر شِی — څو چه شِی ورته سرود
په سوړ والی کښ چه کار شِی — و هیچا ته مشه تود
چه ئې قصد دگزار نه وِی — هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد — مرگ دِ هر سړَی همیش لَرِی په یاد
چه د عمر ئې بیناد هوا اِیښَی — په دا هسی ژوندون څه دَی اعتماد
د آدم خاوری د غم[1] په اوبو نم دی — خمیره[2] په قدرت کړې چل بامداد
انبیاء او اولیاء لاړل وگور ته — ته به وائې چه دَ دوی نه وُ بنیاد
د دنیا ژوندون هیڅ ندی که ئې گورې — چه هیچا ځنی بیا نه مونده مراد
همیشه که ژوندون[3] غواړې درته وایم — همیشه کوَه د نفس سرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وِی څو دَ وړاند — په مقدار دَ هغې لاری اخِلِی زاد
راشه زړه له غیرو پریکړه اې خوشحاله
په امید ئې د دیدار لَرَه زړه ښاد

و دِ نه زیږی فرزند — د با با په غولی وند[4]
د مریخ په کوکب شوی — شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهر په ستوری زیږه — خوش خرم خوشحال خورسند
نخس او سعد اُوه ستوری — تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشِی — په عالم کښ شِی ځرگند
بختور دا نامخ رُونَی — دَ وگری دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښ — د همت سرَه پیوند
همگی په خوړو ډک وِی — نه سبق دَ دانشمند
د ده علم عطائی وی — به سبق د دانشمند
چه تر ژبه څه وَباسی — نصیحت وِی وعظ، پند
پخپل شرم ننگ راغلَی — نه په شخوند وِی نه په خوند

---

۱. د مرگ په اوبو.

۲. خمرت طینة آدم اربعین صباحاً.

۳. ژوندون که غواړی.

۴. سید راحت وند په معنی د خندق او غنډی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ته څه وایې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر گروه له خپله گروهَ دَی خوشنود
هر سړَی لَرِی نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَی
د جاهل په صحبت گډ شِي جاهل زود
مسلمان ئې په بزرگی په لویی پوه دی
د جنید له حاله څه پوښتې جهود
د جماع په لذت حیز کله خبر دِی
که ئې حوره په پالنگ کښینی څه سود
چه په خوی دِ خبر نشو غیر جنس دَی
غیر جنس سَرَه خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوږو شونډُ وئی ډیر دَی تلذذ
تر همه خواږه ئی تیر دَی تلذذ
ما وی زه به ئی غسل سَره نسبت کړم
د دشنام ئی په بل پیر دَی تلذذ
له شکرو زړه نیوه شِی نه له ده نه
د پیروی[2] په څه څیر دَی تلذذ
څو می یاد د هغی خولی دَ مچی خوند دَی
نور می کل له دله هیر دَی تلذذ
د ناوک ئی هم[3] لذت تر حساب تیر دَی
ولی زیات ئی دَ[4] شمشیر دَی تلذذ
لکه وُ د زنخ سیب په هغه شان دَی
نه چه اوس ئی تیر و بیر دَی تلذذ
ستا دَ ژبی دَ سر ډیر منت را باندِی
په دا یم ئی را بر سیر دَی تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گنډ هیر دَی تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار
چه ئی تل کړی په اسحار
که رشتیا دا استغفار دَی
بیا گناه څه گناه کارَا!
که دا کار دِ په دروغ کړی
شرم وکړه له دی کارَ
هم دروغ کړی هم گناه کړی
ترس د نشِی[5] د قهارَ؟
هم توبه کړم هم گناه کړم
ته می وینی کردگارَ
زه عاجز بنده عاصی یَم
پرده پوښ مِی شی ستارَ
د خاصانو توبه راگړه
ما خوشحال ته استوار

---

۱. قند.
۲. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پیووړي، پیووري) اما اصل بی (پیروي) یې چه په پارسی ئی قیماق بولي.
۳. د.
٤. دِ.
٥. ترَس دِ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر گرچه وقت نوبهار است باوجودت هیر هیر
پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار ای دریغا در گلستان گر بماندی ډیر ډیر
بارآن صبر است این سیب زنخ در دست ماست کز رقیبان تو می بردم جور تیر تیر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت گفت وقت قتل می آیی بیا دم ډیر ډیر
می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندِی به نه وی یوه کبنلی په دا دور یُون دِ دَی د زرکی دواړه سترگیِ دِ د میور[1]
وخت دَ نو بهار دَی راغ و باغ واړه گلزار دی راز دَ کردگار دَی دا گلونه طور طور
بار[2]دربانِدی مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم باز خوری دَ زړه غوښی، یا ئی ته خوری یا ئی بور[3]
نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کښ عشق نه دَی بلا دَی چه ئی وینوم په ځور
می شته چنگ و نی شته ساقی راشه باده راکړه تَل به بهار نه وِی چه تیریږِی وخت دَ ثور
کښینم وَ رودبار ته چه روانی اُوبه گورم عمر غُندِی درومی چه ښه وکم باندِی غور
یار دی که دَکورَ[4] دین قبول کا پدا څه شِی شرط دَ محبت دَی ته هم واخله دین د کور
مینه[5]دَ مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره څو به چه عالم وَربانِدِی وکړه هور زور
طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښ
گل و هر چا ورکا چه ئی زړه وِی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوهَ مهر چه آشنا شو نور که مهر کړی که قهر
که دَ زهرو پیاله وِی ستا له لاسه تر عسلو به لا ښه وِی هغه زهر
چه له لویو له هلکو جفا اروم مگر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړی بلا ستا سترگی نزولی څوک به څه لَرَه تهمت وایی په دهر
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم چه می خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِی هلکی ترگړی دِی بی لیدلو میاشتی کال شوی گړَی پهر
دَ دیدن تږَی بی حده تلوار کاندی گوره کله به خړوب شی ستا په نهر
خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
چه دَ عشق سیلاب را وخوت لهر لهر

---

١. یعنی طاوس.
٢. په قلمی نسخو کښ پار هم راغلی دی.
٣. یعنی پړانگ.
٤. محشی تر کور لاندی کافر کښلی دی.
٥. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره   څو به چه عالم درباندی ډیر کړ هور زور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه مخ په آینه کړی برابر ربښه[۱] شی په دا منځ کښ مخ دَ نمر
مَړَنی سپاره دَ مخ دِی دا دوه توگه توری ورځی توری سترگی مخ لښکر
چه پلو له مخه واخلیِ زه دعا کړم هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر
د یوسف غُندیِ مخ پټ کړه په برقع کښ چیری نه وِی چه پری ولگی نظر
مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا نه هغه چه لکه ستایی د لال خر
زاهد مخ په محراب وینو سجود کا ستا د ورځیو په محراب نه دَی خبر
مخ دِ هسی شان لیده شِی په خالونو که ئی گوری لکه گل دَ پیغمبر
ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه نور که ستوری دَ آسمان دِی ته یی نمر
دا دَ مخ خوبی ئی وگوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستیِ لَرِی اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتی دا کار[۲] دَ هوښیار دَی دَ بیدار دَی خبردار
زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم د ما هم له لاسه ولاړ دِی څو دینار[۳]
دَ نادان خطا لا هسی گرانه نه وِی که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښیار
هو دا هونبره تفاوت تر منځ لیده شِی چه میر ښکار سَړِی پوهیږِی پخپل کار
سرښته دَ میر ښکاریَ ور څخه نه وِی بیهوده مرغه ضایع کا نا میر ښکار
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه او که ورشِی یا به خاوری شِی یا خوار
د خوشحال خبره نغوږه پری عمل کړه
تجربی ئی دی لیدلی دَ روزگار

څه سړِی څه ئی تدبیر هم هغه شِی چه تقدیر
که جهان شِی تیره توره ستا په مرگ شی خلق خیر[٤]
بی تقدیره به وَ نه مری نه په توره نه په تیر
بی اجله مرگیَ نشته تیغ وَهَه مکړه تقصیر
لکه کار دَ مَړَنی دی هسی کار نه دَی دَ پیر
دَ غازیانو شهیدانو پروا نشته دَ سعیر
گُل گټنه دَه دَ توری که کابل دَی که کشمیر
مَړَنی دِی چه[٥] یادیږی په سندرُو هم په ویر
چه دروغ دَ توری لاف کا دَ[٦] هغو نه یم دلگیر
توره بخره دَ خوشحال ده کان[۷] په کان خلق خبیر
تر اووُ پیړیو پوری واړه مړه په تیغ په تیر

۱. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مگر ربښه صحیح دی، د سپوږمیَ سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۳. محشی ورته کښلی دی چه څو دینار بازونه.
٤. ځیر.
۵. که یادیږی.
٦. په هغو.
۷. کال په کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خان ستاینه نه دَه
حقیقت وایم په ځیر[۱]

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور ... که وګړی په سولی[۲] کړ مخ ئی سور
ملامت چه په عاشق باندې وایه شې ... په مذهب دَ عاشقانو دَی معذور
عاشقان په معشوقه باندې پتنګ دې ... له جهانه به ولاړ نشې دا دستور
څو دَ عشق مینه زیاتیږی په کوګل کښ ... دَ عاشق په پوهه نورُ علیٰ نور
دَ عشق کار په لیونتوب دَی نور څه ندی ... راشه واوره، نه په عقل نه شعور
معشوقی وته بادشاه لکه بنده شې ... که قیصر دَی که خاقان دَی که فغفور
روغ ئی هیڅ په حال خبر نه وې له دردَ ... که په درد کښ قراری نکا رنځور
زړه می سر تر پایه واړه آبله دَی ... په فراق کښ، لکه وَړی دَ انګور
هر ګوره له خپله ګرده سَره سرور کا ... د ما هیڅ نه شې له چا سره سرور
عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دې
څه خوشحال یواځې نه دَی نا صبور

چه مکې لَرهَ څوک درومی[۳]په خره سور ... که حاجی شې نه ئی ننګ وې[٤] نه پیغور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل ... چه دَ خط سترګې ئی نه وې هغه کور
چه ئی خدای و چا ته ورکا دَ هغه[٥] دی ... بخت دولت نه په کوښښ دَی نه په زور
اصالت هنر چه دواړه سَرَه یَو وې ... لکه ښه کنبیده روغه[٦]په انځور[۷]
په[۸]خصلت هنر سیرت دانش باقی وی ... قد قامت صورت فانی دی سپین و تور
دا همه له نا پوهَیَ پیدا کیږی ... خر خښی دعوی نا سازی شر و شور
پیرځوینه، ښه سلوک، نمځنه[۹]، عدل ... که دِ دا خویُونه شته څه غواړی نور
کبر جن، حریص، بی زړه چه دروغ وایی ... دَ یاریَ لایق نه دِی دا څلور
که وعده ئی قیامت وی دَ غوښتنې ... دَ هوښیار سړی به نه وې په کار پور
که طالع ئی دَ دولت په شربت ډک کا ... بیا آخر شې دَکم عقل جام نسکور
دَ یاریِ دَ دوستیَ لایق هغه دِی ... چه آزاد ورځی نه وې پلار و مور
که ځوانمرد یی ځوانمردی به دِ هاله وی ... سل بدیَ آواره کړه دَ خپل ورور
په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا ... چه دَ خپلی ژبی وَلګیږِ اور
دَ هوښیار[۱۰]سَرَه مجلس ښه دَی خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَی بیور

---

۱. په ځیر.
۲. یعنی دار.
۳. ورشی.
٤. شته.
٥. دَ هغو.
٦. جوړه.
۷. نقش یا د نقاشیَ اسباب.
۸. چه.
۹. دا کلمه په څنو نسخو کښ فقط (نمځنه) لیکلی دَه، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه دَه چه نمځنه حاصل مصدر وِی له نمانځل څخه یعنی لمونځ کول.
۱۰. دخاروی سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل پرَدی[۱] راته په خوله وایی زر زر — و عالم ته تر هر څه دی بهتر زر
اوس په دا دَور ما وَلیدَل خوارِه دِی — تر پدر تر برادر تر پسر زر
نورُو چارُو وته څه گوری دا گوره — چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر
که دِ قصد کینه حسد ور سَرَه پریوزی — په وژو دَ سید درست کا محضر زر
فیروزه الماس یاقوت لعل له کانه — له دریابه نه وَکاږِی گوهر زر
مځکه څه چه دَ اسمان ښایست په زر دی — ستوری زر دِی آفتاب زر دَی قمر زر
شاهزاده بی زرو گُنبی تنها گرزی — دَ هندو سَرَه روان کا لښکر زر
زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی — دَ پادشاه په سر ځوک کښیږدی افسر زر
خدای دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا — چه و دیو وته یَو دی حجر زر
ښه ځوانان ئی لیدَل نه مومی له ورایه — دَ نامرد په غیږ کِی ورکا دلبر زر
جوهری قدر قیمت زده دَ جوهرو — قلب سَرَه سَرَه جدا کا زرگر زر
دَ گیدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی — دَ زمری له تنه هم پری کا سر زر
هر مراد چه دَ سړِی وِی په دنیا کښ — دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر
که چمیار دَی که نداف دَی که جولا دَی — تر اصیل سړِی ئی کښینوِی بر زر

نه به دی په لړُو زور نظر وَکا
نه به پریوزی و خوشحال ته غر غر زر

دَ غریق اوبه چه پاس واوړی تر سر[۲] — دَ جهان له حاله هیڅ نه وِی خبر
خبر دار ئې په پساره په اوږده نه وِی — چه دریاب تر کومه لاړ دَی پهن تر
اوس می درست صورت دَ غم په دریاب ډُوب دَی — په هیچا باندِی می نه لگی نظر
اندرون بیرون همه په غم کښ ځار شوم — هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواک ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو — هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواکب ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو — غم په مثل لکه اور زه سمندر
شش جهته می خالی ندی له غمه — په هر لوری واړه غم شوم زه احقر
غم په هسی شان مبهوت بې خوده یووړم — چه می وهیر شو د یارانو ښه بشر
هغه ځیز چی له نظره نه پناه شِی — وایی هیڅ یې په جهان نه و اثر

د غم شپه لکه یو کاه شوه، نه تیریږی
په خوشحال باندی به کله کړې سحر

دَ دولت لَمن نیوه نشِی په زور[۳] — ړوند که سترگی په سمه کا لا پیغور
دولت څه دَی په مثال ښایسته ناوې — دَ نامرد کره ئې عمر وِی په اور
د گنده ټټو نه بد ټټو پیدا شِی — ښه آسونه دَ میدان راوړِی ښه مور
دَ دولت په آس دِ هر ناسور سوز نشِی — که سواری وربانډِی کاندِی خو شاه سور
چه په کور کښ می اول ټټو راغلَی — د ما بخت وُ لا اول له ځایه تور
ټټوگی دِی تازه گی دی ترې زوولی — همیشه کا په پایگاه کښ شروشور
نه یَو ښه لایق فرزند دَ پلار په خونه — نه دَ سرو دَ سپیموُ گنج دَ ده په کور
ربه ډیر اولاد دِ راکړ منت دار یم — دَ خوبۍ بوغ ئې بیایې په هر لور

---

۱. خپل پردی په خوله په زړه وایی زر زر.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په ورُونږو کښې نفاق کا نا لايق دی
یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترگوُ وَرکړه
که بهرام[1] عابد دِی واړه کروکور

دَ بازوُنو ښکار دَ چا دَی د زردار
هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زیان ئې نکا
که ئې مرِی په قوشخانه کښې څو دینار[2]
دَ هغه سرِی څه کار دَی په بازُونو
چه بنده دَی دَ درم او د دینار
دَ ښکار کار په مصلحت په سیالِی نه دی
دا یَو عشق دَی چه ئې ورکا کردگار
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وِی
دَ هغه په زَړه کښې حُب پریوزی دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا
مست به هم شِی له شرابوُ توبه گار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرینږدم
څو ژوندَی[3] یَم دا می کار دَی دا روزگار

زه ژولیده تر یم که مجنون ژولیده تر
هیڅ خبره مکړه[4] سَرَه دواړه سر په سر
گوره چه څه حال دَی ستا په زلفو کښې دَ زړه مِی
باد را لَرَه راوړِ نن پریشان پریشان خبر
مخ دی مسلمان دَی واړه[5] زلفی دِی کافری
دواړه مِی قبول دَی مسلمان دَی که کافر
گل دَ لاله ښه دَی راته وایه که بارخو می
ستا زیبا بارخونه له گیاه کړم برابر؟
نه په گبنت دَ باغ ځِی نه په سیل دَ گلوُنو
څوک چه په کوڅه دَ دلربا لَرِی مقر
تا وَته دَ خپلوُ شوندِوُ قدر ښکاره ندی
ما زده چه عسل دِی یا نبات دِی یا شکر
مخ په پَلَو پَټ کړې رڼا ورَځ ور باندی شام کړې
بیا چه پلَو واخلې په عاشق شِی سپین سحر
ډیر[6] په غیرِ کښې پروت قدر ئې هیڅ نه نه ئې زده شِی
چا دَ سر قیمت زده جوهری صاحب نظر
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانُو ورځِی
ستا دَ مرگ دَپاره په څو جوړ لَرِی لښکر

راشه گوره دَ بهرام دَ نفاق چر
گاه سنی گاه رافضی گهی کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِی
گاه له دواړو توگه گرزی پر نځر[7]
دا تاثیر دَ بد پتِی دَی که د تخم
چه غنم باندی کرې کیږِی جودر
که لوگی دَ اور فرزند دَی په دا څه شو
چه دَاور غُندِی ئې نشته خیر و شر
په مادر کښې ئې بلا وِی که په پلار کښې
چه دا هسی ځنی زیږی گیدی[8] خر
بهرام خان[9] دَی سعادت دَی هم یحیی دَی
په خصلت کښې سَرَه یَو تر[10] بل بدتر
و خانِیَ وته ځغله هنر هیڅ نه
و عالم وته پیدا کړه درد سر
خانی کار دَ هر چا نه دَی دَ هغه دَی
چه صرفه ئې نه په زر وِی نه په سر

---

۱. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
۲. محشي ورته کښلي دی: یعنی دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وی.
۳. په ژوندون دی له ما نه درومی دا کار.
٤. نده.
٥. توری زلفی.
٦. در په غیږ کښې.
۷. دا کلمه په چاپي دیوان کښې پرنځر او په نورو کښې هم ډول ډول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
۸. سید راحت گیدَی په معنی د خره راوړی دی.
۹. بهرام، سعادت، یحیی د خوشحال خان زامن دی.
۱۰. سره یو تبله بتر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکباره ئې په نظر کښې شرم ننگ وِی   دَ دنیا په سود زیان نه وِی خبر
دَ خوشحال خټک که سل زویه نمسِی دِی
لا لایق دَ خانیٔ نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډیر جور   زه هم خوی لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم   ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[1] می وژنې   نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِ پوهیږم   که ته رنگ لَرې دَ میور[2]
گُندی راشې په منگلُو   درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
دَ غمزې په هور زور

ستا په داغ راغلَم له موره   خدای مِی مکړه د غمه[3] نوره
کم خدمت یَم په خدمت کښې   ځان لازم وینم هر گوره
که زه هر څو کم خدمت یَم   ته خپل شرم وَته گوره
خانه زاد بنده کین یَم   هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور می واړه ته یې   بې تا نه پیرم[4] په توره
بد غلیم راته په ځو[5] دَی   له غلیمه مِی وَژغوره
ته شفیع دَ قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور   تور زنگی نوم ئې کافور
مرده شوی چه منافق دی   مړ جهود بولی مغفور
نادیده چه منیه[6] لولی   ځان ملا کاندِی مشهور
سفله ټول کا څو درهمه   تر خواجگانوُ شِی مغرور
دروغجن تر ټوپه[7] ورشی   دَ کابل کاندِی مذکور
خپله بل وته نیولِی   په پردِی باندِی غیور
پُټِی ډکِی پیالې اخلی   ښکاره مه خوره یَو انگور
موحد دَ رسالو شه   تر ځان کوز گڼه[8] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

---

۱. په خوله مې.
۲. طاوس.
۳. تغمه.
٤. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
٥. په چاپی نسخه کښې څو لیکلی دی په بله نسخه کښې پځو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
٦. دَ فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
۷. په ننگهار کښې د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغی زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
۸. منصور.

عشق تر ځوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[۱]　　په پخه ونه لا ښه لګیږي اور
اندرون دَ هر چا شین دَ عشق په شین دَی　　دا یو اور دَی لګیدلَی لور په لور
چه په عشق کښ څوک پیغور تړي په نورو　　هم په دَه پوري به لګ وِي دا پیغور
زاهد وَرچاني[۲] انکار کاندی له عشقه　　نلدمن[۳] لیلا مجنون لولِی په کور
چه دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ څه شته　　زه همه وینم له عشقه سپین و تور
زه حیران یم دا می څه دی په کوګل کښ　　چه ورَځ و شپه پر تل وی شر و شور
په وصال کښ سل هراسه دَ هجران دِی　　په هجران کښ خو غم یو دَی نه وی نور
جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَی
په خوشحال باندی بانډه[٤]شو رنتبهور

که دِ زلفی نه وَی تار تار　　ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه　　په سینه کښ می خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مینه　　هغه تل ګرزی خوار خوار
زړه دَ یار له لاسه مرینه　　بیا مدام وایی یار یار
توری سترګِی دِ ګواښ ګرندِ　　باڼه ستا وایی مار مار
ستا دَ شکرینو شونډُو　　اشتیاق لَرم بار بار
خوشحال ستا له مخه وایی
واړه ښه وایِی ځار ځار

که په خوله را سره جنګ کا هغه یار　　په زړه مهر رنګارنګ کا هغه یار
چه له ما سَرَه راځی غاړه غړیَ　　څه مِی لیری له زړه زنګ کا هغه یار
هیڅ حاجت دَ توری نسته مانَِی بس دَی　　که مِی مرګ وته آهنګ کا هغه یار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښکاره کړ　　بیا به ما باندِی پتنګ کا هغه یار
چه ملنګ دَ مسلې غواړِی خپل مخ ته　　عاقبت مِی به ملنګ کا هغه یار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه کا　　خو په ما باندِی زړه تنګ کا هغه یار
مرصع بسیر[۵]دِ نور لَرِی په پوزه　　اکتفا په تور لَونګ کا هغه یار
زه فقیر یم دَی بادشاه دَی باندی ښائی　　که ځما له یاریَ ننګ کا هغه یار
رقیبانو وَته نرم شِی تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنګ کا هغه یار

که مسجد ګوری که دیر　　واړه یو دِی نشته غیر
یو می بیا موند په هر څه کښ　　چه می وکړ دَ زړه سیر
هغه ځای په سیر ګرزم　　چه تر نه رسیږِی غیر[٦]

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. یعنی دروازه تړی.
۳. د یوه عاشق نوم دی چه جلا کتاب لری.
٤. یعنی ګوچنی کلی، کلا.
۵. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا ډول لیکلی ده، په چاپی کښ بیر، په بله کښ پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
٦. طیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احوال باندِی یو دوه شِی   ځکه نشته باندِی خیر
خوشحال یَو وینِی خوشحال دَی
ورته ورک دی غیر و زیر

لکه کار لَرِی نظر   هسِی ژبه کا اثر
ماهیت ئې مونده نَشِی   چه څه څیز دَی دا بشر
هم ترکیب دَ نیک و بد دَی   هم معجون دَ خیر و شر
هم فرښته دَی هم حیوان   هم مومن دَی هم کافر
کله اور کله اوُبه شِی   کله توره کله سپر
کله څورب شِی له باده   کله بیا په هیڅ ډنگر
لکه دَی دَی په جهان کښ   بل به نه وی دیده[١] ور
دَ څلورُو[٢] میندو زویَ   دَ اتو پلارُو پسر
څه خو لږ تر خدای را کوز دی   که ئې نه دی برابر
دا وَ چا ته کړې خوشحاله
د مستییَ شور و شر

لیونی سَرَه[٣] به څه کړې نور تدبیر[٤]   لیونی لَرَه زندان بویه زنجیر
دما زړه ئې په حلقه دَ زلفو یوړ   لکه لوی ماهی په شست دَ ماهی گیر
که خوښی دِه په جهان کښ دَ لیدو ده   نه خوښی دَ بادشاهیَ دَ سریر
که یوسف ئې دَ کنعان دَ ښاهَ وَکینښ   په نیک بخت ستوری زوولَی وُ بشیر
دَ شکرو په دکان هندوُ بچه دَی   که تور خال دَی ستا په سرو شونډو جایگیر
دَ بهار په وخت په بوړه[٥]د سرای گرزه   نه په بوزه دَ کابل او دَ کشمیر
دَ لنډیَ[٦] اوبه هغه گڼه خوشحاله
چه یادیږی په جنت کښ جوی دَ شیر

مرد به نشې په گفتار   څو پیدا نه کړې کردار
چه دی وښکنځی مرد نه یی   که له تا نه وِی په ډار
چه څه دَی خو انتقام دی   دَ مردانو کار و بار
عفو هورته ځای لَرینه   چه نه عیب دِی نه عار
چه غیرت ور څخه نه وِی   هغه مرد نه وِی پکار
هم مهره لَرِی هم زهر   ښه مردان وِی لکه مار
چه هم تندره هم باران دِی   تر هغو مردانوُ ځار

---

١. د پدر.

٢. مطلب څلورو مندو څخه څلور عنصر دی، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وی، په اصطلاح د قدیم حکمت، مگر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر دی چه محشی ورته کښلی دی مطلب ځنی نه فلک دی.

٣. لره.

٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

٥. دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لری. یو ځای پوژه، بل ځای بوژه، بل ځای ښبه لیکلی ده، ممکنه ده چه دا کلمه بوښی سره چه نن په قندهار کښ رواج لری، نزدیوالی ولری، ولی چه اوس بوښه په معنی د گوښه علاقې او لیری دښت یا غره ده.

٦. د پیښور پر خوا د یوه رود نوم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد به غم دَ خپل هنر کا — نه دَ زر نه دَ دینار
مرد به غم کا دَ خپل شرم — دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا — مرد نه مور لَرِی نه پلار
دَ خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه می لاس رسی په یار — نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل یار کا — که گردش دی دَ روزگار
پکښ ستا غمونه ځای دِی — که یَو زړه دَی که هزار
تر وینبته ضعیف وجود می — ستا دَ زلفو دی یادگار
غم دَ یار د بیلتانه دَی — چه تر هر څه دَی دشوار
خپلې اوُښی مې دریاب شوې — پکښ نه مومم کنار
چه می تل په دیو زورې — ستا په شونډُو لَرم کار
چې څوک سوځی، هغه سوځی — هم پتنگ گوره، هم نار
ځما زړَه څه اسان ندی — چه ئې وړې نه ترس نه ډار
دَ بوسې وعده دِ وکړه
زه خوشحال لَرَم تلوار

ننگیالی قبلوی گور[١] — گور خو نه وِی[٢] رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزِی — ځنی وزِی درې څلور
مور زادی بلا پروټ[٣] یَم — چه بلا هورې مِی کور
ننگیالی دَ ننگ دَپاره — په هر څه لگوِی اور
سر په باد دَ سړی پریوزه — چه ئې نه وِی ژوندُون نور
چه په نام و ننگ آړنه وِی — خو دِ نشِی وِیَی[٤] سپور
سر په دار لک شوی ښه دی — نه لک شوی پر پیغور
په همت سړَی پورده دَی — نه دَ مست هاتی په زور
د خوشحال سلام په واړو
زیات ئې لا پخپله مور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار — نه د ما دَی ددې ملک هنر په کار
خپل ځانونه هوښیاران کښی نادان دی — خدای د ما د هسی خلقو کړ روزگار
په یو ژبه ویل سَرَه پښتو کړو — ولی هیڅ ځبله[٥] نشوو خبردار
چه دَ سوات په ملک کښ ما نندارہ وکړه — بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
زور زیاتی خود پسندی خصلت دَ واړُو — هر سړی ئې طمع خواست وته تیار
که په کور کښ مال دولت لَرِی سترگ وړی — ملکان ئې لا تر نورُو دِی مردار
حقه چار به دَ عزیز کاندی نا حقه — که په بډی رشوت مومی یَو دینار

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٢. خو نه دی.
٣. وټ لاری او سړک ته وایی.
٤. په یوه قلمی نسخه کښ وهی لیکلی دی.
٥. وبله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ختټکی له ختټکی نه رنګ آخلی   عالمان شیخان ئې لا دِی ناپکار
چه مِی ولیدَل له نورُو خبر نه یم   دا خو واړه[1] یا غوایه دِی یا حمار
دا په هر دیار کښې سیل هم بد نه دَی   چه خوشحال وته څرګند شو هر اسرار
چه د سوات د سیمی خاوری خوشحال بوی کړې
یَو سړَی[2] به ځنِی نه وِی وفادار

نخښنه نه ولی همیش لیندئ په سر   کله منځ کله ښَی کیږ کله لَر بر
دا یو لحظه دَ هوښیار غلطی نه وی؟   یا هر ګز دَ لانبوزن نه وِی خطر؟
په زمان کښې به خپل ځان تر هر چا ښه کا   دَ سړی که لاس رسیړی په قدر
بخته! چیری یې له ورایه را ښکاره شه   چه می ښه تر عراقی شِی لاشه خر
دانشمند په خواری خوار جاهل کامران دی   دَ سړی طالع په کار دَی نه هنر
هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی   په هر ځای قدر قیمت لَرِی سره زر
دَ بلبلو په کار ګل دَی نه دا نور څه   په چمن کښې خار و خس بلا بتر
چه دَ زرکو ښکار په غره کښې پیدا کیږی   باز په دا سبب نیولَی دَی لوی غر
اول فکر دَ زړه وَکړه بیا وَیل کړه   کاتبان تر کښنو پخوا وهی مسطر
هیڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَی
همیشه ښه دَ خوشحال ختټک اختر

ولی په کوڅه دَ هغه یار نکړې ګذر   وَرلَرَه دِ بولی ته لا ګرزې در په در
خاوری دِ په سر شه چه به ورپه ورجار وزې   زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر
یار دِ په ښایست کښې دَ بهار تر ګلو ښه دَی   ولی ئې له مخه لاله ګل ته کړې نظر
هر چه ته ئې غواړی هغه یار درته حاضر دَی   دواړه سترګِی وَخورې هیڅ په ځان نه یې خبر
دایم درته وایم ستا بد خواه نه یَم نیکخواه یَم   فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر
زرکی تور تارو تمخری هر لوری ته ډیر دی   هسی باز در څخه تا ئې وَتړل سهپر
تخم شته هم مځکه هم قبله لَرې تیاره   هر اسباب دِ جوړ دَی ولی نکړې کار د کَر
کانده به حساب وی مو بمو به سوال ځواب وی   څه دِی پکښې کښلی راشه ګوره خپل دفتر
مه اوسه بی غمه غلیمان لکِی له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِی خطر

هر ساعت چه په چا ځِی هسِی بې کار   تر هغه نه زه لا ښه ګنم بیګار
رنځوران که کاروبار نکا معذور دِی   روغ سَړی به ولی نکا خپل روزګار
که هیڅ کاروبار دِ نه وِی درته وایَم   هَسِی مه کښنینه بیکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شِی واړَه ذوق دَی   که په نرد که په شطرنج وِی که په ښکار
سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[3] حال شِی   همیشه په یَوَه حال دَی کردګار
ستا به نوم په جهان پاتو شِی خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

---

۱. دا خو بی غوږو لکیٔ دی حمار.
۲. به پکښی نه وِی.
۳. بیل بیل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَو دا هسې ښه بهار — بيا پرې صوت دَ هزار
څوک سپاره په عراقيانوُ — تر چا لاندې ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازوُنه — په هر لورې خاصه ښکار
ښه کرجی[1] وړاندې نيولی — دَ بازونوُ سَرَه يار
ښه تازی په دور تړلی — پرانتلی په وار وار
زړه فارغ له هره لوريه — پکښې واړه خيال دَ يار
تر دا هسې ښه هوس به
زه خوشحال کړم دنيا ځار

ړ

په سرو شونډوُ دِ بازار دَ شکر مات کړ — تورُو زلفو دِ ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن می وه تړلې — تا دَ زلفو په حلقه هغه ور مات کړ
چه ئې ستا دَ خط و قد نندارە وکړه — صورت گرو می پرکار و مسطر مات کړ
سحر گرُو اوس دَ سحر دکان ونغښت — دواړُو سترگوُ دِ دَ سحر هنر مات کړ
پدا دوه سپاره دَ مخ يعنی ستا سترگی — تا می درست دَ پارسائئ لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پرېيښې — گوره بيا دِ دَ چا نَویَ سنگر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښې ستا دَ ورځيو — دې ارزو می په ځگر کښې خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دَی — په سوگند سوگند دِ لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دِ مار حلقه شوکه صبا می — ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ
ماتوه دَ خوشحال زړه بيا به وَوايې
چه می څه لره دا هسی گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ — اگر[2]درست صورت وَاوروته پيشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو — دَ ذلفينو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بيغش شراب دَ کومی ميخانې دِی — چه ځما دَ زړه ئې ليری غِل و غش کړ
ليونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله — چه ئې يار دَ زړه په غوره پريوش کړ
په ياری ئې نر باحقه نازيدلَم — بيهوده مِی په سراب دَ اُوبو اَش[3] کړ
مشوش ئې کړ روزگار دَ پرهيز گارُو — چه کاکل ئې په جبين را مشوش کړ
ما وې سپينه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

---

١. په قلمی نسخو کښې کرځی ليکلی دی يعنی زوړ باز يا جره.
٢. عود.
٣. د تحسين او تعجب کلمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مې زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ[١] — که په کښلیو پسی لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
عقل و هوښ صبر و آرام ورپاتو نشِی — دَ هر چا چه په دلبرُو پسی زړه ولاړ
هر چه خوږ دَ کښلی مخ په مینه نه وِی — دَ جهان په مخ اُوده راغَی اُوده ولاړ
هم مې زړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا — راته وایی وایه بیا دِ زړه په څه ولاړ
محبت دَ کښلی مخ ځما په زړه کښ — باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو — په ژړا ژړا مِی زړه تر دوه لیمه ولاړ
هغه یار را څخه وایې هر گز نه وُ — هیڅ مِی نه زده که همیش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مانېِ وه — یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ

نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه می ښه توریت[٢] دَ خپلی چاری ځیر کړ[٣] — ځان می واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
لکه واچوی دانه دَ دام په منځ کښ — خلقو ما سره په مهر کښ ترویر کړ
ما پدا سترگی لیده دَ دنیا خلق — څو ئې ډیر دَ دنیا سود[٤] هونبره ئې ویر کړ
مور زاری کانړه هر گز نه هوښیاریږی — نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ
په ناپوه باندی بې غمه بې غمی ده — دَ دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ
راشه وگوره یو گز مځکه نیولې — چه ئې مټ دَ خپلی خونی په توفیر کړ
دَ ارمان لاسُونه مړه مړی په گور کښ — چه مو ولی په نیکیَ کښ تقصیر کړ
دَ هر چا می خپل هنر بلا دَ ځان دَی — خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ
چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَی — چا دَ هری چاری حکم په تقدیر کړ
لیونی د لیونتوب په سبب بند شِی — مست هاتی خپلی مستِیَ په زنجیر کړ
په بار بار دَ خپل استاد منت را باندی — چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ
دَ زړه ښهر می چه ځای د قناعت دی — په ناحقه می حرص پکښ امیر کړ
که وَیل ئې دَ غماز منلی نه دِی — بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ
پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ — دا غزل می په بیاض باندِی تحریر کړ

دَ خوشحال دَ زړه خوښی نشِی بې سرایَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ[٥] — په گلونُو عندلیب نفیر و نه کړ
ځما اوښیو کانِی هم په مخه یوویل — ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ
په ژړا په بې صبری له لیدَل مومم — ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ
په خندا خندا دِ مرگ وته نیژدې کړم — ترو دِ څرنگه په ما تزویر و نه کړ
خو لا زه یم چه له غشیه نه دِ درومم — گنه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

١. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٢. د طالع ستوری، نجوم.
٣. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. سور.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر زه سهل غرڅه وم ستا تر فهمه
چه ځما په مرگ دِ هیڅ تکبیر و نه کړ

اوس به څرنگه خلاصیږم له دې غمه
چه لمَړی می دَ خلاصئ تدبیر و نه کړ

د کعبې په لار به څرنگه برَی کړې
چه هر گز دَ یوه شپه شبگیر وَ نه گړ

په صورت به دِ تل ویر وی پسله مرگه
که د ځان دِ په ژوند ونی ویر و نه کړ

زه خوشحال چه سر و تیر ځم ستا له تیره
هیڅ ارمان دِ دَ غمزې په تیر و نه کړ

خدای یَو هسِی فکر راکړ[1]
چه ئې ملک راته رنړا کړ

چه په ملک په ملکوت دِی
پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ

په اعلی په اسفل واړه
را ښکاره ئې هر اشیا کړ

که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپین سبا کړ

لکه خدای چه دَ یار حسن بې نظیر کړ
هسی ما دَ زړه په سر باندی تصویر کړ

د مجنون غُندی په درد دَ عاشقئ کښ
پخپل حال می همگی خلق خبیر کړ

ما وې گندی تفحص وکا پخولا شِی
تر پرونه نه ئې نن ما بنَی کبیر کړ

ښایسته د قندهار دَ چا په یاد دِی
پدا حسن ئې بنده واړه کشمیر کړ

دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَی
چه شاهانُو ئې په وَر کښ ځان فقیر کړ

زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو
دَ زلفینو ئې هر تار ورته زنجیر کړ

نه گناه نه ئې خطا نه نیت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگیر کړ

مخ ئې فکر دَ نسرین را څخه یووړ
خط و خال ئې مشک چین را څخه یووړ

د ترسا زلفی زنار شوې را تر غاړه
شکر شکر چه ئې دین را څخه یووړ

بې د یار دَ شونډُو تل چه یادوم ئې
مینی نور ذکر تلقین را څخه یووړ

درسته شپه ژړا ناري آه و فریاد کړم
بیا ئې خوب په څه آئین را څخه یووړ

دواړه سترگی ئې شاهین شهپر ئې زلفی
ځما زړه کوتر، شاهین را څخه یووړ

په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ
او په تله ئې درست تسکین را څخه یووړ

د چمن گلُونه کوز گوری دا وایی
چه دلبری هر تحسین را څخه یووړ

چه مِی زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده
ولی تُرکی په زمین را څخه یووړ

زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم
چه هوس ئې په کابین را څخه یووړ

تل اوبه په نری ځای باندِی ماتیږی
عقل و هوښ ئې نخستین را څخه یووړ

هغه ورَځ مِی زړه له خپله ځانه موړ شو
چه له لاسه دل سنگین را څخه یووړ

چه دعا ځما دَ صبر کا وَگړِی
عشق دَ دې دعا آمین را څخه یووړ

ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[2] خوشحال زړه خوړین را څخه یووړ

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. ولی خوار عاشق زړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دَ کښلیُو ننداره کړه زاهد ننګ کړ[1]   ښه خو دا چه خدای دَی هم دما په رنګ کړ
هغه وخت چه را په یاد شِی ډېر خوشحال شم   چه به ما درته دعا کړه تا به جنګ کړ
زما زړه ئې په قلاب دَ زلفو یووړ   ور سَرَه ئې اوده کړی په پالنګ کړ
که ژوندی نشی له خوبه[2] عمر ئې شوم دَی   چه په خاک ئې دَ پایلو باندِی شرنګ کړ
کښلی مخ ئې لکه څراغ هسِی بلیږی   خوار عاشق ئې پدا څراغ باندِی پتنګ کړ
ملنګان ئې دَ دربار درویزه مومی   ما هم ځکه ځان دَ یار دَ ور ملنګ کړ
ته دَ ځانه هسی نه وې دا څه حال دَی
چه په ما باندِی دِ زړه دا هسِی سنګ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز[3]   لکه پر هسِی پرواز
لکه سترګی لیده هونبره   لکه خلق هسِی آواز
لکه قد جامه هم هونبره   لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کښیده بویه   نه دَ سرو زرُو طراز
بیړیَ ګرزِی په بیله[4] کښی   په قلزم ګرزی جهاز
سګ لاهو غُندی خو نشته   مېږک که هر څو وی اوباز
په دا پړانګ نشو خوشحاله
که پړانګ[5] پش دَی پړانګ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز[6]   زر په واړه عالم خور شو هغه راز
که د زړه دَی چه رسوا په هیچا نشې   د قلوب دننه ښه دی ساز ناساز
که آواز دَ زرکُو نه وَی په درو کښی   چا به چیرِی ور پسې ګرزاوه باز
چه نارې کا تور تارُو په مرغزار کښی   باز جره ئې بتِی یوسی د طراز
چه ځما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وې   خپل نفس دَی په سرِی باندی غماز
په سبا به هغه راز په کلی خور وُ   چه په شپه به ما وَ زوی ته وی په ناز
ډېر یاران می تر سر تیر دی ځوان وَم زوړ شوم   په زرګونو کښی پیدا نشو دمساز
پخپل زړه کښی جګرخون کوَه خوشحاله
خپل پردِی ته دَ زړه راز مکړه آغاز

لکه غشی لَرَه بویه تیر انداز   هسی شعر لَرَه بویه سحر ساز
همیشه دَ زړه په لاس تله دَ وزن   زیات و کم دَ وزن یو توری غماز
په تور آس دَ حقیقت ناوې سپَره کا   په سپین مخ پلَو نیولَی دَ مجاز

---

١. دا بدله په چاپی نسخو کښی نسته له یوې قلمی څخه نقل سوه.
٢. له مرګه.
٣. دا بدله له یویې قلمی نسخې څخه نقل شوه، په نورو کښی نسته.
٤. یعنی جزیره.
٥. د زنګله یاغی پیشی چه لکه پړانګ داسی ده.
٦. دا بدله په چاپی نسخو کښی نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل جلوې سل کرشمې سل مکيزُونه   په نظر کښ ئې ښکاره دَ سترګو ناز
دَ صنعت زيور په څو رنګه پريوزی[1]   د تشبيه چندنِ چووه باندِی طراز
دَ تجنيس پايلی جوړی[2] په پښو کړی   د ترصيع منی[3] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ورڅخه   سر تر پايه درست صورت سرَه يو راز
که په نظم کښ کارګه او ټپوس راوړی[4]   هم دَ زړونو په ښکار ګرزی لکه باز
چه يوه وينا ئې وکړه هوښيار هغه   عاقلان به وَيل کاندِی په ايجاز
و پښتو ژبی ئې ډيره خوبی ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهيږِی بس[5]   په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهيږِی بس
په ضمير دَ نخلبندُو نخلبند سرِی خبر وِی   په تصوير دَ نقاشانو نقاشان پوهيږَی بس
چه کښتیِ پکښ بيايی په عظيم درياب ګډيږی   په بيلو د کښتیِ ملاحاان پوهيږِی بس
چه ګردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره   په اسرار ئې کاملان يا دا آسمان پوهيږِی بس
سپينیِ بِږيری وَته بويه چه نظر پخپل قوت کا   او هوس دَ شوخی شنګی پدا ځوان پوهيږِی بس
نادانان دَ ملک ښښتن کا دانا هسی ورته ګوری   دغه پوهه دَ چا نه دَه پرې سجان پوهيږِی بس
چه خوشحال ئې په بياض کښ دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهيږِی بس

په درست کلی کښ می يار دَی هغه کس   چه په درست تومن اوڅار دَی هغه کس
که په شکل شمايل سړِی ليده شی   سر تر پايه پريوار دَی هغه کس
ځکه زه وَرباندِی هسی عندليب يَم   چه په حسن يَو ګلزار دَی هغه کس
که هر څو راته ښکنځل کا يا قهريږِی   په خوله واړه شکر بار دَی هغه کس
که ئې زلفی که کاکل که ئې ګيسو دی   همګی مشک تا تار دَی هغه کس
چيرِی نه چه په ټولیِ کښ ئې غلط کړې   هوسیِ سترګی ګلرخسار دَی هغه کس
دَ جايفل په ځای به سر ورته پيښکښ کړم   که په سرمی مينه دار دَی هغه کس
چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکنځل کا   بی حسابه ستمکار دَی هغه کس
سر تر پايه زرزری جامې آغوستی   سر تر پايه زرنګار دَی هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره يې   لا تر تا نه خوش رفتار دَی هغه کس
چه صورت سيرت ئې دواړه سرَه جوړ دِی
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَی هغه کس

---

۱. پريوزی يا پرې پوری.
۲. څوړی.
۳. اميل.
۴. دا دريې بيت په نورو نسخو کښ نسته، له يوې نسخی څخه را نقل سوه.
۵. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لحد کښې به هوا نه وي هوس[1] — در سَرَه به خپل عمل درومی نور بس
بې طوطی نه قفس هیڅ نه دَی باور کړه — روح په مثل دَ طوطی دَی تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در شخه نشي — لکه در بې بها دَی دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا — دَ ښارویو په شمار دَی هغه کس
د خانانو په خاکونُو گذر وَکړه — زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوي نه بد لیږی دا په څه کړې — هونبره ډیرِی اندیښنې هونبره وسوس
نصیبه به له جهانه یو کفن وړی — هغه هم اته یا نه گزه یا لس
دا به واړه له تا پاتو شی اې جانه! — که ښې جونه که آسؤنه که اطلس
تیاریږه وخت دَ کوچ راغی خوشحاله
په هر لورِی نارې آروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس — واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکې طراحی کړې — گاه په عرش کښیږدې اساس
لکه ډک شې هسی تش شې — د شناځ دَی ستا اماس
لکه پونړ[2] یې وَ اور ته — وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر یې هم شبه یې — هم کُتنی[3] یې هم کرباس
هم ملک یې هم مِلک یې — هم خنزیر یې هم خناس
په افلاس کښې دِ دولت دی — په دولت کښې دِ افلاس
ته له دیوه په هراس یې — دَی له تا نه په هراس
نه اطلس دَی نه زربفت دَی — لا څه ښه دَی ستا لباس[4]
واړه ښه وایې خوشحاله
وایه هیڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[5] — اندیښنه ئې د جمال دَ خط وخل بس
بادشاهان دِ زر زری جامې اغوندِی — دَ قانع گدای په شا باندی یو شال بس
په بهاندُو اُوبوکښینه ننداره کړه — دَ جهان دَ تیریدَلو دا مثال بس
خو یوه گیډه خواړه دوه درې خرخوړی — که دانا یې په جهان کښې دا جنجال بس
و حریص وته درست مال دَ دنیا لږ دی — وقانع ته یَو فلوس دَ دنیا مال بس
زاهد سترگې ترې پوښی زه کښلې گورم — که جنت لَرَه می بیایی دا وبال بس
که لایق ئې دَ جمال دَ لیدو نه یَم — که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس
دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٢. یاپونړ دا یو راز قدیم اورلگت وُ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکی مواد به وه.
٣. هم کیمخا یی.
٤. ستا پلاس.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه که زه تا ته نیژدې کیږم په افلاس[۱]   زر می ګند په غاړه کړه یَو مات کچکول په لاس
ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم   مال و ملک می هونبره کړې چه تیروی تر قیاس
هسی مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته   هسی اموال راکړه چه ئې ځای دَ زړه دَ پاس
لاس می همیش بر لَره په واړُو غلیمانو   دوه می غلیمان دِی یو می نفس بل می خناس
طمعَ که حسد وی که حرص که بد خویونه   واړه له ما پریکړه د خپل فضل په الماس
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وی   نه هغه طاعت چه شِی په رسم په لباس
یا بارَ کریمه! د خوشحال خټک دا خواست دَی
تل دَ ده په زړه کښ لرې ټینګ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[۲]   ناظر می عطار د دَی چه به څه کښ په قرطاس
نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ   صائب دَی ځما فکر د هرام په اساس
د تورُو په میدان کښ چه سودا وِی د سرونو   هغه زمان می ګوره تل به سور وِی دما آس
حاسد می لکه کاهی دا صحرا په هیڅ حساب دی   په قدر په قیمت کښ یا یاقوت یم یا الماس
که حال می د قضا په حکم هسی محول وی   قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس
ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې   باطن لکه خورشید یم هیڅ می مه غواړه په قیاس
که لافی د کوزیِ د هسکیٔ وهم باور کړه   تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس
ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِی
رِندو وته خوشحاله لکه زر هسی رصاس

سړَی ښه دَی حق شناس   سر دِ وخورِی ناسپاس
دَ یوی دانې اوربشی   احسان ډیر دَی تر قیاس
چه احسان وته ئې شا شوه   مخ ئې تور شه نه دَی ناس
څو اخلاص ور سَره نه وِی   یاری نَشِی په لباس
یار ئې مه ګڼه اغیار دَی   چه ته پریوزې در کا لاس
تل خالی دَی[۳] له خلله   دَ رشتیا مینی اساس
که دِ یار دَی هغه یار دَی   چه خپلوی ئې بې وسواس
بی وفا دِی دا درې توکه   توره، ښځه، دریم آس
دَ خوشحال خبری دُر دِی
چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس   دغه کار دَی د کارګه و د کرګس
و ګفتار وَته ئې غړوه سترګی   په کرده په عمل ګوره کس ناکس
که ئې سر په لَکیٔ اوړِی هغه دی   په هیڅ رنګ به نور څه نشی سګ مګس
په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِی   د ابجد په حساب نوی وګڼه لس
دوه سړی په باغ کښ ګڼ شی یَو ګل ګوری   دویم ګرزی په طلب د خار و خس
زه دا یم په بیلتانه کښ له هغو یم   چه دَ یار بې یادو ندی یو نفس

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طوطی له مخه ښه یشی[1] قفس که هر څو ښایسته روغ دی څوک ئې څه کا
خوار شوخحال به ځنی څو شړې په جور
که سرې شونډې دی شکر دی دَی مگس

که د موږ نفس کښ څه وِی لکه وی هسی به اوس[2] چه په څه دِ زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس دَ زړه دَپاسه کښیږده چه څه حال درته معلوم شی څه تسپې په لاس کښ نموږیې څه په ږمنځی ږیره پوس
که د باغ دِی که دَ راغ دی په څولونه دِ ی دا ونی څوک سپیدار څوک چنار دی څول پلو[3]دی څوک پلوس
اینځر نه لری گلوُنه میوه سپینه لَرِی توره د انگور ژنکوری گوره میوه گل لَرِی نلگوس[4]
دا جهان پټې پټې دَی جنس دَ جنس سَرَه خوښی کا مار له ماره یوزله یوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسیځه په اور کښ چه په خیال په هوا گرزی زیږ پړونی سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دِ لاس رسی زړه ژغوره
دَ دلبرو مینه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

تورانی خو د جنجال دِی د پرخاش[5] دروغجن سوگند خواره بهتان تراش
ایرانی د آشنایۍ د وفا دِی د خلقت د مروت دِی دَ معاش
پښتانه دَ بد نیتۍ د خصومت دِی په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوخ که هزاره واړه چرکین دی نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دِی که سندی دی مخ ئې تور شه نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیری که نرکه ښځی واړه هیڅ دِی د مردۍ ورڅخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دِی گوره څه دِی دواړه ورک شه یو اوزبک بل قزلباش
لغمانی بنگښ سواتی تیراهی واړه موټ مټر لوبیا چڼه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دَی دَ وگړی
د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښایست چه ئې په تا باندِی کښیښ دَ زړه داغ به ئې په ما باندِی کښیښ
که جمال ئې و یوسف نه وُی ورکړَی چا به غم په زلیخا باندِی کښیښ
مگر گل په اشارت کښ ورته وَ وې چه[6]بلبل ټپر په ما باندِی کښیښ

---

۱. نعنی ښه ایسی.

۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوی قلمی څخه را نقل سوه.

۳. دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.

٤. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښ نرگوس دی، مگر دلته په ټوله نسخو کښ په لام لیکلی دی، نو موږ هم پر دغه املا پریښود.

٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

٦. چه بلبلی ټپر بیا باندی کښیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ زلفو[۱] مار ئې وخوری عاشق گرم دی
چه ئې لاس په اږدهار باندِی کښیښ
زه که ستا په لږ شوبو[۲] باندی پروت نه وی
دَ سپی نوم به دی په چا باندِی کښیښ
که هر څو به دِ له خپله وره
خوار خوشحال به قدم لا باندِی کښیښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض
د شمع د اور پښتی[۳] مینه نه ځی په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم
بیمار به له طبیبه په څو پټ لری امراض
تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله
چه یو ساعت می کښینې دَ زاهد سَرَه مرتاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه
د اوښیو محرمی[٤] ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه می بیا مونده َ یار له بویه پُره
هوا به دَ گلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[٥]
وریږِی دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِی محفوظ
د سرود په اَرویدل نه وِی محفوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار نداره نه وی
په گلزار ئې سوخته دل[٦] نه وِی محفوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دی
په دا خپل عمر به تَل نه وِی محفوظ
چه ئې دواړه شونډی کښل کړم پرې محفوظ شم
څوک به هم په می خوړَل نه وِی محفوظ
کله کله هسی وخت په سړی راشی
چه دَ گلو په کتَل نه وِی محفوظ
دَ خوشحال ویل[۷] هنر دی هغه خر دَی
چه به دَی په دا ویَل نه وِی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وِی محفوظ[۸]
بیله کښلیه مخه په گلزار نه وِی محفوظ
کله مړنَی دی چه د توری په میدان کښ
دَی دَ تیرې توری په پرهار[۹] نه وِی محفوظ
هر چه عاقلان دِی په فتویٰ دَ عقل کار کا
هر چه عاشقان دِی پدا کار نه وِی محفوظ

---

۱. د زلفینو مار کې وخوری.

۲. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.

۳. یعنی پتن.

٤. د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.

۵. شه.

٦. خسته دل.

۷. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.

۸. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

۹. گزار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه بل ئې وَولې بیا دی پرې غشی لک کا
هیڅکله ښکاری په هغه ښکار نه وِی محفوظ

خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تیر شو
هر چه نن دَ کښلیُو په دیدار نه وِی محفوظ

عید شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت
زار دی دَ هغه چه پخپل یار نه وِی محفوظ

دور دَ عاشقانُو دَی که وَگورې په عشق کښې
پند که ورته وایی پخپل پلار نه وِی محفوظ

هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورایه
خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وِی محفوظ

ع

سخت ساعت دَ دَ وداع
په آشوب و په صداع

چه یَو ځل سَرَه څوک بیل شِی
بیا په بخت وِی اجتماع

عجب هر زمان نیاز کا
نوی نوی اختراع

چه په لږ مانې وه نزع
ترو به څه وی په نزاع

هم می وغلوی بیا وایی
نه پوهیږِی په خداع

شونډه بوڅه په نخوال[1] کا
چه میِ وَوینی اوضاع

دَ بورجل غمجن په رقص
دَ پایلو په سماع

چه تېرې دَ لیدو لارِی
څه دِ خیر دَی مناعَ!

نه ئې یو دیدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

غ

خلقی سَرَه یاری کا په دروغ
و به نه وینې دوه زړُونه سَرَه روغ

د شودو پیو عوض ئې وِی په زړه کښې
چه سفله و چا ته ورکا چیری دوغ

د هغو صحبت کیمیا دَی که ئې مومې
چه ئی بیا مومې په ناسته کښې فروغ

د دې دور یارن واړه منافق دی
په خوله تا سره هو هو کا په زړه یوغ[2]

په قیامت به ئې په کوم عبادت پټ کا
په آزاد دَ خپل پدر تړلَی توغ

نور کارُونه اوس په کار ندی خوشحاله!
یا و چا څه ورکوه یا الچوغ[3]

که یو گل و ما نه راکړې دَ خپل باغ
خدای دی تا تر و تازه لَری تل باغ

ستا له باغه یو گل ما لره دولت دَی
نه په سل رنگه گلوُنه دَ بل باغ

چه ورتله دِ باندِی نه وِی سپیره ډاگ وی
په راتله دِ شی درست ملک و بورجل باغ

په خوږو خوږو میوو په گلُو ډک وِی
چه ښکاره کړې راته ته په ښکنځل باغ

---

١. نا خوال.

٢. بوغ، تور رنگی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.

٣. سر کوزی، ملامت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ښه مخ دَ گلاستان بلا هجران دی   تل کلونه په خزان ریژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړیږی   په اهاړ کا غوړیده دَ کابل باغ
همیشه به پرې نارې وِی دَ بلبلو
دا چه ساز کړ نن خوشحال په وَیل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنگ عدل و انصاف   دَ ده ښه مسلمانی ښه اعتکاف!
سَکه ورونه وار په وار واړه وژلِی   پلار په بند کښ اچولَی په مصاف
که هزار ځله څوک سر وهِی په مځکه   یا په صوم تر شمځَی وروِلی ناف
څو نیت[1] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِی   عبادت، طاعت د واړه دی خلاف
چه دَ ژبی لار یَوه دَ زړه ئې بله   په چاره ئې شه ځگر شگَاف شگاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښایسته روغ دَی   ولی نه[2] اندرون لرَی ناصاف
مړنی په کرده ډیر وَیَل ئې لږ وِی   د نامردُو لَږ عمل وِی ډیر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قیامت په ورَځ ئې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[3]   د هغه[4] نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِی په ذات توره شړیَ   سپینول ئې وَ هر چا وَته دی شاق
چه په باغ کښ رنگارنگ میوه پیدا شِی   لَون لَون ئې مزه وِی په مذاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوږه به نشِی   مَرَغونې چه ترخه دَه په میثاق[5]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شی   کونگی[6] هیڅکله دَ باز نه وی مشتاق
که اخلاقِ ناصری په یاد ووایی   په اخلاق کښ به ښه نشِی بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله ئې خوشحال وی په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دی لایق[7]   ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی   په خالی هوس ئې مه بوله عاشق

---

۱. څو دِ نیت.
۲. نه د دنه مخخف دی په چاپی نسخو کښ دا مسری داسی ده: ولی تن ئې اندرون لری ناصاف.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. د هغونه.
٥. یعنی په ازلی تړوُن.
٦. یعنی جغد.
٧. د بدله هم په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفساني تاريکه شپه صادق هغه دی | چه سهار غُندی سينه لَری صادق
څه په علم په تلقين سَرَه نور نَشِی | چه راغلیَ له ازله دَی فاسق
د سينا[1] زویَ له ځايه شيخ ملا وُ | آراسته نشو په درس په خوانق
په ادب آداب به نه فائق تر چا شِی | چه له ځايه په فطرت نه وِی فائق
صالحان له ظالمانو نه پيدا شی | له زاهدَ نه پيدا شِی غل سارق
دَ بد خوی دَ خوی علاج ملک الموت دی | نه په ډير علاج خبر حکيم حاذق
هغه باغ هغه باغوان هغه ئې گل دی | چه فرهاد باندِی بلبل وُ يا وامق
زړه سوخته ميِنان ډير دیِ په جهان کښِ | څه يوائِی يَو مجنون ندَی عاشق

که کارگه غُندی ئې فهم وِی خوشحاله!
هيڅ استاد به شين طوطا نکړی ناطق

ډير دَ خيال سپاره ترې لاړل معلق[2] | سپور په شا پريښی نه دَی دې ابلق
په دا طشت کښِ هَره ورځ وينی توئيږی | ښکاروَل ئې هر ماښام کاندِی شفق
په ازل چه دا نسق دَ بيلتانه دی | تر ابده به وران نشی دا نسق
وگدای وته به څرنگ پاتو کيږِی | د بادشاه له تنه خيژی دا يلمق[3]
روغ له هاله دَ دردمن په حال خبر شی | چه په زړه باندِی رسا وَخوری شلق
پيدا کيږِی، فنا کيږِی، نه ښکاريږِی | پدا سيند کښِ جهازُنه هم زورق
که د مرگ سبق دِ هير دَی گورې گوره | خپل ياران به درته يادکاندی سبق
که هر څو په سود سودا گرم ليده شِی | تر ماښامه دَی دَ دې بازار رونق

عاقبت به واړه سترِی شی خوشحاله
که څوک ژاړِی ناړِی مرگ گنِی ناحق

دريغه سره تش کړَی دا ډک زړُونه دَ فراق[4] | ټول کړلی په تله دَ چا زيات شوی اشتياق
مرگ به ما قبول کړِ نه بيلتون له خپله ياره | څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په ميثاق
ويش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو | غم وُکه محنت وُ په نصيب شو دَ عشاق
څوک په عاشقی ولاړِ چه څه پاتو هجران وتوت[5] | اوس به له ما څه غواړِی وَگړِی خوی اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی | يَو بيلتون بلا دَی تر هر څه په اتفاق
عشق ئې دَ زلفينو لکه زهر دَ مارُونو[6] | ښوری په ځگر کښِ د واړه لب ئې دِی ترياق
تل سبا بيگا باندی دَ آه د ناوکيو | ووری[7] سپين توبری څه ښادی کا اهل نفاق

تل شهد و شکری که خوشحال خوری گمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شِی دَ ده مذاق

---

۱. بو علی سينا د اسلام مشهور حکيم او فيلسوف د څلورمی هجری پيړیَ.
۲. دا بدله په چاپی ديوان کښِ نسته.
۳. محشی ورته ليکی چه يو راز کالی دی.
٤. دا بدله په چاپی ديوان کښِ نسته.
۵. دا کلمه په نورو ټولو قلمی نسخوکښِ دغسی ده مگر په يوه نسخه کښِ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران يو.
٦. مارانو.
۷. دَ اوسپنی توبری څه ښادی....

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ سرو شونډو سَره غواړې تحقیق[1] — دَ یمن په ملک به نه وِی دا عقیق
خوله ئې هسته دَه که نیسته نه پوهیږم — دا رموز دَی و هر چا وَته دقیق
په زرګونو راته لاف کړی دَ یاریَ — ما یَو یار پکښ وَ نه لیده صدیق
په هر لور می غورزَوِی په سر لګیږم — زمانې کړم لکه سنګ دَ منجنیق
اول غم دَ یار وَ ما وَته غلیم وُ — اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفیق
په لمړِی قدم دی سر له تنه پرې کا — چه قدم کښیږدې پدا خونی طریق
چه دَ عشق په بحر ډُوب دَی حال ئې ګوره — دَ دنیا په حال خبر نه دَی غریق
طلبګار ئې دَ وصال په لوی طلب وی — له ازله ئې راوړَی دا توفیق
آزاده عالم بندی دَی که ئې ګورې — د زلفینو په خنځیر ئې دِی عتیق

ګڼه زیان دَ عشق یوازی دَ عاشق دَی
امید قطع کړه خوشحاله دَ رفیق

یَو څه بحر دَی عمیق — دَ سیماب غُندی حریق
په شنا ترې واته نشِی — څو چه بخت نشی رفیق
په ساحل وَلاړو څه زده — چه څه حال لَرِی غریق
حال د مایو معما دَی — پَت پالی د خپل فریق
چه می یار دَ طریقت وه — په کار نشو هیڅ طریق
یو له بله بهره مومی — په اخلاص او په توفیق
چه ئې زه لَرم په زړه کښ — عجب فکر دَی دقیق
سل بلا دَ جهان کل وَی — جدایی نه وَی تفریق
په نامه به شقیق[2] نشِی — که څوک نوم کښیږدِی شقیق

پدا ښهر کښ اکبر دَی
دَ خوشحال یار شفیق

ک

چه په رُوی به ئې بخښل شِی پاک نا پاک[3] — بل سړی نه دَی صاحب دَی دَ لولاک
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص) — په اخلاص یَم زه دَ دُوی دَ تلی خاک
دَ بوذرؓ او دَ سلمانؓ ئې درویزګر یم — تَل دَ دُوی په محبت دَی ځما ژواک
ذوالفقار ئې اږدهار وُ دوې ئې ژبی — چه دَ دین مخالفان ئې وُ خوراک
په دا هسِی مړنتوب ئې آفرین وُ — چه په کار ئې محمد (ﷺ) شو فرحناک
که سپاره ئې مَړَنِی دَ لښکر ډیر دِی — لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زین فتراک
د خیبر په کوټ ئې هسی زور ښکاره کړ — چه له ویخ ئې را ولوړل تاک[4]

محمد (ﷺ) دَ علم ښهر دَی ئې وَرُوُ
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲.حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دی.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. چه له ویخ ئی راونړول پاګ.

دال[١]و د محرم دَ صفر[٢] اک[٣] دَ ړومبی خوری دروښیم څه یک[٤]
دَ دوهمی خور ړونبیه اتلسمه دَ دریمی خوری یا[٥] مه وکړه شک
څلورمی خوری[٦]دال چه سَره ید شِی دَ رجب دی ب[٧] ویج د شعبان دک[٨]
دَ روژې د میاشتی جک[٩]پوره حساب دی حې[١٠] شوال ذی القعده بط[١١]ذوالحجه وک[١٢]
چه په هَرَه میاشت کښ دوې ورَځِې دِی نحسی هم دغه دَی چه حساب وشو خوبک
بیا وروستیَ چارشنبه دَ هری میاشتی
نحسه ورځ دَه، وایی ښه خوشحال خټک

که زه نه وَی تا به ځان لَره بلل ځوک په پالنگ به دی دا هسی در ختل ځوک
واړه عشق دَی چه ئې سر راته گیاه کړ گنه[١٣]زه په ځان مین دَ سر ښندل ځوک
چه پتنگ ته روښنایی دَ څراغ ښکاره شی نور له څراغه نه ئې غواړی جار وتل ځوک[١٤]
بدرگه که محبت را سَرَه نه وِی یک تنها به په خونخواری لاری تلل ځوک
دَ دې[١٥]میُو پیالې ډیرُو دِی آخستی ولی ما غُندی به نه وی لا یعقل ځوک
دَ زنخ په څا دِی بند دَ شونډُو مست ویی روغ هوښیار به په کوهی کښ پریوتل ځوک
چه پخپله[١٦]راته ووایی چه وایه کنه زه دَ مینی راز ښکاره وَیل ځوک
ته مِی وژنه دَ قصاص اندیښنه مکړه دَ خپل خون په تور به ونسم[١٧]یو بل ځوک
ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښ یادیږی په فانی دنیا به نه وِی ژوندوی تل ځوک
تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
گنه دَی دا هسی شونډی کښلول ځوک

---

١. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.
٢. په دی بدله کښ پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.
٣. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.
٤. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.
٥. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.
٦. ی یعیی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.
٧. ب یعنی دوهمه او یج یعنی دیرلسمه ورځ.
٨. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.
٩. ج یعنی دریمه اوک یعنی شلمه ورځ.
١٠. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.
١١. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.
١٢. و یعنی سپږمه اوک یعنی شلمه ورځ.
١٣. کنه.
١٤. نور له څراغه دَ ده غواړی جار وتل ځوک.
١٥. د دیو میو.
١٦. ته پخپله راته ووایې چه وایه.
١٧. ونسیم.

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک — دَ عالمه سَرَه خوږ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد — نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَږ ویل ډېر ئې کوَل په خاموشی کښ — دَ غنچې غُندی خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پستیٔ د بلندی شي — په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
په تمکین کښ لکه سبر په پستی[1] کښ — په هر لور ځانگی ږنگوری لکه تاک
لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښ — همیشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک

چه دا هسی ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه[2] په خوله گولیٔ خوږلي دَ ټوپک — نه نمرِی دَ لیئمانُو دَ ښانک
که دَ تن وینی یو جام وڅښې لانبې دِیی — نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشک[3]
که اوبه دی دَ بخیل دَ منگی وڅښې — ستا دِ وَخیژِی دانه په چنغړک
نه دَ شوم دَلاسه سل بیری خوړلی — نه[4]د مَرد دلاسه پانړی دَ پالک
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسیدلی — ښه دَ مرد سَرَه په بید بید یا ورک
مخ دِ سوَی دَ دوږخ په لمبو ښه دی — نه چه سم کړې وَ ممسک وته ورسک[5]

دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَی وچ کنډک[6]

ل

اقربا راته اقرب شول — رضا من مِی په تعب شول
دواړه ترُونه مِی نااهلَ — ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولوُ — په خانی[7] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه — په تلاښ کښ زوز و شب شول
دا لوی زویَ می لوی مشه — دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَره روان کړم — په نشاط او په طرب شول
خپلخانه می شوه په غُرونو — پرې کارُونه پیښ عجب شول
ناز پروره زوی مِی واړه — په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَی نه وُ — په ځنگلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه — گرفتار په ډېر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو — زړُونه وړی دَ عنب شول

---

۱. په سخا کښ.
۲. ښه.
۳. د قاشق مفغن دی.
٤. ښه.
۵. ورسک: وربوز درلودنکی اوگردنه درلودونکی غر یا د کلا برج (سیند).
٦. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډیٔ دی.
۷. په خانیو په منصب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال نه مونده خټکؤ
کښ ئې هر څو په طلب شول

بد زحمت شی په بازُونو یو یو کال | نوم ئې څه دی په پارسی سیه پیخال
طعمه اَچَوِی طلب دَ اُوبو ډېر کا | تور پیخال کاندی دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا | یا علاج د سنگتا وکړ دم در حال
دَ سنگتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله | د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښ اچوه چه ښې اوبه په جوش کا | بول[1] ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
دا سنگتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه | فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال

که یوه ذره لونگ هم پکښ وینه
په ښیښه کښ ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غُندی وی رسوا بل[2] | ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر د وَویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو | هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبر که عر عر که صنوبر ستا تر قامته | څه نوری دَ باغ ونی؟ چه په څیر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته | دَ خدای دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو می زړه یووړ سترگی ستا راته پخو دی | تاراج به دا ترکان کا نه به څیز یوسی په غلا بل
نه ننگ لَرِی نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی | بې ننگ دِی که بې شرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل

ملا ئې فتنه گر دَی ور ښئی فتنی جنگونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول | دَ ماهی غُندی په شست شول
دَ خمار ویره ئې نشته | چه دَ شاه دَ سترگو مست شول
چه په لام[3]و بې ئې مینه | دَ سرو میو مَی پرست شول
دَ هغو ښادی به تل وِی | چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بیا موند | عاشقان له نیسته هست شول

دَ خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غُندِی په کست[4]شول

خپل پردِی چه دَ شمشیر شول | کشتنی تر شماره تیر شول
توره وَنغاړه خوشحاله | اوس به څو وَژنې چه ډېر شول
که صاحب[5]وکه تُر سم وُ | خټک ډېر دَ دُوی په څیر شول
هسی چارِی کا ستا زویَ | چه آتش[6] شاهی بیگ هیر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته | څو غمُونه را چاپیر شول

---

۱. یعنی د انسان بولی.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. ل،ب: لب.
٤. قست.
۵. که ساهب وه که تور سم وه.
٦. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا پیری ده که طالع دَه — چه ګیدړ وه راته شیر شول
هیڅ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته ګنډهیر شول

دَ ښه یار دیدن وَی تَل — سَرَه ځای چمن وَی تَل
تر کنار او تر آغوش مې — هغه ګلبدن وَی تَل
لکه سیب ځما په خولَه کښې — غه[1]شیرین ذقن وَی تَل
رقیبان وَلاړ له ورایه — له ما هم سخن وَی تَل
جدایی نه وَی له یاره — سَرَه ځان و تن وَی تَل
مه مانې وَی مه عتاب وَی — په رقیب شیون وَی تَل
دَ خپل یار دَ کوڅې خاوری
دَ خوشحال وطن وَی تَل

راشَه بر چشمم نشین ای شاه خوبان چګل[2] — لمعهٔ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدهٔ؟ — آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[3]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست — از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو ګردم ګر به تیغ خود کشی — نی به تیغ دیګران خونم ترا باشد بحل[4]
نن بمن میګفت در کوی تو میرفتم رقیب — شوخ چشمی بر نه میګردی ازین کو بر شړل
څو په تن ګشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف — نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ — من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بیګاه آه و ناله و فریاد ماست — بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله ګل دی لا بهتر تر لاله ګل — سرې شونډې دِ مل دی لا بهتری دِی ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پریشانی کړې خبری — مښک دی که عنبر دِی ستا پریشان پریشان کاکل
زلفی دی ښکاره کړه چه خجل شِې په خپل کار کښې — خه لَره ښیوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال — نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم — نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا — په اعلی ختلَی[5] فال
په اسمان باندی پیره کړم — دَ همت په پر و بال
دَ خپل خدای منت را باندِی — چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم — په دیدن دَ یوه خال

---

۱. غه مخفف د هغه دی.

۲. چوګل.

۳. سرور ما هر چه.

٤. بحل عربی دی یعنی بخښلی.

٥. ئې قیل و قال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِې وصال

یو ځله که ووینمه بیا وچلوی دَ یار خپل　　نور به تر قیامته شکر وایَم دَ دادار خپل
هر چه بار ئې پریوت په ځای پاتو شه له ملونُو　　بې وفا یارانو تیارَی وَکړې دَ بار خپل
ښه سَړی پردَی په دلاسا په نیکښ خپل کا　　کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بد کا زړَه دَ یار خپل
درد دَ زړه پنهان ساته که وینی دِ ځګر شِې　　مه وایه دښمن ته که دِ دم خیژِی اسرار خپل
زه خو امیدوار یَم کُندیِ وِی چه مرهم کښیږدِی　　پسله انتظاره په پرهار دَ امیدوار خپل
حکم حکم ستا دَی که آشتی کوې که جنګ کړې　　ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
زړه که عافیت غواړې نظر په کښلیو مکړه　　هر چه کښلی ګورِی نور دِ واچَوِی قرار خپل
ګبر که ترسا دَی که جهود که مسلمان دَی　　دین قبله لرِی، زما قبله دَی مخ دَ یار خپل
مه وایه و چا ته دَ خاطر له درده دُوکه　　اې ځما لیمه چه څوک به نه مومی غمخوار خپل
یَو ځله دَ زړه په غوږو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا ګښُی ګښُی دَ زړه زار خپل

م

آشفته دی دَ جمال یم　　همیشه دی پدا خیال یم
نورُو مینُو ته مِی شا کړه　　مین ستا په زلفو خال یم
چه مِی اُوښی په ګریوان ځی　　دا په تا پسی بې حال یم
ځای مِی ته یې په خاطر کښ　　ته ریحان یې زه سفال یم
نور می هر څه فراموش دی　　آرزومن دی دا وصال یم
لا د مهر وَیَل پریږدَه
په ښکنځلُو دی خوشحال یَم

په مردن پروا دار نه یم　　په زندان پروا دار څه[1] یم
یو غصه دوهم بیلتون دَی　　چه په اور په اوبه زه یم
اشرف خان[2] دی راته کښلی　　زه خو خوښ په خط دَ ده یم
پنځه میاشتِی یم په نبد کښ　　بابا ډیر ډاډه په زړَه یَم
زویه ما خو غم دَ تا کړ　　چه ته ښه یې زه خو ښه یم
چه فلک سَرَه سر باسی　　په همت کښ هغه زه یم
کړه یې نه دِی بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه یَم

په زړه تر یار ځاریږم دَ پتنګ غُندِی پیرې کړم.　　یَوازیدَی په دا کار کښ که په خوله ورته ښیرې کړم
یو باغ دَی دَ ګلونو چه وَما وَته غوړیږی　　چه یار را سَرَه ناست وِی ورته زه دَ ناز ښیرې کړم
عاشق می پاتی نشو پریږده پخی پرتې اوسی　　ښائِی چه بوالهوس ته دَ عمزې توری تیرې کړم

---

۱. نه یم.
۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص ئې "هجری" او د پښتو یو مقتدر شاعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځای مې په ګلشن وُ هغه زه وم راشه ګوره   په هر چرته چه دروم په ګلخن باندی ديرې کړم
دا زړه دی که قسمت دَی که څه نور څه کوډی موډی   چه زه ئې مبتلا د ستمګری په شيرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وی   په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
که پايم په دنيا کښ زه خوشحال په دا زوړوالی
دَخپلوُ دَ پرديُو به لا څو مينی سپرې کړم

ته دلبره که عذار يې زه وامق يم   ستا په مينه کښ هرګوره موافق يَم
ته که له ما نه پايې معشوقه يې   زه به بې له تا په څو پايم عاشق يم
ته تل خانده هوسيږه ځما زړه يې   غم به زه کړم چه هميش دَ غم لايق يم
پتنګ ځان په اور کښ وَويشت دا ئې ووې   که مې لاف دَ مينی وَواهه صادق يم
که د غشيو باران را باندِی وشی   که به سترګِی له تا واخلَم منافق يم
چه و تورو خاورُو هسی حسن ورکا   ه حيران پاتی په صنع د خالق يم
د نيمګړو طبيبانو دارو اور دی
زه خوشحال په طلب ستَړی د حاذق يم

تا چه زلفی کړې خم خم   ځکه نه وايې سم سم
تا چه سترګی کړې راپورته   پکښ زه وينم غم غم
څو به ته لکه هوسی يې   تل له ما ګرزې رم رم
دَ خوبیَ کار په تا دی   نن په دا دور تم تم
که دی ډير نه وِی په زړه کښ
خوشحال ياد لَرَه کم کم

تا خو ياری پرې کړه واړه زه در پسې دروم   څو در پسې دروم هونبره ډيره خواری موم
هيڅ په ما پوهيږې نوم مې څه دی ستا په عشق کښ   قيس دَ ليلی وُ، تا ويشتلی زه ليس نومم
زه څه هغه نه يم چه خوښی غواړې له ما نه   تل دی د غمونو لبالب جامونه شومم
هر چه شهسواران دی واړُو وَتيځلی[1]وړاندی   زه دَ دُوی په منډه دا يم[2] ځم ورپسې دروم[3]م
ځار تر تا رسوله[4] (ﷺ)! تا مې يار ليده په سترګو   راشه را نيژدې شه چه دی دواړه کَسِی چومم
يو لوری مِی نشته مينی هسِی سر هوا کړم
باد غُندِی خوشحاله په هزار طرفه درومم

څه عجب زيبا صورت دَی چه زه پابست دَ ده يم   راشی وګوری عالمه چه په څو تر دست دَ ده يم
دواړه زلفی ئې دَ زړه په قصد دسرَه شکست کړې   زه په ځان و زړه بندِی په هر يوه شکست دَ ده يم
زه حيران يم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې   چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده يم
آوازه شوله په دهر نيک بد واړه خبر شول   چه ځما اشنا يَو بت دی زه هم بت پرست دَ ده يم
درسته شپه ئې په هر غولی زه وَلاړ نارې وَهمه   چه اې خلقو عيب نشته که مستی کړم مست دَ ده يم

---

١. يعنی تاخت ئې وکښ.
٢. يعنی لار او شهراه.
٣. لغومم.
٤. ځار تر تا رسول شم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښې نن کړې اې خوشحاله!
بیا دَ ځان دَ هستی[1] لاف کړه، وایه زه هم هست دَ ده یم

چه دا هسی دی له جوره مشوش یم — له آزاده می حذر کوه دردکش یم
که قوت دی دَ هاتی په زړه مزری یې — زور قوت را باندی مه کوه آتش یم
دَ جنون بخره می اوس نده هاله وه — چه مین په هغه یار پریوش یم
څوک به ما غُندِی یَو هیښ په زړه ساده وی — چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې — په ایمان به درته وایم پنج[2] و شش یم
که په در می زر خرید گرزی بی شماره — و خپل یار ته زر پیرو دی دَ حبش یم
طعام خورم مزه می نه درومی تر ستونی — همیشه د شیرینی مزه جش یم
غم د اور له تا وه زر لَری چه قلپ وی — ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم
د دې دور حریفان که شوده پیۀ دِی
زه خوشحال دَ شودو پیو په سرش[3] یم

ځما خوب له اندیښنو نه شی بیدار شم — و عالم وته په دا تهجد گذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شِی — وَ خپل خدای وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه — بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال می وکوت — چه ساعت ور سَرَه کښېنم ترې ویزار شم
ما دا هسی شیخی دوی[4] وته بخښلې — په محشر د دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری — خدایه بځن[5] په شیخی دَ شیخ مکار[6] شم
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا — کله زه په تاخت راضی په دانا تار شم
چه څرگنده سربازی کاندِی دَ تورُو
زه خوشحال خټک تر هسی هنر جار شم

چه دَ عشق په ملک ندیم یم — دَ اندوه په ملک مقیم یم
نه بهښت وَته هوس کړم — نه په ویره دَ جحیم یم
بند دَ یار په اختیار یم — آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه — تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه ما کړَی — په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[7] اصل ځما دی — لوی نسب یم که یتیم یم
که نور اوس دَ مینی لاف کا — زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی — گه براهیم کله کلیم یم
دَ یوه نفس دَپاره — په امید، وهم، په بیم یَم

---

۱. دا هسی.
۲. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ۵، و) پنځه او شپږ راځی، چه (هو) ځنی جوړیږی، یعنی په هومین یم.
۳. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښې (د مخ رش یم) هم راغلی دَی.
٤. دیو ته.
۵. بځن یعنی وږ سترگی، حریص.
٦. په ځنی نسخو کښې د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.
۷. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال په خرابات[1] کښې
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چیری گل وته نظر کړم. پخپلُو سترگو خیر شم چه که ښځ[2] پکښې خنجر کړم
چه ستا له زیبا مخه څوک بل مخ راته وستایی یو هسی قهر راشی چه که غوڅ ئې دغه[3] سر کړم
که هر څو دَ بهار گلُونه ښه دی په چمن کښې یو گل به په ښایست کښې ستا له مخه برابر کړم
دا مه[4] وایه و ما ته چه ته ولی وَر په ور شوې خپل مخ وته ووایه چه ئې ولی ور په ور کړم
خاطر می څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو چه مخ دی را ښکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم
که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه ځما شِی همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم
رشتیا خبره ښه دَه راته غوږ باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې ځما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دَی چه به وَوایم ستا یار یم دا هونبره عزت لږ دَی چه گدای دِ دَ دربار یم
چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره څوک بولی زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزِگار یم
په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخی کړم منگلی څه ته څه دی ویَل دی، ستا د خون څه پروادار یم
په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم
سودا دَ یار دَ وصل که په سر شِی پایمال شی دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم
چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم
هزار ځله په کال کښې یَوَه میاشت دَ گلُو وخت وی دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم
څه جک وهې ناصحه چه وَ ما ته نصیحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر دِ په تیک َ[5] د تور وربل کړم دَ جهان بادشاه دَ ځان مخی ته بل کړم
لا د ما طالع بهتره تر هر چا دی چه دا هسی کښلیو سترگو ته کتل کړم[1]
دَ سرو شونډُو په شرابُو چه بیخود شم د مستی رقیبانوُ ته ښکنځل کړم
اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِی چه دعا دِ دَ وصال په سحر تل کړم
چه می زړه وریسې سه[6] هونبره سړیږی چه په مخ ئې پرهارُونه په چیچل کړم
د ښه مخ مینه می نه درومی له دله که تَل غوږ دَ ناصحانوُ په ویل کړم
په صوعت می پرهارُونه دی خوږیږی په وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم
دا داغُونه چه می سږ په زړه بنځوس دِی تر بل کال به ئې دَ عشق له لاسه سل کړم
چا په زور را لَرَه غم نه دَی راوړی وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
ازلی می دَ غم بخره ده راوړې غم که نورُو لَرَه درومی زه ئې خپل کړم
یو نیکبخت ساعت به وِی چه راته غوږ کا چه په وَر ئې په فریاد ژَړَل کړم

---

۱. په خیر آباد کښې.
۲. سیخ.
۳. که غوڅ د هغه سر.
٤. و مه وایه.
٥. یو پسوال دی، چه ښځی ئې پر تیکو ځړوی.
٦. سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم — چه بیدار شم دَ مخ سود دِ په آفتاب کړم
چه می ستا دَ خولو بوی تر سپږمو تیر شو — نور به څه مینه په مښک او په گلاب کړم
بې نصینه لیدل نه میسر کیږی — په لیدو پسی که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دیَ — دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا می کله کله سر افراز کړه — هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې — چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې — ستا دې تورُو زلفُو هسی پیچ و تاب کړم
چه له مخه دِ پَلَو واخیست لمبه شوې
بیچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی یې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم — خپل قسمت به در رسیږِی بیش و کم
قابل غم دَ ننگ و نام کا په دنیا کښ — نه په غم وِی دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا درومی — موسی (ﷺ) پاس په علیین کښیښ قدم
پسله مرگه ښخ دَ مرد تر قدم ښه یم — گور می مه شه دَ نامرد له گوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرگه به ئې یاد کا ډیر عالم

چه په ما باندِی مین باندِی مین یم — چه ځما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که بیل شم زه به ومرم — چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ پښو خاوری[1] ئې نه یم باری شکر — چه دَ گرد په دود ئې نښی په لمن یم
په نور څه می دَ خاطر دلاسا نشی — په جهان کښ آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښنو[2] شم — په فراق کښ په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا — چه له یاره سَرَه زه لاس و گردن یم
یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه — دَ فراق په اور ئې سوَی لوغړن یم
زه دَ دوو په ځای درې گواه لَرم په عشق کښ — رنگ می زیړ، سترگی لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده واړه به نه وه سَرَه سم[3] — ته د کښلیو سر یې، نور تر تا دِی واړه کم
یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی — چوڼ کښلی هغه دَی، چه ئې ستایی درست عالم
وخوځه په باغ کښ رنگارنگ گلونه گوره — گل دی دَ گلابُو دَ گلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته — دَ یار په مخ می نور ځِی ستا په مخ درومی تورتم
مخ ئې لکه اور دی، پرې پرتې دِی توری زلفی — څه رنگه بازی کا په سره اور کښ تورا رقم
څوک چه ډیر ډیر گوری یار، دَ زړه مینه لږیږی — څو ئې ډیر ډیر گورم، پرې مین شم دم تر دم

---

١. خیری.
٢. ارواښاد، خدای بخښلی، آزاد، په یَوَه نسخه کښ بخشو راغلی دی.
٣. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا وَیل خوشحاله که می غم لرې په زړه کښې
خوښ اوسه خَوښی کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازیَ په جهان کړم هغه زه یم — هم ئې پوسم[1] هم ترې یوسم اړې پر نه یم
و اغیار ته لکه کاڼی موم وَ یار ته — په سختی او په نرمی کښې هغه زه یم
و بلا ته دَ اختیار توره په لاس کښې — و قضا وته تسلیم په شان دَ مړه یم
لکه بوټی دَ کیمیا په مرغزار کښې — چه په حال می خبر دار شِی دَ هغه یم
تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دی — په سپین زړه که دَ باران سپینی اوبه یم
په هر نام چه دِ رضا هغه مِی بوله — آدم زاد، فرښته، پری، بوده، لیوه یم
دَ کونینُو ننداره دَ زړه په عین — دَ ویښ والی په دود کړم تا ته اوده یم
دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَی — خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره یم
هم دَ اُوښ غُندی هلک سَرَه په لار ځم — چه په بده لار می بیایی هلته نه یم
هم می څیز هم می نا څیز کا په زمان کښې
زه خوشحال په حال خبر نه یم چه څه یم

څو به ستا دَ دیو غمونو زغمل تل کړم — دَ یارانُو کمی نشته یار به بل کړم
په قراره قراری دِ یاری پرې کړه — دَ نیمگړی نیت و چا وَته ویل کړم
چه وعده دی دَ وصال چیری خطا شِی — په ژړلو خاوری ختې دَ بورجل کړم
هر طبیب لَره چه وریشم ناقص وی — چه له حاله ئې خبر شم ځنی تلَل کړم
نور به هسی یک تنها له خلقو اوسم — دَ هر چا سَرَه چه کښېنم غم حاصل کړم
بلا پیری زړه لرم دا ئې عادت دَی — غم وَ بل لوری ته درومی زه ئې خپل کړم
چه منگی می تشول دَ مِیُو زه وم — اوس نور ډکی پیالې اَخلی زه کتل کړم
منکری دَ عاشقیَ سَرَه مله دَه — په انکار که دروغجن یم دروغ سل کړم
خالی لاس ورځنی ځم هیله می نه وه — چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم
پدا هونبره هوښیاریَ هسی هیښ یم — څوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم
غر گناه راته دَ خس غُندِی ښکاریږی — چه په مهر کرم رایشم بخښل کړم
هر غزل می په بیاض باندِی وگوره
زه خوشحال ختک دَ زړه په وینُو کښل کړم

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم — خود پخود وَ لیونتوب وَته مائل یم
وایی ته به دَ مجنون غُندِی مین وې — که وَ چارُوته می گورې ترې فاضل یم
ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنگ یې — ستا دَ تنگی خولې په فکر کښې تنگدل یم
دَ گلونو په لیده دِ مخ را یاد شی — ځکه هسی په گلگشت دَ چمن تلل یم
په ځیر ځیر راته کاته کړې ځیروې می — چه دِ زړه هسی جفا کړه اوس دِ خپل یم
لکه څوک چی پخپل دین کښې مستحکم وی — هسی زه دَ یار په مینه مستقل یم
چه جدا له خپله یاره ژوندی پایم — زه په دا ژوندون له یاره تل خجل یم
دَ نفر غُندِی می عذر چاره نشته — هر چه ما وَته څه وایې په منَل یم
لکه څوک چه خواږه شهد وَخورِی خوښ شی — هسِی خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځل یم

---

۱. پوسل: تربیت او روزنه او پالنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه[1] خوشحال په گلریزی کښې بهار راغی
په زیبا وَیَل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم
له کومه یم راغلی بیا به کوم لُورِی ته ځم
خبر دَ هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ
له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتنم
دلې چه څوک لیده شِی نن[2] ئې شپه پدا بانډه[3] کښې
آخر ئې له دې ځایه وار په وار واته گنم
جهان یَو کټوری شُو زه په مثل دَ میږی یم
حیران پکښې جار وَزم لاس وپښې پکښې وهم
په هیچ[4] کله زړه ښه کړی کله زړه په هیڅ بیا بد کړی
په کام که په ناکام دی واړه باد دی پیمایم
دنیا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړی
دَ اوړکیو تماشې دی زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا یې که دِ مال دَی که دِ ملک دی
دا واړه بې له خوبه بې له خیاله نه وینم
چه تور ویښته دِ سپین شول خوی دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم دربانډِی بردم

دَ صفا په لارِی نه یښی قدم
همیشه له درویِشی وهی دم
هغه کله شیخ، ملا، ولی، درویش دی
چه نظر په سود زیان په مدح وذم
درویشان په تفاوت ندی راغلی
خپل پرَدی په سترگوُ واړه گوری سم
دَ درویش تر زړه به نه رسی دا دواړه
آئینه د سکندر که جام دَ جم
و درویش علم په درس په مکتب ندی
تل نظر لَرِی په لوح او په قلم
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی
دَ درویش تر شرقه غر به دی یوسم
نه په نون دی نه په میم دَی نه په جیم دی[5]
کامل پاس په لام وهلَی دَی علم
چه ذره طلب دَ نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم وَ چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم
دَ خدای منت را باندِی چه هر څه یم منافق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تازه ده
که هر څو کښلی ډیر شی نور په هیچا عاشق نه یم
د مخ مشال دی بل کړ دَ پتنگ غُندِی پرې راغلم
بیا ته به راته وایې، چه په عشق کښې صادق نه یم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښې
که ته لکه عذرا یې زه هم کم تر وامق نه یَم
یا مست یا لیونَی یم یا می نه زده کار د مینی
ښکاره ښکاره وَیَل کړم دَ رازُنو سارق نه یم
دَ هر ښهر په کوی کښې ناقصان طبیبان ډیر دی
که هر څو پسی گرزم زه لا پیښې په حاذق نه یم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَ گمراهیَ
انصاف ښه دَی زاهده زه مخلوق یم خالق نه یم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سړی دَ زړه امید شی
یو تش مهر خو وَکړه که دَ ډک دِ لایق نه یم
که وایې هغه وایه چه دَ عشق دَ محبت دِی
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

---

۱. د خوشحال.

۲. نن میشه په دا.

۳. له کلی جلا یوه کوچنی بنا بانډه بولی.

٤. که زړه په هیڅ ښه کړی که نه زړه په هیڅ بد کړی.

۵. په دې بیت کښې نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خپل یار مینی په زړه هسی بیمار کړم　　چه په درد کښ ئې هر گوره ناقرار کړم
چه ناقص مِی دارُو کا پرې نه رغیږم　　دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم
توری سترگی، توری ورځې، توری زلفی　　دا همه توری بلاوی[1] زه ئې خوار کړم
که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا　　دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم
زه خو هسی نادیده نه یم اې خلقه!　　چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم
دَ بهار گلوُنه اور شِي زه پرې سوځم　　چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم
بې له ځانه په بل چا می پیرځو نشِي　　چه کاته د مهوشانُو په دیدار کړم
چه ډیر ډیر کښلی مخ ته کتَی نشم　　دواړه سترگی ئې مزری دِی ځنی ډار کړم
ما خوشحال په ځان پخپله چارِی وکړې:
چه په ملک کښ یو ناترس وی زه ئې یار کړم

دَ تقویٰ د پارسایَۍ دعا تل کړم　　چه د عامی اثر نکا څه ویل کړم
زړه می خدای مین کوی په ښایسته وو　　هسی نه چه زه پخپله زړه مایل کړم
چه عالم می اړوی دَ عشق له کاره　　زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم
مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم　　چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم
واعظ حوری ښه کوی تر دا دلبرُو　　که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم
زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه　　چه دلبرو ته دَ سترگو غَړوَل کړم
چه دَ عشق غموُنه نور چا لَرَه دروم　　زه ئې مخی لَرَه ورشم واړه خپل کړم
عاشقان به دَ جهان په ما پیغور کا　　زه که اوس په عاشقَی کښ خوی بل کړم
و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینی
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَۍ نازیدلم[2]　　واړه غم وُ چه پرې ښه وَپوهیدلم
د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه　　چه درانه دَ بیلتانه پیتی آخلم
آشنایی یاری په مهر په رضا شِي　　پدا کار کښ په چا نشی زور و ظلم
سر اول دَ یار دَیار په بالین کښیږدم　　له غه پسه په پالنگ باندِی څلم
چه دَ سر په ځای سینه راته بهِه[3] کا　　هم هغه به دَ بنِو په غشیو ولم
ښایسته لکه گلوُنه زه طوطی یم　　چه و هر لوری ته ځم په گلو ملم
که سیالی له مَرَه[4] شِي نه ئې له بخته　　شاه پخپله بې ریباره و بللم
هوسی چا په دَو نیولِی دِی خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسی زغلم

زه چه هسی په تعجیل او په شتاب ځم　　خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم
د ساقی له لاسه می چه تناول کړم　　بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم
دَ ساقی دَ مخ جذبه می مخ ته بولی　　چه دا هسی میکدې ته په ترتاب[5] ځم

١. بلا دی.
٢. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٣. محشی نښانه ورته کښلې ده.
٤. له نره شی.
٥. یعنی غم، افسوس، ساندی، نارې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی — اوس په هیله په امید دَ می ناب ځم
چه می نشې بله یو سر بل سر سترگی — له جهانه مخ پوښلَی په نقاب ځم
له دوو سترگو می روان دَ اوښو سیند شو — د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دی — دَ جمال په خیال ئې درسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبی دَ جمال شغلې آتش دی
زه خوشحال ئې له لیدَلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازی دَ عالم وړم — دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُندِی داغدار په جهان راغلم — هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوبنِی راشی — چه له کښلیو جدا کیږم ځنی غم وړم
په عالم دَ مجنون بِرغ دَی مرد می بوله — په محشر که ځنی وړاندی خپل علم وړم
هر قدم په ځگر خون بِردم توئی مشه — دَ شرابُو پیالې ډکی په تور تم وړم
چه نرگس ته نظر نکاندی له کبره — و هغو ته څه گلؤنه دَ شرشم وړم
کارکنان دَکار فرمای په حکم کار کا — زړه چه حکم فرمایی هوری قلم وړم
هونبره ډیری خرخښې فتنې جنگونه — بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دَ هغه یار منت را باندی — چه ئې هسی ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چیری راته سم کړی په یاریَ — که دا خوی به همیشه له عمره سم وړم
چه په کوی کښ دِ مقیم شم دروغجن یم — که به نوم په ژبه جیرِی د ارم وړم
راته وایې نن زړه څه رنگ وړې له ما نه
که دِ خوږین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خونی راه بِردم — هر زمان له تنه سر لکه گیاه[1] بِردم
دَ جمال خوبی دِ زیاته تر آفتاب ده — دَ نظر دَ پاره نوم درباندی ماه بِردم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم — هر سحر په افلاکؤنو باندِی آه بِردم
که ته تیغ دَ جفا وَکاږې و ما ته — ستا وَ تیغ وَته به سر لکه گیاه بِردم
که می چیرِی لاس و واک در وَرَسیری — په سپین مخ به دی دَ غاښ نخښی سیاه بِردم
بیچاره خوشحال چه ستا دَ ورگدای شو
ځکه زه ورباندِی نوم دَ بادشاه بِردم

ښه به هغه وخت وی چه به یار لَرَه ور درومم — وایم چه زه باغ و بهار لَرَه ور درومم
زلفی ئې ښکاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه — اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور درومم
خدای په کور کښ راکړه، هغه توری سترگی تُرکه — اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور درومم
زار دَ خوږُو زړُونو، خوښ خرم زړونه آزار کا — غم اندوه می دا دی چه خپل زار لَرَه ور درومم
هر چرته چه خار وِی، هغه ځای مومی گلؤنه — ځکه پدا هیله هر هر خار لَرَه ور درومم
کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حیران یم — مرگ و ته می ناست هغه خونخوار لَرَه ور درومم
هم ئې په ما وکړل څو څو رنگه ستمؤنه — بیا له نا څاریَ ستمگار لَرَه ور درومم
یار می په ښایست کښ لکه گل دَ نو بهار دی — سود ئې دَ جمال کړم چه گلزار لَرَه ور درومم
ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترگُو
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

---

۱. لکه کلاه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مین زه په گلزار یمه په ځای یم　　که دَ مخ ئې په ننداریمه په ځای یم
چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه!　　په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی درومم　　که ډیر ستړی پدا لار یمه په ځای یم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره　　که دایم دَ عشق په چار یمه په ځای یم
په جنت کښ هم دَ حورُو صفت کیږی　　که طالب دَ ښه نگار یمه په ځای یم
له خوږوُ شونډو ئې سرې شکری اوری　　که طوطی دَ شکر بار یمه په ځای یم
زه خوشحال په لیونتوب کښ خوشحالی کړم
لیونی دَ پری وار یمه په ځای یم

که می هر څو ته بادشاه یې زه گدا یم　　مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرمه　　هیڅوک ځان سَرَه سَم نه گڼم بادشاه یم
دَ خاطر ورمی تړَلی دَی په غنو[1]　　له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا یم
که دِ څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم　　که دِ څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
کله سَتا دَ راز خبری په کاغذ کښم　　کله سَتا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دِ شمار نشته　　ولی زه په همه واړُو کښ یکتا یم
خادمانُو له شمارې می محروم مکړه　　که دَ نورُو انعامونو دِ تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایی　　که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش دَ ملامت کاڼی په سر خورم　　غم می نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَ کَودِی اوُبه ئې مومم　　زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرگس ولگی تازه شِی　　دَ رقیب څپیړه هسی په بصر خورم '
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَبری　　که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډول میوې زانگی　　لا به کله دَ وصال دَ ونی بر خورم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که گناه نه کړَی آدم　　ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دی　　چه پیدا شوَی نور عالم
په یَوَه توبه گناه ځی　　دَ سړی له عمره سم
گرد غبار چه په گل پریوزی　　شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن گناه په غاړه　　دَ شیطان وِی بیش و کم
شاهزاده چه بدی وکا　　دَ ندیم سر شِی قلم
دَ ده بد په نور ویشل شِی　　یار تر یاره ندی گرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

---

۱. د اغزونو ونو ښاخونه، چه کرؤنکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره راگرزوی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره ږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم　　دَ باغ گل می غوړیده زه ځنی لاړم
بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا　　که سبا بیگا ئې تل په دربار ناړم
دَ طلب غړی مِی لاندِی شول تر غرونُو　　هغه بیل یاران په کومو غړیو غواړم
دَ هواد یاران می هر زمان یادیږی　　چه ئې مخ په خوب کښې ووینم وَویاړم
چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړی　　څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم
زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
چه په چرته گرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سَرَه ښورم　　نور به ډکی پیالې اخلِې زه به گورم
لاله زار به شگفته په هغه ملک شِی　　چه باران دَ دواړُو سترگو باندی وورم'
وایی زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې　　کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم
ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده　　که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم
په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږِی
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمؤنه د دې خپل خاطر کباب کښم　　بویه دا چه دفترؤنه یا کتاب کښم
په بیان په قصیده به تمام نَشِی　　که ناسازی دَ سپهر و دَ شهاب کښم
دَ فراق غمؤونه لور په لور انبار دِی　　په کاغذ باندِی دَ کوم یوه حساب کښم
په ډیر غم کښې هیڅ خبر نه یم له حاله　　چه زه دا اویَل په ویښه که په خواب کښم
که جفا دَ زمانی وه که دَ خلق　　زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم
په فلک باندِی دَ هیچا حکم نشته　　چه ئې ظلم، ستمؤنه، انقلاب کښم
دَ آگرې په کوټ کښې بند شاه جهان دی　　دَ دارا به هغه کوم فانی جناب کښم
نه به زړه ځما سړیږی نه به بس کړم　　ورځ و شپه که سلامُونه په احباب کښم
خراب شوی دَ فلک له لاسه ډیر دِی　　اوس به حال دَ هغه کوم یَوَه خراب کښم
که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم　　یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم
یَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغی　　اوښی بغرگی تویَوَم چه ئې ځواب کښم
حاسدان می په حساب لکه گِلاب دِی　　حیف ندی چه به جور دَ کِلاب کښم
ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ لیدلَی
چه به دا دَ غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووایی لَرَم [۱]　　چه می بخت نه کا یاری څه وَوایم
په جهان کښې دَ وفا هنر کیمیا دی　　زه ئې څه لَرَه له چا هیله کوَم
دَ وفا میوه دَ هر چا په باغ نشته[۲]　　بیهوده ئې هَرَه وَنه لَټوم
غه باران چه په دریاب باندیی وریږی　　په باران به ئې زه څه حسابوم
نادانی مِی غلبه په هوښیاریِ شوه　　مرغلَری په دریاب کښې تویَوَم
له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شِی　　غه روزی چه ځما نده نه ئې خورم

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځما له رزقه زيات ځما څخه وی   امانت غُندِی ئې بل لَره ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دی   چه هغه لوری ته تيښت ورځنی کړم
که په تښتي خلاصيدی[1] ځنی به خلاص شم   دَ قضا له لاسه کُوم لوری ته ځم
زمانه می دَ فتنو په کانړيو ولی   زه ابله دَ ښيښې سپر په مخ کښيږدم[2]
چه په راغله ئې ښادی را سَرَه نه وه   په هجران به ئې څه زړه[3] زهيرَوم
چا ويَل چه صبر نخښه دَ بری دَی
زه خوشحال په صبر ځکه زړه تړَم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[4]   چه گټَلَی مال همه ورته وَلوړ کړم
يو ويَې دَ دلاسا راته پرې نږدی   ځان که هر څو خپل مين ته مرور کړم
هيچا نه وکړه ځما دَ زړه ساتنه   هر سړَی مِی زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلی کښ يَو هسی دلبر نشته   چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ورکړم
خبر دار به شی عالم ځما له درده   که دَ آه په اور ډېوزی پيښور کړم
ستا دَ خولې خبری نوری دَ زړه نوری
زه خوشحال ختک پوهيږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلی نه په حد واهه شم   که ئې وَخورم خبر نه يم چه به څه شم
په هر لوری چه نظر کومَ اغيار دی   دَ زړه حال وَ چا ته وَوَيلی نه شم
زمانې را باندِی وکړې هسِی چاری   لکه دُر دَ خر مهر و سَرَه پيبه شم
دَ اورنگ بادشاه په دور عدل نشته   تر طناب لاندی په ښهر کښ لوټه شم
که دَ رنځ دارُو می کړې طبيبه وخت دَی   هاله ستا د ارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خونی و چا ته څه ښيم په گوته   چه دَ چا دَلاسه مرمه خود ليده شم
درسته شپه لکه اَغزی په زړه ځرخيږی   دَ فراق غمؤنه، ځنگه اوده شم
هيځ په سترگو ليده نشی يو قصاب دی   نه ئې لاس نه ئې چاړه په زړه ورژه شم
لکه وُ په هغه شان په وفا ټينگ دَی   چه تر يار ئې خجل نکړم ځار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر ياره   دَ سيمايا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشی تسلې کا زه له ځلی   دَ هلک غُندِیَ هر سړی په خوله شم
اللهداد چه بند په بندگوتی په تار ږدی   دَ خوږ زړه دمه می شِی څه خو تابه شم
نه شيخان نه طبيبان نه ساحران شته   چه له دې رنځه دَ چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورُو څه لَره فرياد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشی ويشته شم

ما بې دوده توسنی کړه منځيدلم[5]   عاقبت ئې په کمند وَ ځکيږلَم[6]
وړاندِی ورُوستو ئې را واچَول بندونه   په آخور ئې کيزه کړَی وَ تړَلم

---

۱. خلاصی وی.
۲. په مخ کښ ږدم يا په مخ کښ وړم.
۳. زړه څه.
٤. دا بدله په چاپی ديوان کښ نده راغلې.
٥. منځيدل: پورته پورته عمودی غورځيدل.
٦. يعنی پيچل او بندول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ډیچی[1] هغه ترنډی[2] له ما ولاړې　　چه به خوشی په جلگو کښ گرزیدلم
ریاضت ئې دَ مولا[3] را باندِی کښیښ　　رنگ په رنگ ئې په حلب وَپوهَولم
چه می لاس دا چا تر شا نه وُ راغلی　　اوس پخپله شا پخپله زین آخلم
دَ سورلی هنر ئې وښایه و ما ته　　په تیمار را و په راتب ئې وَ ساتلم
ورځ و شپه مِی دَ تپاک خبر آخلیِ　　که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم
هم ئې نوم دَ ډیری مینی په ما کښیښ　　هم ئې زه پخبله ژبه وَستایلم
بیهوده زغاسته واړه له ما لاړه　　چه په هر لوری ئې حکم هورې زغلم
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ　　هغو واړُه په هنر کښ وَپسندلم
اوس می قدر یو په سله یَو په زر دی　　چه اول په څو درمه پیریدلم
اوس په هر توکښ خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت وَ پوهیدلم

مست یم مَی پرست یم رندی کړمه کړم　　واوره محتسبه باده خورمه خورم
نور شراب می واړه نور عالم وَته بخښلی　　لام و بې مِی مَی دی پسی مرمه مرم
موړ به څنی نشم زه دَ میو مستسقی یَم　　تل که هسِی ډکی پیالې څښمه څښم
لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم　　زه چه په دا هسی لاری تلَمه تلَم
څه وائې وَ ما ته حال دی څه وُ په هجران کښ　　نور خبردار نه یَم په زړه سومه سوم
خلق راته وایی رنگ دِ بیا زیړ شو عاشق شوې　　هیڅ منکری نکړم خلقه شومه شوم
دود دَ عاشق دا دَی چه په عشق کښ ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم　　نه به دواړه سترگی تورِی په رانځه کړم
نه به سپین لاسُونه سره کړم په نکریځیُو　　نه به نور په ږمنځه ساز دَ سرو پښته کړم
نه به ماتی ماتی څوښی په مخ پریږدم　　نه به لاندِی باندی لب په پانُو سره کړم
چه دَ مینی یار می نشته چه ئې گوری　　دَ صورت سینگار وَ کوُم یَوه ته وه کړم
درست صورت می سرې لمبې شی شنې ډډوزی　　چه دَ خپل مین دَ مینی راز تر زړه کړم
که ژوندُون تر هر چه خوږ دَی په جهان کښ　　اوس بې یاره په ما تریخ شو زه ئې څه کړم
هغه یار چه چرته دَی خوشحال دِ اوسی
دَی دِ خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقی پیاله نوش کړم　　په مستیۀ ئې دواړه کونه فراموش کړم
په معنی کښ هم شراب یَم هم ساقی یم　　طالبان دَ میو شته چه ئې مدهوش کړم
ناصحان راته دَ عقل دفتر لولی　　خدای به نکا چه ئې زه په ویَل گوش کړم
دَ زاهد په صومعه کښ می زړه تنگ شو　　له دې پسته به خدمت د میفروش کړم
زه بلبله خوش نوا د دې چمن یَم　　په موسم دَ گلو څرنگه خموش کړم

---

١. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.
٢. دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه هال چه توریږی چه په فارسی ئې رم بولی.
٣. د سورلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې اثر نه کیږي خوشحاله
څه فایده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه دیوانه شوم
په همه واړه عالم کښ افسانه شوم
لا می ستا دَ مخ څراغ لیدلَی نه وُ
زه زړه سَوَی لا هاله پرې پروانه شوم
اشنایی دی له ښادی نه وه غم وه
چه دا هسی له ښادی بیگانه شوم
ستا دَ زلفو دام می ولیده په لاری
له مسجده نه مقیم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځیر هوس می وکړ
نه چه زه له بې عقلی دیوانه شوم
آغرین[1] دی د بڼو نه وُ بلا وُ
چه په ځان و زړه ئې هسی نښانه شوم
زه چه تل دَ لیونیوُ په شماره وم
بیا له کومه په ساعت کښ فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظیر یم په عالم کښ!
چه مین په بې نظیری جانانه شوم

یَوَه نخښه درته وایَم دَ بې شرم
په وعده په قول نه وی نرم گرم
خدایه ما دَ هغو مل مکړه په لاری
چه ئې نه وی په یاریِ کښ آزرم
دَ ناکس یاری په مثل دَ اُورو ده
چه دَ باد په مخ کښ دورمی ترم ترم
یوه بده زمانه شوه دریغه دریغه
په هر چا چه دَ یاریِ باور ورم
که هندو که مسلمان د پَت په کار کښ
چه می ولیدَل دَ هیچا نشته برم
ځوک چه نرم ویل کا عمل ئې گوره
تګان هم په خوله ویل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه گوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښ دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حیران
چه دَ نس دَپاره څه کا دا سگان
هَسی چاری ئې پیدا شِی له وجوده
چه په فکر ذکر نه وِی دَ شیطان
تل قرآن دَ وړاندی یښی قرآن لولِی
ولی هیڅ عمل ئې نه وِی په قرآن
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم
دَ کیمیا غُندِی نایاب شول دانایان
ښه سړی لعل و یاقوت دَی مونده نشِی
لکه نور کانِی لړ ندِی ناکسان
که په نور خلقو کښ ښه سړی موندلَ شی
ولی ښه سړی به لَړ وِی افغانان
له هر ځو ورته دَ پند خبری وایې
دَ پلار پند ئې هم ښه نه لگِی په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده
اتفاق ور څخه نشته ډیر ارمان
دَ بهلول[2] او د شیر شاه[3] خبری اورم
چه په هند کښ پښتانه وه بادشاهان
سپږ اوه پیړۍ ئې هسی بادشاهی وه
چه په دُوی پوری درست خلق وه حیران

---

١. دې کلمې ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی "غشی" معنی لیکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښ آغزین راغلی دی، منسوب وَ آغزی ته یعنی خار دار.

٢. سلطان بهلول په هندوستان کښ د لودیانو د کورنۍ مشهور باچا دی وروسته تر ځلویښت کاله پاچهی په (٨٩٤هـ\١٤٨٨ع) کښ وفات شوی دی.

٣. شیر شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (٩٥٢هـ\١٥٤٥ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول　　یا دَ خدای دَی اوس دا هسی شان فرمان
که توفیق دَ اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به دوباره شِی پدا ځوان

په تیرو تورُو، ور درومی یکرنګان　　په لمبو[1] باندِی ځان ولی پتنګان
دَ کنجکو قدر یَو، د دُرو بل دی　　ننګیالو سَرَه څه ژوی بی ننګان[2]
ارتګی دَ زړه دلیل دَ جنتی دَه　　دَ دوږخ دَ اور لایق دِی دلتنګان
دَ بادشاه په سلطنت پوری خندا کا　　په سپیرو ایرو لَړَلِی ملنګان
نور ماهی ئې تار په تار درومی له مخی　　ماتوی لوپی بیړِی نهنګان
دَ هاتی دَ پاسه سپور ورته پیکه وی　　چه دَ میو پیالې اخلِی سرهنګان
څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلی پلنګان

بیهوده په ځان غره دَی دا انسان　　په ساړه په غارمه چینګه خوله حیران
لیونی ملال دلګیر دَ خوب په وړل کښی　　نه دَ لوږِی نه دَ تندِی لَرِی توان
په یوَه ذره خبره خوار خسته شِی　　په یَوه ذره سر خوړِی شِی په ځان
پدا هسی رنګ څو کبر څو لوئی کا　　چه نظر ئې له خودیٔ وِی په اسمان
واړه عمر تیروی پدا غفلت کښی　　تر هغه پوری چه ومری پدا شان
په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا　　پسله مرګه به هغه کا ډیر ارمان
زاهدان شیخان وَ هر لوری ته ډیر دِی
دَ خوشحال خټک پکار دِی عارفان

پنډ بد روز بکر حیران بهاردر خان　　هدایت ترین سوخته وُ تر دا میان
شیخ ستار ماشه توپک عبدالرحیم وُ　　دَ توپک کُنده خدای یار جامکی کاموان
دَ توبک کُنده هر ګز نه وی بې سیخه[3]　　حق ناحق ئې پکښی جوړ کړ جهانخان
دَ تسمو په ځای ګویا دا نور عالم وه　　اسفندیار غَندی یو څو ګیدِی پاجیان
مردکی دارُو همه خواجه صادق وه　　بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان
پدا هسی غرڅه روخ دَ ګذار نه وُ　　په آزار به ئی ګډ وړ کا خدای جهان
په مثال خواجه خضری غرڅه خوشحال وُ
چه ګزار وربانِدی وشو ناګهان

څو ګلرنګی چهرې راغلې په جهان　　بیا فنا شوې لکه ګل دَ ګلستان
یَو رمق دَی راته پاتو په فراق کښی　　چه په مرګ له ما جدا شول ښه یاران
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه　　په وصال کښی مهیا ګنه هجران
دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده　　چه تبدیل ئې په دنیا شیی هر زمان
دا څه توری خاوری ندِی چه پرې درومې　　خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان
چه را یاد شِی ښه یاران وګور ته تللِی　　تل په ما وی دا غمونُو ګڼ باران

---

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.
۲. ننګیالی سره زرکنجکی بې ننګان.
۳. بې سیخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همګي تر مځکې لاندې شول خوشحاله
اوس دَ مځکې پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحت نشي انسان نیک و بد هوښیار دادان ګڼي یکسان
که یو کس په زرګې بیا مومې هم ډېر دی په هر لورې صد هزار دِی ناکسان
هونبره ترس ځما له یېره خو که نشې څو په زړه یَم له جاهله هراسان
دانایان په ناکامی کښې خوار حیران دی کامراني د جهان څوک کاندي؟ خسان
پخپل ښکار باندې غوټې وهي بازُونه په مرداری باندِی ګرزی کرګسان
تفاوت ئې په کرده په فعل ګوره مچ، مچي دِی سَرَه واړه مګسان
چه په درست عمر کښې یو ځله تیره شي نور اصیله توره نه غواړي متړان
چه هر ډُوړ ئې و اودو ته هوس کاندی دَ زربفتو هنر چیرې دَی آسان
که دِ زړه دَی چه لذیذ شعر ووایم
دَ خوشحال غُندی پیدا کړه خپل لسان

خوړ ژوندُون په سړې تریخ کاندې بیلتون په سوزانو لمبو پاس کښېږدی لړمون
چه څه زور قوت دَ زړه وِی په کوګل کښې وار په وار ئې له دوو سترګو کا بیرون
تر دا هسې عمر، نه عمر بهتر دَی چه تیریږې ورَځ و شپه په ځګرخون
په ځګر ځګر می ولی صرفه نکا دَ غم لیندیو راته وواهه زنګون
ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَی خیراوه شي چا ئې زده نکړ مضمون
که کتان چه مهتاب خیری کا ګانډه شی سکه ځما دَ زړه به هم وشی ګنډون
کشکی څوک هسې پیدا شی زه راضی یم چه می زړه دَ یار له لوریه کا څوک ستون
په هجران کښې که امید دَ وصال نه وی دَ حیران عاشق به هم نه وُ ژوندون
چه قدم په هغه لار کښېږدِی سر درومی زه همیش په هغه هسې لار کړم یُون
یَو دَ بل په ځای کښینی دَ دنیا دود دَی
زه خوشحال قائم مقام یَم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډېر دَی زیب و زین ولی زړونه دَ عالم وړی په عینین
یَوَه سترګه ئې رحمان بله رحیم شوه چه همه مراد پکښې دی د کونین
چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دی زړه دَ هر یوه کښان وړی به زلفین
لکه عین دِ خپل پلار خوني وژلی پسو سرې سترګې راځې په شین شین
واړه لواړ سرونه نغرِی دَ دردمنو دَ مزری تر خولې بتر دی د عشق عین
پخپل یار می باور شته چه بل به نشی غمازان که غمازی کا تر دا بین
په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تین

دواړه شملې پریږدِی بریښوی ورته خپل ځان ګوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان
څو ګلرنګ مخونه پدا خاورُو کښې بدرنګ شول څو دَ خیال کړې بګړې یاد لَرِی جهان
دور دَ دلبرُو دَ ښایست دَی یَو څو ورَځی ژر له برمه پریوزی لکه ګل دَ ګلستان
سرې سترګې اَوُښتې لکه ډېر خونُونه کړی خدایه خیریت کړې چه را درومی پدا شان
زړه می لکه ګوی دَی دَ مستې په میدان کښې تل ئې هغه ترک وهی دَ زلفو په چوګان
تل دَ تن هډونه را وکاږم په نوکونو غم ئې دَ ناوک خورم چیری مات نشې پیکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر وُ   مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حیران
مخ په وړاندې درومی پټ په څنګ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بیا ښه پیر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمیٔ د جهان   دَ جهان دَکج فهمیو الامان!
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   په بازونو چه غوټې وهِی کارګان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه مغل کاندې بازې په افغان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه ګیدړ په وازدو[1] ډک وَړِی زمریان
دا هم ځای دَ تعجب دَ حیرانۍ دَی
چه لښکری په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَی چه ئې شناخت وشو دَ ځان   دَ ځان په معرفت کښ معرفت دَی دَ سجان
چه ویرې دَ زړه نه وِی نه عمل لَرِی دَ نیکوو   په دا ئې نظر مکړه چه په یاد لولی قرآن
په کور کښ دِ بلا دِی دا دَ نفس غلطی چاری   که ته په ځان شیطان نشې بل هیڅ نشته شیطان
حرص مکړه هوا پریږده له هر چا نه پریکړه طمعه   بل نوم به پتا نږدم په ځان نوم کښیږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په وَیل به په لار نشِی   که پاڅوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عیسی په معجزه سَرَه ړانده سړی بینا کړه   دانا ئې په دعا نشو په عمر یَو نادان
که هیڅ ور څخه نه وِی غم دی نکا که دانا وِی
خوشحال ختک ګواهی لِی دَ دانا نشته ارمان

ګوره راته څه وایِی دا ستا دواړه چشمان   نور عالم نور ښکار کا، موږ دَ دین او دَ ایمان
مرِی چه لینده وینی کارګه ستا دا خال دَ ورځیو   ناست دَی تور کارګه په څو په موټِی دکمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه   چا ورته وَیَل دا په رقیب نکړم ګمان
ورتِی ورتِی اُوښی تل ساړه ساړه آهونه   ستا په درد و غم کښ زه هم دا لرم سامان
نوره پیښکښی را څخه نشته په فراق کښ   یار لَرَه به وړمه دُر دَ سترګو په دامان
یَو زمان می نه ځی هغه یار دَ زړه له سره   څه شی که ئې زه په زړه یاد نه یم یَو زمان
پاتو یم له خپله یاره لیری لا ژوندَی یم   خدایږو په دا خپل ژوندون هر ګوره یم پښیمان
پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی دریغه   ونیسم په لاس کښ توری زلفی ډیر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل یار په درد و غم کښ
درد دَ یار دَ مینی لا بهتر دَی تر درمان

که همیش دِ همنشین وِی تور ماران   ښه دَی دا نه چه قرین وِی بدکاران
هر چه ستا عیب وَ تا وته ښکاره کا   په جهان کښ هم هغه ګڼه یاران
په کردار کښ یار اغیار سَرَه بیلیږی   تر یارانُو ډیر لباس کا اغیاران
دَکمذات یاری به هیڅ وفا وَ نه کا   لا په تیره بې نمازان او مَی خواران
لکه تخم هسی بر هسی ئې بوټی   نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَیَلَی بویه   چه دَ مځکې په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه ځواب لی   که میری ملخی پایمال کا شهسواران

۱. وازګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال باندِی سلام بادشاه دَ وخت دِی
په سپیرو ایرو لَړَلِی خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسف یې دَ کنعان — که هر څو ډېر هوښیار یې نه مخَی یې دَ لقمان
که هر څو ډېر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[1] — په زړه کښ فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان
څو کښلی ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه — چه راغله هسی لاړل اوس ئې نوم دَی په جهان
یو نوم دَی پاتو کیږی نور به هیڅوک پاتو نشی — په بد بدان یادیږِی په نیکِی یادوِی نیکان
که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان — په عدل کافر ښه شو، ظلم بد کړ مسلمان
که ښه کړې ساعت دا دَی چه په شمار یې د ژوندیو — نه سود نه به فائده وِی که په گور کښ کړې ارمان
کافر سړَی هغه دَی چه دَ نفس په هوا دورمی — مؤمن سړَی هغه دَی، چه تل غم کا دَ ایمان
هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرُو — خو شک پدا کښ کیږِی څوک به مومی گورستان
سخ به دَ هغه وِی چه ایمان سَرَه ئې مرگ وی — گور په عزت بیا مومی پسې لولیِ قرآن
وخت دَ ځوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نور کارونه پریږده خو دَ گور کوَه سامان

نس می افریدی دَی څه غم نه لَری دَ دین — ښه فکر ئې لَږ دَی ډېرو بدو وته شین
زه دَ درویزه[2] غُندِی ایمان ښیَم وَ ده ته — دَی دَ پیر روښان غندِی دَ کفر کا تلقین
دو شپیته کالُونه په حساب لرم خپل عمر — تور ویښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپین
نشته هغه دُر دَ سرو یاقوتو په دبلی کښ — نه هغه نرگس دَی نه دَ باغ هغه نسرین
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سریښی — پریواته په گور کښ چه ځما وه هم بالین
ډوبی شوې بیړیَ دَ فنا په اباسیند کښ — ډیر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشین
څه دَ غم پلَو دَی چه ځما په سترگو پریووت — نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین
هونبره رنځ په ځان کښ طبیبان پدا جهان کښ — مرم دارُو خپل نکړم پدا هسی کار نفرین
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سَرَه قرین[3]

ندِی لب دِ جان من[4] — ښه یاقوت دی دَ یمن
نن ما خپل گَنې له طنزه — ما خو نزده هونبره فن
بختور می ئې نوم کښیښ — لا که نشی دروغجن
څوږی تاو کا چین ئې گورم — شی بنده درته ختن
پښتنې په چین چین څوږِی — بخښی چین، تبت، ختن
ښې ښې ځی په شین شین — ښه غبغب ښه ئې ذقن
په پښې فیض ځنی زیږِی
په زمین چه ځِی په فن

---

۱. که هر څو ډېر حشم لَرِی بادشاه دَ مملکت وی.

۲. اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر کې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

۳. چه خوشحال لری قرین.

۴. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

آفرین دِ پدَ سرو سترګو خونخوارو
چه بې تورو پرهارُونه کا په خوارو
تورِی سترګی ئې تور بازبانه ئې نوکی
چه ځما خاطر ئې یوړ په کارو
چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وِی
پخپل باز باندِی نظر وِی دَ باز دَرو
دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی
مشاطه وربانِدیَ نور پییئی په تارو
په مذهب دِ عیادت مګر ګناه دَی
چه دِ هیڅ پوښتنه نشِی دَ پیمارو
لا دِ پیِئ له دواړو شونډُو نه څښیږی
په ځواب دِ ژبی بند کړې دَ هوښیارو
خپل یاران به په پیغور کړې دَ وګړی
چه دِ دَ د مهر نظر دَی په اغیارو
په ښایست که ښایسته تر ښاپیریَ یې
ولی دَ جهل دِ بد دَی تر ګهوارو
تل په تشو تسلو عاشقان تیر کړې
تا څه لږ غلولی ندِی په دَ چارو
بلبلان دَ ګلستان په منځ کی ګرزِی
کرګسان ګرزِی په طمعه دَ مردَرو
زمانه به ئې په سر ګلونه نږدِی
هغه سر چه سزاوار وِی دَ پایزارو
طالبان ئې دَ جمال لکه حاجیان دِی
چه کعبې لَرَه ورځِی په لارُو لارُو
نیژدې یار سَرَه ورو ورو خبری کیږی
لیری یار وته ویِل شی په چیغارو
یک تنها ئې دَ خوشحال خاطر یو نه وړ
په جمال ئې زړونه یووړه دَ بسیارو

آفرین دِ په ولول تورُو سنبلو
چه ئې ځای دَ پاسه ونیوه په ګلو
ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل
مستغنی شوم دَ جهان له واړه ملُو
که په اصل پښتنه دَ هندوستان یې
دَ دَ ظلم خوی دِ زده کړ له مغلو
مګر مور دِ دَ خطا دَ ملک هوسیَ وه
چه دَ مښکو بوی دِ درومی له کاکلو
زه په هونبره تمنا کی دَ به څه شِی
چه ته هر کله په هونبره تغافلو
دَ هر ګل ثنا صفت کا په زر ژبه
پدَ باغ کی چه غوغا دَه دَ بلبلو
دَ خوشحال په زړه ئې هسِی چارِی وکړې
لکه باز چه زرکه یوسی په منګلوُ

بند و بست دَ کائنات دَی په خبرُو
یو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
دَ همت په بال و پر سړِی الوزی
مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وایه توره کښیږده په صندوق کی
هر سړَی چه مَړَنَی وِی په تلبرو
یا دَ سپینی توری مرد شه یا عاشق شه
چه یادیږې په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواری زاری ناندری[1] ده
دَ معشوقی څه پروا له مَرَوَرو
له یوه دریابه خیژِی فرق ئې ډیر دی
که نظر کړې دَ دریاب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غلیم نشته بختور دَی
خدَیه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال ختک خوښی په هغه وخت وِی
چه بریښنا دَ سپینو تورُو شِی دَ زغرو

۱. یعنی پیغور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا له کومه لورې بوی راغَی دَ ګونېُو
چه خاطر می په های و هوی راغَی د ګڼېُو

دَ اوږده اوږده غمونه پریشانیَ
چه ځما دِ دَ ئې خوی راغَی د ګڼېُو

هم پدَ می به دَ زړه پرهار ګانده شِی
شکر شکر چه ئې موی راغَی د ګڼېُو

په هر مخ باندِی څه ګونی ښایست نکا
لایق شوی یَو یَو روی راغَی د ګڼېُو

چه په خیال ئې په سپین مخ باندِی وَلول کړې
نو بهار ئې په هر سوی راغَی د ګڼېُو

پدَ کوی کی چه مقیم شوم خلقه ځکه
چه نګهت ئې پدَ کوی راغَی د ګڼېُو

بیا به هم دَ مښکو نوم په ژبه واخلِی
چه خوشحال لَرَه ئې بوی راغَی د ګڼېُو

پرې غوغا کانَی بلبلو
تل به وخت نه وِی دَ ګلو

دَ ګلونه مسافر دِی
کال به تیر کا په راتللو

ستا په مخ به ئې ښنبمه
ساقی مهر کړه دَ ملو

ځایکی دِ وَویشتلم
کم خطا یې په ویشتلو

که صورت ژغورې له غمه
سترګِی نسه له کتَلو

دَ دَ مهر وَیل پریږده
زه دِ خوښ یم په ښکنځلو

ما وې څو می به لا سوځې
په خندَ ئې وې تر تلو

نه به باز نه به شهند شم
نه به راشې په منګلو

وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَی دَ غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال دَ واړُو
مهوشانی قبلَوِی و بال دَ دواړُو

په جمال غره که ډیر و بله تهول شِی
ستا جمال خجلَوِی جمال دَ واړُو

دَ کشمیر که دَ فرخار که دَ تاتار دِی
ښایسته ځما ښه یار دَی سیال دَ واړو

ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شِی
په هجران باندِی وخیژِی فال دَ واړو

سل و سل خبری کاندِی مرګ ئې مه وه
په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو

چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندِی
سلامت به پاتو نشی مال دَ واړُو

و عنقا وته به څه لَرَه ګوک دَم بړدی
چه پرې راشِی څیری کاندِی جال دَ واړُو

که شیخان که زاهدَن که عالمان دِی
له عمل سَرَه جوړندی قال دَ واړُو

چه ئې لاف دَ یاریَ د اشناییَ کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو
څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو

ناست په تخت ګوک له منزله خبر نه وِی
چه تخت ځرنګه په باد درومی په دَو

نوی کور لَرَه را درومیِ راشه ګوره
ځوانان ځرنګه اَخته دِی پخپل لَو

چه می سازه کړه دوهه د ملنګیَ
ما فیها دَ زمانې شول راته جَو

هم ئې وینم هم ئې اَروم ترې تیریږم
چه په څنګ راته بَروه کا بَوبو

دَ زړه نوی ښه یاران ورځِنی لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دَنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

حب دَ دنیا څه دَی، سر دَ کل واړه بدیُو   بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پرَدَیُو
هر چه غل کا سیر دِی دَ هغو سَره مَل مشه   مل دَ غلو کا سیرو په شماره دَی هم دَ دیو
هر چه بد شومت دِی خپل شومت ور لَره بس دی   تل به باندِی تاخت وِی دَ خپل فعل دَ غدیو
یَو نشه په زر کی چه ئې خوی دَ آدمزاد وِی   هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو
خاندِی په دادور لیونِی په هوښیارانو
پیچی مسخرې کا بې خبر په بخردیو

دَ شهی زلفو مختولو   سر هوا پریشانو طولو[1]
چه ئې لافی هر سَړی کا   عشق آسان ندِی فصولو
ځما راز مو په ملک خپور کړ   اې ځما اوښیو پڈُولو
په کوڅه کی دَ دلبرُو   حساب نشته دَ مقتلو
تاسو مشوَی سَرَه ټولی   گنبی گنبی دَ زړه نولو
دا خبرِی چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ړو[2]   د غمجنو په ژړا ړو
دَ رندانو په رندیَ   د شیخانو په تقوا ړو
دَ وصال په سل خوښیَ   د هجران په زر بلا ړو
د بهار په ښو گلونو   د بلبلو په نوا ړو
چه ترې سبر ونی هیڅ دِ   په هغه قد بالا ړو
چه مکحولِی دِی له نازه   په هغو سترگو شهلا ړو
چه نریَ تر ویښته دَه   په هغه باریکه ملا ړو
چه عاشق ور پسی مرینه   په هغه جمال زیبا ړو
چه راځِی دَ یار له لوریه   په هغه باد صبا ړو
چه پیغام راوړِی دَ وصل   دَ هغه قاصد په پا ړو
چه دوهمه پکښی نشته   د رشتینو په رشتیا ړو
پدا هونبره سوگنڈُونه   صد هزار ځله بیا بیا ړو
چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال خټک پتا ړو

راته مه وایه پتا ړو[3]   چه پتا نه ړو په چا ړو
ته ځما دَ سترگو تور یې   پدا تورو سترگو ستا ړو
مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دی   په سبا ړو په مسا ړو
په جهان کی می ځان ته یې   نه چه نور، پتا جانا ړو
یاد می ته یې په خاطر کی   هر زمان پخپل مولا ړو

---

۱. یعنی اوړدو.
۲. ړو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پښو خاورې توتيا دي | چه ما ستا په خاکِ پا ږو
تمنا لَرم ستا ډيره | پدا خپله تمنا ږو
تر خندا پورې دِ هيڅ دِې | لال و دُر ستا په خندا ږو
يار خو ستا يم دَ چا نه يم
زه خوشحال ستا په لقا ږو

که د زړه څه خو ترس ډار وَی څه به ښه وُ | لږ دِ مهر په ما خوار وَی حه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی | که دِ غوږ ځما په زار وَی څه به ښه وُ
چه په ما باندِې پيغور کاندِی په عشق کی | ستا له حسنه خبر دار وَی څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کی | په ليدو دِ پرهيزگار وَی څه به ښه وُ
پسله مرگه می يو هسی مکان گور شوی | چه پرې تل دَ کښليو لار وَی څه به ښه وُ
ستا په کوی کی ډير کوتړه تازې پراته دي | زه هم گډ دَ دُوی په شمار وی څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر موږ نشِی
دَ خوشحال عمر بسيار وَی څه به ښه وُ

که قربان شه تر جمال دَ ښو يارانو | ور ځاريږه تر مقال د ښو يارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندی | تل ژوندَی دَی په وصال د ښو يارانو
په خاطر کی می بل حب محبت نشته | پکښی ځای دَی دَ زړه خيال د ښو يارانو
که دوی ستا په رضا درومی يا نه درومی | ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو يارانُو
په جهان کی دَ هر څه مثال مونده شِی | ولی مه غواړه مثال دَ ښو يارانُو
په هر زيان زوال راضی يم پدنيا کی | خو دِ وِی يو زوال دَ ښو يارانو
مرگه ستا علاج که شوَی په هر څه وکړی | چه قتلان کړې په هر کال دَ ښو يارانو
په جهان کی که څه دِی خو ښه ياران دِی | خبر دار شه په احوال دَ ښو يارانو
گښی گښی ځان او زړه لَرَه راحت دی | که ئې گورې خط و خال دَ ښو يارانو
دَ يارانو د يارئ په لذت پوه دی
چه ثنا کاندِی خوشحال دَ ښو يارانو

ما خوب ليده په خداږو، چه زه ته سَرَه پخلا يُو | خوږې خوږې خبرِی دَ زړه حال وَ بَله وايُو
ما څخه کتاب دَی پکښې واړه غزلونه | تا څخه مينا ده دَ گلزار په تماشا يو
لاس تر لاس نيولِی سَرَه گرزُو کښينو پاڅو | خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا يو
پياله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم | دَ شونډو بوسه راکړې بيا په نوره تقاضا يو
مطرب راته له ورايه په تارونو ليندئ ينښې | په بم په ځير جار وزِی موږ ئې محو په نوا يو
ته کل واړه خوبئ لرې زه واړه کامرانئ | ښادئ ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا يو
ناگاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را ويښ شوم | نه ته وې نه دِ وصل زه دا کار سَرَه جدا يو
څو پايم په دنيا کی دَ چا کار را سَرَه نشته | يو زه يم يَو دِ غم دَی، سره دواړه خواپخوا يو
خوشحال يواځِی ندی څو په ملک کی عاشقان شته
په خوب په بيداری کی سَرَه واړه باد پيما يو

ما هغه سړی شمارلی دِ په ورکوُ | چه په خوی کی بې وفا عادت په سپکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باز تر مښګرير که لا بتر دَی   چه غوټې ئې دِی په شلاندو[1] و يا په مږکو
غافلان له دې دنيا سرَه کا لوبې   لکه پيغله جن بازئَ کا په لوڅکو
عراقی په اشارت کی ځان ځرګند کا   ټټو سم په لارِی نه ځِی بې چابکو
خه ئې ډېری انديښنې دَ دنيا نشته   زه پدا خبره خوښ يم له هلکو
دَ عالم سرَه خواږه نه خورِی له کبره   لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو
که په شهد ئې ساتِی مزه ئې نه وِی   ناشپاتی دَ ثمرقند دَ هند په مځکو

دَ خوشحال وَيَل که دُر قيمت بها دِی
وَ ناپوهو ته بتر دِی تر کنجکو

مونږه مَی پرست يُو[2]   دَ ازل په ميو مست يُو
په سما مو قدم ينښی   لکه مځکه هسی پست يو
هغی خولې وَته نظر کړه   هغه هسی نيست و هست يو
که په تخت دَ پاسه کښينو   بيا يو مات کچکول په دست يو
څوک دَ وصل خبری کاندِی   موږه خوش پخپل بربست يو

تل مو زړه پدا خوشحال دَی
چه خپل زړه سرَه پيوست يو

وَ دِ نی وينم زه ستا وصال په سترګو   که بې تا را درومی بل جمال په سترګو
ميلمستيا می دَ زړه وينی ورته کښيښوې   چه ميلمه مِی شو دَ يار خيال په سترګو
هغه دم می دَ زړه داغ له دله دور شو   خو چه راغی سا دَ ورځيو خال په سترګو
چه ډير خلق سرَه ناست وی عحب ښه شِی   دَ مَيَنو سرَه قيل و قال په سترګو
په غمزو په کرشمو په مکيزونُو   نن دِ نه وينم په ملک کی سيال په سترګو
عارفان دَ قناعت په ګنج تونګر دِی   چه ئې نه راځی د خلقو مال په سترګو
دَمکې ديوال به نور په خوله ياد نکړم   ما چه وليده دا ستا دِوال په سترګو
ستا په ګوتو کښيده رومال چه راغَی   زه له مينی موږم ستا رومال په سترګو
هغه مخ چه مِی به تل ليده اوس ګوره   چه ئې نه وينمه ماه وسال په سترګو
چه بې ستا له زيبا مخه بل مخ ګورم   زه به چيرِی کښيږدم دا وبال په سترګو
وَ ښه مخ وته له ورايه ځلبلاند شم   لکه وَوينی لوغسی[3] تهال په سترګو

نور عالم خو دَ يارانُو ناز په سر وړی
تل بازونه وړی دَ يار خوشحال په سترګو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو   دَ خبرو لذت ښه دَی تر شکرُو
چه دانا ئې په دانش سرَه انشا کا   يَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو
بې استاده شاعری بې لاری تله دِی   ياوه ګوی ګرزِی په لوړو په ژورو
تفاوت دَ خاص و عامو سرَه ډير دی   برابر نه دی شبه دَ مرغلرو
دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندِی   مچ او ماشی چه الوزی په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عيسی وم   که اسمان ته الواته شوَی په خبرو

---

۱. يعنی چونګښو.
۲. دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کی نسته.
۳. يعنی لکه دَ لوښلو حيوان چه تهالیَ او دَ لوشلو لوښی ووينی او لوشلو ته نه دريږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عام به چیرِی دَ خوشحال په وَیل پوه شِی
دَ گوهرو قدر څه زده ښیښه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وَی دَ بتانو
یا ئې ورکړَی صبوری وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَمړَی چه خلاص شوی
یا ئې هونبره جورمه وَی دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سَرَه جوړ وی
څه عجب خاصه مشرب دَی دَ رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی
زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسیږم
چیری زړه نشِی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوښ شم
لکه ږغ دَ خلاصیٔ وشی په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال خټک اُلجه کا
را څرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه دَغ لَرَم په زړه دَ نادرستو
دَ دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورِی یا زخمی ځِی
چه هوسیٔ په پره وریشی[1] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگیٔ می به ارمان شِی
خدای به واړه چاری ښې کا وړاندی وروستو
دَ ښو اوښی مِی وینی شِی ترې څاڅِی
دا دَ تن جامه می نه وِی دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا
که ئې وایې ښکاره نه وِی په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشی تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وَکا په لوستو

---

١. ورسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابلهي بدگماني تر هسی حده — تر نظر ئی له وسوسه ښه هم بده
بدگویی خست بد نیت تر دا پهورته — سکه وروڼه ئې پردی کړل له حسده
که ښه نیت که ښه خلقت، که سخاوت دَی — دا ئې واړه له زړه لاړ له خولې له یده
په مجلس ئې بر آمد له منځه تللَی — بَل مذکور پکښې خطا بې خوشامده
چه په ملک دَ پلار غلیم هغه ئې ستړگی — په دوستانو ئې د پلار کینه بی عده
که دَ باغ انگور ئې ډیر وَ خپل پلار ته — مگر درست ژنکوری ورکا له سبده
یا دِ ښه زوی پیدا شِی له ښه پلاره — یا دِ هسی تنها اوسِی بی ولده
د ژوندیُو د زړه رنځ[1] دَی دَ مړو شرم — په ژوندُون د بابا ورشه تر لحده

دَ خوشحال عقل خطا نه وُ نور څه وُ
چه خالی ئې په بهرام کړله نامزده

آرزو لَرَم ساقی یَو څو اقداحه — که ئې را کړې دَ خاصه ښیښې له راحه
چه دا هسی نو بهار دروِمی بې مَیُو — دا خبره په هر چا دَه نا صلاحه
ځما پیر وایی دَ میو توبه گار شه — دَ بهار په وخت توبه دَه نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وِی گلگښت کړه — په دا باغ کښې تر صباحَ تر رواحه
د نرگس گلُونه پلی سپاره راغله — نندارہ ئې د بهار کړه افتتاحه

رنگارنگ غنچه دِ وا کړه په چمن کښې
د خوشحال دپاره ښه راغلې صباحه!

ازلی بخره چه چا راوړه له خدایه — نوریدل به ئې په چا شی راته وایه
چه دی زړه راضی دَ چا په آزار نه وِی — ته پخپله بخره خوښ اوسه همایه
دا ئې واړه دَ فراقه نه فرایاد دی — چه په څو رنگه نارې اَروې له نایه
که په اصل دَ سید بادشاه زاده وِی[2] — چه هنر ور څخه نه وِی مه ئې ستایه
که هر څو دِ زور قوت تر هر جا ډیر شی — دَ خدایيِ دعوه مکړه که خدایه
یو ساعت چه په طاعت تیر کړی دانښه دی — دَ دنیا له کَر و فره هوی و هایه
کله گل غُندی نمای کله بلبل شې — څوک به نه وِی لکه ته یی خود نمایه
بله بخره به په زور له چا وانخلِی
دَ خوشحال بخره چه توره ده لَه ځایه

آه هم دا هونبره آهونه — دم په دم بیا گناهونه
هم هغه پکښې پریوزی — چه کښینِی جان ته ځاهونه
لکه باد هسِی تیریږی — دَ فانی دنیا جاهونه
اور دَ آه هسی لگیږی — لکه اور په گیاهونه

گوره بیا به په چا سر شی
دَ خوشحال ساړه آهونه

---

۱. د زړه رنځ د مړو شرم.
۲. که په اصل دِ سید یا شاهزاده وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورنگ زیبَ بې دلیله!   په ظاهر باطن علیله!
لکه مچ په انگبین کښې   پسو بند شوې په قلیله
په تسپو کښې دِ بلا ده   هی توبه ستا له تهلیله
دَ یوه صورت دَپاره   خیلخانه دِ کړه قتیله
نه په زویه نه په پلار یې   په هر چا باندِی بخیله
پا هسی بې عدلۍ   هلاکوُ سَرَه عدیله

بیله خدایه بل یَو نشته
دَ خوشحال په سته سیله[1]

اې پخپل گمان کښې بړوسه[2]   له اصلی کاره مایوسه
دانه نه یې چه دی مغز وِی   بی دانې حبطه بوسه
وَ خپل عیب وَته ړُوند شوی   دَ پردی عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبویی شوه   اگر ښه شو تر آبنوسه
د طوطی برابر نه یې   که نگار لرې طاوسه
که غوټه یې[3] په چرگوړیو   په دا باز نشوې ټپوسه
لعل و در پرې حبطه دِی   چه رنگ نه لَرِی عروسه
راشه مخ په آئینه کړه   چه چهره شِی در معکوسه

دَ خوشحال خټک توبه دَه
ستا له زرقه له سالوسه

اې چه ستا دَ یار له غمه استغفا دَه   که سینه دِ له زنگاره نه صفا دَه
هیڅ دَ خپل مَیَن دَ بدو غارت مشه   دَ اغیار تر وفا ښه دَ یار جفا دَه
دَ یار بد هم لکه ښه هسی حساب کړه   هم پدا دَ عاشقۍ اکتفا دَه
که ئې نیښ زیاده نه گڼې تر نوشه   بیهوده دِ طمعه کړې دَ شفا دَه
مخامخ دَ یار و غم ته وَدَریږه   که د غیرو آشنایۍ وَته قضا دَه
آه که یو ځله مې وِلیدې په سترگو   چه مې تل تل ستا له غمه وا اسفا دَه

دَ خوشحال دَ رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زگیر وائې له طبیبه په اخفا ده

اې چه اصل دِ یَوَه قطره منی ده   پدا هسی رنگ وجود دِ څه منی ده
راشه زړه ورپوری مه تړه نادانه   که ئې گورې دا فانی دنیا دنی ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو   په غافل باندِی شیرینه تر گنی ده
له گدایه نه لا څه خو مخ جار باسِی   تل تشنه ناسته په وینو دَ غنی ده
روغ ئې واړه په کمند دَ مکر بند کړه   آزادی که ځنی شته دَ لیونی ده

تل دِ خوښ دَ خوشحال زړه دَ عشق پکار وِی
خو یو عشق دَی چه دَ ده خوښی هنی ده

---

۱. طرفداری او حمایت.

۲. د بړوس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړې ده، په محاوره کښې هم دغسی دی. مگر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښې هم دا کلمه داسی راغلې ده: که هزار ځله می بړوس دارو درمان کا ـ داغ می کله مرور دی ستا له دردَ. دلته یو محشی بړوس ته طبیب کښلی دی، چه هم دلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځی.

۳. کښې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای چه مخ دی ښایسته دَی په خالُونه   پدا خپل ښایست ډیر مکَوه خیالُونه
همیشه به دِ دا هسی ښایست نه وِی   دَ گلشن گلُونه نه وِی تر کالونه
چه دَ خپلو عاشقانُو وبال اخلې   هونبره ښه نه وِی په غاړه و بالونه
کله ما وته دعا، کله ښکنځل کړې   درته چا ښیل دا هسی جنجالونه
ډیر دِ ما غُندی غلولی په رنگ رنگ دی   څه بلا يې په لباس په ټيټالونه
ستا دَ ورځیو خال کوتره دَ هونږا[1] دَه   تورِی زلفی دِ چاپیری ترې جالونه
دَ بلبل په خاطر هونبره بلا نه وِی   چه غنچه کا غوړیدل په اهمالونه
نه به باز نه به شاهین نه به شنقار شِی   که ټپوس دَ اَلوتو لَرِی بالونه
پدا څو توکه دِ هیڅوک باور نکا   په وعده دَ کښلیُوخوب دَی که فالونه
دَ مجنون په بیړیَ ناست دِی مرگ ئې مه وه   چه په سپینو خولو ئې وښندَل مالونه
خبر دار وربَاندی روغ لیونیَ ندی
په خوشحال کښ چه پراته دِی دا حالونه

باغ وَی دَ گلونو پکښ ناست وَی زه او ته   گل وَی غوړیدلَی باندِی نماست وَی زه او ته
زیره زعفرانی شوی یا گلگونه معطره   لاس تر لاس نیولی سَرَه زغاست وَی زه او ته
سپینه خوله دِ راکړَی بیا مِی هم در څخه غوشتَی   نور خواستونه نه وَی خو دا خواست وَی زه او ته
تل می درد و غم وَی دَ زړه کاست او مهر مینه   تل پدا دنیا دا کم و کاست وَی زه او ته
رنگ دَ غماز ورَک شه راست روزگار دِ در ناراست کا   ځای دَ ناراست نه وَی سَرَه راست وَی زه او ته
نمر خیژِی خوشحاله چه خروس دَ سحر بانگ لی
شرط دَ پټ نیاز دَی چه بر خواست وَی زه او ته

بذرگر چه دانې لونی په مځکه   دَ یوې دانې زر طمعی لَری ځکه
حقیقت دَی که مجاذ درته ئې وایَم   یَوه ښه ښایسته جل[2] بله کوچکه[3]
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی   خدای به نکاندِی خواری دَ هیچا ورکه
که خبر نه ئې خبر شه حال څه دَی   په ظاهر ډیر ټگَی لَرې له ټکه
هر زمان به دَ اوُبو په فکر نه وُ   بی اوبو که ماتیدَی د تړی[4] سکه
دا پریشان پریشان وَیل می د مستی دی   چه دِ مزی دَ ژوند بولم[5] څو ټکه
تر لیدلُو نه ئې نه لیدَل بهتر دِی   چه و مخ ته ئې نظر کښېږی په کرکه
د دی باغ گلونه واړه ښایسته دِی   چه همیش ئې بقا نشته په کڅکه
چه ئې مینه دَ زړه سنگو روزی نشوه   په قیامت به دَ هغو تله وِی سپکه
که بوسه دَ هغې دنکی[6] دَ خولې غواړې   یا ئې دواړه څونږی نسه یا څونږکه
دا دِ واړه ناپوهی نه دَه نور څه دَه   چه دَ لویو چارِی غواړې دَ هلکه

---

۱. پړکه، لومه.
۲.یعنی نجلیۍ.
۳. لوچک.
٤.محشی ورته کښلی دی: تنده.
٥.یعنی زلف.
٦.د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بد گوی دَ خولې خبری واړه روغی   چاړه[1] توره بې سندانه بې[2] ځوټکه
دا می شعر په بیاض کښې نه دَی جمعَ   په کچکول کښې می پراته دِی ځو کنډکه
چه سړې شنوبې[3] ئې چښم په وخت دَ اوُړی   بادشاهی دَ اورنګ زیب ځما غړکه
کوم یاغیان هوډیان دِ پرې یستل له هوډه
چه دا هوبنره ډیر دماغ لرې ختکه!

برسیرن شول پیوندونه   په دل[4] نه لَرِی پندونه
که پدر دَی که پسر دَی   سَرَه بیل لَرِی سندونه[5]
نه امید شو سَرَه پاتو   نه باور په سوګندونه
نه سزا دَ بد کردار شِی   نه دَغله ځِی مړوندونه
دَ اورنګ په ظلم مات شول   دَ بابر دَ وخت بندونه
پدا هسی وخت خوشحاله
مرګ بهتر دی له ژوندونه

بړ بړ راشه نوروزه دل افروزه   ستا په وخت می آسوده شی سترګی پوزه
ستا په وخت سترګی دَ باغ ګلَونه ګوری   پوزه هم کاندی دَ بوی خوښی اندوزه
غوږ لا هم ستا له طفیله حظ حاصل کا   مغنی شی عندلیب په ځو ځو سوزه
په وصال دَ معشوقې عاشق فیروز شِی   دَ ګلزار په وخت بلبله وِی فیروزه
خپل غوږوُنه ورته ځک[6] کړه کنُدی واروې   راز دَ مینی دَ بلبلو له لوزه
د نوروز له فیضه بوټی خالی نه دی   فیض رسی هم تر سپاندِی هم تر ځوزه
که همه عمر دَ باغ ګلُونه ګورم   ځما خوا به پرې سړه نشِی هنوزه
دَ بهار هوا هر ګوره ښه هوا دَه   که آفتاب ورپسې ته نه وی تموزه
په راتله ورلَرَه ډیره خوښی راوړې
په خوشحال باندِی دِ قدر دَی نوروزه

بیا ځیره[7] په سر کړه کښیږده له خیاله   چه خوبا دِ په خوله نوم واخیست خوشحاله
بیا سینه پسی په دواړه لاسه مږم   لکه باز د هوښائی[8] ووزِی له جاله
زه لا هسی کچوګول نادیده نه یَم   چه لاله به بِهوَم ستا له جماله
که دَ مښکو انبارې می په لاس کښیوزی   همګی به صدقه کړم ستا تر خاله[9]
ځما مینه هسِی نده چه نوریږِی   که هزار رنګه جفا کړې ځما لاله
دَ عاشق عمر کوتاه دَی لا پدا هم
که دَ عمر هَرَه ورځ ئې شِی سل کاله

---

۱. چړې.
۲. کوچنی مطرقه ده.
۳. شلوبې.
٤. پدل.
٥. یعنی کناره او ګوښه.
٦. یعنی سم کړه.
۷. لوګی، پګړی. .
۸. هوښا په معنی د پړکه، لومه ده.
۹. له خاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د مار غندی راضی له خپله بخته — چه د غم له پوسته ووتم یک لخته
بیا هغه حسن و جمال هغه لیده دی — که د بخت سترګی می خوږ وې یو څو وخته
ګرد غبار لړی وریځی تر منځ ولاړې — بیا د نمر سترګه ښکاره شوله ویخته
خداې دِ وار، همت ورک نکا دَ مردانو — په دنیا کښ باندی راشی ګرانه سخته
زمانې په هر بازار وګرزَوَلَم — خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
د بهار په وخت ئې بیا نشو وغاوی — په خزان چه پاڼی پر یوزی له درخته
د خوشحال خټک طالع تر خرم[1] ښه دَی
چه بندی شو خاوند بیا وروست تر تخته

بیا له ورایه په خندا راغله نګاره — دَ ښه کال خوبی ښکاره وی تر بهاره
مختوری د رقیبانو دَ یار وصل — فلک ښه را سَرَه وکړه دا دوه کاره
دَ ګلزار ګلؤنه څه دِی راشه ګوره — تر ګلونو ښایسته دواړه رخساره
لکه روح چه له قالبه نه واته کا — په دا شان مِی جدایی کښېږي له یاره
دَ ماڼی توره ئی څه توری پری باسِی — چه په زړه ئی یَو ګزار وِی سل پرهاره
ځما خوار سَرَه چه تل غاړه غړي وه — اوس نظر را باندِی نکاندی له عاره
دَ عاشق په لاس ژړا دَه تل دِ ژاړِی — معشوقه چه ویره نکا له آزارَ
د معشوقی دَ پالنګ لافی خطا دِی — څو ځما په سر کښ پروت یی د سر ډاره
دَ دی کلی طبیبان واړه نا ترس دِی — دَ دارُو په طمعَ مه اوسه بیماره
که هر څو ئی پټوی پسی ئی غواړِی — په دا باغ کښ به یَو ګل نه وِی بی خاره
هر ساعت سَره یَو نوی نوی خیال وِی — که ځما دَپاره بیا ور شی ریباره
که څوک غواړِی چه خپل زړه په غم اخته کا — آشنایی دَه لاس په لاس فتنه تیاره
په یرغ په مصلحت نه دَه ځائی ده — دَ خوشحال چه سریکا شه له اشعاره
که پوستی له پوستو واوړِی ګنُدِی واوړِی
دَ خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بیا می څه دَ نورُو یار بولې تور مکړه — په ما خوار دِ ظلم ډیر وَکړ نور مکړه
وایې سپی غُندِی مِی څو په کوڅو ګرزې — څو ژوندَی په جهان پایم، پیغور مکړه
سر تر پایه اخلاصی یم په یاری کښ — په ناحق مِی لباسی بولې زور مکړه
چه په دوه پیالو دَ میو بد مستی کا — هغه څوک په مجالس کښ میخور مکړه
یَو عجیب دَ میو جام دَی ساقی راوړه — خداوند ئې په دا منځ کښ نسکور مکړه
چه حرمت دَ عاشقانو پکښی نه وِی — په هیڅ رنګ مِی په هغه کلی کور مکړه
آشنایی دَ ناکسانو دَ ځان غم دَه — ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
زه چه نن دَ بیلتانه په اور وریتیږم — دَ دوږخ لمبه نسبت پدَ اور مکړه
راز دَ عشق دَی فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارَوَنه ئې پخپل زوی و ورور مکړه

بې اخلاصه دَ یاریِ جواز نشته — خود پوهیږي بې اَودسه نماز نشته
دَ دانش مرغه هسی پورته ولاړ شه — چه هورې دَ کټه بازو پرواز نشته

---

۱. محشی شاه جهان ورته کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ئې په سَره اور کښې لولپه کړې — دَ یاقوت دَ اوبو ډار دَ ګداز نشته
هغه باغ چه تل مأوا وه دَ بلبلو — اوس په ده کښې دَ بلبلو آواز نشته
دَ زړه راز وَ چا ته وَوایم حیران یم — په هر لوری چه نظر کړم همراز نشته
توکلتُ علی الله وینا یَوَه دَه
دَ خوشحال دَ زمانې سَرَه ساز نشته

پارسایی ئې دَ پارسا له لاسه یووړه — دانایی ئې دَ دانا له لاسه یووړه
چه می کړې وه توبه له می خورُیَ — په چشمانو ئې دَ ما له لاسه یووړه
معجزه چه دَ احیاء ده په دوه لب ئې — لاس په لاس دَ مسیحا له لاسه یووړه
دلبرانو چه دعوا دَ دلبرۍ کړه — دا دعوا ئې د هر چا له لاسه یووړه
راته پاتو دا یَوَه مسلمانی ده — دا می هم هغی تر ساله لاسه یووړه
ما وې زه به دَ عشق راز لَرم په زړه کښې — دا خبره می ژړا له لاسه یووړه
چه دَ زړه صبر دَ یار له مخه غواړم — محبت می دا دعا له لاسه یووړه
که دَ نورُو هوښیاری په عشق کښې پس وړی[1]
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه یووړه

پلاو وخورې یَوه لپه — نه پریوزې اندر غپه[2]
هیڅ خبر نه وې له ځانه — نه له راسته نه له چپه
نه درود وِی نه دِ ذکر — هندو هم نه وِی بې جپه[3]
چه هوا ئې درته ښه کا — زړه دِ ځی په هغه هپه[4]
په هر ځای چه له چا کښینې — یا د راز وی یا د ګپه
ته به ځان تر هر چا ښه کړې — که ښه کښیږې په غرډپه[5]
که پخپل فهم طبیب یې
د خوشحال تر فهم ټپه[6]

په خونی هاتی سوره شوه می پرسته[7] — زه هم مست هاتی هم مست دَی دا هم مستَه
خدای دَ درې واړه مستانو سره سر کړ — بله نشته یا به نیست شی یا نه هسته
نندارو لره ئې راشی نندارچیو — یوه لویه هنګامه شوله پیوسته
چه ئې ستا زلفینی کښیوتې په لاس کښې — لاس ئې پریوزه که ئې دَی پریږدِی له دسته
یار د ما څخه په کور دنَنه ناست وُ — زه بې روحه ګرزیدم دَ ده په مرسته
نه یاری نه آشنائی واړه لباس دی — چه خبر شوم د وګړی له بربسته
ما په وړیو سترګو ډیر یاران خوړلی — په ځیر ځیر دِ مخ ته نه ګورم له کسته

---

۱. پس ځی.
۲. غپ د سپی ږغ ته وایی، دلته نه ورسره جوړیږی ممکنه ده چه غپه وی یعنی غوطه، یا به خپ وی یعنی پټ او مستور.
۳. په هندی ذکر کول او خدای یادول.
٤. خواهش او هوس.
٥. په چاپی نسخه کښې (غړوپ) کښلی دی، چه معنا ئې نه ده جوته، اما لکه په قلمی نسخه کښې چه غرډپ کښل سوی دی، معنا لری یعنی غُر او دپ چه ځان لوړ ګڼل او بر بر ویل دی.
٦. په چاپی نسخه کښې رطب کښل سوی دی چه معنا ئې نسوه راته جوته اما د قلمی نسخو ټپ لکه چه صحیح دی.
٧. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال په ځان د ډېرو غشی لک دی
خو هم ده زده چه دَی مری د چا له شسته

په رشتیا ویل غوړیږي د زړه غوټه
د دروغجن خوری لکه سپَی د غُلو سوټه

په دریاب کښ خښته واچوی هیڅ نسی
په یو څو ځاځکی خوره شی اُومه لوټه

د هغې ښځې صحبت لکه دوږخ دَی
چه میړه وته تل کښینی په مخ بوټه[1]

پدا کار نادان هوښیار واړه پوهیږی
د کابل خربوزه بِه ده تر پهوټه[2]

څوک خمؤنه تَشَوِی مستی ئې نه وی
څوک د میو عربده کا په څو گوټه [3]

د هغه یاری په کار نده خوشحاله
چه له خپلی خولې وباسی وینا جهوټه[4]

په دا سرو شنډو ئی نه ده وینځه توره
راشه خضر دَ حیوان په چشمه گوره

مخ دَ یار له خط و خاله مستغنی دَی
دَ غنی وی هر اسباب له خپله کوره

چه ئی سیوره په ما وه لکه بادشاه وم
همائی وه ستا د تورُو زلفو سیوره

ستا بارخو بله لمبه وربل دِ څه دَی
لکه تور لوگی چه تول پاځی له اوره

دَ خپل پله خاوری دِ بیَه په عنبر کړی
درته چا وی چه په دا بها ئی پلوره

په څو بل لوری ته گوری ځان نادان کړی
چه په ما باندی غوغا شی لور دَ لوره

ته په دا حسن دَ گل غنُدی زیبا ئی!
که زوولی ئی له خپله پلاره موره

چه په خوله ئی نوم آخلی روخ ئی نه دَی
عاشقی چه ویره کاندی له پیغوره

زه له میو توبه وکړم توبه گار شم
دَ ساقی پیاله می بیا کا توبه نوره

چه ئی څوک په کوځه پَل ږدی هغه سر خوری
په جوار باندی ئی مه گرزه سر خوره

که ئی ناز وَی که خیال وَی ما به یووړ
ولی ما سره ډېر کبر کا هرگوره

زور ئی واړه دَ خپل مخ[5] ورته ښکاره کړ
خوار عاشق ئی ځکه درست پری یوست له زوره

چه معنی ورسره نه وی وَیَل سپور وی
خدای به نکا دَ خوشحال خبره سپوره

پدا ساه نشته ویسا
هر دم ته وایه الله

هر نفس یو غنیمت دَی
پهره دار اوسه دَ ساه

دَ سالک په وَیَل کار کړه
که دَ ځان نه یې بد خواه

دَ سالک وَیَل هم دا دی
ته ئې وایه بې اکراه

چه له خلقه نه زړه پریکړه
زړه پیوند کړه له الله

که هوا دِ کړله ترکه
نور قبول یې دَ درگاه

بادشاهی به دَ هر تن کړې
که دَ خپل تن شې بادشاه

مُو وتواقَبُلَ اَن نمؤتوا[6]
پدا راز شه انتباه

---

۱. یعنی په تریو تندی او نا رضایی، په بله قلمی نسخه کی دا مسرۍ داسی ده:
چه میړه وته کښینی په نغر لوټ.
۲. محشی ورته لیکلی دی چهړول بې خونده خټکی دی مگر دا د هند مشهوره میوه ده.
۳. یعنی یوه هنده او یوه جرعه.
٤. یعنی دورغ، دا کلمه هندی ده.
٥. ځان.
٦. حدِث شریف د ی: یعنی تر مړینی دمخه ځانونه مړه کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جوار ئې دَ قربت کښې دَ کم شناختو نشته راه
دَ بيدارو دِ نصيب وی ښه دولت دَ سحرگاه
څه اميد دور و دراز کړې پدا لَږ عمر کوتاه
تل توبه کوَه خوشحاله
چه دِ محو شِی گناه

په جهان که لويه چاره دَ مير ښکار ده که دا چار گورې هر کار لَرَه پکار ده
څو قابو تالاښ دا واړه دِی په ښکار کښې چار دَ جنگ دَ مړنتوب که دَ پيکار ده
ورته هيڅ دَ ښکار دَ ذوق خبری مکړه دَ هغه سړِی چه طبعه دَ بيکار ده
آلوده دِی په ډير غم دَ عمر ورځِی چه په شمار دَ عمر نده ورځ د ښکار ده
په خوشحال باندِی د ښکار هوا ژوندُون شِی
مرده دله که پتا باندِی بيگار ده

په خوله کلمه لولی نمونځ روژه کاندِی کافر شته دعوی کا دَ شيخیَ تر شيطانه لا بتر شته
منطق معانی لولی درس فتوی قاضی گری کا اکثر پدا فرقو کښې که ئې گورې کون خر شته
له کوره لوټه واخلِی استنجا لَرَه روان شِی تقویٰ تر هسی حده په اولجه ئې وړِی که زر شته
دَ بل کرَه چه ورشی پخپل روی بنديان پرانزِی په ځان باندِی چه راشِی کله روی دَ پيغمبر شته
يو ځای آلوده ندی په دا هسِی درويشانو پدا دور که گورې دا ناپاک په هر کشور شته
بادشاه قطب اقطاب دی اُمراگان چه ورته گرزِی کږې څير تړلی دَ هر چا په سر ميزر شته[1]
چه خاص د زمانې دِی حال ئې دا دَی نور وگړِی دَ غواوُ د خرو کلِی خالی نوم باندِی بشر شته
چه حال دَ پرهيزگارو سراسر واړه دروغ شو رشتيا غواړې له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق عالم سرَه برهم دَی څو دی دور دَ قمر شته
آشنا له هيچا مشې له پخوا آشنايی ښه وه چه اوس له چا آشنا شی نور ئې څو رنگه خطر شته
تر دې ژونديو ښه دِی مړه پراته په گورستان کښې چه نه ئې دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته
دروغ وَيَل هغه کا چه ئې ويره وِی يا طمع
خوشحال پدا اړ ندی حق به وايی څو ئې سَر شته

پدنيا کښې نعمتونه رنگارنگ شته دَ ديدن دَ نعمت کوم نعمت همسنگ[2] شته
عاشقی دِ هغه کا چه ليونی وِی دَ هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ما په عشق کښې دا همه واړه تر شا کړه ته لا ښه يې چه دِ غم دَ نام و ننگ شته
ما وې زه به دَ زړه حال ورته عرضه کړم يَو غماز ئې تر شيطان بتر تر څنگ شته
په آشتِی کښې کشتن دَی عاشق وژنی هميشه ژوندون هم دا دَی چه ئې جنگ شته
خدايه ژر يو بل اورنگ لَره پيدا کړه په جهان کښې ښادی نشته چه اورنگ[3] شته
په وار وار ئې دَ خوشحال خاطر صيقل کړ
ولی کږه[4] ته ئې لا پاتو څخو زنگ شته

---

١. کږې څيرِیَ تړلی دَ هر چا په سر ميزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښې دوه ډوله ده په قلمی نسخه کښې تر ميزر لاندی محشی پړونی کښلی دی.
٢. هم څنگ.
٣. يعنی اورنگ زيب چه پاچا وُ.
٤. ولی کښته ئې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پروت یم ستا په ورکښې په خیرات می یاد لَره   دا ناښاد خاطر می په پوښتنه ښاد لَره
څو کړې ظلم جور په څو رنګه طور طور   وکړه فکر غور اندېښنه دَ داد لَره
خیال دماغ دِ ډېر دَی تر حساب تر حده تیر دی   مرګ قیامت دِ هیر دَی ښه دا هونبره یاد لَره
مرم په انتظار کښې نشی هیڅ په زاری زار کښې   سخت ځما پکار کښې ترسندان فواد لَره
شرعَ شته کتاب شته دَ عذاب دَ خوی عذاب شته   ښه که څه ثواب شته ته دا خوی معتاد لَره
خدای وته څرګند دَی چه د خپل خاطر پسند دَی   څه مهر پیوند ئې هونبره دا عناد لره
خوی خصلت چه ستا دی واړه پټ ندی پیدا دی   مهر نازکه دا دَی ته ئې تل بنیاد لَره
ملک شته کښته پورته ګورم ستا دَ سترګو لور ته   مه دروم‌ه بل لور ته ځای پدا سواد لَره

زلفی دِ زنجیر دِی پکښې ډېر زړونه اسیر دِی
څوک پدا تدبیر دِی، چه خوشحال آزاد لَره

پدا کلی کښې څوک نه لرم نیکخواه   چه رشتیا وایَم هم دا لَرم ګناه
له ځوان مرده په خندا په هوس درومې   له نامرده جدا کښېږې په آه آه
لکه سیوره وړاندې وروستو را سَره ځې   چه و هر لورِی ته ځم سبا بیګاه
لکه لاس په شمار دَ زرو پول توریږې   په دوستی ئې سړی هم سِی روسیاه
زه په رغم دَ صوفی خراباتی یم   چه دَ مکر ذکر کا په خانقا
دَ زاهد پکار کښې څو رنګ اشتباه وِی   دَ اوباش پکار کښې هیڅ نشته اشباه
که څوک زړه سوځِی په ما ځای دَ زړه سوی دِ   که می لاس وَی زه به ولی وم اکراه
چه ئې لافی دَ پاکیَ کړې څه ناپاک شه   راشه ګوره چه څه حال لَرِی تباه
وایې سر په عاشقی کښې درته څه دَی؟   درته وایم که باور کړې یو ګیاه

رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
په یاغی باندِی مهم کاندِی بادشاه

په هر کار کښې مصلحت شته   خپل پرَدِی ته نصیحت شته
چه لر بر له مصلحت شې   کله خیر برکت شته
دَ سړی هونبره ښادی دَه   چه په زړه کښې ئې همت شته
چه همت دَ سړی نه وِی   مهیا ورته نکبت شه
سر هاله په تنه ښه دی   که دَ سر سَرَه عزت شته
دَ سړِی چه عزت نه وی   دَ ژوندون ئې څه حالت شته
په صحیح غنی هغه دَی   دَ هر چا چه قناعت شته
دَ نیستیَ ئې اندوه مکړه   که په تن کښې دِ صحت شته
چه صحت دَ صورت نه وِی   څه په کار که دِ دولت شته
دین دنیا دِ مبارک شه   که دَنا سَرَه صحبت شته

اوس یاری مکړه خوشحاله
دَ یاریَ سَرَه آفت شته

پخپل قسمت راضی شه، تل دَ بل قسمت مه غواړه   فراغت دِ مبارک شه که دِ ونیوه دا دواړه
دَ ژوندُون پیوند تَړَلی په یوه اومه سپنسی دِ   دَ جهان غمونه پرېږده نور به څه ژاړې ځان ژاړه
خپل دِی که پرَدِی دِی قلم وځکوه په واړو   دور دَ فساد شو پخپل زوی و ورور مه ویاړه
هر چرته چه ګرزم ځنی هسِی چاری وینم   کار مدار په نن شو، دَ سبا اندېښنه ولاړه
ګوره کوم یِو باد دَی چه په درست جهان را والووت   زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وې کلې میشت دَی چه په کلي بانډِي راغلم / نش کنډر پراته دِي خالي مينه دَه اوجاړه
هر چرته چه ګرزې په لاحول ترې تیرېږه / سل بلا په زړه کښې سل دانې تسپې په غاړه
ډېره سودا وشوه سل دعوې دَ سود په طمعه / وخت دَ مازدګر شو دلَ دادکان ونغاړه
تل وايې خوشحاله چه دنيا وته به شا کړم
لا خو دا دنيا دَه مخامخ درته وَلاړه

په هره تنګه خوله کښې برابر ندِي خواږه / په ځنو کښې حلوا دِي څوک نبات لَرِي تاږه
سَمِي کږې ډېرِي پخپل زړه لرې خپل يار ته / ځکه دِ دَ ذلفو ويښته سَم وِي هم کاږه
بخت دَی چه ئې اوس ستا له لبانو سَرَه څښمه / تا مي چه دَننه زړه په سره پيزوان څاږه
زه دَ زړه بدخواه وم ما پرې وکړه پرهارونه / څه لَره مي وَی دَ يار غمزو لَره لاږه
اور لرې په مخ کښې چه پټا مين کښدلم / ما به پدا بله لمبه ننه زړه څاږه
زلفی دِ تور مار دِي زه ئې هسی وخوړلم / مرَم راباندِی نه ځِی دَ دم ګويو هيڅ پاړه
مست يم مَی پرست يم زه خوشحال په خرابات کښې
له ميو به وانوړم که مِی وژنی په وراړه

په دا باغ کښې به دِ پاڼِی نه وِی ګله / که خبر شې دَ خزان له تطاوله
دا څو ورځی غنيمت ګڼه په باغ کښې / چه په تا بانډِی سينه وهِی بلبله
مرتبه دَ هغه باغ څه پاتو نه وِی / چه خالی وِی دَ بلبلؤ له غلغله
و هغې ښيښې ته نه غړيږِي سترګِی / دَ ساقی څخه چه تشه شِی له مله
په دا پُل بانډِی دَ خلقو ګذر ګوره / څوک پر يوزی، ځنی پور يوزِی تر پله
په درست عمر به ئې نه ووزی له يادو / چه ليدلې وِی تارُو دَ باز منګله
مقدر به په هيڅ رنګ مبدل نشِی / که په ځان بانډی تل لولې څلور قله
عاشقان چه عاشقی کا غم به نه کا / دَ رقيب او دَ غماز او له چغله
څه کړم لاس و دست مي نشته قلندر يم / کنه ما به دنيا وبازله کله
په پالنګ به خوب په څو بې غمه کانډِی / چه خبر وِی دَ فلک له تزلزله
هسی يار لَرَم ښايست ئې تر دا قياس کړه / چه دَ مښکؤ بوی ئې هيڅ دَی له کاکله
دَ دلبرؤ په مانې کښې هم مزه شته
بيچاره خوشحال ئې مری له تغافله

په دا ښهر کښې دِ نه وينم څوک سياله[1] / خبر دار نه يَم دَ بل ښهر له حاله
په ښايست کښې دی ارمان دَ صورت نشته / دريغه دريغه په خوی هم وی څه خوساله[2]
په دردمنو کښې نن زه يَم بی مانندِه / په دلبرُو کښې نن ته ئې بې مثاله
په دا سپين تندِی دِ طعن په آفتاب شِی / په آبرو دِ ګرو وَړِی له هلاله
نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا / چه په خلقُو دِ نارې دِی دَ جماله
که تل جنګ و خرخښې کړی زه پرې خوښ يم / ښايسته دَ جهان نه وِی بې جنجاله
چه دَ حال پوښتنه نه کړې مرګ مي راغی / کله کله مي خبرېږه له احواله
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم / ستا دَ عمر دعا کړم په ډېر ډېر کاله

---

۱. دا بدله هم په چاپي ديوان کښې نسته.

۲. محشي ورته کښلي دی يعنی ميانه.

دا بې وخته سپین ویښته نه ؤ بلا ؤ
چه دَ کښلیو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په زړه می هسی نهال یې اې له دوو سترگو غائبه   که بله نامه وایم نامه ستا راشی په ژبه
هر دم می ډېره ځله اظطراب شی ستا دیدن ته   په تېړی باندِی تل وی دَ اوبو مینی غائبه
تروه ترخه که نه دَی د خوږو قدر به نه ؤ   سکه ځکه جدائی شوه آشنایىِ سَره واجبه
یوه دَ بیلتانه رنځوری گرانه ده که نه وِی   نور همه زحمت آسان دی که نس خوږی دِی که تبه
ناځاپه دوه مشتاق چه سَره وَوینی په سترگو   تر دا به بله نه وِی په جهان کښ عجائبه
په ډېر ضرور خوشحال دَ یار له مخه جدا کیږی
اروا کله راضی وِی چه بیلیږِی له قالبَه

په ښیوه ښیوه رفتار کاندِی غزاله[۱]   وایې پېښې په مځکه نه کښیږدی له خیاله
و غمزو وَته ئې حکم دَیَ چه وژنه   هم هغه چه مینه کا ځما له خاله
دَ زړه حال ئې امانت پکښی لیده شِی   چه ئې تن په صافی صاف دَی تر زلاله
له دوو سترگوُ خبر واخله چه ئې وژنې[۲]   نور به څه پوښتې ځما دَ زړه له حاله
که شیرین اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحاله

په هره کوڅه گرزم که می چا لیده رنگینه   گل مخه عنبر بویه هوسی چشمه مه جبینه
په خوله غنچه دهانه، په غاښونو در دندانه   په دواړو خوږو شونډوُ تر شکرو لا شیرنه
په زنی لکه سیبه په غبغبو دلفریبه   په غاړه لکه زانې سبر قده تن سیمینه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لینده بې شکه   په پوزه لکه لندی[۳]چه را پاځی له کمینه
گلگوُنی ختی واړه مرصع منی په غاړه   ټیکه پر تندِی ایښې په زلفینُو عنبرینه
په خوی خونی خون ریزه مهر جنه چنگ امیزه   بې باکه عاشق کشه بې پروا له دا دودینه
که زر خونُونه کاندِی زړه ئې نشِی لاندِی باندِی
لا نور ورپسِی غواړِی خوشحالیږی څو چه مرینه

په هر لورِی دَی فغان دَ مرگ له لاسه   په هر لور په هر مکان دَ مرگ له لاسه
دَ آدم صورت ئې مرگ لَرَه پیدا کړ   خرابی شوه په جهان د مرگ له لاسه
همگی پیغمبران که اولیاء وه   دُوی په مځکه شول نهان د مرگ له لاسه
عاقبت به شی بې شکه بی گمانه   دا وَدان کورُونه وران د مرگ له لاسه
راسه ته هم دَ توښې په سر انجام شه   کاروانونه شول روان دَ مرگ له لاسه
ای خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومې په ارمان دَ مرگ له لاسه

په طلب کښ د سستی وینم درویشه   چه وتَلی یې د دې خونی له ویشه
نعمتونه رنگارنگ دِی په هر لوری   په غوښتونی بندی نده جفا پیشه

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. چه می وژنې.
۳. د سیند نه استلی شوی لښتی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو طلب هونبره موندل دی په دا دور — بلکه لا تر طلب بخره مومي بیشَه
د عسلو خواږه کله هغه مومِي — چه حذر کا دَ مچۍ له بده نیشه
لا دَوخته دَ طبیب طلب بایده دی — څو لا پایږي په دنیا دَ زړه له ریشه
په هیڅ دین کښ ما وفا لیدلې نه دَه — خبر دار یم د هر چا له دین وکیشه
په هر غشی چه زخمی شوم بیا می وکوت — هغه غشی وُ په تن ځما له کیشه
هیڅ پروا اندوه دَ بل د بدُو نکړم — خو[1] دِ پانځی بلا له ځانه خویشه
په پیغام د بوسې[2] سود نشی خوشحاله
چه ځما[3] په خوله مین یې را نیژې شه

په هغه جهان به خلاص وِی له عذابه — که دلې ئې سریکار وِی له کتابه
واړه زه یم چه می هسی شراب بد کړل — ګڼه کومه بدی غواړې له شرابَه
د شیطان له چارو لیری لیری ګرزه — یَو درنګ مه اوسه بې چنګ و بې ربابَه
د ښه مخ په ننداره کښ خیریت دی — که ځما له لوریه چار نشی خرابَه
چه دا هسی ارت ملک په خپل سر تنګ کړې — په خلوت کښ دِ څه سود دَی شیخ و شابَه
چه ئې سرې لمبې په ځان کړلې قبولی — د ښه بوی نفس پیدا شو له ګلابه
هم حیوان یې هم سَړی یې هم ملک یې — که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه
که خبر له حاله نشې درته وایم — په بَل نام نه باله نشې بې دوابه
که پخوا ئې خرابی دَه چا لیدلې — بیا به هم وِی د وجود مینه خرابه
هر طناب ئې و دانا وَته معلوم دی — دا خیمه وَلاړه نه ده بې طنابه
دَ خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ویَل کا په پښتو له هِره بابه

تا وې نورِی تر ما ښې دِی پسی درومه — راته وایه تر تا ښه دَه بله کومه
چه مِی ستا وَ خرخشو ته نظر وَکړ — دَ جهان په مخ به نه وی هسی سلومه[4]
دَ خاطر مرغه می ستا په زلفو بند شو — اوس به چرته ځِی چه نښتی دَی په لومه
دا چه وایې دروِمه صبر کړه له ما نه — بیا می کومه بې صبری وه در معلومه
په عاشق باندی ئې تل ظلم و ستم وِی — ستا دَ سترګُو ویره نشِی له مظلومه
زه لا اوس په زړه تنګی نوی عاشق یم — په خندا خندا بورجل لَرَه را درومه
په خوشحال باندی که تل نارې سورې وِی
باز پروا کا دَ کارګانُو له هجومه؟

تا هنر دَ سرداریَ نه زده بهرامه — سرداری دی په خپل دور کړه بد نامه
هم تمامی خیلخانې لَرَه بلا شوې — هم خپل ځان لَرَه بلا شوې بد فرجامه
تا طاهر دَ کم عقلی په جرګه مړ کړ — اوس فارغ شوې دَ طاهر[5] له انتقامه
تا خپل ځان لَرَه دَ مرګ رخنه پیدا کړه — خیلخانه دی په بد خوی کړه بې آرامه

---

۱. څو پانه ځی بلا له ځانه خویشَ.

۲. په پیغام د بوسې سود د خوشحال نشی.

۳. که ځما.

٤. څرګند، نوموړی.

٥. ظاهر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دا هسی بد خویۍ بې بخت نه یې　　　چه لا نه یې دَ خونی هاتی تر زاله
مشر ورور دی په زندان کړ ته خانی کړې　　　دا خانی دِ شه په ځان پورِی حرامه
چه خانی ته دِ هوس دی زړه په زور کړ　　　لا ځایی وه ستا دَ زړه اندیښنه خامه
نور دی نوم د ما دَ زویُو په شمار شمار مشه
د خوشحال خټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښیږدې تازه تازه نومونه　　　زه دِ بیژنم دَ زلفو په خمونه
نه ئې څوک وینی په سترګو نه په خون کښ　　　چه را رسی ستا له غمه دا غمونه
که می ته دَ زړه له سوزه خبر نه یې　　　خبردار می پدا حال دی عالمونه
لکه ستا بانِه په شمار په حساب ندی　　　هسی ستا دَ سترګو ډیر دِی ستمونه
بیا مِی هسی دا غمزې په غشیو وله　　　لکه تل دی په ما خوار کړل کرمونه
نه چه زه یواځی ناست یمه ویرژلَی　　　لور په لور دِی ستا له لاسه ماتمونه
ستا دَ تورُی دَګزار حاجت هیڅ نشته　　　په وکیل ئې د عالم خیژی دمونه
مګر څوک په غاړُو غرونو ژوندی ګرزی　　　ستا سپروُ په وینُو وَلړل سمونه
چه ډیر ډیر به ئې کښیښول پرې پرهارونه　　　طبیبانُو څخه ورک شول مرهمونه
اوس دِ غم لکه لوی غر دَی راته پاتُو　　　غر به نه اوړِی دَ چا په اړمونه
یا دِ ستا دَ مخ ثنا خوشحال خټک کښی　　　یا دی نه نیسی په ګوتو قلمونه
چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښی
په خاطر کښې هونبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوی په مځکه　　　غره توب لرې دَ مخ په خوبی ځکه
په بسیر دی رنګارنګه ټکی ګوره　　　پدا شان به ښایسته نه وِی لوڅکه
چه دا هسی شیوه ګره ځنی زو وې　　　سَړی نه وُ ښاپیرَی وُ ستا ادکه
دَ مستی له مخه دا پریشان ویَل کړم　　　چه دی مزَی دَ ژوندون بولم څو ټکه
زه به تا وَته نژدې شم تا به ګورم　　　که د ما ګنده نه نکیږِی ستا کرکه
په بوسه می دَ لبانو سر فراز کړه　　　همیشه په زړه لَرَم دَ شربت سکه[١]
لیونی دی د جمال نه یَم نور څه یم　　　چه پخپله خونه نه پریږدم کځکه
لَون لَون شو لانونه[٢] دَ شاهانوُ　　　دَ هر در رالَرَه بس دِی څو کنډکه
سر بازم وصال دی غواړم هغه زه یم　　　لکه څوک چه په بل لوری غواړِی ورکه
دَ ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانُو[٣]　　　محبت را پیدا کیږِی له تاجکه
چه ئې توره په کار نه وِی حبطه دَه　　　که ئې روغه وِی دَ سپینُو زرُو تکه[٤]
مګر تا څخه سامان دَ سلطنت دَی:
چه په هوډ می سپینه خوله غواړې خټکه!

تور وربل دِ په سپین مخ را آشفته شه　　　سمن زار دِ په سنبل کښ نهفته شه
عاشقانو دِ آرزو وکړه لیدن ته　　　چه دَ کښلِی مخ صفت دِ شنفته شه

---

١. محشی تنده ورته لیکلې ده په چاپی نسخه (څکه) لیکلې ده، یعنی ذائقه.

٢. محشی ورته طعامونه لیکلی دی.

٣. و ترکانو.

٤. د قندهار په اصطلاح تیکی یعنی غلاف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه خو سر له غرفې هسک کړه وئې ګوره — لاله زار دِ په جوار کښ شګفته شه
تا چه زلفی پیچاپیچ سَره وَلول کړې — په ګلونو کښ یو تور منګور خفته شه
هغه دُر دِ فخر کا که ئې تمیز شته — چه ئې پاسه دَ ټیکی په تار سفته شه
ستا دیوال مګر دَ عشق په خښتو روغ دی — چه ئې شیخ تر سیورِی کښیناست آشفته شه
ځکه هسی رنګه بوی لَرِی خوشحاله
دا غزل چه دَ بهار په وخت ګفته شه

توره چه تیریږِی خو ګزار لَرَه کنه — زلفی چه وَلَول شِی خو خپل یار لَره کنه
ولی راته وایې چه په کښلیو نظر مکړه — سترګی چه پیدا دِی خپل خپل کار لَره کنه
شیخ دِ نمونځ روژه کا زه به ډکی پیالې اخلم — هر سړَی پیدا دَی خپل خپل کار لَره کنه
تا وې چه ځما دَ خولې بوسه لکه دارو دَه — غواړم دا دارو دَ زړه پرهار لَره کنه
وینی مِی دَ زړه خورې مګر نور څه لَره ندی — زړه ځما پیدا دَی تا خونخوار لَره کنه
څه ژړا فریاد کړې دَ شهیَ دَ تورو زلفو — ته ورتلې پخپله دې تور مار لَره کنه
خود به ستا تر مخه دَ ګیاه غُندِی خرګند شی — ګل دَ لاله راوړه خپل رخسار لَره کنه'
مَی شته چنګ و نَی شته دَ خپل یار سَرَه خوشحاله
خپل بیاض په لاس کښ خو ګلزار لره کنه

تونګران په ملک و مال لَری تکیه — درویشان په ذوالجلال لَری تکیه
دَ عارف ژبه ئې بند کړه له مقاله — عالمان په قیل و قال لَری تکیه
دَ عاشق سَرَه چه هونبره استغنا کا — ښایسته پخپل جمال لَری تکیه
که تکښه دَه خو تکښه دَ یوه خدای دَه — چه په بل ئې کړې څه حال لَری تکیه
دا نابودی تکئې ګوره دَ وګړِی — چه په ستورِی چه په فال لَرِی تکیه
دَ دنیا تکئې ئې ولیدې په سترګو
نور به چا وته خوشحال لَرِی تکیه

تر هر چا دَی د ما یار ښه — شکر لب و شیرین بار ښه[1]
تر سنبولو ئې ښې زلفی — تر ګلونو ئې رخسار ښه
توری سترګی تورِی ورځیِ — تور ګیسو ئې تار په تار ښه
تنګه خوله ئې نیسته هسته — لکه خوله هسی ګفتار ښه
لکه دُر هسی غاښونه — لا تر درو سپین هموار ښه
تر وینبته ئې ملا نریَ — تن ئې لا تر سپین چوتار ښه
قد ئې ښه تر سبر ونی — لکه قد هسی رفتار ښه
چه هر ځای وته ئې ګورم — سر تر پایه پریوار ښه
خدایه ماتِی هغه خولې کړې — چه به وایی هندو بار ښه
هونبره کلی ډیر ښهرونه — پکښی نشته یَو نګار ښه
چه پکښې خواږه یاران دِی — پیښور تر هر دیار ښه
په موسم دَ ښو ګلونو[2] — تر هر څه دَ میر ښکار ښه
ښه په هند کښ چنبا ګل دی — تر دا ګل دَ وطن خار ښه

---

۱. خدایه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.
۲. دَ درې وروستنی بیته له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سرای قدر نور چا نزده
په خوشحال دَی تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه
له دِ زړه باندِ یخیږی زړه پرې یخ کړه
رقیبان دِ لکه سپی دِی په کوڅه کښ
چه انگڼ دِ پاکیزه شی واړه چخ کړه
دَ جنت میوې[1] میِ نورُو ته بخښلی
کله کله ځما په خوله سیب دَ زنخ کړه
هغه واړه مهیا دی په هجران کښ
چه واعظ وَ ما ته شرحَ دَ دوږخ کړه
که پرواز دِ دَ شهباز دَ شاهین ندی
دَ مطلوب په لوری پرونه دَ ملخ کړه
چه دَ قدر دَ وصال نه وُ خوشحاله
په فراق دِ ښو یارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرینه
ځکه هونبره کبر کړینه
تورِی سترگی په کجلو
په تنبولو شونډِی سرینه
په مثال لکه شاهین یې
چه دَ زړونو غوښی خورینه
که ته هر څو ښایسته یې
کبر مکړه وَ به مرینه
دَ خوشحال خاطر مفت ندی
فهم وکړه چه ئې وړینه

ته چه هسی په غوغا دروميِ سیلابه
ولی هسی په ساعت کښ شې بې آبه
آفرین دِ په همت دَ لوی دریاب شِی
چه په هیچری ئې چار نده کریابه
چه په پورته د کاغذ وگډِی[2] درومی
که رشتیا ده دا دِ درومی بې طنابه
د طوطی ژبه استاد غواړِی د نطق
گنه دَی به لا بتر وُ تر غرابه
چه په مخ کښ دِ نابود شِی واړه ستورِی
د اسمان په ستریو وخیژه آفتابه
که لمبې ور باندِی بلی کا ایرې شِی
د ژوندون هنر به نه ځِی له سیمابه
له یاقوته دِ هاله سیالی شِبَه[3] کا
که د اور په تاو کښ دا نشِی بې آبه
چه مرغونه وزر بیا مومی آلوزی
هیڅ مقصود تر سَره نه ځِی بې اسابه
په ځوانیِ کښ اوده وُ په زوړ والِی
د خوشحال سترگی بیداری شوې له خوابَه

چه په درست تومن اوڅاره[4]
نن هغه ده ځما یاره[5]
لا جنو تی سرکُنډِی
چه حجاب نه کا له پلاره
یَو سورکی پیزوان په پوزه
ور بلوتِی یو څو تاره
مخ نسرینه مه جبینه
سنبل مویه پری واره
شکر لبه پر طربه
هوسیِ سترگی گل رخساره

---

۱. منې.
۲. کاغذ باد.
۳. په چاپی نسخه کښ لمړی توری زیر او دوهم توری زور لری، په قلمی نسه کښ محشی (مشکنیِ) ورته کښلی دی، چه په مصونوعی مریِ ځنی مطلب دی.
٤. ظاهر، ښکاره، مشهور.
٥. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قد عرعره مو کمره　　سر تر پایَ قلم کاره
په زړه سنگه شوخه شنگه　　جفا خویه زره آزاره
زه ئی قتل په لیدل یم　　دا را نه ده پروا داره
چه می نوم ورته څوک اخلی　　و ښکنځولوُ ته تیاره
څه کړم کوم فکر علاج کړم　　دم واهه نشِی له ډاره
د دی خوی خصلت دا هسی　　ځما دَه مینه بسیاره
دا یَو څه علامت وشو　　په ما خوار دَ خدای دَپاره
که پَټ نیاز ورځنی غواړم　　په نیاز نه ده خبرداره
که خپل زور باندی ښکاره کړم　　خیلخانه لَرِی خونخواره
که ئی وغواړم په زرُو　　زر هم ډیر غواړِی بی شماره
نه په زور شی نه په زر شِی　　په جهان دِی دا دوه کاره
دَ خوشحال تکیه په خدای دَه
بیا پتا دَه شیخ رحمکاره

چه پلَو له مخه نه اخلِی دلبره　　مگر شپه دَ خوار عاشق شوه بی سحره
نه ئی زړه په ما نرمیږِی نه گروهیږِی[1]　　خدایه څه مِی سریکار شُو له کافره
نه مِی خوب نه مِی قرار نه مِی آرام شته　　همیشه را باندِی تبه وِی شیبره[2]
دَ وصال امید رمق دَی لَږ را پاته　　او کنه بیلتانه وَوژلم اکبره!
په یَوَه نفس کښِ زر خطونه راوړِی　　په هر لور چه غورزَوَم دَ زړه کوتره
دَ معشوقی په پالنگ به هغه خیژِی　　چه له سَرَه نه بیرون کا دَ سرویره
غلیواز چه هنر نه لَرِی آزاد دَی　　باز په دواړُو پښو بندی دَی له هنره
څه وه څه شوه خبر نه یَم بیا به څه شِی　　ای یوه خدایه ځما په حال خبره
څه یَوَه نیزه څه دوه څه تر دا زیاتی　　دَ غریق اوبه چه پاس واوړِی تر سره
مگر خضر می مدد شِی دعا را کا　　چه لاهو بیږیَ مِی وَوزِی له خطره
څو ئی ځله هر ساعت شِی هونبره ځله
دَ خوشحال سینه لگیږِی له حجره

چه په عشق کښِ ئې و نورُو ته پیغور شه　　اخ چه لاس په لاس په دَه پورِی دا تور شه
محتسب چه په اهداد وُ دَ مستانو　　دَ رندانُو سَرَه ناست دَی باده خور شه
چه پرون ئې فاسقانُو سَرَه جنگ وُ　　نن هغه تر فاسقانُو لا څه نور شه
چه غیبت ئې بداوه دَ بل تر زنانه[3]　　راشه گوره په عیبت دَ پلارو مور شه
که دَ ډیرِی په وکښل ئې ورته وایم　　نصیحت دَ نیکخواهانُو باندِی اور شه
گوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو　　نن چه دا دریاب را وَخوت موج ئې زور شه
صنوبر چه هونبره ضیره ډیره لوئی غوښته　　ځکه هسی په باد ته په باد نسکور شه
چه ئې زړه تر کاڼی سخت هغه مِی یار دی　　بدِی بخری څه ځما کاڼِی په کور شه
توری سترگی ئې بلا دِی عاشق گوره　　په بلا باندِی ور درومِی کر و گور شه

---

۱. گروهیدل یعنی گرویدن، پیروی نمودن.
۲. شیبره یعنی محرقه تبه، چه په پښتو ئی لویه تبه یا توره تبه هم بولی.
۳. تر زیانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خپل عمر دلیل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښ وَغوړیده خپور شه

چه پیدا چیرِی په ملک کښ یو حبیب شه
لکه خار ورته په څنګ کښ بل رقیب شه
محمد (ﷺ) ته ابو جهل نصیحت کا
راشه ګوره څک رنځور شه څوک طبیب شه
دَ دانا پخپل وطن کښ قدر نه وِی
دُر هاله قدر پیدا کړ چه غریب شه
په چمن کښ رنګارنګ ګلونه ډیر دی
دَ زړه داغ می دَ لاله دَ زړه نصیب شه
که ئې رنګ و بوی و ګل نه وَی ورکړی
مبتلا به باندِی ولی عندلیب شه
راشه تور و سپین دَ سترګو نندارِه کړه
هغه یار را سَرَه لا تر دا قریب شه
چه پرون را سَرَه یار وُ خبر نه یم
نن له ما نه بیا ویزار په کوم تقریب شه
تناوُنه ئې دَ زلفو دِی دا زړه مِی
لکه ملک دَ یاغی لاندِی تر تخریب شه
چه ئې پریښوه یارِی دَ لیونیُو
ګمان مکړه چه خوشحال ختک لبیب شه

چه می زړه پرې ښه کیده له واړُو بد شه
ښه خو دا چه اوس یوائی دا حد شه
که ژوندُون دَ خلقو دا دَی چه لیده شِی
ښه وَ ما ته مړِی خلق دَ لحد شه
دَ دنیا یاران مِی ولیدَل په سترګو
هر سړَی ځما په سترګو لکه دد شه
نه حیا شته نه وفا شته نه خپلوی شته
خلق واړه په معنی لکه مرتد شه
چه ئې نن کانده له ما سَرَه خپل قوم کا
مګر دا جور له قومه په احمد شه
تفحص دَ تورو سپین نشته په چا کښ
دَ همه عالم په سترګو کښ رمد شه
نور به چا ته یادَوَم چه رد ګمراه دِی
چه پیدا ځما له ځانه خلق رد شه
فرزندان چه مِی له ګیډِی نه پیدا دِی
پوخ ځما له نا خلفو نه کبد شه
په طالع په بخت دَ مال و ملک څښتن دِی
بخت هغه دَی چه په بخره دَ بخرد شه
له هغه بخته ځما توره بلا دَه:
چه له هرَه ناهمواره په مدد شه
چه دَ پلار له ځانه ښه زویه پیدا شِی
ته به وایې چه ژوندون ئې مجدد شه
چه قابل ئې پیدا نشِی په اولاد کښ
که هزار زویه دَ پلار وِی بې ولد شه
دَ بهار ګلونه هیڅ دِی چه تیریږِی
ښه هغه وَ ما ته ګل دَی چه سرمد شه
که په ذات کښ دَ خوشحال آل و اولاد شته
په صفات کښ لم یلد و لم یولد شه
یخ دَ نمر وَ تا وته نه دَرِی خوشحاله!
په دا څه که یَو څو ورَځِی منجمد شه

چه ګټِل خورول بخښل کا ځوان هغه
چه توره[۱] لَرِی دَ توری خان هغه
کان دَ لعل دَ یاقوت دَ ګوهر څه دَی
چه احسان ترې پیدا کیږِی کان هغه
چه ئې ته په ګیډه وخورې حبطه شِی
دَ مجلس سَرَه چه خوړ شِی خوان هغه
که د مال دَی که دَ ملک دَی که د لیچو
چه ئې توان دَ چا پکار شی توان هغه
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښ
چه دَ خدَی په یادو درومی آن هغه
چه دِ څوک دَ وړاندِی وروستو ځی دا څه شِی
په تنها وجود چه شان دَی شان هغه
وَ نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

۱. پیسې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دا هسې ښایسته یې زیړه ګله　　ځکه تا په ځان شیدا کړمه بلبله
چه ئې طور ستا دَ تورُو زلفو واخیست　　ځکه بوی دَ مهر نه ځي له سنبله
دَ لبانُو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته　　چه مستي ئې لا اثر وکې تر مله
چه په پټُو سترګو ناست لیدل دَ یار کړم　　خلق څه خبر له هسې رنګه شغله[1]
راشه خپل وژلې ګوره پخپل وَرکښ　　په غمزو په خرخښو په تغافله
چه دَ خلقُو له نظره ئې امان وِی　　همیشه ورباندې لولم حُلور قله
لکه یار را سَرَه وُ په هغه شان دی　　ښه چه بیا دِ مخ توری وشو چغله
لا به کله سر ځما په غیږ کښې کښیږدې　　چه دَ مښکُو بوی دی درومی له کاکله
څوک چه صبر ستا له مخه راته وایی　　ځما څه غرض له صبر و تحمله!

درست عالم دِ په خوشحال باندې غوغا کا
باز پروا کا[2] دَ کارګانُو له غلغله

چه دا هسې په پالنګ راغله نوخیزه　　الوداع دَه دَ خوشحال ختِک پرهیزه
عقل و عشق چه سَرَه دواړه په دعوه شي　　بل مجال دَ عقل نشته بې ګریزه
هم پخپله جنګ آغاز کا جنګیالۍ　　هم پخپله صلح کاندې صلح آمیزه
په بازی بازی وژلی کُتل نشي　　په خندا خندا خونونه کا خونریزه
زه دِ کښلیوُ په دا کار پوری حیران یم　　چه له چا نه زده کَوِی هونبره مکیزه
که له دله ئې شلوم شلوله نشې　　دَ دلبرُو یاری څو ده دلاویزه
غچول ئې هسې نه دِی چه څه پریږدې　　تر الماس ئې دَ غمزې توره دَه تیزه
قند و ګل سَرَه دا هونبره لذت نکا　　چه خوله ورکا دَ زورل سَرَه آمیزه
د معشوقی نوم عاشق په جهان خور کا　　د شیرینی بازار تود دَی له پرویزه
که می بې له تا نه نوره یاری وکړه　　راته ګوره را څکوم حدیث په بیزه

په کاته کاته زړه لا درته تاو تاو شې
دَ لرګی لښتی په غاښ کړې زیز مزیزه

چه د زړه اخلاص دِ نه وِی له معبوده　　لا عجب که ئې راضی کړې له سجوده
محرمانو اجازت موندلی نه دَی　　ګنه ډیر به ئې خبر کړل له دې سوده
محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا　　خبر واخله له ایازه له محموده
خدای ځما تر فهم ښه[3] د عشق هنر کړ　　که دا چار ده نور عالم وته نابوده
تورو زاغو د ګلونو قدر څه زده　　له جماله ئې بلبله شوه خوشنوده
په سند به د همه زړونو مردود شې　　که دِ چار شِی تر یوه پوري مردوده
تر مطلوبه پوری شرط د رسیدو دَی　　که تمامه لارَ په وینو شی آلوده
خو یَو بخت د ناسازی را سَره نکا　　تل کینه کَوه له ما سره حسوده
کل مقصود دَ زړه هوري چه هغه یار وی　　بخته راشه ته می وروړه تر مقصوده

ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده دَه
که کالی په بها نه ځې بې نموده

---

۱. شخوله.
۲. باز پروازکا.
۳. خوښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه می ستا کوڅه مأوا شه　　غم ځما له زړه سوا شه
ستا کوڅه لکه بهشت ده　　په بهشت کښې مې زړه وا شه
زړه می ستا دَ مخ په دور　　له چمنه بې پروا شه
هغه راز چه دَ خلوت وُ　　وَ هر چا وَته رسوا شه
عالم درد لَره دوا کا　　دَ یار درد ځما دوا شه
سانه ورو وهَه په زلفو　　پکښې زړه مِی سر هوا شه
چه ته مهر باندِی نکړې
خوشحال ځکه بینوا شه

چه دَ دواړو سترګو شیر در څخه شته　　پر ئې خوره له ځانه سیر در څخه شته
آئنې وته نظر کړه او ګل بوی کړه[١]　　چه خپل مخ دَ ګل په څیر در څخه شته
که د زړه ځما په زړه دَی چه ئې ټول کړې　　ټولَوَه ئې چه کمشیر[٢] در څخه شته
ډیر به ما غُندِی په عقل تیر و بیر کړې　　چه وربل دِ تیر و بیر در څخه شته
تل دعا دربانديِ کا ځنی خبریږه　　یو څو خوار له دله هیر در څخه شته
که جمال که ناز و خیال که کرشمې دِی　　دا تر شمار تر حساب تیر در څخه شته
لَږ دَ مهر دَ وفا خویونه زده کړه　　دَ جفا خویونه ډیر در څخه شته
عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه　　دَ غمزې تیره شمشیر در څخه شته
لکه ډک مهر دَ خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسیر در څخه شته

چه دا هسی رنګ مانې کړې بې ګناهَ　　ویره نه کړې دَ عاشق دَ زړه له آهَ
چه په هر لورِی روانه په ښیوه شې　　در سره ځما دعا درومی همراهَ
چه دِ هونبره ډیر دماغ وته وَګورم　　بل دِ سیال په جهان نشته بې بادشاهَ
معشوقه می دَ عاشق غندی نه نه کا　　ګل بورا وته ونه وې توره سیاهَ
یا په ما باندِی مَیَنه کړې دلبره　　یا می مینه ځنی ماته کړې اللّٰهَ
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم　　یَو نیکخواه په جهان نشته بې بدخواهَ
رقیبان دِ غوغا کا پروا میِ نشِی　　شیر به کومه اندیښنه کا له روباهَ
په یوه ګزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نګاه ئې په خوشحال وشو ناګاهَ

چه له هر چا تمع پرې کړې سلطانی ده　　که دِ زړه په خاموشی کښې سبحانی ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبری مکړه　　لا پیدا کښې هم دَ طمعی ښبانی ده
په څو رنګه دَ یاریِ صفت کیږِی　　زبانی یاری، نانی یاری، جانی ده
تر جانی یارانو هر څه صدقه کړه　　هم پیدا سبب پکار دنیا فانی ده
دَ دنیا په پریشانی کښې جمعیت دَی　　دَ دنیا په جمعیت کښې پریشانی ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا　　دَ هغو سَړَیُو ښه زندګانی ده
چه په کور کښې می څه وُ تر واړو تیر شُوم　　و خپل یار وَته می هسی مهمانی ده

---

١. نظر کړه ګل بسو کړې.
٢. پیوندول، یو ځای کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زرګونه کتابونه ملا لولیِ الف بس که ئې غرض مسلمانی ده
په نادان باندِی هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، نادانی ده

چه دا هسی ئې آغازه عربده کړه مګر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډیره شعبدِه لَرِی په میُو ساقی تار پتار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لَره پیدا کړه څما سترګې له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یَو ځل بیا له زیبا مخه پَلَو واخله دا په عم کښې پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډیر ډیر همیشه ژاړم د واړه سترګو مِی خجله نربده[1] کړه
دَ ویشتلو آه چه ولګی ښه ندِ لا دَوخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
دَ قلم له سَرَه تور لوګی روان شو
چه خوشحال دَ دې غزل مسوده کړه

چه بنیاد دَ عاشقِیَ چا کاوه دا ئې څه کړه پدا کار نه پوهیده
په جهان ئې یوه څه بلا پیدا کړه یوه خدایه کور ئې وران کړې د هغه
دَ هغه جهان دوږخ په غوږو اروم دا دوږخ می پدا سترګو ولیده
څوک ناحق دَ بیلتانه له لاسه ژاړی آشنایی دَه چه تاختونه کا په زړه
دَ هلک له لاسه والوزی مرغیَ په ژړا ور پسی سرَه کا دوه لیمه
هغه وخت چه دَ زانګو او دَ وُنِیِ وُ په مرغیَ هیڅ نظر نه وُ دَ ده
څو لوئیږی آشنایيَ پرې ډیریږی درومی درومی په اوږو کښې ښه ویښته
دَ وصال قدر عمجنو دَ فراق زده دَ تشنه ژوندُون په څه دَی په اُوبه
په حدونو سَرَه ولاړو اوس خوشحاله
په کوم لور نه سَرَه مُو مُو زه او ته!

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندِی ئې ابر سایه بان وَه چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې دَ خولې لاړی تر عسلو چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحت وُ چه دَ مښکو بوی ئې هیڅ وُ تر عرقه
چه سایه ئې دَ وجود په مځکه نه وه چه بره ورته ګویا شو له طبقَ
چه ئې تار په تار دَ باد په مخ خواړه[2] کړل دَ تورات و دَ انجیل واړه ورقه
دواړه[3] کوَن په طفیل دَ هغه دی مرتب او مهیا په ډیر رونقَ
چه دوست دار دَ څلور یار دَ اهل بیت دی په هغو دَ ښو ګواهی وله مطلقه
دَ عربو[4] ثنا هیڅ ورنه رَسیږی
دَ خوشحال ژبه مښود کاندی ناحقه

١. "نربدا" یو رود دِ په هند کښې.
٢. خپاره.
٣. چه کونین په طفیل.
٤. چه عرب ئې و ثنا ته نه رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه له عشقه بله چار گنِی افزونه   تر دا بله اندیښنه نشته زبونه
باور وَکړه چه د عشق په کاروبار کښې   که زیات نه یم کم هم نه یم تر مجنونه
ظاهری گونه دَ زړه په حال گواهی لی   که هیڅوک ندی خبر له اندرونه
ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې   که له دوو سترگو روان کړم دوه سیندونه
چه د زړه له تاوه وَوزِی غه خبره[1]   اثر وکاندی آخر په واړه زړونه
کل عالم دا بیلتانه لهٔ لاسه زار کا   زه په څو خبرو خوښ یم له بیلتونه
یو ئې قدر دَ وصال راته څرگند کړ   بل ئې سهل را ښکاره کړه نور غمونه
چه تا شان دَ لیلی کړ زه پوهیدلم   چه به ستا له لاسه ځای کړم غاړی غرونه
چه یک لُخته دی خوشحال له زړه نه ویوست
در پوهیږم ډار دِ نکیږِی له خونه

چه مِی ولیده پخپل انگنې ولاړه[2]   ما په ټیکی سترگِی بیا مونده بیا ولاړه
که ښه مخ وته کاته کَول گناه دِی   دا گناه دِ وِی دایم د ما په غاړه
یو څه بځن[3] زړه ئې راکړ هسِی وایم   چه د ما وَی دَ جهان دلبری واړه
زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه!   په ژړا کښې راته وایه خیر غواړه
دَ ښه یار په جدایَی کښې گرم نه یې   که دِ دواړه لیمه ووزِی لا هم ژاړه
دَ طوطی خوراک شکرِی دِی خوشحاله ته
جگی جگی څه خو ورکړه دَ خولې لاړه

چرگ دِ خپل چرگ والی کا که ئې رضا دَه   چه له بازه بازی کا دَ ده قضا ده
هغه چار به مخامخ په مخه ورشِی   چه دَ چا دَ هغې چارِی تقاضا ده
څوک به خوښ سَرَه پرینږدی په جهان کښې   دا دَ حِایه دَ دې دهر اقتضا ده
تیره چار چه یادَوِی فایده ئې کومه   وَ دانا ته مضا واړه مامضا ده
دَ گمان لړی به تار په تار خپرې کا   دَ یقین اندیښنه بهَ تر بیضا[4] ده
دَ خوشحال په ویل غوږ او فکر بویه
چه موندنه دَ خبرِی په امضا ده

چه می ولیده دَ زړه په سترگو خپل زړه   دَ خپل زړه غُندی مِی وَ نه لیده بل زړه
عاشقی دَ خدای بلا دَه عاشق مشې   څوک په سرو سکروټو ینښی لَرِی تل زړه
په وَیل وَیل می هیڅ تقصیر وَ نه کړ   که ستنیږِی له دلبرُو په وَیل زړه
عاقبت به آفت سر لَرَه پیدا کا   چه جار وَزِی دَ بتانو په بورجل زړه
وُر ئې واچَول دَ زلفو ځنځیرُونه   که هرگز آموخته نه وُ په تړل زړه
دَ خپل سر په مهر هم دا هسی نه وِی[5]   لکه خوښ شِی دَ دلبرُو په ښکنځل زړه
ډیر ئې صبر شکیب وَکړ نه پایئږی   نور له تنه جدا کیږِی په نیوَل زړه

---

١. غه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.
٢. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته له یوې قلمی څخه نقل شوه.
٣. په اصلی نسخه کښې بځن دی په معنی د بیرندوکی. د پښتو مرکې په لوی قاموس کښې بځن په معنی د رنگ لیکلی دی په قندهار کښې هم دا کلمه شته مثلاً وایی تور بځن وغیره، دلته هم ورسره جوړیږی یعنی څنگه زړه ئې راکښې.
٤. محشی ورته کښلی دِی چه مطلب لمر دی.
٥. د خپل پیر دعا هم هَسِی رنگه نه وِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال خټک فریاد له نورُو ندِی:
په دَه هونبره چاری وکړې واړه خپل زړه

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه
اغیزه هیڅ پرې نشی یا خو ما گڼی بدخواه
که کار په دیو نشی په شماره دِی دَ غوییو
کمیَ دَی دا دَ دیو که د ما دی دا گناه
که ما دَ ځان بدخواه گڼی دا لا بله بلا ده
هیڅ پلار به په جهان بدخواه دَ زویه وِی آه آه
چه پلار دَ چا مزَری وِی مزر کتِی ورځنی زیږی
د ما زویه وگوره دَ جیفې گیدړ روباه
څو ډیر دِی که قابل وَی دا به څه بلا ښه کار وُ
یو شیر دَ درگه ښه دَی نه گیدړ پکښی پنجاه
د نورو نوم څه اخلم د تومی[١] بیوجه څو دِی
یا عاق یا عاق ته روغ دی خو دَ واړُو مخ سیاه
دَ ما په ناله زرشول دَ بی بی په ذات زرنځ شول
زرنځ په نرخ دَ زرو کا قدرت لَرِی آله
هر کار ئې په تقلید دی تحقیق نلَرِی پذات کښ
نه نام نه ملگری شته[٢] هونبره گنج هونبره سپاه
ارمان ارمان چه زوړ شوم یوَ قابل زویه می نشته
چه زه خوشحال دعا گړم په سبا او په بیگاه

چه تا وَته نظر کړم نور مِی هیر دِی ښایسته
په طور دِ مین یم گنه[٣] ډیر دِی ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم می ورک شِی ژر له سترگو
پدا کلی کښ واړه پری څیر دِی ښایسته
تلخی ئې دَ هجران بده بلا ده عاشق وژنِی
چه دا ئې را په یاد شِی څه گنډ هیر دِی ښایسته
یاران لَرِی زرگونه دَ هر چا سَرَه ساز بازگا
په قول په وعده ځکه تیر بیر دِی ښایسته
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا
په دا واړو کارونو کله سیر دِی ښایسته
دَ چین او دَ ماچین می ارویدلی دِی په غوږو
په سترگو می لیدلِی دَ بونیر دِی ښایسته
ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زرکه عاشقی کړې
یا زر دِی یا ځوانی چه ورته زیر دِی ښایسته

چه پریوزِی څوک له پاڼه مومیا یِی ورلَره بویه
په کور کښ چه تیار شی روښنائی ور لَره بویه
چه کار دَ چا مشکل شِی تدبیر وبله کښینی
دا کار څه آسان ندی دَنائی ور لَره بویه
په کاڼِی کښ مرآت شته دَ کیمیا بوټِی په غره کښ
تلب چه د دې کار کا بینائې ور لَره بویه
که لُور دَ اورنگزیب وِی معشوقه په اصل لویه
دا کار ئې منظور ندَی پارسائی ور لَره بویه
که هر څو ښایسته وِی معشوقه په هنر پسنده
دا کار ئې هم پکار دَی بخت ځائی ور لَره بویه
که څوک ښایسته غواړِی په کوڅه کوڅه دِ گرزی
په هر ښهر په کلی گدائی ور لَره بویه
یَو زړه دَ خوشحال ندِی چه جهان پکښی لیده شِی
دَ هر چا زړه مرآت دَی صفائی ور لَره بویه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مځکه
وَ اسمان وته روان شو عیسی (ﷺ) ځکه
په زرگونُو راته لاف کړې اوس یو نشته
آشنایِی له هر چا ښه دَه بې خټکه
دَ هغو له خولې کړې خبرِی اَورم
چه به ما وَرته کاته کوَل په کرکه
دَ راحت په وخت چه تَل تر تا ځاریږی
په سختی کښ ویزاریږِی له ابکه[٤]

---

١. تولی، تبر.
٢. نه ملک گیری شته.
٣. که نه.
٤. یعنی پلار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وی واړه په احسان ځما بنده دَی   همگی ئې زیست روزگار وُ له کوتکه
دَ معنی په سترگو گوره که دانا یې   په ظاهر جامه که ښه بریښی لټکه[1]
مروت یاری ترې مه غواړه خوشحاله
هر سړَی چه اُوبه وَڅښی له اټکه

چه نه لَرِی ننگونه   وئې مه وینې رنگونه
دا د ننگ دَپاره گرزم   پدا هسی گړنگونه
صد رحمت را باندِی ښائی   پدا هسی آهنگونه
په څو به ځنی درومی   چه دَ زړه لَرم زنگونه
مهدی له غاره ووزه   کښیږده پښه په پالنگونه
نه دین شته نه آئین شته   شرم لاړ په فرسنگونه
مختورن[2]ظالمان ډیر دِی   چه آخلی قلنگونه
دَ عدل توره واخله   ملک اسلام کړه په جنگونه
بیداره اوسه زرکښ   شاهین[3] گرزی په څنگونه
خوشحاله فهم وکړه
چه پر یوزی خرسنگونه

چه ئې بخره ازلی راغله اصیله[4]   دا فلک ئې همیشه گرزی په سیله
چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل   چار به نشِی د هغو چیری ذلیله
چه پخپله ئې عطا په خلقُو نه کا   دَ هر مال بَخره به واخلی له بخیله
دَ حاتم په مسند ناست هغه زلمَی دی   چه دنیا ئې په هر چا باندِی سبیله
دَ عارف په بخره علم لدُنی دی   په الست ئې روزی شوی بې تحصیله
چه ئې واړه آمنا و صدقنا کړه   دَ دانا وینا به نه وی بې تاویله
دَ دې دور درویشان خلیفه بس دی   اوس خپل ځان لَرَه بل کار کړه عزازیله
که مکامل دِ په جهان هغه کسان دِی   چه فارغ دی دَ دنیا له قال و قیله
عالمان دِی ره زنان چه غواړی نغاړی   عالم عالم لَرَه زده کړی څو دلیله
دا جاهل شیخان شیخان نه دی شیطان دی   چه فساد ئې پیدا کیږِی له تهلیله
که دَ یاره نه جدا وِی دوه درې لویشتی   و عاشق وَته ښکاریږِی دوه دری میله
زه هم ځکه په جهان کښ بې عدیل یم   په جمال مِی معشوقه دَه بې عدیله
چه آرام ئې دَ خپل یار په لیدوُ وشو
دَ خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!

چه ئې خوب په پالنگ نه وُ بې د پرو له بالښته   راشه گوره ننداره ک/ره تر سر لاندی اُومه خښته
چه فانی دنیا دنی دَه بود ئې نشته ناهنی[5] ده   ځکه دا ده اې نادانه د هوښیار تر فهم زشته
دا دنیا خارشتی بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده   شپون ئې وشړی له بزو نه چه ئې پوه شی له خاربښته

---

۱. یعنی هغه توره چه په جنگ کښ کار نه کوی، پخه اوښتې توره.
۲. مختوری.
۳. شهباز.
٤. دا بدله په پاپی دیوانو کښ نسته.
٥. تر دې کلمې لاندی محشی "نا هضم" کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هم تول ځی هم دلی[1] دا طوفان دَی که ژلیٔ — چه ئې ویرَی[2] مونده نشی، هَی توبه له هسی کښتَه
ما لیدلې پدا چشمانو ورانی مینی دَ شاهانو — یکباره ور ځنی ولاړه چه ئې درسته دنیا غوښته
د لکونو پیدا غول[3] کړه د جهان کنجونه تول کړه — نه به ته نه به ستا پښت وی، بیا سنجر شو یو څو پښته
د سیلاب په مخ دِ کور دَی دا دَنِی فکر دِ نور دَی — چا به نکره هورته خونه چه به دا په سیلاب رغښته[4]
په دنیا کښې که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې — که بهښت په دنیا روغ کړې څه دِ سود دَی له بهښته
هغو[5] یوړله له ځانه دا فانی دنیا اې ځوانه! — چه ئې تار په تار خوره کړه نه هغو چه ئې ونغښته
ما ئې ولیدل کارُونه طور طور رفتارونه: — په ورتله په ستغ[6] ختَنه په تله کنَدِی غُندی رغښته

که کم عقل که کانا[7] یې که هوښیار یې که دانا یې!
د میر باز غُندِی ور زغله د خوشحال غُندی ترې تښته

چه ئې سوز نه وی له سازه — یا ئې سر له[8] سرو نازه
دَ ژوندون راحت ئې کوم دَی — راته وَوایه همرازه!
غم می واړه تار په تار شِی — دَ هر تار له ښه آوازه
ځما لاس له کاره ووزِی — چه په کار کڅ شې شهبازه
په هر ځای چه ښایسته وِی — ترې سلام می دَی له نیازه

چه دَ کښلیو ننداره کړَم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه ئې تا غُندِی را درومی په پوښتنه — رنځوری دَه دَ هغه رنځور سودمنه
دَ بسیر موتی دَ لاس د سکندر کړ[9] — ښوریده ئې اشارت په جار و تنه
تل په تا پسی غمجن یم هونبره نکړې — چه می وَ پوښتې څه حال لرې غمجنه
که دِ سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړ — بیا هاله وایه وَ ما ته دروغجنه
زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ — هلک څه زده دَ زیبا طوطا ساتنه
خدای دِ لاس دَ هغه چا په ته کښې پرې کا — چه په قصد به پرې کوِی دَ گلووَنه
که یو ځل ئې طماغه[10] له سَرَه پریوزی — چوز و باز ووته څوک ښئی وهنه
که دَ کښلیوُ وعده هر کله خلاف دَه — خدای دِ تا دروغجن نکاندِی په ژمنه

وَ خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
چه ځار ځار کله به رایشې مینه!

---

١. درمن، دغلې کوټه.
٢. وَرَی.
٣. په مجهول واو لښکر او فوج.
٤. چه به مخ د سیلاب رغښتَ.
٥. هغه.
٦. په غره کښې نرئ او سخته لار.
٧. محشی ناپوه ورته کښلی دی.
٨. په سر و ناز.
٩. د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.
١٠. محشی ورته ټوپۍ لیکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیران یَم نه پوهیږم چه له یاره مخ پوښل څه — اغیار وته په قهقه لا له ورایه خندیدَل څه
که نه ئې وِی په زړه کښې دَ عاشقه سرَه مهر — سکه ده وته دا غنج و دا دلال او دا ښکنځَل څه
هغه می چه لیدلَی دَ خپل یار ښایسته مخ دی — که حوری که پری وِی وَ بل مخ وته کتل څه
ښه ئې دِی ویلی چه زړه یو دَی یار دِ یو وی — ښه ده دا خبره چه سر یَو او سودا سل څه
زار ژړا هغه کا چه د یار له مخه دور وِی — وخت دَ یار دَ وصل کوک په کوک نارې وهَل څه
خوشحال دِ ښه چه مړ کړ ته په کوم توکی دلګیر یی
تر سر دِ صدقه شم ګنُدِی تا ته چا ویل څه

خپل پرَدِی چه چا لینده په لاس آخسته — هر یوه کړه په ما تشه درسته درسته
چه قضا د ما د چا په غشِی نه وه — د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سسته
چه تعلیم ئې د سیفې[1] له ما نه آخست — بیا هغو د ما د بدو سیف لوسته
په زرګونو راته لاف کړې د یاریَ — په دولت کښې ئې د ما بلا آخسته
اوس چه ورځی د نکبت راغلې یو نشته — چه ځما دپاره ووزي له بایسته
که بادشاه له تخته پریوزی نا آشنا شی — بادشاهی ده د دولت په تار آمسته[2]
د نکبت ورَځی په مثل د دانو دِی — ښایسته سرَی و باسِی له ښایسته
هنرونه ئې عیبونه شی خوشحاله
د سړِی چه چار دَ بخت شِی سسته پُسته

خپله پوهه به لَرم خپله لَره — وَ هر چا ته خپله پوهه دَه کره
که فاسق یم که فاجر یم دَ خپل ځان یم — دَ زاهد دَ عابد څه دِی را سرَه
لیونی که مسخره دَی و عالم ته — عالم هم وِی لیونی ته مسخره
په معنی پانې ګلونه دِی خبری — دَ سړِی کرده دَ ونی ثمره
نن یوازِی یک تنها له یاره ښه یم — څوک د غیرو دوهم نه وِی را کره
دَ نور چا غرض پرې نشته چه صراف وِی — هم هغه زده په سرَه په نا سرَه
په ښوره مځکه کښې کله شِی ګلونه — درته چا وې چه کلونه پرې کره
شاړی[3] تل په کُن پره ګرزی[4] خوشحاله
مَړَنیَ لیندیَ به ځِی په سرپره

خواږه عمر غُندی تلنه کوې ښه[5] — په مدت دَ دیدن ژمنه کوې ښه
په ناستې دِ رغیدن دَ بیمار وشی — په وَلاړی پېښې پوښتنه کوې ښه
خوی دِ درست دَ ترهیدلی غرڅه واخیست — وړاندِی ځې تر شا کتنه کوې ښه
دا دَ زړه ښهر می ستا دَی چه په سترګو — باندِی هر کله ختنه کوې ښه
په خوله ما سرَه دروغ دروغ یاریَ — ویزارِی دَ زړه دنَه کوې ښه
هم په څو رنګه غموُنه باندِی کښیږدې — بیا ګله له دې غمجنه کوې ښه
هم په څو رنګه عتاب کړې بیا پخپله — بورجل ځای ته می بلنهَ کوې ښه
په زمان کښې یو ګلزار دَ وصل نهال کړې — بیا پخپل لاس ئې وکینه کوې ښه

---

١. محش ورته لیګلی دی چه یوه دعا ده.
٢. محشی ورته لیکلی دی "پیئلی".
٣. شاړ یعنی سست او کاهل.
٤. درومی.
٥. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وصل هجر دِ دا دواړه پخپل لاس دي   چه ماته له خپل مینه کوې ښه
دَ خوشحال په زړه دِ کښیښنول داغونه
پرې دَ مالګو دُوړَوَنه کوې ښه

خوله مِې غوښته له نګارِ را ئې نکړه   دَ رقیب په خوله شوه آری را ئې نګړه
ما وې درومم ستا له وره دعا راکړه   په فریاد او په چیغاری را ئې نګړه
صبوری له جفا کاره یاره غواړم   را ئې وکړې ځنی چاری را ئې نګړه
په یوه جلوه له وراړه رغیدې نور   دا ځما سترګی بیماری را ئې نګړه
دَ یوې غمزې په طمعه ورته ګوره   عمر تیر شو پدا لاری را ئې نګړه
په امید وم چه یَوه پیاله به را کا   هغه مستی شراب خواری را ئې نګړه
وَې در به کړم بوسه دَ خوړو شونډُو   را نیږدې نیږدې شوه باری را ئې نګړه
ګلدسته ئې چه له باغه وه ویلې   که ئې ورکړه و ریباری را ئې نکړه
هسِ نه چه ئې د زړه دلاسا نزده   دلاسا لَرِی تیاری را ئې نکړه
زه خوشحال دَ یوه کښلی په طلب وَم
دا فلک لَرِی بسیاری را ئې نګړه

خاتمه که دَ سړِی په خیریت ده   تر صحت ئې چار بهتره دَ زحمت دَه
په زحمت کښِ ئې نخوت له سَره وزی   رنځوری نافی دَ کبر دَ نخوت دَه
هر زحمت چه دَ سړِی په وجود ورشی   معافی ئې دَ ګناه په روایت دَه
په یوه تبه چه لَږه په چا ورشِی   هغه هم د ګناهونو کفارت دَه
په هر چا باندِی چه ډیره تبه ورشی   په صحیح چه دغه چار دَ مغفرت دَه
هغه کس ولی دَ خدای دَی ګمان نشته   دَ هر چا چه صبوری په مصیبت دَه
غم ښادی چه وَ سړِی وته رسیږی   همګِی واړه له ځایه په قسمت دَه
په ښادی کښ دِ ئې شکر سړِی کاندی   په غمونو کښ دَ صبر چار فرحت دَه
چه دا دوه چاری لَرِی حبیب الله دی   په وَیل نده دا چار په عنایت دَه
وار په وار به په خوشحال باندِی ور دورمی
هَرَه چار چه دَ محنت یا دَ راحت دَه

څو دَ ملک وارث و نه وهی سرونه   هونبره چیری قراریږِی سمی غرونه
یا به ستا په دره ناره وِی یا به ژاړی   یا دی تا له لاسه ویر دَ چا په ورونه
رخنه ګر دَ ملک پرې مړده پخپل ملک کښ   په حکمت په زر وزور، په لښکرُونه
څو په تورو، په توبریو، په نیز وشی   صد چندان شِی په تدبیر په هنرونه
ورور او زوی دَ ملک په کار کښ قتل کیږِی   نور په واړو باندِی جوړِ شول محضرونه
بې د تیغ له آبه نوری اُوبه نشته   چه جنګجوی سَرَه ساړه کا تټرونه
دَ سردار دَ ریاست و نه په وینو   په لیرِ شنو دَ اعداء کا ثمرونه
په میدان کښ توئی ښې دِی دَ سر وینی   نه چه ډکه سینه وړی له ځګرخونه[1]
یا دَ مرد غُنډِی شمله دَ دستار پریږده   یا په سر کړه لکه ښځه میزرونه
خدایه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شِی
ما وَیَلی هر یَو بیت دَی دفترونه

۱. نه چه خوړین له عیبه غاړی ځګرنه، یا نغاړی ځګرونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به څه ساتي په پوهه په پندونه　　په وينښته سَرَه تړلي پيوندونه
په يَوه قفص کښې بند کارګه طوطا کړه　　سَرَه بيل به وِی دَ هر يوه سندونه
يا کُشتی د زورَوَرُو سره مګړه　　يا د دُوی غُندی پيدا کړه مړوندونه
موږ پدا عقل روغ نه يُو ليونی يُو　　معشوقه چه و عاشق وته غندونه
عاشقان دَ شاه دَ خولې يُو زر مو نشته　　که په سر ئې ليدَل مومو سر ښندونه
چه باور دِ په رشتيا خبره نکا　　وَ هغو وَته به څه خورې سوګندونه
چه ناپوه سَرَه تيريږی ډير افسوس دی　　دَ دانا سړی کيميا غُندی ژوندونه
ښکېل ښکار پسی به څرنګ باز آلوزی　　چه باز دار ئې پسِی وا نکا بندونه
دَ شکرو خوند به هيڅ ورباندی نه وِی　　چه خبر وِی دَ خبرو په خوندونه

تا دَ زلفو په زنځير کښې خوشحال بند کړ
آفرين دی پدا هسی شان بندونه

ځوک خبر دی له فتنو د دې جهانه　　نوِی نوِيی را پيدا شِی له دورانه
ما و تا غُندی به څو باد وړی يادکا　　که خبر واخلې له مځکی له اسمانه
چه له باده دمه ډک وه که ئې ګورې　　باد ئې خاوره په ملکونو کړه پريشانه
په شان شان مي دَ وجود ننداره وکړه　　بيا به هم شِی څو رنګه په څو شانه
نه ئې زر نه جواهر شته يو تاوان دَی　　که به ښه کړې ځان ئې خلاص کړه له تاوانه

زمانه مي شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې ګورې نه لتانه نه له مانه

څو را سَرَه خلقه جفا ډيره هغه کس کړه　　خدای مي پدا خوی کښې په ده مينه يَو په لس کړه
زار دَ خوار عاشق دَی دَ محبوبی څه پروا ده　　زه وَ غم ته روغ يَم ته تل خانده تل هوس کړه
زړه ئې دَ کافر دَی خو په خوله کلمه لولی　　څه ئې راته ستايې ما ليدلې دَه نور بس کړه
ګرزِی په ګلونو کښې ګندګی ور پسی غواړی　　څه ئې په جهان کښې بده بخره دَ مګس کړه
ښه چه را پيدا شوې دَ بهار زيږيه ګله　　تَل دِ يادَونه غندليب په هر نفس کړه
لير دِی کاروانونه سبا کيږِی اې ساربانه!　　پاڅه دَ شتر په غاړه پوری اوس جرس کړه
ځه هغه شهباز شه، چه دِ ځای په سر درودَی　　نه لکه دَ کلی کارګه ګرزه غم دَ نس کړه
بخت دَی که طالع دَی که دا خپله فقيری ده　　خدای مي چه شړیَ برابره دَ اطلس کړه
قدر دَ خپل ځان دَ عافيت ور څخه نه وُ　　ځکه عاشقی هسی آغازه بوالهوس کړه

نورو حريفانو واړه ډکی پيالې نوش کړې
ښه چه دَ خوشحال پياله ئې ډکه په بکس[۱] کړه

څو جفا را سَرَه ډيره هغه کس کړه　　خدای مي مينه په ده باندِی يَو په لس کړه[۲]
ښه چه راغلې دَ بهار زيږ ګله!　　انديښنه دِ عندليب په هر نفس کړه
دَ ګلزار په ګل غرض نکا غُل غواړی　　په جهان ئې بده بخره دَ مګس کړه
که زه خوار دِ دَ ګلونو لايق نه يَم　　ستا له باغه عنايت را خار و خس کړه
درست عالم پدا خبره خبر دار دَی　　چه بلبله خپلی ژبی په قفس کړه

---

۱. سيد راحت زاخيلی ليکی: چه بکس په معنی د خورا لږ او نه څه دی.
۲. خدای مي لا ورباندی مينه يو په لس کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ئې شناخت، علم، ادب لَرَه پیدا کړې　　نه چه گرزه بیهوده چارې عبس کړه
دَ ژوندون په قدر هیڅ خبر دار نه وُ　　عاشقي مې چه آغازه بوالهوس کړه
کله سول کله ژوندُون بخښل وَ ما ته　　دَ عشق اوره په ما چارې دَ ققنس کړه
دَ دنیا غمونه لږ ندې خوشحاله
نن دَ یار وَ مخ ته گوره واړه پس کړه[1]

څو په باغ کښې لا یو گل دَ نو بهار شته　　دَ بلبلو دَ طوطیانو پرې چیغار شته
نن دِ غم له ما نه ځان ساتی که ښه کا　　چه په سیل دَ بهار را سَرَه یار شته
چه له یاره سَرَه مست دَ گلو گښت کړم　　محتسب که را نیژدې شِی پایزار شته
شیخ ملا دِ ځما غم په بهار نه خوری　　چه رباب و سرینده غُندِی غمخوار شته
نه به زه دَ میو جام کښیږدم له لاسه　　نه ځما له پارسایۍ سَرَه کار شته
ما وَ خپلې پارسایۍ ته رخصت ورکړ　　په دا نورو پارسایانو مِې اوس ډار[2] شته
ساقی بیا ځما دَ ښهر خبر واخله!　　لا به څو په کوڅو پاتو پرهیزگار شته
گل و مل ساز و سرود ساقی سرې سترگی[3]　　لا به ډیرعالم رسوا کا چه دا چار شته
چه په هَرَه پیاله عقل له ما زدویی　　دَ ساقی منت را باندِی په بار بار شته
دَ گلونو په موسم کښې خوار هغه دَی　　چه ئې نه پیاله په لاس نه ئې نگار شته
نن هغه شاهِ جهان دَ زمانې دِ　　چه دسته ئې دَ گلونو په دستار شته
چه نا اهل په غفلت وربانِدی نه ځِی　　ځکه وصل دَ هر گل په څنگ کښې خار شته
دَ بهار زیبا گلونه سوداگر دِی　　لخلخه به ځنی پیرِی چه خریدار شته
نن خوشحال دَ زړِۀ داد دَ عشرت ورکړ
دا څو ورځِی غنیمت دِی څو گلزار شته

څو په باغ او په بوستان کښې لا لاله شته　　دَ بلبلو دَ طوطیانُو پرې ناله شته
نن دِ غم له ما نه لیری لیری گرزِی　　چه په وخت مې دَ بهار په لاس پیاله شته
که مې یار په لاس باده واخلِی ساقی شِی　　پرې مې ډار شِی چه ئې زهد صد ساله شته
را یې وَښیه چه ځم تر پښو ئې پریوزم　　که په دهر کښې څوک ما غُندِی واله شته
دَ بهار په زیبا گلو ډیر ویریږم　　چه باران شی دَ باران سَرَه ژاله شته
دَ بهار په سیل تل درومه خوشحاله
یو څو ورځِی چه دَ گلو پرکاله شته

څه بلا ډیر ښه یې د بهار دَگلو وخته[4]　　که ژر درپسې نه وَی د خزان سلۍ سخته
په وخت د ښو گلونو دو ساله باده نوشلی　　د زړه اندوه دِ واړه دا عشرت یوسی یکلخته
په وخت د ښو گلونو په خلوت دنّه ناست یې　　را ووزه نندارهٔ کړه ناسوتی شیخه بدبخته
هر گل وته چه گورې گوښې گوښې ئې نگهت وِی　　په رنگ سَرَه یَو ندِی نه یو سَم دَ بل له رخته
په سم دِی که په غره دِی د بهار خاص گلونه　　آخر به ئې رژون وِی د گلونو له درخته

---

۱. هر څه بس کړه.
۲. وار.
۳. ساز و سرود د ساقی سترگی.
٤. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه تعین[1] دا هاړ گرمه سلۍ راشي په چمن کښ گلونه د لاله لکه بادشاه پریوزي له تخته
چه کښته پورته زانېی مرغاوۍ تله را تله کا
خوشحال خټک خوښ کړی په جهان کښ دا دوه وخته

څه به وایم د دې نفس له آزمینبته[2] نفس آدم دَی را یستلی له بهښته
چه پکښې دَ دواړو کَونو مراد مومې هغه چار د ِتر نظر لاندی کا زشته
د کیمیا د بوټی گل کله مونده شِی چه د پښو تَلی گلگون نشی په غوښته
د سړیو په غفلت پوری حیران یم چه په گور کښ توری خاوری هونبره نشته
بیا به څله څوک طلب دَ دنیا کاندی چه ئې خلاص نه وِی یو دم د کار له کښته
که تر سر لاندی بالښت کښیږدی دَ پرونو عاقبت به تر سر لاندی کاندی خښته
د دنیا مینه په مثل د خارښت ده هیڅوک نه وینم خالی له دې خارښته
د صحرا په کاڼی رخه[3] د شیطان شوه عیسی سر په مځکه کښیښود له بالښته
د زړه مینه په مثال لکه پتنگ ده چه د گوی څښتن وَهَله هورته رغښته
غم ئې واړه د آشنا دَ بیلتانه دَی
د خوشحال څه سریکار شه له جوړښته

څه به ووایې خوشحاله له تکمیله له کماله
دَ هغه مرغه څه نوم دی چه په اورکښ لَری ځاله
هم بیچون هم بیچگون دی هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه بې وزره هم بې باله
په یَوَه نفس آلوزی څو عنقا درومی څو کاله
دَی میوه د هغه باغ خورِی چه ئې ونه نا نهاله
چه په دا مشکل خبر شې[4]
ځان به خلاص کړې[5] له جنجاله

څه دَ بدُو ږغ وُ چه مانښام را باندِی وه شه تندر وُ یا توپ وُ پرې مِی تخنی تخنی زړه شه
څه خوښی دَ ده وه، چه بیا ژر پسی اندوه وه چا وې چه په رنځ کښ معظم[6] په خوب اوده شه
دا ژوندون هیڅ نَدی چه می ساه وینی دا خلق زه په ځان پوهیږم اوس می کار لکه دَ مړه شه
ما وې زړه می سنگ دَی، چه په هیڅ به نرم نشِی راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اُوبه شه
ما دَ معظم په لیدو مینه ماته نه کړه: څه دَ قضا رنځ وُ په هفته کښ څه وُ څه شه
رنگ ئې تر خوی ښه وُ، خوی ئې لا ښه وُ تر رنگه گل وُ دَ گلابو شگفته شه نور په تله شه
دریغه دریغه که ئې مرگ په بد لیده وی څو به می پرې ورکړل ولی مرگ میلمه دَ ده شه
زور و ستم نه وُ، نه څه جنگ توری نیزې وې بل علاج ئې نه وُ، دَ ده مرگ دَ خدَی په کړه شه
زه یواځِی نه یم ډیر عالم پسی کباب دَی آه دَی پسی کیږی روزی نه وُ روزی نه شه

---

۱. چه تعینه دا هاړ گرمه سیلۍ شی په چمنن کښ.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. حسد، کینه.
٤. محشی ورته لیکلی دی، چه مراد له دې همه مذکوره حقیقی زړه دی.
٥. خلاص کا.
٦. معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی وُ، چه دا بدله ئې د هغه په مرثیه کښ ویلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاریخ ئې راغَی "بې بدل معظم"[1]
خوشحال د دَه نیکه دَی، دَ نیکه ئې داغ په زړه شه

څه لَرَه زړه مې وړې چه دَ زړه ساتل دِ نه زده[2] — مست یم مستی کړمه ګڼه هر هنر مې ښه زده
تل په اوښیو وینو همیشه ژړا آهونه — نور را خبر نشول یا مې سترګو یا مې زړه زده
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لَره بویه — شیخ ملا زاهد عابد صوفی په مېو څه زده
کله دَ طوطیانو په ګفتار کښې دا لهجه ده — راشه که ئې ګورې زرکې تا کله دا تله زده
روغ عالم به چیری دَ دردمن په حال خبریږی — درد چه په چا تیر دَی په دردمنو هم هغه زده
څه زړونه ئې وړی ستا بارخو پریشانی زلفو — ښه وه دا خبره چه یا غله زده یا ئې مله زده
ستا دا سور پیزوان چه فتنه ګر دَی بې حسابه — څو رنګه فتنې چه دَ جهان دِی واړه ده زده
چیری به له دِله یَو ډک مهر را بر سیر کړې — تل دِ که دا هسې دلاسې تشی په خوله زده
څه پوښتې خوشحال دَ بیلتانه په اشتیاق کښې
ستړی په منزل پوهیږی تږَی په اوبه زده

څه غم د نعمتونو چه اختر راغَی درویشه[3] — په طمع په امید اوسه دَ هر غنی له ویشه
یو ګل مې په دا باغ کښې ناګهان په نظر کښېووت — عجب ئې خوشبویی وَه تر هر ګلؤنو بیشه
چه ما وکړه پوښتنه دغه ګل له حقیقته — ده کړی تحمل وُ د یوه اَغزی له نیشه
نافې چه له اوله خپل ځګر وَکړ سرې وینی — له ورَوسته ئې روانه خوشبویی شوله له ریشه[4]
په څو به دَ ویشتلیو لا احواله نه خبریږې — چه هیڅکله دِ نه ده چیری ښه په اغزی ریشه
له دو اویا مذهب سرَه به ساز وکړې له دله
خوشحال که خبر شې په تحقیق دَ عشق له کښېشه

ځان چه پیژنی که ګورې ښه هغه — چه ناحق په ځان غره دَی څه هغه
واړه زړُونه فراغت وی په ښادی کښې — چه په غم کښې مردانه شِی زړه هغه
سلامت لَره ئې نور عالم پیدا کړ — ملامت لَرَه چه روغ دَی زه هغه
یا یاری یا اغیاری دَه که ئې ګورې — په دا دوه کښې نه ته دا شوې نه هغه
چه تر تا نه وړاندِی وروستو ځی مله ندِی — چه په لار در سرَه سَم ځِی مله هغه
چه په عشق سرَه ژوندِی دِی هغه نه مرِی — چه بې عشقه ژوندِی ګرزِی مړه هغه
چه دروغ تر خوله وَ باسِی کله خوله دَه — چه رشتیا تر خوله وَباسِی خوله هغه
هیڅ حجت له هیچا مه کوَه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وایِی ته هغه

ځما عشق په هغه شان دَی لکه وه[5] — ستا خاطر هغه سندان دَی لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې — قول عهد مې همان دی لکه وه
خر خنبې دِ لکه وې په هغه شان دِی — فتنه ګر دِ سور پیزوان دَی لکه وه

---

١. کلمات دَ "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (١٠٩٨) راځِی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.
٢. تا د زړه ساتنه نزده مست یم مې پرست یم ګڼه.
٣. دا بدله په چاپې دیوان کښې نسته.
٤. له خویشَ.
٥. دا بدله په چاپې دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رقیب خبره مه نغوړه اې یاره　　چه رقیب هغه شیطان دَی لکه وه
دَ ښو په ناوکیو دِ غلبیل کړ　　ښبانه می درته ځان دَی لکه وه
په خاطر باندِې می دَغ دَی ستا له لاسه　　ولی هسی بې درمان دَی لکه وه
بل گمان فکر خاطر لره در موړه　　خوشحال ستا دَ بندگان دَی لکه وه
چه دِ زړه هسِې پرې ناز کوهٔ دلبره
په خوشحال دِ خاطر گران دَی لکه وه

دَ اسمان په حکم څه فتنه بر پای ده　　نزده چا چه قراری ئې په کوم ځای ده
بندیوان ئې اورنگ زیب لَرَه روان کړم　　ننداره می په هر ښهر په هر سرای ده
پښتانه می چه حال وَوینِی کباب شی　　په لیده می دَ هر چا ژړا های های ده
لوی هلک می ننْدارو لَره را درومی　　دَ هندو دَ مسلمان ناره وای وای ده
زه هر چا وته موسیږم ترې تیریږم　　چه دَ واړو اندیښنه راته نمای ده
نه یوائِې په ما ظلم، ستم وشو　　زمانه دا هسی تل کا پخپل رای ده
په هر ځای می په څوکیءَ راځِی فوزونه　　دبدبه می دَ مزری یا دَ همای ده
په وَلاړ کښ هاتی شمار په یوه غره دی　　اوچه پریوزِی په دوه غرونه ئې آوای ده
زړه می درست سوری سوری لکه غلبیل شو　　محرومی دَ لیدو بده غم افزای ده
گنُدِی وِی چه بازی بیا را وَجار وزی　　همگی عالم وَیل کا چه اوس بای ده
که په اور کښ دَ سرو زرو وَښی پریوزی　　عیب نشته پدا کار کښ ئې جلای ده
نورِی واړه تکئې تار په تار خپرې شوې
دَ خوشحال ختک تکیه په یَوَه خدای ده

دَ جهان خوښی همه دَ هغه کس ده　　چه میشته ئې دَ محبوبی په جوس[1] ده
دَ ښه مخ له ننْدارې چه نظر نیسی　　که ئې گورې هم دغه هوا دَ نس ده
که سوگند راځنی غواړې هم به وکړم　　تر اول می پتا مینه یَو په لس ده
ډیری مینی آشناییءَ څه په کار ندِی　　یَوَه زړه لَره یوه آشنائی بس ده
چه دوه ښه خواږه مَین سرَه دلگیر کا　　دَ غمازُو وینا څه دَ سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ می ډیره ویره دَ عسس ده

دَ عشق بخره ازلی دَه په جنگ نده　　په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
په قسمت ئې له ازله دَه راوړې　　دا دَ سولو بخره اوس دَ پتنگ نده
خلقې ئې سرَه درغتی[2] ککر کړې　　لا دَ مستی دَ غمزې توره رنگ نده
تل دَ یار دَ صورت نخښی پکښی گوره　　له دنَنه آئینه دَ زړه رنگ نده
دا پیاله چه ما نوشلې دَه پرې مست یم　　دا پیاله می دَ شرابو دَ بنگ نده
دَ اغیار سرَه یَو دَم ناستی ښه ندی　　هیڅ خپلوی می دَ زجاج او د سنگ نده
دَ گلونو په موسم کښ هغه خوار شول[3]　　چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
لیچی څه لَره غړی توره وکاږِی　　که دَ خوارو دَ وژو په آهنگ نده

---

۱. محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښ جکوځه او غولی لیکلی دی.
۲. ټولی، له یوې خوا.
۳. هغه گرم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که زه نه یم لیونَی په آهو سترګو   مسله می دَ آهو پسِی لنګ نده
کله کله خوار خوشحال وَته نظر کړه
دَ عاشق نمنځنه هیڅ عیب و ننک نده

دَ مجاز عاشقی عین حقیت ده   وَ هغې ته زینه ینښې دَ صورت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې   په څلور کنجه غوغا دَ محبت ده
په جهان به هیڅوک نه وُ که عشق نه وِی   دبدبه دَ عشق قائمه تر قیامت ده
چه په مینه کښ یو زړه او یو زبان وِی   تر هر چا دَ هغو چار په برکت ده
دا یوه وینا دَ زړه په غوږو واروې   چه بهتره دَ اورنګ تر سلطنت ده
سر دِ درومی مال دِ درومی پت دِ نه ځی   د سړی د چاری کل خوبی په پت ده
چه یَو ځله زړه دَ چا په مینه بند کړې   په شلول ځنی کمی دَ مروت ده
چه د نیت علطی لَری بلا به ورشی   تر هر څه بده بلا غلطی دَ نیت ده
چه ئې خدای ورکا وَ چا شکر دِ کاندی   په جهان کښ لویه بخره دَ همت ده
په تیره الماس دَ پاسه قدم ینښی   یوه څه باریکه لار دَ شریعت ده
چه کښو ته نصیحت وایې خوشحاله
وایه څه فائده ستا دَ نصیحت ده

دَ سپیرو خاورو غوغا ده   چه پکښې غورزی هوا ده
و حباب وته وګوره   څه دِ نوره تمنا ده؟
ګمان نکړم چه به ستا شی   دا چه ته وایې ځما ده
چه به کانده فنا کیږی   کانده نده نن فنا ده
دَ هلکو لوبی ګوره!   سرشته دَ هر چا دا ده
ته لا طفل دَ اوښی یې   که دِ ږیره کربلا ده
دا درګاه یوه بوډۍ[1]   ګه خندا ګه د ژړا ده
چه ئې یو ځله اړاند کا   دا هم لویه تماشا ده
راشه وګوره په سترګو   چه دَ چا وه اوس دَ چا ده
خو یو وهم خوب و خیال دَی   کوم ژوندون کومه دنیا ده
دَ نور چا نده خوشحاله
ستا دَ خولې وینا هم ستا ده

درته چا وې چه دَ یار سرَه جفا کړه   دَ اغیار سرَه وفا، مهر خندا کړه
چه دَ پله خاوری دِ سترګو لَره غواړی   دَ هغه سرَه فتنې جنګ و غوغا کړه
هغه ته یې چه له ما دِ محبت کړ   که غه هونبره مینه ما سرَه نور چا کړه
که په اور می کښینوې په اور به کښنیم   چه دِ ځای په سترګو کړم راته دِ شا کړه
دَ بادشاه دَ ګدای څه وُ دَ یاریَ   څه کړم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
که ځما په مرګ دِ زړه دَی تیغ را واخله   دَ قصاب غُندِی مِی بند په بند جدا کړه

١. دَ ځائی یوه بوډۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال څه جیواری د سبکل نه یم[1]
دَ دنیا خونه می ستا په مخ بیدیا کړه

د ماړه تر فهم هیڅ نده غنمینه   ولی وږی ته حلوا ده اوربشینه
په تونګو باندِی اطلس لکه شړیَ وی   په نادار باندِی شړیه ده وریښمینه
وَ مجنون ته دَ لیلی خبری وایه   نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه
هغه خدای چه دَ هجران غمونه را کړه   که دَ وصل ښادی را کا توان لرینه
خدایه کله به دیدن دَ آشنا را کړې   چه به زه پرې ماتوَم دَ زړګی مینه
یَو ځل بیا په حیات لولیدی په سترګو   بیا له پسه لکه مردن وِی هم دِ وینه

نمر په کوم لوری پریوزی چرته خیژی
په خوشحال باندِی یوه شوه توره سپینه

دَ ګلونو قدر چا زده   یا بلبلی یا بورا زده
په جهان کښں به یَو یوَ وِی   چه هنر ئې دَ کیمیا زده
چه وفا ور ځنی غواړې   بې وفا کله وفا زده
که جهان در خبر ندَی   ما په تا زده تا پما زده
ته ښادی کړه زه به غم کړم   تا خندا زده ما ژړا زده
رنګ دِ ښه دَی خوی دِ بد دَی
زه خوشحال یم ما رشتیا زده

دَ صبا باده ګذر په چمن بیا کړه   په چمن کښں رنګارنګ ګلونه وا کړه
زه دِ توان دَ خرخښو لرلَی نشم[2]   که دِ زړه ځما په مرګ دَی دا ادا کړه
بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دَی   ستا دَ سترګو بلا واخلَم ناز پما کړه
زه له خپله بخته چا وَته فریاد کړم   چه پرُون ئې راته مخ وُ نن ئې شا کړه
خوله می ډکه شوه په شهدو په شکرو   چه سحر می ستا دَ لام و بې[3] ثنا کړه
عاشقی که سرا سر واړه بلا دَه   ما په ځان دَ زړه قبوله دا بلا کړه
زه خوشحال کم زوری نه یم چه به ډار کړم
په ښکاره ناري وهم چه خوله ئې را کړه

دَ دانا په ځان بلا شوه خپله پوهَ   چه هر ګز ئې خالی نه وِی له اندوهَ
چه فلک وَ چا ته عیش و عشرت ورکا   هونبره ډیر ورباندِی کښیږدِی څو ستوهَ
کله ونه دَ خزان په وخت لغړه   کله بیا خوبی دَ پاڼیو پرې انبوه
په ناحق ئې په میدان په سَمَه غواړې   چه دَ غرونو غرڅه نه ګرزِی بې کوه
چه می ولیدې څو خولې هونبره خبری   را څرګند شول واړه دو اویا ګروه
پخپل زوی او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه دَ جهان له مکره دروهَ

---

۱. د دې مسرې معنی حل غواړی. په بله نسخه کښں دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه دیوالیا نه قمار باز دی   د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه
۲. د خرخښو لرم چه کړې ئې.
۳. ل او ب: لب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسته شپه دِ په کوڅه کښ مرم له سوړه   لاس مې مات شه که دِ نکړم روړه بوړه
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالي کړې   ځما غاړه په ژړا در پسې بوړه
هم مې بې حسابه پورې کړه په سترګو   دَ رنجور غُنډِي مِې بيا له سترګو توړه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَرَه يو رنګ دی   سر هوا لوئي دا هونبره سَمَه کوړه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو   ټګه ياره په زړه تريخه په خوله خوږه
ځما يار چه ميخوري کا په بدل ئې   ولې ما لَره راځه دَ دردُو روړه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ نِشي
ډمې ورو ورو دَ شهۍ زلفينې نموړه

دَ ناکس له آشنايۍ توبه توبه   دَ شونټې[1] له روڼايۍ توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پريکا   له دې هسې بينايۍ توبه توبه
چه وَلَور ئې په زرګونو جن بدرنګه   له دې هسې کتخدايۍ[2] توبه توبه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولي   دَ احمق له دانايي توبه توبه
دَ سفله دِی دَ سفيه دِی واړه توکي   له خودۍ خودستايۍ توبه توبه
له هزار رنګه شيخي، زهد، تقوا کا   دَ جاهل له پارسايۍ توبه توبه
چه عمل ور سَرَه نشته تش وَيَل کا
دَ خوشحال له ګويايۍ توبه توبه

درخو[3] خود په آدم خان باندِی شيدا وه   تر دا منځ دَ ميروګي ژبه بلا وه
چه په منځ کښ دلال نه وِی وصال نه وِی   په مجنون باندِی مَيَنه که ليلا وه
پخپل يار پسې ژړا ننه په زړه کښ   دَ عالم سَرَه په زور ځما خندا وه
چه غوټۍ ئې شګفته کړه په چمن کښ   که دِ زده دا چاره واړه دَ صبا وه
چه ئې ګل دَ بهار ستا وَ مخ ته ونيو   ستا دَ مخ خوبی تر ګلو لا زيبا وه
هونبره رنځ محنت آفت ځنې پيدا شو   څو ځما دَ خوار خاطر مينه په تا وه
دا نن شپه چه په ما تيره شوه بې ياره   ته به وايې په دوږخ کښ مې مأوا وه
نن خپل بخت را سَرَه درسته مخامخ کړه   چه پرُون راته يکلُخته شا په شا وه
ما وې زه يم چه پياله لَرم په لاس کښ   ولې دا پياله په لاس کښ دَ هر چا وه
بس چه بيا ئې ستا جمال په نظر کښيوت
دَ خوشحال خټک د زړه ځله[4] همدا وه

دَ يوه بادشاه په حکم شوم اګاه   امر نهي مې قبول دِی دَ بادشاه
يا مهدي يې يا عيسی چه را ښکاره شوې   په جهان دِ غلغله وشوه ناګاه
دَ مهدي او دَ عيسی دَ وړاندې څه دی   هم د جال هم دَ دجال واړه سپاه
خير آباد لَرَه دِ رايشي لښکره   چه احوال دَ غليمانو شِي تباه
چه خيبر لَرَه ما بولې قضا کيږِی   ډير کارُونه هم په حضور يم دَ درګاه
خواه ناخواه که امر دا دَی چه را درمه   دا بنده به در روان شِي خواه نا خواه

---

١. يو راز لرګی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د روڼا دپاره لګوی عموماً د لرګو څراغ ته هم شونټۍ وايی.
٢. کد خدايۍ.
٣. درخو او آدم خان په پښتنو يوسف زو کښ دوه مينان وه چه په عصر کښ د مغولي اکبر پاچا تير سوی دی، ميرو ئې ريبار وُ.
٤. هيله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارنده دَ عریضې ځما دَ لوریه
زبانی خبری هم لَرِی همراه!

د سپی غُل د دروغجن په خوله کښ تل کړه — په رشتیا خبرُو خوله دَ سړی کښتُل کړه
هر عمل چه سړی کا مضمر به نشِی — درته چا وې چه لوګی مکړه اوربل کړه
که پوهیږې چه دَ بل جهان حساب شته — ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه
ستا د خولې چینه حنظل دَه هم عسل ده — وَ هر چا ته تویَونه دَ عسل کړه
چه دَ دین دنیا کارُنه درته پیښ شی — دَ دنیا ترکاره کار دَ دین اول کړه
چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شی — را څرګندی توری زلفی تور وربل کړه
ساقی وخت دَ نو بهار دَی شراب راوړه — دَ شرابو سرَه نقل دَ خولې مل کړه
نن خلل دَنَی اومَی مکړه زاهده — چه موسم دَ بهار تیر شِی بیا خلل کړه
چه یَو دم دَ عشق له اوره خالی نه وِی — خدایه څه د دَ عاشق ټټر منقل کړه
ستا دَ مخ په دَور زه جهانګیر شاه یم — راته کښینه کرشمې د نور محل کړه
ستا دا توری سترګی خو توری بلا دی — درته چا وې چه ئې توری په کجل کړه
که هزار ځله شیخی کوې خوشحاله
چه ښه کښلی در نیژدې نور ئې کښل کړه

د ښایست سرَه سل نوری چاری بویه — چه عاشق په ځان مَین کاندِی مهرویه
تل دَ مښکو بوی روان په بستر نه وی — دریغه دریغه دَ مهرو یو ګفتګویه
عاشق یو لکه لیوه په شمال پائی — بل په غټی سترګو خوب کا لکه سویه
په سبا پسی ئې مرم نه سبا کیږی — دَ هجران شپه ئې پما سوه ترکال لویه
ځما دواړه سترګی جوی ته سبرقد یې — سبرونه جدا ښه نده له جویه
اوس دَ جونو هوس مه کَوَه خوشحاله
پښتنې جونه ترهیږِی له دوه مویه

دَ لیلې دَ مخ څو ډیره زیبائی ده — دَ مجنون ور پسی هونبره رسوائی ده
که می سل هنره کړِل تر سرَه نشول — یوه څرنګه نا بوده آشنائی ده
چه دَ سترګو ئې تقوا سره میرخی ده — په ناحقه می نیولې پارسائی ده
چه ئې سیوره په ما وه لکه بادشاه وم — ستا دَ تورو زلفو سیوره همائی ده
په وار وار را څخه یووړل عاشقیه — که هر څو را څخه پوهه دانائی ده
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت شته — تر دا هسِی وصل بِه جدائی ده
دَ خپل یار په مخ اوس ندی مین شوی
د خوشحال په زړه کښ دا مینه ځائی ده

دَ دنیا دَ سود دَپاره کوښ او کوره — څه خو شرم مروت وته وګوره
په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې — چه دِ پریوزی له پلوه چرته توره
په زړګی باندی د توره سوی داغ شِی — چه دِ توره یا پیسه ووزی له کوره
د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی — چه دَ کوره دِ ډوډی وزی نان کوره
دَ دنیا مینه پتا باندِی دریاب شوه — ته پدا دریاب کښ ډوب لاړې هر ګوره
که پدا دریاب کښ هر څو لانبوزن یې — عاقبت به پکښی بیا پریوزې له زوره
که هر څو پخپل حرص کړې دنیا ټوله — دا به واړه دَ اجل سیلئ کا خپوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

گورستان لَره به هسی شان مفلس ځي   لکه وَزووي اول له خپلی موره
چه ئې خوښه عقیده دَ قلندر شوه
خدای به نکا دَ خوشحال عقیده نوره

دا ښه گل چه ئې کمی دَ جمال نشته   دَ وفا ئې حیف دا دَی چه حال نشته
که وفا بقا ئې هم وَی څه به ښه وُ   دَ ښایست ئې پدا دور ثوک سیال نشته
عالم زړه په هیڅ خورسند کا چه وصال وی   دَ هر چا بخره هجران دَی وصال نشته
چه ئې وصف دَ جمال کاندِی تر سره   هر چا زده دَ واصفانو مجال نشته
منو نه منو نه ظلم جور پکښی پروت دِی   دَ ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
دَ خمزې په تیغ عالم وژنی غم نکا   ته به وایې چه ثواب دَی وبال نشته
لکه ډک په ښو گلونو په هر کال وُ   دَ دې باغ هغه گلونه سږ کال نشته
راته څه وایې چه یار پتا مین دَی   مختصر به درته وایم څه حال نشته
ما خوشحال وَته په زوره نارې وکړې
چا وَ ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دَ غلیم سرَه به نکا مکر دوره   مگر ډیر تر بلا تیر په عقل پوه
بد خوئی به دَ خپلوانُو سرَه ثوک کا   چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
ما چه ولیدَل اتلس زره قومه   دَ خپل ذات سرَه الفت کا هر گوره
دَ محنت په وخت یَو مل را سرَه نشته   دَ راحت په وخت زرگونه وُو انبوه
په خوښیه کښی زاړه لکه زلمی شی   ځوان زلمی تر زاړه لا کاندِی ستوه
دَ گزار په ځای اوس نه وینم هوسیه   په ځوانی مِی له کبلیَ لیده په کروه
غر به هم لکه ویښته هسِی نرَی کا
که غمونه دَ خوشحال کښیږدی په کوه

دا تاو تاو زلفی ښکاره کړه تر نقابه[1]   چه ځار ځار ئې شم له هره پیچ و تابه
زه چه چیری تا ته سوال کړم ته ښکنځل کړې   نور به څه غواړم تر دا خاصه ځوابه
د سمند سمونه سرَه په وینو درومې   گوره بیا دِ چا مینه کړه خرابه
تا به هسی بې صرفه قتلونه نه کړَل   که دِ ویره شوَی له خونه له عذابه
لکه ثوک چه له تیرو تورُو ویریږی   هسی ډار کوَم زه هم ستا له عتابه
چه د کښلی زیبا مخ نظیر دِ غواړم   په نور څه می نظر نشِی بې آفتابه
که فتنې او خرخښې د کښلیو دود دی   نه چه هسی هونبره ډیری بې حسابه
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

۱. له نقابه.

دا ځما زړګی پخپل زړګوټي[1] نَسه[2] چه دی زړه دَی ځما زړه هم هسی کَسه[3]
دا دَ وړکیو خوی دِ څه ونیو په لاس[4] کښې چه زر زر څه ورکوی بیا ئې رانَسه
زه په هیڅکله د تا له وره وانوړم که هر څو وایې چه مه راځه ناغسه
که هر څو دَ شندی[5] ګل څه ښه لیده شِي روخ ئې ندی چه سیالی کا له نرګسه
چه ئې تل وغوا و غیلو[6] ته سورې دی خدای دی واخله دَ بیدردُو مجالسه
هر دم دار ئې پخپل کار کښې دَی خوښ کړی که سړی دی که پیری که کوس[7] وغسه
چه یو هم دَ زړه ساتونی پکښې نسته توبه توبه دَ ختکو له اولسه
زه خوشحال چه په مزریو باندی تیغ[8] کړم
تا ته څه رنګه ګیدړ شوم رترومی[9] کسه

دَ جهان په مخ به ډیر وِی ښه مخونه ولی زړه می ستا وَ مخ ته وکړ خونه
کله کله میِ له حاله خبر واخله که دِ چیری اندیښنه کیږِی له خونه
دَ فراق په شپه سورکتې په ما سور اور شِي یَو زمان می باندِی نه لګَی اړخونه
په ښو می زړه وَ سترګو ته راګاږی لکه مست لَړَه کَباب ځِی په سیخونه
نو بهار ئې په راتَللو شګفته شی دَ لاله ترګلو ښه لَرِی بارخونه
څو غمزې ښیوې فتنې جلوې مانې کړې هونبره کیږِی په خوارانو شواخونه
که دا سرې شونډِی دِ لعل غاښ دِګوهر دی شرارې دِی سات په غاښو کښې میخونه
توری زلفی دِ په لیچو باندِی زانګِی ښاماران دِی دَ چندڼُو په ښاخونه
چه ئې یو زمان له سترګو جدا کیږی
دَ خوشحال په مخ دَ اوښیو ځِی ورخونه

دَ جهان په مخ به نه وِی هسَی تا غُندی دلبره پریرویه، عنبر بویه، سنبل مویه، سمنبره
ګلعذاره زلفی ماره شهسواره خوش رفتاره باده نوشه میفروشه قصب پوشه مو کمره
دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه خود پسنده سر بلنده شکر خنده لب شکره
طربناکه ګریوان چاکه تَل بیباکه تش تپاکه خود آرایه خود نمایه خود ستایه خوش هنره
غزلخوانه خوش الحانه دُر دندانه لب خندانه
عنبر خاله پُر خیاله تل خوشحاله دَ زړه غوره

دَ چمن په لوری وخوځه له کاخه چه ګلو ننداره شِي انتساخه
ګل چه ستا تر لاسه دراغی تازه شو لاس دِ لا لَرِی شرف دګل تر ښاخه
غنچه ګل ستا له خولې سَرَه سیالي کا خوله ئې باد په طماچه کړله فراخَه

۱. زړګوټی کس.
۲. دا بدله په جاپی دیوان کښې نسته.
۳. هسی نس.
٤. په لاسو.
٥. یوه ونه ده چه ترخه میوه لری په هندی ئې پکائن بولی.
٦. چه ئې تل د غوا د غیلو نه بیور دی.
۷. د دی کلمی معنی نسوه را ښکاره.
۸. تیځل یعنی د آس تند ټوپ.
۹. عیناً ولیکل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښه ممخ خوبی دِ ښه دَه لا تر گله
په زړه هم سختی لرې تر سنگلاخه
چه تر اور تر اوبو وزی هاله ور شِې
سور پیزوان د ستا[1] د پوزی تر سوراخه
غه خبرې چه بې ستا له مخه کیږِي
له هغو خبرو ونیوَی صماخه
په بیمارُو سترگو تل پهی[2] کښینښوې شی
د خوشحال په لیمو پښه کښیږده گستاخه

د خوبا له بې نیازیٔ سل آوخه
چه ځما له کاره تښتې په فرسخه
د یاریٔ په کار و بار کښ فهم وکړه
چه را نه شِې د بدانو سینه یخه
ځان او زړه صبر آرام ئې له ما یووړل
له ژوندونه خو هم دا څه وُ را څخه
که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه
دَ میږی په لاس خو پښه ده له ملخه
هر چه نن د محبت په اور وریته شول
ترو ئې کله پروا کیږِی له دوږخه
ډیر بندی ئې د ذلفینو په کمند شول
کله وِې چه به دوې خلاص شِې له دې پخه [3]
خوار خوشحال چه پکښ پریووت وتَی نشِې
څه بلا یی دَ شهیٔ چاه زنخه

د شرابو مستی زر شِې نیست و هسته
لا یزاله مستی نه درومی له مسته
چه می نوم په جهان لاړ شو د رندیَ
د رندیَ کار به نه پریږدم له دسته
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وِی
د آزادو آزادي دَه له السته
نه یاری شته نه خپلوی واړه غلول دی
چه خبر شوم د وگړی له بربسته
د ښادیَ په امید اوسی په غم کښ
تل په شپه پسی را درومی ورځ پیوسته
د مقصود دگوهر په لوی درباب کښ پریووت
غواصان پکښ غوټې وَهِی په مرسته
په ادراک له قعره نه گوری ساحل ته
هغه کب چه ویره وَوینِی له شسته
د عاشق خاطر او خیال لکه درباب دَی
چه څپه ئې کله لوړه کله پسته
د خوشحال له زړه د یار محبت نه ځِی
لکه مینه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسیمه! راشه[4] وگلشن ته
دگلونو انتظار دی شگفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دی؟
دگلزار له حاله څه وایې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا
زه دایم په سجده پروت یم ووښن ته
د لیدلو په ننداره ئې نه مړیږم
که هر څو په ځیر ځیر گورم و دیدن ته
ته خوبا، د شقایق په زړه کښ داغ ږدې
چه په شن[5] شین درومې و چمن ته
قهر مهر دِ د ورځیو په منځ وینم
د جبین تخته دِ ینښې و لوستن ته
کله جنگ و خرخښې کړې کله مهر
زه په زړه ساده حیران شم هونبره فن ته
که د ما په مرگ دِ زړه دَی دایم زه هم
ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
اوس دِ اور را باندی بل کړه په ستنه[6] شه
چه لوگی دِ ننه نه وزی پیرهن ته

---

۱. دَ شاه دَ پوزی.
۲. پتیٔ.
۳. محشی زندیٔ تر لاندی کښلې ده، مگر په بله قلمی نسخه کی مخ لیکلی دی.
٤. زر راشه گلشن ته.
٥. تر دې کلمی لاندی محشی ناز او خیال کښلی دی.
٦. ستنه یعنی واپس او تر شا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تل ستا له لاسه توره د ستم وی
ما خوشحال قبوله[۱] کړې وگردن ته

دَ ښایست په کار کښی نه لرې څوک سیاله — دَ یاری په کار کښی نه یې هونبره[۲] ساله
هونبره کبر خیال چه ستا دَی دَ چا نه دی — څو به زار کړم ستا له کبره ستا له خیاله
ستا په تش لیدو ځما دَ رنځ علاج شِی — کښه مرمه وَویریږه له وبا له
تا ویشتلَی یَم پخپل گزار پوهیږې — چه دَ سترگو دِ گولیِ دِی څو مثقاله
پرې د صبر پهی بِدم واړه خسا[۳] کیږِی — چه په زړه باندِی مِی داغ دَی ستا له خاله
جگی جگی مانِی مه کوه پخولا شه — خرخښو فتنو دی زه کړم بې مجال
خرخښو فتنو دِ مرگ وَته نیژدې کړم — چه یَو دم را سَرَه نه یې بې جنچاله
راته گوته ښوروې نا خواله وایې — حال به وَوینې دَ مور دَ ځان زواله
دَ خانی دَ توری ځای نشته په عشق کښی
معشوقې وته مریَی اوسه خوشحاله

دَ یار غم به په تنها صورت زغممه — دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
چه دا اوښِی مِی غمازی دَ فراق دِی — زه ئې ځکه په گریوان کښی تویَومه
همیشه ئې پدا فکر درمانده یم — چه دَ خوږ خاطر علاج په څه کومه
ملامت ئې دَ عاشق دَ سر بگړیَ دَه — دا بگړی له سَرَه چرته اچومه
دَ هجران دَ آتش لا لمبی تازه شِی — څو دَ صبر اُوبه زه پرې پوړومه[٤]
آشنائې له جدایَی سَرَه ښه ده — دَ مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
له طبیبه خلق هیله دَ شقا کا — زه خسته دَ خپل طبیب له لاسه مرمه
یاره ته چه جدایی جدایی وایې
زه خوشحال دَ دې خبری توان لَرَمه؟

دلربا پسره راشه — ای زیبا بشره راشه
چه دَ ښهر ښایسته دِی — تر هر چا بهتره راشه
سر تر پایه واړه ناز یې — ځما ناز پروره راشه
په خوږو خبرُو شهده — په خندا شکره راشه
چه دِ نه وینم هیڅ عیب — تمامی هنره راشه
توره شپه دِ تورِی زلفی — په ښه مخ سحره راشه
دَ راتلو لارِی دِ گورم — ای ځما دلبره راشه
څه به وایم چه بې تا مرم — ای په زړه خبره راشه
چه پسو تر و تازه ځې[٥] — د چنډن شجره راشه
چه دِ نه وینی نور ړوند شی
دَ خوشحال بصره راشه

---

۱. ما خوشحال ده قبوله کړې.
۲. محشی میانه ورته کښلی دی.
۳. یعنی بدبوی او متعفن.
٤. په خوله او په نفس سَرَه اوبه څاڅکی څاڅکی پاشل.
۵. یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه شونډې کړه په بیارَته
دُر ریزی وکړه خپل یارته
زه چه ستا و مخ ته گورم
زړه می نه کیږی گلزارته
گل له شرمه خولې پریږدِی
چه نظر کا ستا رخسار ته
که می وار درباندی جوړ شی
منتظر یم و خپل وار ته
گله دا دربانديِ[1] ښایی
چه ځیر ځیر گورې و خارته
که وفا کا که جفا کا
نار، دم مه وَهَه اغیارته
آئینې وته نظر کړه
که دِ مینه شِی گلزارته
راز وَ چا ته کړی خوشحاله
چه دِ نه گوری څوک راز ته

دَ دلبرُو په ستایَنه
ما پخه کړه خپله ینه
ناترسی دَ دیو گوره
چه په حال نکا پوښتنه
زه به ولی هسی خوار وم
که دَ حال وَی گویېږنه[2]
تل ئې خیال دَ تورو زلفو
شندی کا په زړه دننَه
چه جمال ئې را په یاد شِی
لاله گل ته کړم کتَنَه
دَ زړه سود دَ ده دَ قد کړم
په شمشاد په سبروَنه
نه سلام شته نه پیغام شته
نه ئې پیک شته نه ئې ژمنه
په ارمان ئې ورځ و شپه مرم
یوه نه لرَم نیازمنه
سپینه ږیره نده غم ده
ډیره مه کړه لَتَونه
چه نه زر وِی نه ځوانی وِی
عاشقی ده دروغژنه
پدا هونبره ډیره مینه
یوه نه لرَم میَنه
چه خوشحال نده موندلې
دغه دَی دغه غوښتنه

درسته شپه دی په کوڅه کښې مرم له سوړه
لاس می مات شه که دِ نکړم روړ بوړه[3]
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې
ځما غاړه په ژړا در پسی بوړه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَره یو رنگ دَی
سر هوا لولی دا هونبره سَمَه کوړه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو
تګه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې
ولی ما لره راځه د دردو روړه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ[4] نشی
ډمی ورو ورو دَ شهیَ زلفینی نموړه[5]

---

۱. وربا ندی
۲. گرویږنه.
۳. که ونکړم روړ پوړ، په دی بدله کښې دَ سوړ، توړ، پوړ، روړ، نموړ معناوی تحقیق غواړی.
٤. چه خور نشی.
٥. محشی ورته کښلی دی: یعنی ږمنځوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دم به نه وَهي له خپله زورَ زره [1]   که[2] دِ وَ ويني يار واروي کوره کره
چه وَتا وَته نيژدې شِی هغه تور شِی   په ستنه راځنِی گرزه تورَ تره
يو يو هور[3]دی چه شاهين ځنی آلوزی   مشگيرک لکړ مکړ له هوره هره
دَ صبا په ياد نشاط وِی دَ گلونُو   که جنبش کا دَ بلبل له شور و شره
پيښکښی غواړِی دَ اوښيو مرغلرِی   دا گوهر په دواړُو سترگو ووړَه وره [4]
د خوشحال شعر حلوا دَی دَ شکرو
ستا په دا حلوا څه کار غُل خوره خره

دواړه زلفی ئې پريشانی په څوشانه   په جبين خورې ورې په لب خندانه
له مستَی ئې سر تور گريوان شليدلی   صراحی په لاس نيولې غزلخوانه
په خمار ئې سترگی سرې وبله اُوښتی   نيمی شپې را باندِی راغله ناگهانه
سپينه خوله ئې ځما غوږ وته نيژدې کړه   په نرمی ئې دا وينا کړه را بيانه
زه خورې زلفينی ستا په پالنگ راغلم   ته تر اوسه لا اوده يې ځما ځانه
هر عاشق لَرَه چه هسی شاه ور درومی   نور ئې کومه آرزو وِی له جهانه
حو پيالې ئې پياپی وَ ما نه راکړې   دَ توبې پرده ئې واخيسته له ميانه
چه له هسی رنگه حاله خبر نشوې   شيخه ځکه ځما چار دَه په تا گرانه
عشق راغلَی دَ توبې په ماتَول دی   هيڅ بدی را باندِی مه وايه نادانه
که خوشحال غُندِی دی يار باده پرست وَی
تا به هم کړه دَ توبې خونه ويرانه

دواړه سترگِی می چه ستا په لور دوخته شوې   په لَمنی کښ مِی اُوښی اندوخته شوې
په ماڼِی ماڼِی ئې خوره مزه ئې اخله   ته ځما دَ زړه په وينو آموخته شوې
په لکونو په کروړونو دِ بها دِی   دَ يوسف غُندی په سهل فروخته شوې
ما وې ته ځما دَ توری شپې څراغ يې   ولی تلې په بله خُونه افروخته شوې
چا دَ اور در لگَولَی دَی خوشحاله
چه لاله غُندِی دا هسِی دلخوخته شوې

ذرې ته چه هسِی بريښې منوره   که پوهيږې دا بريښبا دی دَ له نمره
وايې لار دَ ختو نشته وَ اسمان ته   زه به لار درته پيدا کړم بې هنره
دَ عشق شور که دَ عاشق دَ زړه قضا وَی   له دې شوره خالی مشې ځما سره!
هم دَ خلقو ملامت هم ستا ناسازِی   دا به شوې چه يار مِی ته نيوې په غوره
راز ئې ولی ښکاروه ښه چه په دار شُو   دَ منصور سزا تر دا ده لا بتره
وير مِی دا دَی چه له کښلو به جدا شم   حه له خپله سَرَه نه دَه ځما ويره
زه به غوږ دَ ناصحانوُ په پند نه کړم   که ئې اروې دا وينا ده مختصره
وايِی وَمرَه چه دِ زه له غمه خلاص شم   ځما دا دعوه لنډيږِی تر محشره
دَ خوشحال ژړا په دا دَه نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندِی دلبره

---

١. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٢. که ئې ووينی.
٣. محشی ځاله ورته ليکلی ده.
٤. يعنی اوروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره: چه وَواته له سترګو هغه ووزی له خاطره
مرم چه جدا کیږې ته می روح یې که پوهیږې مه درومه لمانه راته تل اوسه حاضره
بخت مِی مَرَور شِی چه په نورو دِ نظر شی بخت راته ناظر شی چه وَ ما ته شې ناظره
هر حسن دِ ډیر دَی دَ لیلا تر حسن تیر دی زه چه دِ مجنون کړم په چشمانو ئې ساحره
ډیرِی دِی نګاری هوسیٔ سترګی پری واری تا غُندی به نه وِی شوخه شنګه دلاوره
شونډِی دِ یاقوت دِی غاښ دِ دُر دَ زړونو قوت دی درسته دِ دا تنګه خوله حقه دَ جواهرو
لام و بې ئې ځبیښنه چه ښه کښلې شِی در پیښه تل شکر وَکاږه چه شکری خورې شاکره
ډیر دَ ملک شاهان دِی چه دَ کښلیو غلامان دی تا دا قدرت ورکړ وَ دلبروُ وته قادره
تل له ډیره خیاله څو پیښې کړې له خوشحاله
هم روغه، هم جنګ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نیسی جانانه، دَ شرابو پیمانه دَ شرابو پیمانه، راته نیسِی جانانه
معنی په چغانه، راشه بیا کښیږده لیندیٔ راشه بیا کښیږده لیندیٔ، معنی په چغانه
کور دَی دا که بتخانه، پکښی ټوله جونه ناستی پکښی ټولی جونه ناستی، کور دَی دا که بتخانه
پاس په سر د آشیانه، تور کارګه قمر تر لاندِی تور کارګه قمر تر لاندِی، پاس په سر د آشیانه
ګوره جوړ دام و دانه، زلف خال د هغې مستی زلف و خال دَ هغې مستی، ګوره جوړ دام و دانه
په ګیسو کښیږده شانه، چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی، په ګیسو کښیږده شانه
عشق مجنون کا فرزانه، شک ګمان نشته پدا کښ شک ګمان نشته پدا کښ، عشق مجنون کا فرزانه
ته عاقل زه دیوانه، څه مو روخ دَ ملګریه[1] څه مو روخ دَ ملګریه، ته عاقل زه دیوانه
دا غزل دَی رندانه ما خوشحال خټک ویلی
ما خوشحال خټک ویلی، دا غزل دی رندانه

رنګینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناګهانه راته وګوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وړیو سترګو نه وژغوری دلربایه چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینګار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورګیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولِی شِی پریشانه
ځان و زړه مِی هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نګاری چه ګهی په شین شین په انګې کښ شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[2]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړلې نادانه

زړه می بیا واله مجنون شه ښه چه شه پخپل یار پسی مفتون شه ښه چه شه
هغه غم چه په مثقال په شیرشاهی وُ اوس تر منو لا افزون شه ښه چه شه
بې دَ یار د مخ له خیاله بل فکرت می له خاطره نه بیرون شه ښه چه شه
دَ وصال په وخت می قد لکه الف وُ په هجران کښ لکه نون شه ښه چه شه
لکه قدر دَ وصال را څخه نه وُ چه په بخره می بیلتون شه ښه چه شه

۱. ته عاقل زه دیوانه څه مهرخ د ملګریه.
۲. دودونه پټ ندی له تانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هوا په اشتیاق ئې دَ سرو شونډو — که می وینی درست لړمون شه ښه چه شه
زړه هر گور په غیرو چارو مبتلا وُ — چه له غیرو چارو ستون شه ښه چه شه
زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم — چه دَ هند پلار می یون شه ښه چه شه
هیڅ مکتب له یوه فیضه خالی ندی — چه می ځای دَ سر زنگون شه ښه چه شه
عاشقان په عشق کښې هر کله زبون وی — که می زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
چه ئې توره دَ غمزې راته په لاس کړه — که می آس ورته هارون شه ښه چه شه

چه ئې پښه دَ دلبرئ په رکاب کړه
دَ خوشحال زړه ئې شگون شه ښه چه شه

زړه را پسی سر شو راته وایی چه وئیړه — وایه وایه له وَیلو مه دریږه
تش شه له خروشه، ځو په تاکیږي له جوشه — ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بیگا نخولیږه
ظلم جور ستا دی چه په نر ناحق پما دِی — مکړه مکړه مکړه له آزاره وَ ویریږه
سوی لوغړن یم، تل په آه و په شیون یم — وسم وسوم وسوم درومه اور در وَلگیږه
اوس خو بې پروا یې که زه وَمرم بیا به وایې — مرمه مرمه مرمه ځو لا پایم وَپوهیږه
څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې — جگی جگی جگی په رشتیا می مه قهریږه
تله دِی تیریده دی ښه له ها چا سَره ښه دی — ښه کړه ښه کړه ښه کړه دَ نیکخواه خبری نغویږه
کبر لوئی مکړه چه دعا گټې هغه کړه — وینه وینه وینه ولی مهر کړه تیریږه

ریږدِی غاړِی غرُونه دَ خوشحال په فریادونه
واوره واوره واوره راشه څه خو و کروهیږه

زه یو یار غواړم زیبا ښه — سر تر پایه دلربا ښه
ښایسته په شپږ جهته — هر اندام جدا جدا ښه
ځو دَ ښهر ښایسته دی — دَی په حسن تر هر چا ښه
تن ئې ښه دَ گل تر پاڼیو — تمامی قدر و بالا ښه
دواړه زلفی عنبر پاشی — گلغدار تر لاله لا ښه
تورِی سترگی تورِی ورځِی — تور باڼه اوږده والا ښه
تنگه خوله حقه دَ لعلو — غاښ ئې دُر قیمت بها ښه
گبینه ئې سر دَ ژبی — دواړه لب ئې تر حلوا ښه
گلریزی کا په خبرُو — تر شکرو په خندا ښه
څړه نیاز و څړه ناز وی — په جفا ښه په وفا ښه
که می وژنِی تیغ را واخلی — دَ ده تیغ لگی په ما ښه
که هوا ده دَ ښه مخ ده — نشته ښه تر دا هوا ښه
هر چه دا هوا ئې نه وِی — هغه ندی په دنیا ښه

دا غزل چه خوشحال ووې
څوک به ووائی تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه — زه ئې واخیستم خونی مزری درَو وه
ودانی ئې په ډیر غم په ځگرخون وه — ویرانی ئې راشه گوره په څه دَو وه
دَ بیدردُو یاری ما غنم کښله — چه می ولیدله سر تر پایه جَو وه
تندر تل په مناره باندِی پریوزی — دَ خسوف بلا دَ میاشتی په پرتَو وه
حق نا حق ئې وچ لانده وبله کښیښول — ظالمی دَ اورنگزیب پره د لَو وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه تور هندو بچه به چرته غواړم
چه ځما دَ زړه متاع باندی گرَو وه
دَ زړه نوی ښه یاران وُ خدای جدا کړه
دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نَو وه

زه خبر ور ځنی نشوم بهار تیر شه
د گلونو لَون واړه په بل پیر شه
حیف دا چه دَ گلونو عمر لږ دَی
په جهان کښِ دَ اغزیو عمر ډیر شه
دَ بهار بلبلی نه راځِی په سیل[١]
مگر زړه ئې دَ بهار له سیله سیر شه
هغه گل چه دَ حمل وُ په جوزا کښِ
ځای ئې پاسه په سوات یا په بونیر شه
خوږ ژوندون جدا له ښه شیرینه یاره
په ما خوار باندِی یا زهر یا گندهیر شه
هونبره غم دَ بیلتانه لَرِی په زړه کښِ
دَ خوشحال له دله گنبت دَ بهار هیر شه

زړه می یووړ[٢] یَو خورد ساله
ښایسته پری مثاله
په دوو زلفُو عنبر پاشه
دواړه ورَځی ئې هلاله
توری سترگی ئې تور زاغ دی
را پیدا دَ باز له ځاله
گلعذار ئې لاله گل دی
غاښ ئې دُر شونډی ئې لاله
تر ښه قد و تر قامت ئې
سبر هم بې اعتداله
تر وَیل ئې نه رسیږِی
دلربا شیرین مقاله
تر یانه پوری پوچی[٣]
دَ خطا دَ ملک غزاله
دَ خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې میم زلفی ئې داله

زه هم چیری فرزانه وَم فرزانه یم لا تر اوسه
تَل بیخوده دیوانه وَم، دیوانه یم لا تر اوسه
جدایی نشته وصال دَی ځنی[٤] بعد هم خیال دی
له هغه چه[٥] همخانه وم، همخانه یم لا تر اوسه
چه راغلی په جهان یم خبر شوی پخپل ځان یَم
دَ رازُونو خزانه وم، خزانه یَم لا تر اوسه
په عالم ځما خبری، خلق کا په نیژدې لیری
په وگړی افسانه وم، افسانه یَم لا تر اوسه
چه د مخ پلو ئې واشو، یِو مشال وُ چه نما شو
هغه دم پرې پروانه وم، پروانه یَم لا تر اوسه
ناوکی ئې د مژگان دِی چه بلا د ما د ځان دی
ورته عمر نښانه وَم، نښانه یَم لا تر اوسه
چه ئې ځان سَره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم
له عالمه بیگانه وم، بیگانه یَم لا تر اوسه
هغه بحر چه محیط دَی په افراط او په تفریط دی
دغه بحر در دانه وم، در دانه یَم لا تر اوسه
هغه شان له خپله یاره بې وکښله بې ریباره
زه خوشحال چه یگانه وم، یگانه یم لا تر اوسه

ستا په ورد سر فرازُو
تل سجود دَی د بې نیازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړِ
واړه کار دَ سحر سازو

---

١. د بهار په سیل نه راځی بلبلی.
٢. زړه می یووی خورد سال.
٣. بوخی.
٤. ځنی بعد و هم خیال دی.
٥. چا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا یوه وینا تیرې کا
تر هزار سخن طرازو
سپین او سره دَ دنیا دارو
دَ عشق ګنج دَ جانګدازو
دَ خوشحال وَیَل هم وار وَی
راشی اې نوا نوازُو!

ستا په سترګو کښې فتنې کاندې خوابونه
تورې زلفی دی هم ډیر لَرِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښې
را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَګوری ستا مخ ته
نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شِی له جماله
لور په لور به سر څرګند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم
نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوګل کښې
تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر څله خوله درکړه
دَ یارئ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې
هم لتا ښائیِ دا هسِی څوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښی کتابونه

ستا دَ زړه سختی می سر تر پایه ولیدله
سنګ به سینه ووړ کړی ستا له هسِی سنګه دله
څه خورا ښکاره شوه په ځبل دَ سترګو ولاړه
ما وې دَ اسمان بریښنا وه نه می بیژندله
نوره دنیا نشته چه څه وه را څخه خلقه!
وار په وار مِی واړه په دلبرُو وَښندله
ناز که کرشمې دِی که غمزې فتنې جلوې دی
اوس می په دا کار کښی سَرَه درست وپسندله
ګل چه شګفته شِی عندلیب باندی نارې کا
نشته یَوَه کښلې چه پرې وبولم[1] بدله
یاد مِی هغه وخت دی چه په شپه به سرَه ناست وُو
شمعی به ژړا کړه، صراحی به خندیدله
اور چه په ځان بل کړې پخپل ځان باندِی لګیری
اوس مِی دا خبره په زړه ښه وَلګیدله
تل ګونه وَهلې، هر زمان ساړه آهونه
ما چه عاشقی کړه خود په ما به دا کیدله
سرې لمبې ئې بلی دَ خوشحال ختک په زړه کړې
سرې ختی اَغُوستی په دا لاری تیریدله

ستا دَ راغلو منت ډیر لَرم نسیمه
چه ګلوُنه غوړوې څما په سیمه
و صبا وَته ئې هیڅ بیځایه نه دی
چه خبر شوم دَګلُونو له تسلیمه
دَ بلبلوُ بې خودی بې ځایه نده
چه مستیړی دَګلونُو له شمیمه
بیم دَ هجر دَ هر چا سَرَه جار وَزِی
هیڅ عاشق به خالی نه وِی له دې بیمه
ګل بلبل سَرَه ښه وصل لَرِی دریغه
که دا چارَ همیشه وی مستقیمه
کله وصل دَ خپل یار کله هجران وِی
سرښته دَ عاشقئ دَه دا قدیمه
دَ بهار په وخت چه ګښت دَګلزار نکا
هغه څوک به اندیښنه لَرَی سقیمه
په بلبلوُ دَګل بوی لکه وصال دَی
که ئې رنګ په سترګو وینی ندیمه
هر ورق ئې معرفت دَکردګار دَی
و هر ګل وته کاته وَکړه حکیمه
کله هر لوری ته ګل دَ بهار ګورې
کله نه وینې یَو ګل پخپله سیمه

---

۱. ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یَو می یار دوهم گلزار ساز و ساقی شته — نن می کومه اندیښنه له غین و میمه[1]
دَ گلزار په اشتیاق دَی په خزان کښ
په خوشحال باندی کرم وکړه کریمه

ساقیا آتش مزاجه — له صفا مینا زجاجه
د شرابو پیاله را کړه — د همه زحمت علاجه
نه یَوَه پیاله دَ میُو — نه د درست جهان خراجه
زه او مَی اې محتسبا — که می خونه سِی تاراجه
ورگدا د میخانی شه — که شاهی غواړې له تاجه
د رندانو بازار تود وِی — دَ شرابو له رواجه
صومعې ته تله له دیره — یا دِ کار دَی بی منهاجه
دَ ساقی پیاله را واخله — بکښِ ډیر دی ابتهاجه
ساقی هر کله دِ وینم — مه جبینه، مخ سراجه
د بلورو پیاله ډکه
د خوشحال دَه احتیاجه

سپینو وازدو لَرَه ورغله پیشو — خوله به ونسی له وازدو نه په څو
د عاشق په زړه کښ خیال دَ معشوقې وی — دَ هندو په زړه کښ فکر دَ ټیکو
د لولِیَ پرتوگاښ پیسه پرانزِی — محبت ور سرَه نشی بې پیسو
په خالی کیسه به نه رسی تر کامه — څه حاصل که بوعلی شِی په کِسو[2]
د هغو بخره خواری ده تل تر تلو — چه زکوة خوری د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه گرزِی هرزه کار شی — تر دا هسی گښت زنجیر ښه دَی په پښو
یو خوشحال څه زړه کباب ندی لاتنه
تا د خلقو زړونه کښیښول په لمبو

سپینه ږیره دَ مردانو کد خدایی دَه — دَ غاښونو پریوتَنه رسوایی ده
دَ سړی چه غاښ په ځای وی ږیره سپینه — پدا هیڅ زوړوالی ندی برنایی ده
دَ خضاب ځوانی دَ چا ده دَ احمق ده — تر دا کله ږیره ښه په ښه نایی ده
زوړ سړی دِ دَ زوړوالی اندوه نکا — که په ځای ئې دَ چشمانو بینایی ده
زاړه مرد لَره لیده دَ دلبر څه دِی — په معنی دَ خوړو زړونو مومیایی ده
شیخ به کله عاشقی له لاسه پریښوه — لاس و دست ئې نه رسیړی پارسایی ده
توری ږیرِ سره وصله نادانی ده — سپینی ږیری سره وصله دانائې ده
شیخ به ولی ننداره دَ کښلیو نکا — چه دَ ده دَ زړه دَ خوړو مومیائې دَه
که خوشحال په عمر ولاړ تر اَویا تیر شو — لا په زړه کښ ئې دَ کښلیو آشنایی ده
زوړ خوشحال چه دَ دلبرو دیدن غواړی
دَ دلبرو په وصال کښې روڼائی[3] ده

---

۱. غین و میم یعنی غم.
۲. کسه له قصې ښخه مفغنه شوې ده.
۳. برنایی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین نمری[1] اغوستی په ښنو سرې کوښې نو خطه[2] — څه رنګه را درومی لکه تکه سپینه بطه
سل دِ سره کښېنیی واړه یَو تر بل بهتری — خدای ړوکه به زه کوم ثا په واړو کښ غلطه
بخت غُندي ناګاهه ځما خوار کره سیده شو — راغله دِ په قصد وُکه دا راغلې بې نمطه
وایم[3] چه که واړه زاری زه راوړم خپل کور ته — څوک چه چا ته زار کا دَ دلبرُو له سخطه
راشه سر می پرې کړه لا به ښه شم په وفا کښ — خود په دا پوهیږې قلم لا ښه شِي له قطه
ډیر په دریاب کښ شی واړه مېټ کا دَ وتلو — څوک پکښې لاهو شِي ځنې وریشی تر شطه

لوړی لنډی نوروز ده خوشحال ده غوره کړې
نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترګی دِ مستان دي ځما زړه ښیښه مهینه — پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ ګوره دَ ټیکی په شفق بند کړ — جګی جګی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که ګورې چه مخ پټ کله ځرګند کا — ګل دَ بهار ندی چه رازیږي له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وي — هر آفت چه ګورې چه را پاځي له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی ګوتی کښیښوې — څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ — غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو — دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[4]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې — دَ زړه لیدونی[5] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[6] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی — اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښ وِی ساتلې — څه بده بلا ده نه پټیږي دَ زړه مینه
کله منت اخلي دَ یوې ګیډې دَپاره — هر چه همت ناک دي که په کور لَړي جوینه
زاڼې بتی ګوره چه په هر لوری غوغا کا — هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِي په امان امان تیریږی — هی توبه له دوره الامان له دې آئینه

نوم به دِ هرګز په ژبه وانخلي په عمر:
دا یاري دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

سر دَ سره بیا جنون را باندی زور شه — یا دَ مینی لیونَی شوم خوی می نور شه
که هر څو پندار کِوی پروا پرې نکړم — دا هنر می و عالم وَته پیغور شه
دَ ساقی دَ میو هسی شان اثر دَی — په خمار کښ می دستار له سره خپور شه
حریفانو په های های باندی نارې کړې — چه ساقی دَ میو داد کړ جام نسکور شه
هو دا کار دَ ازمیښت ندی نور څه دَی — چه ځما بلا ځما دَ سترګو تور شه
که ګدای له لوړي مرِی علاج ئې نشته — چه د دور د خواجه روزګار په پور شه
په خاطر باندِي می ډیر داغونه جوړ وه — ولی ستا له لاسه داغ باندی انځور شه
خوب خندا دِ له خاطره فراموش کا — دَ هغو چه دَ ویشتلی په چم کور شه'

---

۱. یعنی کالی او لباس.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. وایمه چه واړه زاری ما راوړی خپل کورته.
٤. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
٥. یعنی د زړه سترګی.
٦. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر کالي چه د رضا پکښې مونده شي
دَ خوشحال خاطر مي ښهر دَ لاهور شه

ستا په سترگو کښ فتنې کاندي خوابونه
توري زلفي دي هم ډير لَري تابونه

که ته زر حجا به يَنيسې په مخ کښ
را ښکاره وي ستا جمال تر حجابونه

دَ جنت حوري که وَگوري ستا مخ ته
نور به واچوَي له شرمه نقابونه

که شعلې دِ را ښکاره شي له جماله
لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه

زه چه ستا دَ بيلتانه په لمبو وَسوم
نور مي څه دي دَ دوږخ په عذابونه

ستا دَ خيال ميلمه مي ناست دَي په کوگل کښ
تل مي خوري دَ زړه دَ غوښو کبابونه

تا وې ما وَتا ته ډير څله خوله درکړه
دَ ياريَ په کار کښ هم شي حسابونه

زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځَل کړې
هم لتا ښائي دا هسي ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بويه دا چه خوشحال وکښي کتابونه

ستا له خاله مي يو داغ دَي په سينه
چه هميش را سرَه يار دَي ديرينه

تا چه واغوښتې دَ خيال جامې رنگيني
بله ستا په ډَول نشته رنگينه

يو گلزار پکښې ناگاهه شگفته شي
چه په مخ دِ مخامخ شي آئينه

بې پدا چه ښايسته وَو وته گوري
په بل څيز مي له چا نه کښېږي کښنه

ساقي نن له لاسه څه خو باده پريږده
چه په سر کښ مي خمار دَي دوشينه

دَ بادشاه دَ سره تاج ئې مخي ندي
دَ درويش دَ سر ټوپيَ پشمينه

زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون يم
چه مي نشته په ډير قرن قريني

دا څه راز د ميني ندي په کوگل کښ
دا مي ينښې دَه په زړه کښ گنجينه

مَي خوريَ لَره شنبه خوښوَي خلق
وَ خوشحال ته څه شنبه څه آدينه

ستا په غم کښ مي آرام له زړه بيرون شه
دَ غرڅه غُندي مي خوب په ځگر خون شه

هميشه په غاړي غرُونه سرگردان يم
پدا دور مي درست ډَول دَ مجنون شه

عاشقي سړي رسوا کا هاله وَمري
ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه

گوره څو عالم به لاندي کا تر چلو[1]
چه روان مي تر دا دوو سترگو جيحون شه

هډيره ئې دَ شهيد په څنگ کښ بويه
هر سړي چه مړ په توره دَ بيلتون شه

په گلونو به ئې ږغ کاندي بلبلي
دا گلزار چه په بياض ځما زرغون شه

چه درست کال ئې بيا بيا وايم لا يو راز دي
دا يو راز تر دفترونو نه افزون شه

په زر ژبه ئې ستايه واړه يو راز دي
عبارت که مختلف شه يو مضمون شه

عشق خوشحال وته يو هسي سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قيل له درسه ستون شه

ستا له خويه نه مِي خوږينه دَه اينه
ځکه هسي وهم کاښي په سينه

که دِ زړه دَي چه مي مينه در ښکاره شي
راشه وَنيسه وَ مخ ته آينه

---

۱. تر څلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ زه دَ وَر ملنگ شوم خز به څه کړم　　راته توره شړۍ بس دَه پشمینه
کله کله راته گوره ستا نوکر یم　　راته بس ده هم دا هونبره مهینه
خزینه دَ سرو مهرانو دَ شاهانو　　ستا دَ راز لَرم په زړه کښ خزینه
وایې ته کله په مخ ځما میَنَ شوې　　ستا په مخ باندِی مین یم دیرینه
چه ځما سَرَه ئې ستا دَ پاره کاندِی　　خوښ یم ستا دَ رقیبانو په کینه
ماتیدل ئې هیڅ دشوار ندی که گورې　　چه وَکاڼی ته نیژدې شی آبگینه
دَ بادشاه په تخت و تاج پوری خندا کا　　دَ درویش بوریا، تړوپۍَ، پشمینه
انگوری ترخه شراب ور لَره بویه　　میخواران له گبینه لرِی گینه
ورځ هغه ښه دَه چه ته پکښی خوشحال شې
که شنبه که سه شنبه که آدینه

ساقی بیا دَ میو مهر کړه چه عید شه　　دَ رندانو دَ ښادو وخت جدید شه
په هر لوری یو آفتاب دَی ځلیدلی　　ښاپیرک ئې له جماله نه کور دید شه
په هر څه کښ نندارە دَ هغه مخ کړم　　چه له ډیری پیدایۍ ناپدید شه
هم هغه دی همیشه ژوندون موندلی　　چه دَ مستی دَ غمزې په تیغ شهید شه
زمانه په خلقو هسی ازمیښت کا　　چه یوسف دَ قبطیانو زر خرید شه
واړه نخښی ئې په زړه وینم حضوری　　که اشنا په لیری حد له ما بعید شه
هر چه ستا دَور دَ سپیو په حساب وی　　په جهان کښ هم هغه سړی سعید شه
خط و خال په ښه جمال باندی یو دود دی　　نه چه حسن دَ خوبا پدا مزید شه
چه دِ نوم دَ خوار خوشحال په ژبه واخیست
په درست عمر کښ خو ننورباندی عید شه

سترگی ستا غړَوِی زړه　　سترگی ستا پټوِی زړه
چه دا خوله خوځوِی دَی دَی　　ژبه ستا ویَوِی زړه
چه څه کار په لاسو پښې کړې　　دا هم ستا ښورَوی زړه
اوریده په دواړو غوږو　　هم پتا آروَوِی زړه
چه نیکی کړې یا بدی کړې　　واړه تا سندوی زړه
چه خندا کړې یا ژړا کړې　　خندَوِی ژړَوِی زړه
دواړه کَونه لکه تن دی　　کار دَ تن جوړَوِی زړه
زړه بې چون و بیچگون دی　　څوک دا غوښه گڼی زړه
دَ خوشحال په زړه کښ یو دَی
څوک ئې څه لټَوِی زړه

شپه دَ بیلتانه ده پهر پهر کال پما شه　　بانگ دَی دَ چرگانو په هزار هیله سبا شه
رایشی گلزار ته وار په وار نندارە کاندی　　وار په وار پرې تیر شی اوس که گورې وار ځما شه
پیغام راوړی دَ وصل عجب ښه راځِی په مهر　　هد هد دَ یار له لوریه نن پما باد صبا شه
په وخت دَ مشغولا دَ گلو کله آواز کاندی　　چه درومی له گلزاره په چیغار چیعار طوطا شه
په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلی　　ځما دَ زړه طوطی دَی چه نن گورمه گویا شه
رنگ چه باندِی پریوزی آئینه دَ زړه تبۍ شی
زړه دَ خوشحال گوره له هر زنگه مصفا شه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرازي که ښه خوراک وَ واروه تیر شه
ملوکي که ښه پوښاک وُ واروه تیر شه
که خپلوی دَ زن فرزند وه حال ئې دا دی
که له خلقه زیست و ژواک وُ واروه تیر شه
که منصب وُ که خانی که سرداری وه
که په لاس ملک و املاک وُ واروه تیر شه
فرش فروش نقش و نګار دَ محلونو
که بستر می عطرناک وُ واروه تیر شه
چه له ښکاره به په خیال راتلم وَ کور ته
سور به تل ځما فتراک وُ واروه تیر شه
خپل پردی نیکان بدان له هره لوریه
په دربار می په بلغاک وُ واروه تیر شه
تار په تار دَ اکوړ خیلو کډې ولاړې
پدا بِرغ می ځان هلاک وُ واروه تیر شه
اوس ئې روخ دَ ملنګیَ دَ دوهې دَی
دَ خوشحال چه سرای اوتاک وُ واروه تیر شه

شل کارُونه پرېږده ننداره ئې دَ جمال کړه
دواړه کسی واخله په سپین مخ باندی ئې خال کړه
کښینه په انګڼ مخامخ چه ورته ګورم
تور لونګین دواړه چندڼ هار په سینه ټال کړه
راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسی
ګوره که ړوند نه ئې ننداره ئې دَ کمال کړه
تله دِی تیریده دِی ښه له هر چا سرَه ښه دی
و نه دَ نیکیَ په دا باغ کښې نو نهال کړه
واړه ورکَول دَ جهان ګوره عاریت دی
غم دَ بیلتانه ځما زړګیه په وصال کړه
بې دَ یار له مینی چه به کور دَ دنیا جوړ کا
واروه درته وایم خدای ئې مینی په زوال کړه
ته هغه رستم یې چه شاهان دِ طلبګار دی
چا درته تلقین کړ چه خدمت دَ پیر زال کړه
الف دِ دَی سرینښی ستا په میم چه درته ګوری
په دواړه لوریه زړه وړې په مخ دواړه زلفی دال کړه
نور خلق پخښو دی چه پرې بار نشته دَ مینی
بار لَری دَ مینی ناز و نیاز په خوار خوشحال کړه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایی ئې دَه له غمه[1]
آشنایی ئې دَه له غمه زه ناړې وهم عالمه
زه ناړې وهم عالمه، عشق یَو یم دَی په موجونه
عشق یَو یم دی په موجونه. الحذر له هسی یمه
الحذر له هسی یمه، چه عالم پکښې فنا دی
چه عالم پکښې فنا دی، دا دریاب روغ دَی له دمه
دا دریاب روغ دَی له دمه چه ساحل ئې لیده نشی
چه ساحل ئې لیده نشِی ډیر غرقاب دی تر قلزمه
ډیر غرقاب دی تر قلزمه، نه زیارتیږی نه کمیږی
نه زیاتیږی نه کمیږی، تر ابده تر قدمه
تر ابده تر قدمه، چه شنا کا پدایم کښې
چه شنا کا پدایم کښې، چه دعوا لَری محکمه
چه دعوا لَرَی محکمه، هغه دُر ورپسی غواړی
هغه دُر ورپسی غواړی، چه بها لَرِی اعظمه
چه بها لَرِی اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دی
هغه دُر ئې ښه جمال دی، چه خونی ده باندِی تمه
چه خوبی ده باندی تمه، په جمال ئې زلفی مار دی
په جمال ئې زلفی مار دی، خبر دار ئې یم له سمه
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دی
په څو قسم تورماران دی، څوک دَدم دِی څوک بې دمه
څوک دَ دم دی څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلی
هغه مار خوشحال خوړلی، چه ژوندی دَی تر دې دمه

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه
پاکیزه په زیست روزګار کښې په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په رموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه
کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله
چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوړینه
له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره
حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه

۱. په دې بدله کښې صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوی دی.

پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښ نور لحن
پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی څوک پیدا شِی دَ خوشحال په لاسو راشِی
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یارئ په پالَنه

ښه ښه بخ بخَ دلداره
وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم
چه دِ زړه[2] کړم را کناره
به که گویم از فراقت
چه مِی زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت
که زاری کومَ بی شماره
تو چه سنگدل نگاری
چه مِی ست وَکړه نندارہ
په عاشق بی سروپا
ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی
مهر کړه دَ خدای دَ پاره
ای نگارِ من حذر کن
دَ ویشتلیُو له آزاره
نرود ز درگه تو!
که خوشحال شړی سل واره

عجب کار دَی ستا دَ شونډُو
ښه روزگار دَی ستا دَ شونډُو
پرې پنډو دَی د ځوانانو
څه دربار دَی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځِی
بد خمار دَی ستا د شونډو
لکه ستا زلفینی زړه مِی
په کنار دَی ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دی
که آبدَر دَی ستا د شونډو
په صورت کښ می ځان څه دِی
یو یادگار دَی ستا د شونډو
په هجران کښ سرې سرې اوښی
دا نثار دَی ستا د شونډو
ځکه ځان هسی عزیز دَی
پرې گزار دَی ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده[3]
خشمه سار دَی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائی
شرمسار دَی ستا د شونډو
دَ خوشحال خټک په زړه کښ
انتظار دَی ستا د شونډو

عیب جوی سَرَه می هونبره دَه کینه
و به نه نیسم وَ مخ ته آئینه
خدای دِ ما بیغمه نکا په دنیا کښ
زه او غم سَرَه یاران یو دیرینه
ساقی څو خمار شکنی پیالې راکړه
چه په سر کښ می خمار دَی دوشینه
دا یم زه ورپسی سر یم که ئې مومم
په دوران کښ مونده نشی خزینه
نن ئې مکړه تفحص وایه چه نن دَی
که ئې بیا مومې په قرن قرینه
لاله ځایه چه خوشحال په جهان راغی
دَ لاله غُندی ئې داغ دَی په سینه

فراق څه رنگ را اُوړده کړه پما نن شپه
دَ جوزا شپه ئې یلدا شی په غمجن شپه
په فراق کښ می په سترگو خوب حرام شه
په هیڅا باندِی ورمشه دَ لیچن شپه

۱. ستَنه.
۲. چه دِ زه کړم.
۳. چه دَ خضر تر ماء به دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ریبار ورته پیغام دَ وصال راوړی | په هوس هوس تیریږی په مَین شپه
دَ فراق په شپه امید دَ وصال څه دَی | که ئې ګورې په معنی کښې ورکه ستن شپه
دَ دوهې ملنګ هم تیره کړه دوهې ته | که تیریږی په تونګرو په بړستن شپه
روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندی | چه په څه غذاب تیریږي په دردمن شپه
وَ وصال وته هجران دَی ورنیولَی | ښخه شوې وه دَ ورځې په لمن شپه
ورځ ئې ما لیدلې نه ده په درست عمر | خدای به نکا سپین سبا دَ دروغجن شپه
دا نن شپه چه په خوشحال دَ فراق راغله
ور دِ نشِی هسِی سخته په دښمن شپه

قربان دِ تر نامه شم محمدَ ﷺ پیغمبره | اول ثنا دَ خدای ښایی بیا ستا ثنا ده غوره
ادم که دِ پدر دَی په معنی کښې ستا پسر دَی | تر واړُو مرسلانوُ مقدمَ مؤخره
دَ نوح نجات له تا وُ دَ طوفان له امواجونو | ګلزار په خلیل اور شو ستا له رویه ای سروره
چه خلاص شو له کشتنه اسمٰعیل مَړ ئې قربان کړ[1] | چاړه دَ ده له حلقه ستا اروا کړه لَره بره
موسٰی په کوهِ طور دَ تجلی طاقت را نه وړ | تا ولیده دَ سر په سترګوُ خپل مولا بهتره
موسٰی ته څرګند نه وُ و عیسٰی ته ښکاره نشو | په قاب او په قوسین په هغه اسرار خبره
ستا صفت به خوشحال څو کاندِی په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

که په هند کښې نشته سپینه | هوسیَ سترګه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې | یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه | په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې ګورم | ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه ګره | شوخه شنګه زړه سنګینه[2]
دَ یاریَ په علم پوهه | سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که دا ستا سترګی را وجار باسم ځان ته | له ښادیَ به نور شا کړم و جهان ته
یو زمان می که دا ستا لیدل نصیب شی | نور به سترګی پورته نه کړم ګلستان ته
طبیبان دِ خپل دارو ور څخه کښیږدی | تا ویشتلی منه نه کا و درمان ته
کفرستان د شاه د تورو زلفو ګوره | چه په څه رنګه تاویږی و ایمان ته
چه په ما باندی تیریږی ستا په عشق کښې | خدای دِ هسی حال پیښ نکا مسلمان ته
په جورا[3] بورا به هم نکا وتنه | عاشقان کله خالی دِی و سهمان ته
اول ښه شهپر پیدا دَ الوتو کړه | بیا له پسه الوته کړه و اسمان ته
په فراق د ښو یارانو چه ډیر ژاړم | دواړه سترګی می پیغور کا و باران ته
چه پخپله افغانی ژبه نادان دَی | په تورکی خبری څه وائې افغان ته

---

۱. شو.
۲. دلنشینه.
۳. دا بت عیناً ولیکل سو، په ټولو نسخوکی دغسی دی، اما معنی ئې نسوه راته ښکاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ئې دواړه شونډې بیا مونډې په کور کښې   نور دِ لعلو لره درومی بدخشان ته
هغه شونډې چه ځایی بې پانړو سرې دِی   هغه شونډې څه حاجت لری و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غندی پیدا کړ
دم واهه نشی څوک څه وائی یزدان ته

که دیدن شوَی بې نصیبه   ما به ولیدې حبیبه
په پرهار می اور بلیږی   دارو مه سیځه طبیبه
زه د یار یم یار ځما دی   تر منځ څه غواړې رقیبه
لیونی به لیونتوب کا   بې پروا دِی له ادیبه
و عاشق وته ناصحه   څه ویَل کړې بې تقریبه
تر فرهاد تر مجنونه
په خوشحال پیښه عجیبَه

که گذر په خیر آباد وَکړې نسیمه   یا دی گشت وشی دَ سرای دَ سیند په سیمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه   ور سَرَه ځما دَ لوریه څو تسلیمه
ابا سیند وته ناره وَکړه په زوره   وَ لنډې ته وینا وَوایه حلیمه
گُندی وی چه بیا می ستا سِی جام نصیب شی   په گنگا جمنا به نه وُ له قدیمه
که دَ هند له هوا زار کړم څو به زار کړم   دَ اُوبو بلا ئې لا بده عظیمه
که دَ نهر اَوبه څښې کُلمې پرې باسی   هم دَ هر کوهی اُوبه ندِی بې بیمه
چه سرې اوبه دَ غره نشته په هند کښې   تری توبه که واړه ډک دَی له نعیمه
تل به هیڅوک نا امید په جهان نه وِی   په کریابو کرم کیږی له کریمه
دَ ویشتلی وَ صحت ته امید وشِی   دَ پرهار ئې چه کمی وشِی له ریمه
خدایه زړه می په وصال دَ هغو خوښ کړه   دا چه اوس ورځنی لیری دَی دوه نیمه
عاقلان به هیڅ انکار ور باندِی نکا   هر افعال چه صادر کیږی له حکیمه
همیشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصی ووزی له جحیمه

که ناگاهه را ښکاره شِی هغه خوبه   زړه به یوسِی له عاقله له محذوبه
رقیبان نه سرنگون له غمه پریوزی   که په رای کښې د خپل یار دروَمی محبوبه
هر زمان په نوی نوی غم اخته شوم   چه تل تل نوې شیوه کا دل آشوبه
د یوسف د مینی لاف واړه عالم کا   ولی بل بسی ړوند نشوې یعقوبه
که لا څه درته د سرومال وجود وی   په دا فکر نه ور نشې تر مطلوبه
ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که دِ نوم په ژبه نه اخلی محبوبه

که هیڅ نه وائ چه ویل راشی له یاره   تړول دَ یار مهر په لاس راکړه ریباره
سره لاله په هغه مځکه شگفته شِی   چه خولې دِ باندِی اوری[1] له رخساره
دَ غمزې په تیغ مِی وژنی زه دعا کړم   چه ځما په خون ئې مه نیسې دا داره
چا وې خپل نتلی کښې چه ئې په یاد وِی   بخته وخت دَی چه ئې ونه وزم له شماره

۱. پریوزی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شنه پاڼې خپل بخت په لاس را نکړه　　خلق څو گلوُنه وړی له دې گلزاره
په آواز آواز کښې هسی لیونی شې　　چه خبر شوم دَ عاشق سړی له کاره
که ئې درست په سیند کښې ډوب کړې هم به سیځی　　چه سیځل ئې په نصیب شوله روزگاره
په وژو دَ عاشقانوُ هسی ځغلې　　نیم بسمل ئې په ځای پرېښوم له تلواره
چه ئې ستا په کوی کښې ځای ونیو نور موړ شوُ
د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که اغزی وی ستا له لاسه　　تر گلونو دی دَ پاسه
د زړگوټې سر می ته یې　　که یاران لَرَم بې قیاسه
چه به بل تر تا را تیر کړم　　دا ویی دَ زړه و باسه
که دَ نورُو سَرَه خاندم　　جهان نه دَی بې لباسه
له ماڼیه به د ِ ومرم　　څه خو مخ را وجار باسه
که څوک تا غندی ښکاریږی　　ځربښت بیل دَی تر اماسه
تر هغه به نادان څوک وی　　چه خر ښه گڼی تر آسه
دَ اغیارُو سَرَه خانده
په خوشحال تندر پریباسه

که عالم وته دلخواهه[1] بادشاهی شوه　　عاشقی وَ ما ته لا عالی جاهی شوه
دَ تقوا په کار و بار ډیر خبردار یم　　ولی څه کړم چه نصیب می گمراهی شوه
شاهدانو ته دَ خضر عمر غواړم　　حیف دا دَی چه دَ عمر کوتاهی شوه
چه له ځایه ئې گناه لَره پیدا کړم　　که نظر وکړې ځما بیگناهی شوه
یار می ولیده له ورایه شکر دا دی　　چه قبوله می دعا سحرگاهی شوه
لکه ستا کسی په خوارُو برابر شی　　دَ طالع تر روڼا ښه دا سیاهی شوه
زه دَ یار په جفا هیڅ آهُونه نکړم　　راته غم دَ رقیبانو بد خواهی شوه
ستا دَ سرو شونډُو په دَور می حلال شول　　ښه چه اوس روا دَ میو مناهی شوه
سر بازی یا دَ پتنگ یا دَ عاشق ده　　یا قسمت دَ مجاهد یا دَ سپاهی شوه
بخته دا ځله ئې راوله تر غاړی　　چه بیړی می پدریاب کښې تباهی شوه
که خبر له حاله نه وَی څه به ښه وُ
و خوشحال ته غم دا خپله آگاهی شوه

که په زړه کښې د ِ د یار مینه ځایی ده　　سکه ناحقه د ِ له غیرو آشنایی ده
مخ ئې که دَ یوسف غُندِی زیبا دی　　دَ یوسف تر مخ ئې زیاته زیبایی ده
چه ئې رای دَ خپل خاطر وِی هم هغه کا　　په دلبرو مسلمه خود رایی ده
که د ِ زړه وی چه دا خوږ ِ خاطر می روغ کړې　　دَ لبانُو مچه راکړه مومیایی ده
زه او ستا دَ دواړُو شونډو مَی هغو زده　　چه ئې نن په لاس نیولې پارسایی ده
دَ معشوقی په ترخه کښې ډیر خواږه دِی　　چه ئې گورې نیکنامی ئې رسوایی ده
چه په خلقو کښې دوږخ دوږخ یادیږی　　بل دوږخ په جهان نشته جدایی ده
په پیغور په تور په زور به ځنی نه ځِی　　دَ هر چا چه خپله بخره شیدایی ده

---

۱. بهتره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ افسون دَ سحر کار دا هسی نه وِی
دَ خوشحال په زړه کښې دا مینه ځایی ده

که په زغرو په چپَو کړې نیزې څوړه[1] — چه نیکی در څخه نشته واره کوړه[2]
دَ هر چا سَرَه خوړه ژبه بایده دَه — په خوږه ژبه ما هم وزی له سوړه[3]
واړُو ډُوړو سَرَه فوج دَ سپرو نه وی — په جهان کښې لړی نه دِی تشی دوړه
یاوه گوی دراز زبان مه شه که گوری — بیهوده خبری مکړه پوچی بوړه[4]
د غفلت په خوب بیده په غفلت تللی
د خوشحال خوږې خبری نه دی کروړه

که رشیینی محبت کړې مه ناړه — په یوه ناره بیل شوی یار وژاړه
دَ رسا ویشتلی کله توان دَ ږغ وی — په فراق کښې نارې مه وهه له باړه[5]
په معنی کښې جدائی نشته وصال دی — دَ آشنا په غم کښې خوښ اوسه تل ویاړه
په هجران کښې هغه هسی شان وصال شته — لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاړه
دا دیدن لکه په پټو سترگو کیږی — دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
لیلا پلار کره په سل پردو کښې ناسته — مخامخ وه وَ مجنون وته وَلاړه
پسله مرگه هم جدا نه وِی رشتینی — په یوه لحد کښې ورشی سَرَه دواړه
دَ رشتینی مینی ډار د زوال مکړه[6] — چه رشتینی عشق لَرِی سلام په واړه
دَ یار غم د دَ خوشحال له دِله نه ځِی
دَ فانی دنیا خوښی که لاړه لاړه

که غواړم نه یی مومم هسی تا غُندی مهوشه — خنده رویه سنبل لمویه کلعذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره — آهو چشمه څړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سر فرازه چّم بازه عشوه سازه — تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده[7] خود نمایه دلربایه — د عاشق دَ ځان بلا په رنگ زیبا په خوی آتشه
طربناکه تل بیباکه گریوان جاکه تش تا پاکه — زړه ئی سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه[8]
د زلفینو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهی گیر شو
کله وی چه خوشحال خلاص شی له دې هسی رنگ نخوشه

که مردی د په دستار ده په منډوسه — سکه مردی دِ مبارک بریتونه پوسه
کشکی زه دَ نا مردانُو په شمار وَی — چه فارغ وَی لَه ارمانه له افسوسه
د لوهړ گلونه ښه دِی تر نلگوس — ولی بیا چیری لوهړ چیرِی نلگوسه
چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وی — منافق سړی بتر گڼه تر کوسه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۲. محشی ورته لیکلی یعنی عیجن او دروغ.
۳. یعنی سوری.
٤. سید راحت لیکلی، چه بوړی پزپزې کړی ته وائی، په قندهار کښې بُړی بولی.
۵. یعنی دَگولۍ خراش او زخم.
٦. نشته.
۷. هنر منده شکر خنده.
۸. تپاکه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پە دروغ پە نا راستیَ کښې ډېر غم دی   دَ رشتیا روزگار کوَه بی غمه اوسه
چە بە هر کلە جفا کړې   وفا هم کړه   دَ اغزیو سرَه گل لَری پلوسه[1]
پە جهان کښې بد خویی واړه دوږخ دَه
د خوشحال لە دلە خوی دَ بدیو یوسه

کە ملیح یې دَ زړه مینه پە ملیح کړه   کە قبیح یې درومه چاری دَ قبیح کړه
دَ بهار گلونه ډېر دِی واړه گوره   چە دِ زړه وِی هغه گل پکښې ترجیح کړه
کە دِ زړه دَی چە دَ مخ ثنا ئې وایې   دَ بلبلی غُندی خپل زبان فصیح کړه
مسیحا دَ رنځ وَ هر لوری تە ډېر دِی   دَ خپل رنځ دوا دَوختە پە مسیح کړه
لە ازلە ئې رند رند زاهد زاهد کړ[2]   زه بە ډکی پیالې اخلم تە تسبیح کړه
پە حسد پە رخه څه ځما پروا دَه   چە دِ پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
زه کە بد یم هم دَ یار دَ سترگو تور یم   و هر چا وَتە ځما دَ عیب تشریح کړه
دَ توبې دریاب ئې تا لَره پیدا کړ   دَ گناه لە تور یو ځان لکە صبیح کړه[3]
دا دَ سر پە سترگو مە گوره خوشحال تە
کە دَ زړه سترگی لرې ښە ئې صحیح کړه

کە می یَو ځلە رسد وشی تر سینده   نور دِ مە وینم پە تورو سترگو هنده
نە بە سترگی د سرِی پە چا خوږې شِی   نە ئې ما تە پە اوبو شِی د چا تنده
دَ پیپلو پاڼی خوره پە غره کی اوسه   نە چە پان د هندوستان خورې ځما جنده[4]
پە هغه بازار بە څو، سود و سودا کړې   چە کارگه پکښې قدری دی تر شهنده
ای وروستَی عقلە دریغە کە پخوا وَی   ما بە ولی پخپل ځان کړه هونبره شنده
هر چە وشول هغه واړه در بخښلی
اوس خوشحال پە لاس مە نیسە نا پسنده

کە نیمگړې پیالە را کړې ساقی تا زده   همگی مدار پە نیت دَی باقی تا زده
دَ شرابو پە مستی بې خوده ولاړې   کە لە سره نە دِ پریوزی تاقی[5] تا زده
دَ بابا پە رضا څه جنت بە مُومې   روایت می درتە وکړ عاقی تا زده
زه دِ وخوروم پە مار دَ تورو زلفو[6]   حال می خود وینې پە سترگو راقی تا زده
دَ خوشحال غُندِی همیش پە ځان ناچاق یم
تە چە تل پە صورت چاق یې چاقی تا زده

کە نیولې زرکە باز پریږدِی لە چنگە[7]   زه هم لە لاسە پریږدم شوخ و شنگە
ور پە ور کلی پە کلی پسې گرزه   درویزه کە دَ دیدن مومې ملنگە
گل کە هر څو ښایستە دَی پدا باغ کښې   کە ئې وینې بیا اغزِی لَرِی لە څنگە

---

١. ثوه د غره افزنه ونه ده.
٢. لە ازلە ئې زه رند تە ئې زاهد کړې.
٣. پە توریو تور یې ځان صبیح کړه.
٤. یعنی ځما گله.
٥. طاقی.
٦. زه ئې وخوړم پە مار.
٧. دا بدله پە چاپی نسخو کښې نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ توان رسی په لوی دریاب کښې گرزه
په بیله کښې دی زوال وینم نهنگه
عاقبت به ککَرَۍ ورباندِی کښېږدې
تر ښراغ چه کینې وښَی گرزې پتنگه!
پند گویان چه عاشقانُو ته پند وائیِ
دَ هوښیار په پوهه سر وَهِی له سنگه
تر سهار مِی دَ یاره سَرَه ناز وُ
درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنگه
هغه یار که په پالنگ را سَرَه نشته
دا هم شکر چه ئې بوی ځی له پالنگه
چه ئې زړه دَ معشوقې په مینه مست شی
دَ هغه سړیُو څه له نام و ننگه؟
لیونی به لیونی نه وُ عالمه
که ئې بخره وَی له عقل و له فرهنگه
که لیلې و نور عالم ته ښکلې نه وه
پدا څه، چه وَ مجنون ته وه خوشرنگه
دَ عمزې په تیغ ئې خوږ ښه یې خوشحاله!
مَړَنَی په روغ صور ت نه ځِی له جنگه!

که هوښیار دی که نادان دی که ساډ که غله
هیڅوک نه وینم دَ خپلی لاری صله
یو په غم شریک یار نه وینم په ملک کښې
خلق نشی تسلې کاندِی په خوله
دَ میږیو غُندِی یُون دَی و دانو ته
چه و ما وته عالم کا تله راتله
چه امید د میږی نه وِی وَ دانو ته
وَ هغه لورِی ته نکاندِی هیڅ تله
خپل ویشتلی غرڅه مه پرېږده خوشحاله
ځای په ځای ئې وینی توئی دِی په پله

که یَو ځله مخ ښکاره کا له نقابه
د ښایست نامه به واخلی له آفتابه
لاله گل به ئې له مخه خوبی پور کا
په زلفینو به سنبل کاندِی بې تابه
خلق څه لَرَه تهمت په زمانه ږدِی
په[1] چشمانو ئې دنیا کړله خرابَه
د خمار په علامت ئې سترگی سرې دِی
که چا نبې وخته بیداره کړه له خوابه
د خاطر وینی ئې نوش په ځای د میو
بیا ئې نقل هم د زړونو له کبابه
خاصه مرگ د معقوقې د مقتولانو
چه جنت لره به درومی بې حسابه
ځما زړه قبله نما شو نه جار وزی
و بل لور ته ستا د ورَځیو له محرابه
په وعده ئې زړه خوشحال مکړه خوشحاله
د وفا طمع څوک نکا له حبابه

گم گشته او گم گشته سَرَه رفیق شه
گم گشتن دَ دواړو تنو په تحقیق شه
دَ شرابو جام په لاس شاهد بازی کا
شیخ دَ ښهر عبادت پریښې زندیق شه
یو ئې اصل سَرَه دوه اویا مذهبه
خدایه څه بنیٔ آدم فریق فریق شه
عشق څه هسی آسان ندی هونبره خلقه
په بلخیو کښې خو یَو سړی شفیق شه
دَ اسمان دَ ستوریو هم و بله فرق دی
ځکه غوره په یارانو کښې سړی صدیق شه
چه توفیق ورسره مل شه کار آسان دی
کل مدار دَ واړو خلقُو په توفیق شه
آزاده به له چا طمعه امید نکا
چه به طمعه له چا کا کله عقیق شه
دَ غلیم مهر په هیچا باندِی نه وی
یو فساد ورباندی کاندی چه شفیق شه
وَ خپل بخت وَته تسلیم کړه چه غلیم دِی
همگی دَ غم په بحر کښې غریق شه
نور که سل پیالې آخلی دَی دِ سل څښی
چه خوشحال دَ باده نوشو په طریق شه

---

۱. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره دَ یار مخ ته بیا لیمه پرې ولوه   زړونه دَ بدرنگو رقیبانو ویلَوه
دا دَی هغه مخ چه په هجران کښ پسی ته مرې   اوس ئې په وصال کښ دواړه لوریه کښلوه
لویه پیښکښی دَه په وصال کښ درته وایم   دُر ئې په لَمن کښ ورته گوره تلَوَه
زه دَ بیلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم   خدای له خپله یاره هیڅ یار مه بیلَوه
تندر دَ رقیب په کور پریوزی قهقه خانده   سپینه آئینه دَ ششت[1] خپل یار ته ځلَوه
یو ځله چه زړه دَ چا په مهر مینه بند کړې   شرط دَ یاریَ دا دَی زړه بل ځای مه نښلوه
کړی دِی دَ زړونو ستا دَ مخ په لور روانی   واړه ملک بوستان دَی په هر ځای ئې ملَوه
درسته دِله خپلو نمریو وَ ایستم خوشحاله
یو دَ غاړِی هار میِ دَ گلونو مه شلوه

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه   نَنداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوږه ور په ور شوم   بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم   درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ   زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ   اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ   لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا   گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ ختکو دَ نفاق له ناپوهیَ   یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی   چه تمام شیِ له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لکه زه یم پیدا شوَی پدا مینه   دَ نور چا به هسِی نه وِی پیدا مینه
دَ قصاب چاړه په غوښو هسی نکا   لکه کا د ما په زړه دَ اشنا مینه
درست عالم را باندِی غاوکا زه حیران یم   چه له زړه به په څو لیری کړم ستا مینه
په یوه تن کښ دا دواړه توکه نه وی   هم دَ حسن استغنا هم دَ چا مینه
نه به بوی دَ مښکو پټ شی په نافه کښ   نه به پاتو شی مخفی دَ شیدا مینه
ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ   دَ ناترس خاطر ئې نشی په چا مینه
په ژړا می به دوه سترگی وچی نکړې   که پما شوی دَ خپل یار په ژړا مینه
لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
کشکه نه وَی دَ خوشحال دا رسوا مینه

لکه[2] ستا دَ زلفو تاب شته   په سنبلو کښ هم تاب شته
لکه ستا دَ خوله بوی دَی   هسی هم په ملک گلاب شته
ستا دَ مخ ترې خال به بِه وِی   په خطا که مشک ناب شته
لکه زړه ځما ستا شونډِی   نه کباب شته نه شراب شته
که و نمر ته خاته گران دِی   دَ زلفینو ئې طناب شته

---

۱. یو راز پسول دی، چه هنداره پکښې وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.
۲. د لکه پر ځای کله ښه ورسره لگیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کاته دِ په حساب شول
دَ یارئِ هم حساب شته
کښلي ډیر وه ما ته یار کړې
تل د ګلو انتخاب شته
کل پما شهد شکر دِی
که دِ قهر یا عتاب شته
مجنون مړ ندی ژوندی دی
چه لا ما غُندِی خراب شته
دَ هجران په شپه مرګ غواړم
ځما سترګو ستاسی خواب شته
چیری نه په بل مرګ وَمرم
دَ غمزو دِ هم شتاب شته
چه میِ وژنی کوز به ګورم
له اشنا سترګو حجاب شته
ما خپل خون ورته پل کړَی
که د ما د مرګ غذاب شته
دَ چا مَی په کار ندی
چه می خپل لبِ لباب شته
دروغجن یم که دا شعر
دَ میرزا په درست کتاب شته

دا غزل چه خوشحال وَوېِ
نن ئې چا څخه ځواب شته

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته
قلاش و قلندر شه که شته شته که نشته نشته
که لَړه دَه که ډیره واړه ونیسه په تیره
په خوی دَ پیغمبر شه که شته شته که نشته نشته
دَ عمر څه اندوه کړې څه اندوه دَی که ځان پوه کړې
ژوندَی تر ګوره ورشه شه که شته شته که نشته نشته
بادشاه دَ بحرو بر یې، که قانع په خشک و تر یې
دَ دهر سکندر شه که شته شته که نشته نشته
که دُر دِی که ګوهر دِی که ګلوُنه که شجر دِی
دَواړُو بې خبر شه که شته شته که نشته نشته
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې
به صبر تونګر شه که شته شته که نشته نشته
مه ژاړه مه پرې ویاړه غم ښادی پریږده دا واړه
واقف پدا سیر شه که شته شته که نشته نشته
بلا دِی چه تولیږی په هیچا نه پاتو کیږی
فارغ له سیم و زر شه که شته شته که نشته نشته
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې
دَ یار په رضا سر شه که شته شته که نشته نشته
که وصل که هجران دی دواړه ما وته یکسان دی
آرام پخپل مقر شه که شته شته که نشته نشته
څو سعی څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې
په واړه برابر شه که شته شته که نشته نشته
لږ عمر ډیر غمونه په زړه هونبره ستمُونه
قانع په خشک و تر شه که شته شته که نشته نشته

پخپل هنر نظر کړه څو ژوندَی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما دَ یار دَی نمر خو هسی وِی کنه
لکه زه په عشق کښې زیږ یم زیږ خو هسی وی کنه
دَ عالم ډیری خبری لور پَلور توری لښکری
زړه مِی نه خوځِی له ځایه غر خو هسی وی کنه
بې دَ عشق له شور و شره چه هر ګز ځما له سَره
نه ځِی نورڅه هر څه درومی سر خو هسی وی کنه
چه ئې ریبم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا
ورَځ و شپه دا هسی کر کړم کر خو هسی وی کنه
تا وې درومه نوم می زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه
تل می ته یې په خاطر کښې زبر خو هسی وی کنه
و هغه ته می سر کوز دَی چه معلوم ورته رموز دی
په خبره نه پوهیږِی خر خو هسی وی کنه
پدا باغ کښې یَوَه ونه تل تازه تره برخنه
چه ئې اُوړَی ژمَی بر خورم بر خو هسی وی کنه
چه آزاد مریی ور دروِمی خپل مراد ور ځنی مومی
په هیچا ندی تړلَی ور خو هسی وی کنه

په یوه زمان تر یاره ورشی راشی څو ګزاره
دَ خوشحال خاطر تیز پردَی پر خو هسی وِی کنه

لا یزاله پادشاهی که چا موندله
کیخسرو به وَ خسرو ته نه سپارله
جام دَ میو را پلاس کړه ساقی ګوره
په هر لوری دا ځما دَ غم کرَله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په امان امان یوه لا تیره نه وی   په زمان زمان ښکاره کا فلک بله
ډیر په باد ولاړل د تا غُندِی باد وړی   ته ئې وروستو دُم کره یې ځما دله
جام و ساز ساقی بهار واړه اسباب شته   صراحی ولی خالی وینم له مُله
په جهان دَ نیکو نوم بویه خوشحاله
چه یادگار به وِی تر تلو هم تر تله

لور په لور می په جهان گریوان پاره شه   کور په کور می دَ رندیه کار ښکاره شه
چه می پټه په لستوڼی کښ نوشله   دَ هغې پیالې جهان په ننداره شه
دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا   راته نرم هغه سخت سنگ خاره شه
جه دَ عمر څه مایه تر واړُو تیر شوم   دَ خوبښِ ملک ځما په اجاره شه
اوس به کوم ارمان کوم سوبه می وشوه   چه رقیب دَ یار له وره آواره شه
دَ هغه قدر لرم ترې به ځاریږم   چه په غم کښ چاره جوی دَ بیچاره شه
اوده بخت وته می ډیری نارې وکړې   وینښ له خوبه په وروستئ نرئ ناره شه
جدائی ورځنی مرگ دَی سرَی وَ مری   دَ بتانو وصل عمر دوباره شه
که خپل ځان هوښاره وِی هوښیار به نشِی
اوس خوشحال دَ لیونیوُ په شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه   نه خوب نه می خوراک دَی نه آرام په ورځ و شپه
بل خیال فکر ئې نه وِی بې دَ یار له رویه مویه   دَ زړه په حال خبر یم زه مدام په ورځ او شپه
دَ مخ ثنا ئې وایم دَ زلفینو ئې صفت کړم   په خوله که په خامه وِی صبح و شام په ورځ و شپه
یَو ښه نظر چه وکا، سرمایه می دَ ژوندون شِی   کافی دَی خلوتی ته یَو بادام په ورځ و شپه
دَ مښکو دَ کافورو خوشبوئی به تر قربان کړم   که ستا له لوریه راشِی یَو پیغام په ورځ و شپه
دَ مښکو گل قندی به ئې خوشحال ترې صدقه کا
که ته می سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

لیونی شول پښتانه په منصبونو   خدایه ما ژغورې له مسِی غضبونو
د کنگاش علم دَ چا دَی دَ تورزنو   لکه څوک لولی قرآن په مکتبونو
د کنگاش له علمه هیڅوک خبر ندِ   خبر دار یم دَ هر چا په مشربونو
پښتانه لرَه لوی عیب دی که ئې گورې   چه نازیږِی دَ مغل په لقبونو
شرم ننگ نام و ناموس ئې په یاد ندی   خو ویل کا دَ منصب دَ ذهبونو
دَ مغل سرَه لیده په طمعه مکړه   که کیدَی چیری په نورو سببونو
خټک واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده   نه ښیوه دَ نوکرئ په قصبونو
د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده   چه تمامه شپه می تله په یاربونو
پښتانه که جنگ مغل سرَه په تیغ کا   هر خټک نیوی مغل تر جلبونو
د خټک دَ ننگ جرگه نشته خوشحاله
را وَتلِی دِی له کومو نسبونو

ما پټ درله[1] کوگل کښ همیشه اسرار دَ زړه   آخر ئې خوناب وکړ په هر لور پرهار دَ زړه
له پښې اغزی مشکل دَی په حکمت له تلی خیژی   دانا طبیب بایده دَی چه وَکاږی خار دَ زړه

---

١. در په کوگل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نورُو تونگري که دَ دنيا په سيم وزر شي
پدا به تونگر نشی بې ديدنه خوار دَ زړه
دَ شونډُو دارو ورکړه که ئې ته په رغول يې
په سترگو ئې علاج کړې، خو به مری بيمار دَ زړه
که ښه دَی هغه زړه دَی چه مين په هيچا ندی
چه يَو ځله مَين شِی نور تر تلو زار دَ زړه
غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په اميد کښ
په اور او په اوبو کښ کړ خدای څه روزگار دَ زړو
دَ يار مهر تر ما راغی دما مهر تر ياره
رشتيا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
چه خپل اختيار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ
رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دَی کار دَ زړه
خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز وَ چا ته وايی
چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغی ښه يار دَ زړه

ما د شيخ او د ملا حکايت نزده
ما بې ميه نيه بل روايت نزده
چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو
دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
ته چه هسی په چمن کښ چمان کيږې
سبره تا ځما دَ يار په قامت نزده
عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم
هسی مه وايه چه ما کنايت نزده
دَ درويش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی
که په خوله ئې دَ عربو لغت نزده
وايی تا سره می نيت دَی دَ ياريه
هسِی هيښ يم گنه ما په تش نيت نزده
نادان يار به صدقه تر هوښيار يار کړم
نادان يار دَ آشنايیِ قيمت نزده
عاقلانو ښخه څو رنگه حکمت دَی
ليونيو يو دَ عقل و حکمت نزده
وَ عاشق ته نصيحت مکړه ناصحه!
خود پوهيږې چه عاشق نصيحت نزده
دَ خدمت له نتيجې نه چه محروم شوم
زه لايق نه يم که تا عنايت نزده
چه بې سته ميلمه کيږِی هغه زه يم
له آشنا می دَ هندو غُندِی ست نزده
زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړی
ما خوشحال دَ مزدورِیِ طاعت نزده

ما په ننگ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه
بيا می غوره جمعَ ښه ځوانان کړه
دَ سړی دَ لارسه مړه وَی څه به ښه وُ
ليونی کوته سپی مړه گوره شيران کړه
هونبره کوټی کوټی کوټی ارمانونه
هر نفس ځِی په ارمان ارمان ارمان کړه
په يوه ساعت ښادی په بل غمونه
په لحظه لحظه تيريږی د اسمان کړه
چه په شپه را سَرَه ټول ووُ په زرگونه
په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
ځنی مړه ځنی ژوندی له ما جدا شول
هزه جدا په غاړه غورنو په ارمان کړه
چه شاهان ځوانان می ومړل هاله مرد يم
که دَ هر يَوه می ساری سل ډمان کړه
يو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وی
په دښمن باندِی می وشوې پدا شان کړه
لوی ئې قتل، هلک بند، ښهرونه سوی
مال اُلجه بنديان دِ کل واړه جهان کړه
چه نو ښهر می واهه کوهاټ می پريښ
لا هاله ځما دا کړه وُ دَ نادان کړه
چه بد اصل سَرَه ښه کا کله ښه کا
دَ موزی سَرَه څه سود دَی دَ احسان کړه
ښه خو دا په خوشحال وشوه بيا تر کاله
گوره څه رنگه ښکاره شی دَ سجان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته[1] نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
خوږې شونډې به ئې نه مومې وَهَه ئې سر په دواړه لاسه وایه و مګس ته
دَی پخپله د خپل ځان په سوختن دَی د ګداز له حاله څه وائې قفنس ته
زه چه نن دا رنګینه خبری وایم پرې پوهیږم چه به پاتو شِی بیا پس ته
و طوطیانو ته می پرېښووې خبری دا مرداره جیفه پاتو شوه کرګس ته
یا ئې رنګ یا ئې آواز ځان بلا شِی څوک چه اَچَوی مرغونه و قفس ته
ګله نور عیب دِ نشته عیب دِ دا دَی چه په وازه سترګو ګورې و هر خس ته
دِ غفا[2] د کال بهار ګوره خوشحاله
چه د مړو به ئې هوا وشِی هوس ته

مرد هغه چه زړه ئی ویښ سترګی په خوبه[3] پخپل سپی[4] ئې ګمان شِی د لیونتوبه
درویشان دِ دعا کا زه ئې په ځان کړم که د زړه نه می روان شِی دا زهوبه
په مخ ډېره ښایسته ئې نوم دِ څه دی دعاشق د ځان بلا فتنه آشوبه
که په توره ئې ځواب ورکړې مردی ده که وجود دِ څوک آزار کاندی په چوبه
په هغه لاری چه پَل ږدې هسی وایم که بانړو کړم د هغې لاری جاروبه
که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته سنګین زړه به ئې په چا نشی نروبه
د دنیا سختی تل نه وی غم مکړه په حلوا ګنُدی بدل شی دا اتوبه
که په تور د عاشقی بندیخانه شِی د عاشق له دله به ځی تلا توبه[5]
که می لاس ورباندی بر شِی هیر می ندی ډیر سرونه به چت پت کړم په میخ چوبه
ستا په تش دیدن می هسی زړه خوشحال شِی
لکه تږی په اوبه شِی ښه خړوبه

مه وَی هسی کلی چه دَ چرګو کولمې خورینه شل خمبې[6] په کور کښِ د نیستیِ له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی نر ښځی ئې واړه خو ټنګې ټنګې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی هر چه بې ننګی کا دَ چا بلوِی رشوت خورینه
کښیني په مسجد کښِ دَ سودونو کا خبری یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندِی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی ډیری بې شرمیِ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنګ لَرَه چه ورشِی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړی برکت نه وِی شل شِی شول شِی شوم شِی چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانیِ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کی نسته، له یوې قلمی نسخی څخه نقل شوه.
۲. غفا د ابجد په حساب (۱۰۸۱هـ) کیږی.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٤. یعنی نفس.
٥. جوش او خروش
٦. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنگونه ‏ ‏ ‏ دَ خپل يار سَرَه هم تا زده دا رنگونه
کله کله خواپخوا غاړه غړئ ‏ ‏ ‏ کله تښته په دوو پښو په غورزنگونه
چه ځما سَره ئې ناسته په پالنگ وه ‏ ‏ ‏ اوس له ما په چرته لاړ په فرسنگونه
په ليدو پسی کچکول واخلی ملنگ شِي ‏ ‏ ‏ مينه کا دا هسی چاری آهنگونه
په نصيب دَ روغو زړُونو فراغت دی ‏ ‏ ‏ په قسمت دَ خوږو زړونو لهنگونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا ‏ ‏ ‏ زيست، روزگار، شرم، پيغور، ويره ننگونه
چه بوسې دَ جفا جويو دَ خولې اخلِي ‏ ‏ ‏ گنُدِی اخلِي دَ ياغيانو قلنگونه
څوک مايوس څوک په اميد دَ يار دَ وصل ‏ ‏ ‏ څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په ليدو به ئې دَگور مړی سر هسک کا ‏ ‏ ‏ که پرې درومی دَ پايلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبری دراز نکا ‏ ‏ ‏ دَ جنت دَ حورو مه وينم رنگونه

زه خوشحال دَ آهو چشم مينی سر کړم
دَ غرځه غنُدِی په هسی گړنگونه

نامرد مل دَ چا مل مشه ‏ ‏ ‏ سر په بد نائی کل مشه
پئ غوړی واړه مردار کا ‏ ‏ ‏ دَ خپل کور پيشو غل مشه
يَو چه دوه ورته ښکاريږی ‏ ‏ ‏ څوک په سترگوُ احوال مشه
چه يا سيب يا بهی کيږی ‏ ‏ ‏ بصل مشه حنظل مشه
دَ غوټئ غندی موسيږه ‏ ‏ ‏ دَ ابرو تر منځ خل مشه

په ويَل که ډير افضل يې
له خوشحاله افضل مشه

نشته هسی سر چه به خالي وی له دماغه[1] ‏ ‏ ‏ کوم دَی هغه زړه چه به روغ پاتو دِی بې داغه
چرته پسی درومم په کوم لوری به ئې مومم ‏ ‏ ‏ ورکه مونده نشِی بې رهبره بې سراغه
مست يم می پرست يم هميشه اياغ په دست يم ‏ ‏ ‏ يو ساعت چه ځي راباندِی غم دَی بې اياغه
باغ د دَ هغه دَی په هر چا چه دِ پيرځو دی ‏ ‏ ‏ زه په ارمان تل وَ يوه گل يَم ستا له باغه
گل دَ عندليب دَی په قسمت دَی په نصيب دَی ‏ ‏ ‏ درومه درومه په جيفه گرزه کلاغه
تل هوا هوس کړه، تر اوله يَو په لس کړه ‏ ‏ ‏ ستا له غمه څه دی که زه لاړم له فراغه

ورَځ وَرباندِی شپه دَه په تورتم کښ ئې ميشته دَه
کله به ليده شې د خوشحال دَ زړه څراغه!

نن په سترگو ورځيو له ما خوار زهد تقوا وړه ‏ ‏ ‏ ناز و عمزې وکړه عقل و صبر می سبا وړه
شيخ ملا قاضی مفتی صوفی سَرَه يو ځای دی ‏ ‏ ‏ پا څه ښيوه وکړه يو يو څيز می له هر چا وړه[2]
جور دَ اغزی وړی چه وَگل وته هوس کا ‏ ‏ ‏ يار که ښايسته وی ته ئې هم جور و جفا وړه
دَور دَ اورنگ دَی دَ ريا زاهدان ډير دی ‏ ‏ ‏ پټه په لستونی دَ شرابو ډک مينا وړه
تل چه عاشقان دِی پسی تعيين رقيبان دی ‏ ‏ ‏ ته چه عاشقی کړې دَ وگړی شور غوغا وړه
مال دَی که می ملک دی څو لا مړ نه يم ژوندی يم ‏ ‏ ‏ هر چه ستا په خوا دِی هغه واړه لا پخوا وړه
ډيری دِی نگاری ښايسته پری رخساری ‏ ‏ ‏ نورو لره نور څه ته ځما زړه په تنها وړه

١. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٢. يو څو څزه له هر چا وړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شونډې دِ حلوا دِی عاشقان دَ حلوا وږی ښه په وږیو څه په پَلو پټه دا حلوا وړه
تا ویل خوشحاله یو کالی به له تا غواړم
زړه دَی نور څه ندی ښه در کړی مِی وَتا وړه

نن ئې بیا دَ دلبرۍ خنجر تر ملا شه ښه چه سر ئې لا اوله په پارسا شه
ښه چه ژر دِ مختوری وشو رقیبه! هغه یار چه مَرور وُ بیا پخولا شه
ما وې بخت به یو ښه یار را کا وَ ما ته چه دَ درست جهان ناترس وُ یار د ما شه
کل پیدا سبب ارزان درومی په بَیَه چه ئې ډیره بقا نشته بیوفا شه
په بلبلو باندی زیَری دَ بهار کا چه نرگس په هسی سخته څِله وا شه
راشه گل وَته نظر وکړه اَغزی ته گل په هونبره زیباییه یار دَ چا شه؟
دَ فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
په خوشحال باندِی هزار ځله[1] سبا شه

نشته بانگ دَ مؤزن په درست تیراه مگر واورې بانگ دَ چرگ په سحر گاه
که اورکزی ئې سراسر واړه گمراه دِی آفریدی دِی تر گمراهو لا گمراه
دَ اسلام ارکان احکام حلال حرام شته نه زکوة نه سرسایه نه دَ زړه تراه
ښه هغه چه مستقیم په شریعت وِی بد هغه دی چه په شرعه وِی تباه
دَ دنیا چارِی همه واړه فانی دِی که باقی دَی خو یو نوم دَی دَ اللّٰه
چه یکلخُته دَ دنیا په کار کښی غرق وی له هغه غافله زویه نه آه آه
په اوبو سره گندگی له تنه درومی په توبه په استغفار سَرَه گناه
موحد دَ تصوف دَ رسالو دَی مسئله دَ شریعت کښِی گناه
کله کله چیری وَوایی دا هونبره ځنی ځنی لآ اِلهَ اِلا اللّٰه
چه گناه همیشه کا توبه ئې نه وِی
له هغه قومه خوشحال غواړی پناه

نشته هسی مینه د یارانو خاص الخاصه چه یو ځبله ځاریږی په جهان کښی له اخلاصه
یو راز دَی پیدا کار کښی که ته ښه فهم پرې وکړې چه شمعَ سر جنبانه پروا نه ورته رقاصه
له مرگ می څه غم کړې چه دَ عشق په شریعت کښی قاتل په شرعه خلاص دَی له دیته له قصاصه
له لاس می رقیبان په تیره توره سَرَه پرې کا لَمن به دِ لا هم ځما له لاسه نشِی خلاصه
زاهد به په عشرت ځما له بزمه نه خبریږی دَ عامُو څه مجال دَی چه خبریږی له خواصه
چه وگورم و تا ته همگی په درُو پرُ یې
څه خیژی اې خوشحاله له محیطه هم غواصه

نصیحت دَی که ئې اروې درته وایی بیچاره نفس به ډیر څه درته وایی پسی مشې آواره
روحانی بخره دَ چا دَه چه ئې مینه په درویش وِی نفسانی بخره دَ چا دَه، چه جاهل وِی هیچکاره
چه وَهل خوړل خورول کا، هغه باز دَی یا شاهین دَی چه ئې سوړی لَره وړینه، یا میږَی دَی یا فاره
علم تا بیائی په پورته، جهل تا بیائی په کښته یا عیسیٰ لَره ور درومه، یا قارون ته ځان سپاره
چه ئې علم فضل نه وِی چه په تخت دَ پادشاه کښینِی یا یو یَږ دَی یا لیوه دَی، یا ئې گاو و خر شماره
بیوفا دروغجن مشه، ناسپاس حق ناشناس هم ره زنی کړه بنگ شراب خوره څرخ وهَه په دوتاره

---

۱. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وِی خپل کشکاب دَ خپل محنت خوره په سر راوړه پشتاره
که وعده په قیامت وِی، هوس مکوه وَ پور ته څو توانیږې ښځه مکړه که په مخ وِی ستاره
په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسی زغلم وا ویلا دَ نفس له لاسه گریوان چا ته کړم پاره
څوک نیکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړی چه خبر په قباحت شوم، پکښې ډُوب یم یکباره
لوی دریاب دَی توره شپه ده پکښې ځی ځما بیړیه خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندِی ښکاره
هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
که یَو بخت ور سرَه مل وِی دَ خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لربر دِی ښایسته همیشه می دَ زړه سر دِی ښایسته
خپل ژوندون دَ ده دَ مخ دَپاره غواړم له دننه می خبر دِی ښایسته
بت پرست دَ یوه بت یم نه دَواړُو که بتان می دَ آذر دِی ښایسته
زه به مخ دَ یار مخَی نکړم دَواړُو که گلُونه سراسر دِی ښایسته
زه له ډیری ځلی یو پرېیږدم بل گورم سرَه یَو تر بل بهتر دِی ښایسته
خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشی که بیرون می تر بصر دِی ښایسته
په وار وار ترې لعل و دُر دِی را توئیږِی ستا ویل لکه سره زر دِی ښایسته
په خطا که په ختن که په کشمیر شته نه چه دا می تر دلبر دِی ښایسته
که هر څو دَ ځوانۍ عشق لَرِی خوشحاله
دَ زړو، نه مکدر دِی ښایسته[1]

نن دِ دور دَ خوبیه دَی دماغ کړه یا دَ یار په زړه مرهم ږده یا ئې داغ کړه
په خندا خندا راځه غاړه غړی شه د خپل یار خاطر له غمه نه فراغ کړه
ستا دَ زلفو په تورتم کښې مِی زړه ورک شه چه ئې بیا مومم ښکاره دَ مخ څراغ کړه
دَ مخ خال دِ تورکارگه دَی ځما زړه وړی دَ بازونو دَ شاهینو ښکار په زاغ کړه
دَ خلوت په مخ کښې ناست زاهدان ښه دِی ساقی زه چه زاهد نه یم گنبت دَ باغ کړه
ساقی لور په لورگلزار دَی چه لیده شِی له توبې نه کړه توبه په لاس ایاغ کړه
گوره کوم لوری ته لاړ دَی مونده نشی
دَ خوشحال دَ زړه پیدا چرته سراغ کړه

نجومی چه قدم نږدی بې نجومه موت و فوت و ناکامی مومی له کومه
چه گړی گړی دَ ورځو شپو تیریږِی پکښې راشِی په چا نیکه په چا شومه
ځان به خلاص نکا دَ بد ساعت له شره نجومی ئې که خبر دَی له علومه
نیک و بد ئې په قبضه کښې دَ قضا دی بیهوده خبری مه پیمه ور درومه
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی هر سړی لَرَه ورځی بخره مقسومه
که په پوهه افلاتون دَ زمانې شِی دقیقه به دَ قدر نکړِی مفهومه
گڼُوی[2] چرگ تر زمکی لاندِی اُوبه وینی ولی نه وینی په زمکه باندِی لومه
په تنځری نن دَگانده حال معلوم دی ولی بند شِی دَ هلکوُ په کړکومه[3]
ورځ و شپې سرَه همه ندِی یکسانی نن یوه ده کانده بله شی معلومه

---

١. د زړونو په گذر دِی ښایسته.
٢. ملا چرگک.
٣. یو راز دام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ سرِی ته وار په وار هغه رسیږی　　چه دَ ده په پیشانی باندِی مرقومه
په خوشحال یوه هغه دَه بله دا شوه
بیا به گوره په قسمت پیښه شی کومه؟

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه　　تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره نازکا　　کښلِې مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت　　یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښِ　　بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه　　چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښِ ئې غواړه　　اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم　　چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه　　په چا لونې په اوړیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نیمی شپې می په پالنگ راغله دلبره　　پریرویه، عنبر بویه، سمنبره
رنگینه جامې اغوستی زرنگاری　　سره درسته تجلیٔ وه پا تر سره
په سپین والی دَ مخ سپین لکه مؤمنه　　په تور والِی دَ طُرې لکه کافره
سر یې تور، ښیښه په لاس، باده څښلی　　دَ مستیَ پخپل ځان نه و خبره
دَ پائلو دَ څړی[1] ئې شرنگهار شو　　زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
ما وې گوره ښاپیریَ وه، که حوره؟[2]　　چه دا هسِی شان په ما شوه برابره
توری ورځِی یی لینده باڼه یې غشی　　غاښ ئې در قیمت بها په لب شکره
په خندا خندا ئې دا وَوې وَ ما ته　　چې وَما وَته نظر کړه بې بصره!
ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یَم　　بله نشته په خوبیٔ تر ما بهتره
عاشقان ځما دَ خولې په کلِی ډیر دِی　　بختوَر ئې، چه می وَنیوې په غوره
څو بوسی ئې دَ لبانوُ و ما راکړې　　حقیقی پیاله ئې راکړه له احمره
درسته شپه مُو سره راز په پالنگ وکړ　　دَ وصال خوښی ئې لانه وه تر سره
چه آواز دَ مؤذن دَ آذان وَشو　　په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
چې په ډیر ارمان محبوبه ځنِی درومی　　کشکې شپه دَ خوار عاشق وَی بې سحره
چه له هسِی محبوبا خوشحال جدا شو
دَ آتش لمبی ئې درومې له بستره

وچ لرگی وبله کښیږده　　اور پرې پوری کړه نور پریږده
په تیرو تیرو اَغزیو　　تا ته چا وَیل چه پښې ږده
پکښې ظلم ډیر ستم شِی　　له بیداده ښهر لیږده
دَ خزان سیلیٔ راغلې　　لکه پاڼی هسی ریږده
تل هلکان دَ خپلو اوښیو　　دَ گریوان په اوښی بلیږده
په اعوذُ په لاحول　　سر آخله له سر ویږده

---

۱. دا کلمه په قلمی نسخه کښِ څړیَ لیکلې ده، یعنی په سر کښِ د ویښتسانو لویه کلوښته، په ککری د ویښتو ځونډۍ.
۲. ښاپیریَ ده که څه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پیری راغله خوشحاله
دَ ځوانۍ چاری پرېږده

وخت دَ نو بهار دَی، زه جدا له خپله یاره — دریغه، دریغه، دریغه، چه بې یاره ځې بهاره
ژاړی غاړی غرُونه په احوال دَ عاشقانو — سیل د واره ندَی چه را درومی له کهساره
اور دَ خوږو زړو دَی[۱] چي دَ غره په ونو بَل شو — شنې ډډوزې خیژی له نشتره، له چناره
غواړې چه احوال دَ فراق جنو در معلوم شی؟ — گوره هغه زانې چه جدا ځی له قطاره
داځه معلومیږې چه جهان دَ ماتم ځای دی — شنې جامی اَغوستې دَ طوطیانوُ له چیغاره
نوری ناری نشته، خو نارې د بیلتانه دِی — راشه که ئې اروې دَ رباب له هره تاره
رنځ می نه کمیږی په زمان زمان زیاتیږی — زر راځه طبیبه گنه مرَم دَ خدای دَپاره!
مرگ دَ رقیبانو بل[۲] ژوندُون د حبیبانوُ — خدای دِرو په هنگام د وصل کیږي دا دوه کاره
څه شو که لا دم وَهِی په شمار دَی دَ ژوندیو — رنځ چه لا دوا شِی، طمع پرې کړه له بیماره
پاتو سړی نشول، چه دا گرزی ددو دام دی — ځکه ویره نشې دَ دردمنوُ له آزاره
هسې خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقۍ کښې
خپل دِی که پرَدی دِی راته نه گوری له عاره

ودره چه څه خو په یارۍ شی خبره — گورُو[۳] به چه څه شیوه په لاس واخلې دلبره
لا دِ[۴]څه تر اوسه هغه قدر ندی لیدلَی — ځکه دَ خپل قدر په لافو سرېې صنوبره[۵]
ځای دَ چپ و راست چه د کافور دَ پاسه ندی — ته ئې څه سیالی له تورؤ زلفو کړې عنبره
څوک چه نظر وَکا هغه ښه کښلی دلبر ته — ځی له ډیری مینی دَ یوسف سوره کازبره
ته ئې چه دَ مخ سرَه نن شپه برابری کړې — شمعی! دا دعوه تر سبا یوسه برابره
مینه هسې څیز دَه چه په چا باندِی مین شوې — ولی وینځه نه وِی تر بی بی شِی په تا بره[۶]
لاړِی دِی بی شماره زر کوځی دِی تر معشوقی — څو به پکښې درومې قدر مه ږده بې رهبره
مه پریږده له لاسه کار و بار دَ عاشقۍ — چار دَ عاشقی تر هر څه دَه معتبره
هرَه شپه چه درومې په خوشحال باندی دوږخ دَه
شپه دجدایۍ که رسیږې پیغامبره[۷]

وړاندِی وروستو دوه عدمه — پدا منځ کښې یَو دوه دمه
خو هم دا ئې چه لیده شې — که څه نور څه یې ادمه
چه دا دوه دمه دی نه وِی — په حساب تر جیفه کمه
ستا غفلت وته حیران یم — پخپل ځان باندِی ستمه
دَ حرص په وزر گرزې — هم په غرونُو هم په سمه
که بادشاه دَ درست جهان شې — چار دی تیره شِی تر جمه

---

۱. د خوږو زړونو چه د غره.
۲. تل.
۳. گوره.
٤. لا یی څه.
٥. په لافو سروَ صنوبرَ.
٦. یا به علتی او بیانی وی، یا به (ولې) وی ما خوذ له ول ځخه چه ارزانۍ اوکم قیمتۍ ته وایی یعنی کم قیمته وینځه.
۷. د جدایۍ ده که رسیږې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادشاهي به دی خلاص نکا | چه اجل درشي له همه
څو روزګار هونبره ئې فکر | څو دنیا هونبره ئې غمه
په زړه یو درم یو داغ دی | دوه داغُونه دوه درمه
څو عالم سَرَه ګډیږی | غم به مومی له عالمه
چه وَ هر څه ته ئې شاکړه | په هغو دَه مسلمه
چه نه څه اَروې نه وینې | زړه دِ خلاص دَی له المه

ته هم ډیر ښه یې خوشحاله
ولی ځار دی تر قلمه

هر عاشق چه بهره مومی له حضوره | په هغه باندې سلام له ما مهجوره
ښه دِ قدر دَ وصال دَ ساعت زده کا | وَ ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
اوس د دیو جونو وینځو په ځای نده | درخانئ آدم خانه کړه مشهوره
چه پدا هسی جمال ورځنی زووې | بوره مور دِ ښاپیریه وه که حوره
یار به چا په یوه درنګ له لاسه پریښی | جدائئ له یاره نشي بې ضروره
صبر تا لمانه درست په کاته یووړ | بیا وَ ما وَته وَیل کړې ناصبوره
زه لا هسی په یارئ کښی غوڅ نه یم | چه لَمن به دِ پریږدم په تیره توره
لکه باد چه لوی نښتر وُلی په مځکه | هسی رنګ ور پسی ولوشتم بیخ پوره
دَ ښه یار دیدن دَ دواړو سترګو نور دی | خدای دِ نکا دَ هیچا سترګی بې نوره

که اسمان او مځکه خوله وبله وروړی
دَ خوشحال خاطر به نه وِی بې سروره

هغه کار لکه په تور وه[1] | ما لیده چه په سپین نور وه
چا به مښک په کافورور کړه | ولی بیه نه وه زور وه
تل په شپه بازار خپریږی | په روڼا ګوره چه خپور وه
یا یو خوب وُ چه لیده شو | یا یَو خیال خالی بیور وه
چه ځګر خوری دَ خپل زویه | عجب ښه مهر دَ مور[2] وه
اوه غله[3] پرې حواله وه | څه ناتار شه یو څه په کور وه
لږ ئې راکړه ډیر ئې یووړل | پوروړی ئې سود خور وه

ما ته وَلیدې خوشحاله
چه دِ څونبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنګاش پوهیږی ښه | پخپل زیست او په معاش پوهیږی ښه
بزرګر د کر د کښلی هنر ښه زده | بازرګان پخپل قماش پوهیږی ښه
ټولول به ئې هغه کا چه ممسک وِی | په بازَنه ئې قلاش پوهیږی ښه
څوک دِ هیڅ ورته د مټ خبره نکا | عاشقان پخپل تلاش پوهیږی ښه
دَ شرابو صفت څه کوې نور چا ته | پدا کار رند و اوباش پوهیږی ښه
دَ عسلو په حلوا ماړه ناپوه دِی | ګرسنه په نان و آش پوهیږی ښه

---

١. محشي ورته کښلي دی، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین ویښته یعنی ځلمی توب او زوړتیا ده.
٢. محشي لیکی چه مطلب ځنی مځکه ده.
٣. یعنی اوه ستوری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده — شمشير زن پچنگ پر خاش پوهيږی ښه
وَ خوشحال ته وايي خلق ښه پوهيږي
ظن دَ خير دَی دَی کاش پوهيږی ښه

هر چه ستا دَ زړه رضا واړه هغه کړه — څو چه زړه دَ چا خوږيږی هغه مکړه
که د کسب و د روزگار نه يې نه مرد شته — دَ نامرده ډوډۍ مه خوره ځان خفه کړه
يار هغه چه دَ تنگڅې په وخت پکار شي — چه دعوا کا دَ ياریَ حال ئې زده کړه
چه تنگځه دربانديَ درشی که ميړه يې — په تنگځه کښ دَ خواريه ځان ور مکړه
په خواری کښ زيست روزگار تر مرگ بتر دی — يا دَ بل گيډه يا خپله گيډه بژه[1] کړه
له ځوانمرده هونبره غواړه چه د زيست شی — دَ نامرد د خونه همه واړه اُلجه کره
غليواز دَ بل منگول وته گوری — لکه باز ليری نيژدې خپله غوټه کړه
که دعوه دَ مړنتوب لرې په زړه کښ — آس دوند تلاښ په غشی په لينده کړه
يو هر بيت ئې دَ حلوا خوږه نمړیَ ده
که مشتاق يې دَ خوشحال ويل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دوڅار وه — چه می ځير کړ درست څما دَ ژبی کار وه
چه ودانی چاری ورانی په ساعت کا — چه می وليده په چارو کښ تلوار وه
دَ هر چا ياری می وليده په سترگو — هم هغه راته بلا شه چه می يار وه
نا هموارى به هرگز ور پيښی نشِی — که پخپله انديښنه سړی هموار وه
صبرناکو سَرَه جور فلک نکا — دَ فلک جور له چا چه سبکسار وه
پدا باغ کښ می ډير گل تر نظر تير دی — دَ هر گل تر څنگ ما وليده چه خار وه
زړه په طمعه دَ وفا بې وفا کړه — پخپل ځان باندی پخپله ستمگار وه
که هر څو باندی مرهم ږدی نه رغيږی
دَ خوشحال په زړه دا څه دَ غم پرهار وه

هر سړی چه په لاس ونيسی غلطه — زمانه ورته پيدا کا ډير سخطه
محبت محنت په خط کښ سَرَه يَو شی — محبت سره جدا شی له نقطه
مه يکلُخته مړنی شه مه غوولی — په دنيا کښ هره چار ښه دَه وسطه
مصلحت ئې په هر قط کښ دَ خوبی دَی — کاتبان چه قلم نه پريږدی بې قطه
د مزری منگل گاوزی غواړی غويری[2] — د شاهين حمله په زاڼی دَه په بطه
بې ښه مخه به دِ قدر و قيمت نه وِی — د ښه مخ قدر ښه زده کړه خال و خطه
چه مدد ئې مهتر خضر دَی خوشحاله
د هغه بيړیَ ورسِی تر شطه

هر گز به توبه نکړم دَ ښه دَ ننداره زه — شيخان پيران دِ واروِی دا يم وايم په نارو زه
که ما دَ عشق خبره په ايما تر دا پخوا کړه — ښکاره به ئې اوس وايم په رباب په دو تارو زه
که نور عالم گلونه په دستور اوړی خپل گور ته — راوړم دَ يار له باغه هَرَه ورَځ په پشتارو زه
زاهد وائی و ما ته راشه کښينه تسبيحات کړه — يَوه می ده نيولې نه يم هيڅ پدا شمارو زه

---

۱. سيد راحت دا کلمه په معنا دَ قربانیَ او خونريزیَ را وړې ده.
۲. د مزری منگل گاوز غواړی يا غويره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گدای غُندی جار وزم سینه سوی په طلب کښې   که ډېر لَرم په کور کښې هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې دَ ښو دَ غشی لا بده بلا دَه   وتَلی یم دَ غشو دَ نیزو له پرهارو زه
خوشحال غُندِ که سود لَری که زیان ځما قبول دَی
عادت یم دَ غمونو دَ اندوه په اجارو زه

هم خدای غواړې نادانه هم فانی دنیا نابوده   په څو به دِ روزی شِی فکر وکړه دا دوه سوده
چه سر په مځکه کښېږدې زړه دِ ډوب په اندیښنو شِی   په خدایږو که خبر ئې د خاصانو له سجوده
په زړه د کعبې مینه د کعبې په لور روان شِی   یو غول دَی په بیابان کښې بل[1] سر سر کا بی مقصوده
یو وهم دَی که څه دَی، چه په خلقو باندِ پیښ شو   دنیا دنیا هیڅ نشته که نمود که نه نموده
سیلاب د پاسه راسی په غورځی په کښته دروِمی   موجوده د سیلاب دَ اوبو هم ده نا موجوده
ایاک نعبُدُو لولې په سبع مثانی کښې   د زړه دِ څو هوا دِی، هغه واړه دِی معبودَ
په صافه آئینه کښې، هر چه وینې په سترګو   په لاس اخیسته نشِی آئینه په رنګ آلوده
په څو رنګه ګنجونه په هر لوری په جهان کښې   ته باد په لاس شناځ[2] شوې حبطه په هیڅ خوشنوده
خوشحاله له ځوانی ولاړه په پیریَ کی اوس مټ کړه
حاصل چه په ژوندون دَی هغه چارو[3] ګټه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته   ستا دَ خولې تشبیه می غوټیَ ولی راوسته
ستا دَ خوږو شونډو چه شاړه شی بیارته ګرزی   ځکه مګس سر وَهِی دا هسِی دود سته
زه او ته پدا دور تر واړونه افزون یو   څه حیران مجنون وُ څه لیلا خواره خسته
ستا دَ تورُو زلفو ځنځیرونه دِی په پښو کښې   نه شم چرته تلَلی درته پروت یم پا بسته
هر زمان ستا خیال دَی چه ځما په سترګو ګرزی   وینې یم که اوده یم که وَلاړ که نشسته
ګل اوسې په حسن اما ګل مشې په عمر   راغله سر فراز شوم ستا له باغه ګلدسته
واړه هغه حسن لطافت دَی ستا په مخ کښې   چا چه دَ یوسف (رض) قصه و ما ته وَلوسته
کله سبروَنه هسی سَمَه ده په قد کښې   چا نامه دَ سبر ستا وَ قد ته آخسته
ورَځِی دِ لینده دِی تور باڼه دِ تیره غشی   وله صرفه مکړه چه دِ ډکه ده درسته
تا ویل و ما ته څو ډېر غم غواړې له ما نه   ستا په غم خوشحال یم څو را دروِمی پیوسته
زړه لرې دَ کانِی په خوشحال باندِ پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چیری پسته

هر تشنه چه دَ وحدت په سیند سیراب شه   نور همه جهان و ده وته سراب شه
چه په زړه ئې دَ وحدت ډېوه شوه بله   تجلې به ئې له مخه ځِی آفتاب شه
چه دَ عشق دَ نافې بوی پرې لګیدلِی   درست صورت ئې سر تر پایه مشکناب شه
هر چه ولیږ له هستیه و نیستیَ ته   فراغت دَ دواړُو کونو دَ غذاب شه
چه توروه ترخه قبول لکه دریاب کا   هم هغه دَ قیمتی درُو مآب شه
چه لمبه ئې دَ آتش کړه په ځان تیره   له غه پسه دَ ګلابو ګل ګلاب شه
که په زړه کښې ئې سختی وه لکه پونډه   هم هغه دَ زمانې دَ اور په تاب شه
چه دَ ډېرو اندیښنو نه ئې زړه ورکړ   په مثال لکه خسړی دَ دریاب شه

---

۱. تل سرسر کا.
۲. شناځ هغه ژی بولی، چه له باده ئی ډک کی، او لامبو په کوی لکه د لامبو کډو.
۳. هغه چارګڼه ته زودَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شرابو خوښی هیڅ نه وِی بې نقله   نقل څه دِی معرفت عمر شراب شه
دَ کمال کسب پایه دَ سعادت ده   هغه ښه چه دَ کمال په اکتساب شه
ته هم زړه مراد وغواړه له عالِمه   چه په علم ئې عمل وکړ کامیاب شه
چه دوستی دَ محمد (ﷺ) لرې په زړه کښ   مینه دار ئې په اولاد او په اصحاب شه
چه له شرعی یَو قدم درومِی بې روخه   و گوشمال وته تیار لکه رباب شه
په هغه مِی زیرَی وکړ چه دفتر ئې   واړه ډک خاصه په کښلو دَ ثواب شه
په حیات صورت به وگنړِی څان خاورِی
چه خوشحال غُندی خبر پخپل حساب شه

هو پدا قائل یم کښلی ډیر دِی لور پلور شته   خدای بِړو که دَ حسن سپاره تا غُندِی یَو سپور شته
تا وې چه غم مکړه یوه ورځ به دِ غم وخورم   څه لَره به غم خورم چه می تا غُندِی غمخور شته
ستا په سر سوگند خورم ته څما و سر ته لوړې   ښه مهر دِ دا دَی که لا ښه مهر دِ نور شته
اې چه راته وایې عاشقی شرم پیغور ده   واړه می قبول دِی که می شرم که پیغور شته
خلق می چه بولی ستا له مخه و گلزار ته   بل بهار به څه کړم چه مِی یو بهار په کور شته
حکم امر ستا دَی که می بولې یا شړې می:
څه به درته وایم دَ خوشحال بنده څه زور شته

یار څما کرَه دنَه   زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی   دورمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری   اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې   گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی   دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه څِی له غمجنه!

یار مِی کبرجن شو څه به وَوایِی و ما ته[1]   درومه صبوری کړه نور به څه وایم و تا ته
صبر به هر گز له هسی یاره وکړی[2] نشِی   درومه سکه دعا کړه چه دِ مینه شِی ترې ماته
تل دعا زاری کړم لا می مینه پرې زیاتیږِي   ژاړه ژاړه ژاړه گُندِی غوږ کا ستا ژړا ته
تل په ورتِ[3] ورتِ ژاړم لا ئی زړه په ما ښه کیږی   لا په موتِ ورتِ ژاړه چه ئی لا شي خوښن زیاته
خوښ به لا هاله شی که زه وَمرم په ژړا کښ   وَمره چه دا مرگ دِ لا بهتره دَی تر حیاته
زه په مرگ راضی یم رقیبان به خوارا یخ کا   مخ د رقیب تور شه، گوره ته د یار رضاته
ښه په مرگ راضی خوشحال یَوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت دَ مرگ کښینی وَ ماته

یا څما دَ بینایی ِ نظر نشته   یا پدا نیژدې ملکونو دلبر نشته
که اختر نه وِی دَ یار سرَه اختر دی   بې مَیَنه که اختر دَی اختر نشته

---

۱. لمړی مصراعونه پوښتنی او دوهم ځوابونه دی.
۲. وکړه نشی.
۳. په ورته ژاړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپینه خوله که را کَوِي په ځان اړ نه یم   معشوقې له ما نه زر غواړي زر نشته
په اول وصلت[1] دَ عشق په توره لاړ شو   دَ عاشق سړی په تن پوری سر نشته
کښ غوټې پسی وَهې په لاس به در شِي   چا وي دا چه په دریاب کښ گوهر نشته
نور توروه ترخه که خوري گندي پیدا شی   و طوطی ته هسِی وایه شکر نشته
ستا غزا لَره به زه خپسر[2] کافر کړم   څه ارمان کړې چه څوک وژنم کافر نشته
په شامت ئې د ماتری[3] غر نړیږی   لا پدا دَ افریدیو بصر نشته
دَ شمال ښَینَه کا په جنوب درومی   دَ ښکاری سړی په ژمنه[4] باور نشته
که دَ جنگ پکار کښ ډیر دِی حکمتونه   څو صابر نشې زلمیه ظفر نشته
څه عجب بادشاهی لکه خورشید کړم   یک تنها په جهان گرزم لښکر نشته
نن دَواړو دلبرانو غوره ته یې   که دِ یَو لونگ په پوزه زیور نشته
دَ عنبرو بوی اَلوزی ستا په کوی کښ   واړه ستا دَ زلفو بوی دَی عنبر نشته
په څو غره په غره دَ باز غُندِی پرواز کا
بیا به وایې دَ خوشحال ختک پر نشته

یار می بیا دَ رقیب یار شُو دریغه دریغه   په خبرُو دَ اغیار شُو دریغه دریغه
یو څو ورَځی ئې په زړه کښ مهر ځای وُ   بیا بې مهره ستمگار شو دریغه دریغه
هغه گل چه می ساته دَ زړه په وینُو   مل دَ هر خس و هر خار شو دریغه دریغه
و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا   دَ وژو می روادار شو دریغه دریغه
بی له تا می دَ ځگر وینی خوراک شوې   تیر می عمر په دا کار شو دریغه دریغه
پسرلَی[5] چه تل بلبلو پر چیغار کړ   دَ خزان له لاسه خوار شو دریغه دریغه
بیچاره خوشحال په طمع دَ وصال وُ
دَ هجران په غم گرفتار شو دریغه دریغه

یار می غوښت چه مِی اندوه یوسی له دله   نه چه کا دَ ما په زړه دَ غم کرله
زړه مِی وسپاره وَ تا ته چه ساته ئې   نه چه ته ئې سَرَه وَ سرویه[6] په بله
یَو پیغام ئې دَ وصال را لَرَه راوړ   دَ جهان خوښي ئې ما وَته بخښله
له اوله عشقبازی راته بازی وَه   اوس همه راته را پیښه شوه مشکله
خدایه تا په ښایسته وو مبتلا کړم   چه له غمه ئې خالی نه یم هیڅکله
که همه دنیا ځما په لاس و دست وَی   ما به کُل دَ یار په زلفُو وَښندله
دَ هجران دَ تورِی هسِی شان گزار دی   چه پرهار ئې بل ځای نه کیږي بې دله
که دَ مستی دَ غمزې دَ تیغ مشتاق یې   لُمړی خپله خون بها کړه ورته پله
که می دا ځله صورت له غمه خلاص شِي   نور توبه له عاشقی له حاصله
ما په هیچا محصل نه وُ گمارلی   تا وَ ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

---

۱. وهلت.
۲. محشی ورته کښلی دِی یعنی صورت او ځان.
۳. د یوه غره نوم دی.
٤. یا ځمنه یا زمنه یعنی وعده.
۵. دغه بهار.
٦. یعنی په شدت سره موښل او سولول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یاری دی دَ خوشحال سَرَه هم دا دَه
ستا یاری ئې[1] سر تر پایه وَلیدله

یَو قرین هسې پیدا نشو را څخه [2]
چه د ما په زړه ئې نکړه منګل ښخه[3]

چه احوال دَ هر یَوَه راته معلوم شو
هر یَوَه ته می تیار کړل یَو څو چخه

آشنایَۍ دَ نا اهل عالم نه دی
په هر لوری تیرې تورِې دِی ناڅخه[4]

که په دو کښی چیری لَږه بدری[5] وَخورم
له چا بله وینا وا نروم بی اَخه

دَ هر چا سَره چه کښینی ورته رام شِی
نور وَ غاړی ته تیار کا لومه پخه [6]

کوټه سګ دَ زمانی هر ګوره ډیر شول
لکه پړانګ د زاوه[7] ونیسه کړخه

چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښیوت
دَ خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

یوه بده زمان شوه دریغه دریغه
دَ هر چا می دَ خاطر مینه آمیغه[8]

مهر، مینه، محبت له زړونو لاړ شو
سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه[9]

چه ئې ځای په دواړُو سترګوباندی زه کړم
هم هغه می هلاکت غواړِی بې تیغه

چه د دې دور فتنو وَته وَګورم
ولی کاڼی تیږی نه ووری له میغه

د زړه[10] راز له بیدردانُونه پټ ښه دی
که له درده دِ سینه شیی سَرَه هیغه[11]

په نوبت به د هر چا تر ځګر خیژی
د قضا نیزه و هر چا وته نیغه

که په تن شاه جهان دَ زمانې شې
هم دِ نه وینم خلاصی دَ مرګ له تیغه

که بازوان[12] ئې پسی ورو کاندِی بندونه
دَ کرغول[13] ئې علاج کوم دَی بی کریغه[14]

فهم وکړه که خود بین او خود نما شې
زمانه به دِ پایمال کاندِی تر زیغه[15]

زورَور چه په لاس ونسِی ناسازی
هی توبه دَ زوروړُو له بلمیغه[16]

دا په خم ختلې غوا که هر څو لویشې
سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لویغه[17]

تا به چیری هونبره کبر هونبره خیال کړ
که دِ وَی رنګ زیبا په صورت سیغه[18]

---

۱. می.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کی نسته.
۳. ښخ یا شخ دواړه لګیږی.
٤. محشي نیزه ورته کښلې ده.
۵. یعنی غلطی او خطا وتل.
٦. محسی رندۍ ورته کښلې ده.
۷. دا مسرۍ په دوو قلمی نُسخو کی دغسی ده، عیناً ولیکله سوه، په بله قلمی نسخه کی (راوه) لیکلی دی.
۸. خیرن، چی صفا نه وی.
۹. محشی ورته لیکلی دی فریب.
۱۰. د زړه داغ.
۱۱. هیغ له نیغ سره د مهمل په توګه د مستقیم په معنی کاریږی.
۱۲. که بازدار.
۱۳. د بازونو یو ډول ناروغی، په چاپی نسخه کښ ګرغول دی، په یوه بله نسخه کښ داسی دی: د کرغولی علاج څه دَی بی کوریغه.
١٤. دی کلمی ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی تیښته لیکلی ده.
۱۵. وکاریدل، ژر.
١٦. زور، جبر، ظلم.
۱۷. دا کلمه په دوو قلمی نسخو کښ تویغ لیکلی ده، په یوه نسخی کښ محشی ورته کښلی دی لویشل.
۱۸. دا کلمه هم حل غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ ښه له خویه بویه خبردار شوم
له خوَشحال سَرَه یاری کړې په دوریغه[1]

۱. لکه په عربی په پښتو کښ هم په شعری ضرورت سره اماله راځی، درویغه اماله د درواغ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی

افغان بچه شوخی! هرگز په عاشق باندی — لطفی نکنی رحمي، دا هم کله څوک کاندی
یک لحظه بیا بنشین، ما خوښ په ښه خندا کړه — قربان سرت گردم، چه نورُو وَته خاندی
گل لاف لطافت زد چه ته په چمن راغلې — از غایت خجلت شد، سرگشته ستا دَ وړاندی
دکان شکر یعنی ستا ښه خوږه خولگۍ — افشان شکر یعنی گاهی چه ته وخاندی
کبک دری و عنبر، دا دواړه حبطه شي — گاهی که تو بخرامی، دوه زلفی آویزاندی
خوشحال دلش شیرې ستا سترگی لکه شوی
ایوای که شد شیرې تر لکه شوی لاندی

ارتینې په عقل کمی — خود بخود دَ صورت غمی
ته دَ دیو سَرَه سَم یې — دُوی له تا سَرَه ناسمی
زر نیکۍ ور سَرَه وکړه — په یَوه ذره برهمی
درته زهر شی تا وژنی — چه ئې ته گټې مرهمی
دَ وفا په خوی کښ ندی — همیشه جفا شیمی
دَ آدم په صورت روغی — په معنی کښ نا آدمی
تا به گرم په لږ گناه کا — دوی په لوی گناه نا گرمی
څو ئې کج وړی هونبره کجی — څو ئې درد وړې هونبره خمی[1]
په هر کار کښ دیگر گونی — په خوله رامی په زړه رمی
پاسه تن ئې ښایسته دی — په درون لکه ارقمی
نور څه مه وایه خوشحاله
ترو جود ښې دِی عدمی

آدم خیلی افریدۍ دِی سرې او سپینی — پکښی نشته ښایسته، په رنگ رنگینی
غټې سترگې لوی بانَه، فراخی ورَځې — شکر لبی، گل رخساری، مه جبینی
تنگې خولې لکه غوټۍ، هوار غاښوُنه — سرې ئې گرد په تورُو زلفو عنبرینی
په وجود کښ لکه ها[2]له ویښتو خلاصی — پښې کمکۍ غُنډِی پنډۍ، پهن سرینی
ترنځی[3] گیډۍ، سینه وری، ملا نرِی — قد ئې سم لکه الف، په تن سیمینی
که دَ باز غُندی مِی گښت په غروُنو کیږی — ښکار مِی هم شوَی ښایسته زرکی ثمینی
باز که چوز وِی که کرج[4]طلب دَ ښکار کا — لا تر چوز وِی دَ کرج غوټې مهینی
یا اُوبه دَ لنډۍ سیند یا دَ باړې دِی — چه په خوله مِی تر شربت لگی سیرینی
دَ ما تری غاښی نیغ درومی اسمان ته — په خاته خاته لَنډیږی باندِی سپینی
آدم خیلُو سَرَه زه په تیراه راغلم — نور خصت ورکړَی خوږ په زړه خوږینی
مینه واړه کار دَ اور لَرِی خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوگی ئې وینی

---

۱. څو ئی گنج وړې هونبره کچی، څو ئې درد وړی هونبره زخمی، یا څو ئې خیال وړې هونبره خمی.
۲. ډنگری چه چاغی او لوئی نه وی.
۳. یعنی هگۍ.
٤. محشی ورته کریزی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آشنائی دِ را ښکاره شوه بې وفا یې
چه ځما سرَه آشنا دَ بل آشنا یې
وَ بل باغ وته به سترګی ګړې نکړې
چه ځما دَ باغ بلبله یا طوطا یې
لا به کله ځای ځما په سترګو وکړې
ته مَیَن د ما دَ دوو سترګو طوطیا یې
زه جدا له تا په سوز و په ګداز یم
ته په ګښت دَ ګلستان په لاس مینا یې
په لیدلو دِ خوښی در سرَه راوړې
لکه تللی یاغی باز راغلَی بیا یې
دَ امید غوټۍ می واړه شګفته شي
چه دِ ووینم په ما لکه صبا یې
ستا په مینه پوری سل کا نخوالُونه
دَ خوشحال دِ له په چا باندِی شیدا یې
مسلمان به درته څوک وایی خوشحاله
دَ هوا ځینار[١] په غاړه یو ترسا یې

آئینی وته نظر کړه شیوه ګری
خود به ستا د حسن وکاندی خبری
دَ ړندو سترګو حاجت دَ رنجو نشته
په بد رنګی ناوِی څه بولی سندری
مرجونړا په مټ پرده دَی پدا نه دَی[٢]
چه ئی راوړی مرغچچی مرغلری
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت وی
له هغو بی دردو تښته لری لری
چه میوه ئی د کابل خوړلی نه وَی
د هغو تر فهم وڅکی دِی کُرکُری[٣]
پټه مینه دَ سړی ننه لړمون خوری
دَ وښو تر لمبی بد دِی اور د سَری
زه که غره په غره جار وزم عیب کوم دی
تل مزری ګرزی په لوړِی په ژوری
په ختا ختن دَ مښکو قدر نشته
نه په هند کښ څه قیمت لَرِی شکری
حق باطل سرَه بیلیږِی را برسیر کړه
مځکی څو به دَ قارون خزانی نغری
چه دَ ننګ توره دِ واخیسته خوشحاله
درومه سوات ته څه خټک څه ئی لښکری

اې چه لافی دَ زنځور دَ رغیدو کړی
دَ خپل کلی رنځور روغ کړه ما به سو کړی[٤]
نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې
خو که دا ځما ګناه تر پښو کړی
یوه ورځ به په مرګی سرَه جدا شو
یاره تل دَ بیلتانه خبری څو کړی
تور بانه راته ځښې په دا پوهیږم
یوه ورځ می به په دا تیرو نیزو کړی
د تیراه اوبه دِ وڅښې خوی دِ نور شو
آفریدی غُندِی خبری دَ الجو کړی
چه په زړه ئې ګرزوم په تا معلوم دِی
توریتی[٥] غُندی وَیل تړوله دَ زړو کړی
ستا په خوی[٦] می ویره شِی ظالمان ځوان مری
له آزاره ویره وکړه ظلم څو کړی
که دَ غشی په ویشته سره خوږیږی
زه چه ستا په تیر زخمی[٧] شم ما بخښنو کړی
وایې تا وته به وَکړم اوس ښکنځلِی
لا به کله دا نبات په ما پیرځو کړی

---

١. د زنار مغنن دی.
٢. دا بیت عیناً وکښل سو، په یوه قلمی نسخه کښ پړده لیکل سوی ده.
٣. په قلمی نسخو کښ په کاف او راء لیکل سوی، مګر په چاپی نسخه کښ ګرګر دی. زما په خیال کُر صحیح دی ولی چه کور د غره بدخونده انګور دی او د دی کلمی املا په یوه قلمی نسخه کښ کور ده. کرګر د غره بله میوه هم ده.
٤. یعنی ما به ژوبل او زخمی کوې د قندهار په محاوره ئې مصدر څکرییل دی.
٥. دا کلمه د سید راحت په لغاتو کښ په داسی املا ده، ټرویتی یعنی نجومی ما خوذ له ترویت، یعنی نجوم.
٦. په مرګ.
٧. زخمی شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ طوطا خبرِی هم دا هسِی نه وِی — په بند بند و مشغولا وَیل ورو ورو کړی
ستا په ډیر مانړی به حال دَ خوشحال څه شِی
چه په لږ مانړِی ئی ډیر په اندیښنو کړی

ای دلبر لاهوری — بالله که برخ اوری
خوبان جهان پیشت — چون پیش مهی ستوری
پروای شکر دارد — آنرا که نو می زوری
خواهی که کنی شادم — یکخننده بدین لوری
غمهای تو بر جانم — چون ابر اسد اوری
عالم بتو می بینم — در دیدهٔ من توری
می جنگی و می خندی — اینهاست ز خمسوری
سودای رخ خوبت — اندر دل من ښوری
در کویتو چون روهی
صد شیفت سر توری

اوس خو کار د وار دپار دی — که د زویه که د پلار دَی
یا د ما زویه داشان دی — یا د هر چا دا روزگار دَی
نه په حق نه په ادب دی — خبر نه یم دا څه کار دَی
چه پخپل اولاد بازیږِی — هغه کس کله هوښیار دَی
دَ اولاد په کار خبر شوم — اولاد واړه لَړم مار دَی
دیرش می زویه په شماره دی — دَ نمسیو می څه شمار دَی
لوی هلک واړه خبر دِی — هر یَو جنگ وته تیار دَی
اورنگ شاه وته نظر کړه — چه یو څه خونی خونخوار دَی
ورونړه پلار ئی وبله کښیښول — بادشاهی کا شهریار دَی
چه ژوندَی گرزې خوشحاله
لا منت دَ کردگار دَی

اور ئې ولگی په خونه چه عاشق شی — کور ئی خپور لکه د قیس او دَ وامق شِی
یَوه زړه لَره یوه مینه کافی ده — څوک چه ډیری مینی کا دَ غم لایق شِی
د مجنون له حاله څه وایم چه څه دی — په ژوندیو کښ به کوم تر ما فائق شِی
ډیر عالم دَ مینی لاف وهی په ژبه — مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شِی
چه ئې لار دَ خولی یَوه دَ زړه وِی بله — یوه خدایه مخ دِ تور دَ منافق شِی
دَ راحت په وخت هزار هزار یاران وِی — دَ محنت په وخت کې یَو یو موافق شِی
دَ نیمگړو طبیبانو ادراک نشته
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به په حاذق شِی

آه که یَو ځله می یار راشی په دست کښ — لکه لوی ماهی دَ خوار صیاد په شست کښ
چه په هر زمان ئې ونیسی وَ مخ ته — دَ گلابو گل پیدا شی ستا په شست کښ
ناز غمزې شیوې چه تا زده نور چا نزده — سر ییِ نن دَ دلبریَ په بند و بست کښ
دا خوبی به دَ گلزار تر تلو نه وِی — ساقی ستا کومه خوبی دَه په نشست کښ
ساقی جام دَ میو مه پریږده له لاسه — څو دَ عقل څه ذره وِی لا په مست کښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

داناپان فکرونه کا ور نه رسیږی — دَ دلبرو تنگی خولې په نیست و هست کښې
په بلند همت کښې پورته پورته درومی — کښته گښته ځي سړی په همت پست کښې
په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
په مدد به دَ طالع راځی په دست کښې

باد ئې لاس په پلَو کښېږدی سَرَه ریږدِی — گل ئې مخ وَته نظر کا خولې پریږدِی
لاله ورایه رنگ و بوی ورته پیښکی کا — چه په سیل دَ بهار دَ گلو پښی ږدِی
څو می ستا مَړوَند دَ سر سرویږ دَی نشی — سر به هیڅ کله کښېنږدم په سر ویږدِی
هغه کس چه می داغ یښَی په خاطر دَی — هم هغه به بیا مرهم ور باندِی کښېږدِی
څو خپل زړه نیسم دَ زلفو له سودا نه — راشِی بیا دوری درازی راته بلیږدِی
دَ خوشحال خاطر په مثل کاروان سرای دَی
اندیښنې پرې کارونُونه ملی لیږدِی

برایه می زړه خبری ستا دَ ناز وې — له خوښۍ به ئی یوه وینا باز باز وې
دَ هجران له دوکه مرم هغه می وژنی — چه به ما او تا جدا له غیرو راز وې
دوه په دوه به سَرَه ناست وُو تر صباحه — دَ یَوه راز مو انجام دَ بل آغاز وې
همگی په مثال شهد یا شکر وو — چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
ستا له زلفو عقل سترگو ته فریاد کا — کله چا دَ غلو خبری په غماز وې
چه له یاره ئې بیلتون په ډیر ارمان وُ
دا غزل خوشحال په وخت دَ بانگ نماز وې

بیا له کومه لوریه هسی را پیدَ شوې — چه ځما زهد و تقوی لَره بلا شوې
ستا نظر لکه تور باز زړه می تارو دِ — په تور باز دَ تور تارو غوښی روا شوې
په بار بار دِ دَ خندَ منت را باندِی — چه په ما دِ نظر وشو پخندَ شوې
په فراق دِ ځما وارِه سترگی گوره — ورځ و شپه لکه څڅواکی په ژړا شوې
هغه شوندِی چه درود و تسبیحات وې — راشه وگوره دَ میُو دَ مینا شوې
وَ هر چا وَته دِ مخ دَ لاله گل دَی — که ځما تر سترگو دَ رنگه زیبا شوې
په باطن کښې دِ دَ زړه په سترگو وینِی
په ظاهر که له خوشحاله نه جدَ شوې

بیا وَ ما وَته غمزې نگاری وکړی — دَ جلاد تر تیغ ئې لا خونخواری وکړی
چا ئې شمار دَ زلفو هیڅ نکړ تر سره — دَ تار تار ئې عاشقانو شماری وکړی
چه دلبری لَرَه درومی یوه لار ده — مشتاقانوُ پسِی ډیری لاری وکړی
په نری آواز کاږه دِی نه خبریږی — ځکه ما هونبره په زوره نارې وکړی
څوک چه سترگی غَرَوِی تر هغه وارِوُ — ما په پټوُ سترگوُ ښې نینداری وکړی
څوک خبر ورځنی ندِی خو ما هم زده — چه ئې ما په دوو رخسارُو چاری[1] وکړی
ته چه ډیری آشنایِی کړې خوشحاله
په هر لورِی دِ د غم اجاری وکړی

---

۱. جاری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی یاریه دِ دا خوار مری یاره وه ئې
رقیبان پدا خواریږی خواره وه ئې
تا وی مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه
نور می توان دَ صبر نشته ښکاره وه ئې
زر فتنې را سَرَه کړی زه ئې آخلم
که یَو ځل چیری غلط شوم شماره وه ئې
تر جمال ئې ډیر پتنگ غُندی ځاریږی
ستا دَ حسن کمی نشته ځاره وه ئې
چیری نه چه سلامت له پرې ووزی
یو عجیب غاری غرڅه دی څاره وه ئې
منتونه دِ دَ خولې را باندِی بار دی
ستا تر سپینه خوله ځاریږم پاره وه ئې
وَ هر چا وته مرهم شه ورته خانده
گناهگار خو یَو خوشحال دَی خواره وه ئې

بی ښایسته دَ هیڅ مخ ننداره نشی
چه گل پریوزی محبت له خاره نشی
دَ هجران د شوار دشوار تر هر دشوار دی
د چاچا دِ په هجران دشواره نشی
اندرون خاطر می درست پاره پاره شو
اوله خولی نه می فریاد له ډاره نشی
دَ دی هسی رنگه رنځ علاج هم دا دَی
چه زگیر وَی می په طبیب اظهاره نشی
دَ خاطر علاج می ژر وکړه طبیبه!
چه می زړه پاره دَ خدای دپاره نشی
دَ هجران له دوکه وایم چه نارې کړم
ولی څو کړم چه زبون شوم ناره نشی
ما پخپل صورت دا کار دَي ازمیلی
له هر څه نه صبر شی له یاره نشی
په وَیل کښ فهم وکړه اې خوشحاله
چه دَ یار دَ مینی راز دِ ښکاره نشی

بی دَ یار له مخه نه وینم په کسی
دواړه کسی ملک دَ نمر په شغلو کسی
زړه می ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ
څوک شهباز هم دا کباب دَ پاره نیسی
خدای دِ ستا دَ غاښو شونډُو امان وکا
لال و دُر په نظر مات کا بد حرصی
ما له خپلو شونډُو مه شړه بل لور ته
دَ حلوا له خوانه نه درومی لوغسی
ستا دَ مخ په مینه سوځم لولپه شوم
دَ آتش لمبه هیڅ نه پریږدِی د سَسِی
که ئی چیرِی دَ قدم خاوری مونده شِی
خوار خوشحال به ئې رنځور[1] لَره را نَسی

بیهوده ئې دَ دستار په شمله خیال دَی
چه په وخت ئې دَ مردیه حال بل حال دَی
مرتبې دَ هر چا نَدِی سَرَه سَمِی
دَ خره بار دَ فیل په شا باندِی مثقال دَی
څوک جرعه دَ میو نه لَرِیی په جام کښ
دَ چا جام دَ صافو میو مالا مال دَی
دا گلشن دِ همیشه تر و تازه وِی
چه ئې خیز دَ ښو گلونو کال په کال دَی
په خوږه میوه دَ ونِی قدر شناخت دَی
دَ سړِی قدر دَ نیکو په خصال دَي
په ناحق به گرم ماښه له ییچا نکا
دَ بدانو غلیم واړه خپل افعال دَی
که جنت لَره څوک بیایِی یا دوږخ ته
بله نه وینم په منځ کښ خپل اعمال دَی
کشکه پاته شی تر تلو دا وَ ما ته
په دنیا میِ دَ هر چا سَرَه جنجال دَی
چه داَ پلار او دَ نیکه هنر ئی نه وِی
هغه زویه پیدا شوی غیر سیال دَی
ته چه لافی دَ مردانو دَ میدان کړې
په میدان دِ کوم راوړِی استقلال دَی
دَ شهباز تر ځایه کله بانښې رسِی
که راوړِی ئې له ځایه پرو و بال دَی

۱. رنجور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که همه خلق ئې سر شِ‍ي په غندنه
بیچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دَی

بدبختان دَ مور په نس کې بد بختان دی
چه دَ مور له نسه پریوزِی هغه شان دی
په دنیا کښې زیست روزګار په بد بختی کا
بل جهان لَرَه بد بخت شقی روان دی
حمیده چارِی چه کا پکښې ناخوښ دی
خو چه شِي په ذمیمه کښې دل شادان دی
چه هوا ئې دَ خپل نفس په هغه لور ځی
پیروی ئی په هر کار کښې دَ شیطان دی
که قدم چیری ثابت کښیږدِی په لارِی
په دوهم قدم بیا ژر په زړه پښیمان دی
کتابونه دَ اسمان دَ مځکې لولِی
په عمل ئې فرق دَ مځکې دَ اسمان دی
په باطن ئې زړه ګمان سَرَه لَرِلَی
په ظاهر وَیل په ژبه مسلمان دی
په خبرو کښې ئې فیض مونده نشِي
مذبذب په قول، عهد په پیمان دی
په طاعت په عبارت کښې که بلعم[1] شِي
په آخر دَ نس په نغته[2] بی ایمان دی
زه خوشحال خټک بنده دَ هغه چا یم
چه ئی رو دَ زړه دَ خولی سَرَه یکسان دی

بخت دولت دا واړه توکی فلکی دی
نه پذات نه په ښایست په زیرکی دی
دم به نه وَهی په دم وَهل کښې زیان دی
نندارہ د دَ جهان کا چه ذکی دی
غم اندوه شدت هغه وررِی خپل زړه ته
چه په کار دَ مشیت په زړه سکی دی
په یوه نسب کښې نیک و بد پیدا شی
محمد (ﷺ) او بولهب دواړه مکی دی
چه په عقل پوهه کم دِی تر هلکو
نن هغه دَ دنیا مال لَری لکی دی
دَ مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه
چه په هر چا پوری ږیرِي غیټکی دی
چه دَ پلار په خوی پیدا دی هغه زویه
چه دَ مور په خوی پیدا شول کوسکی دی
څوک په غم دَ نام و ننګ په جهان راغله
څوک په فکر دَ طباخ د شحنکی دی[3]
هیڅا ما سَرَه یاری نکړه تر سَرَه
خټک واړه پوز پرې کړی بوڅکی دی
نه ئې بوی شته نه ئې رنګ شته نه ئې خوند شته
حاسدان می دَ سپلمۍ خټکی دی
په زمان زمان ئې څرخ وِی وَ بل لور ته
اندیښنې دَ زړه په مثل طوتکی دی
کله یو سر کله بل سر لکه[4] کوړه
تدبیرُونه دَ هلکو مړدکی دی
رنګا رنګ ویل د خدای لَره خوشحاله
دا وَیل دِ لکه غشی ناوکی دی

بیا د عشق دریاب را وخوت چلی چلی
عاشقان پکښې لاهو شول بلی بلی
که د سر ملاحظه نکړې[5] غواص شې
مرغَلرِی په دریاب کښې تلی تلی
دَ پتنګ محبت لا پسِی زیاتیږِی
چه دَ اور لمبې لیدې شِي بلی بلی
نا ګهان ئې مخ ښکاره کړ بیا ئې پټ کړ
په خندا ئې دا ویَل چه جلی جلی[6]
ما وې چرته به وِی کان د خوږُو قندو
شاه وَ لب ته اشاره کړه دلی دلی

---

١. وایی چه بلعم باعور ډیر عالم یهودی وُ، چه آخر په هوا دَ نفس په مخالفت دَ حضرت موسی کافر سو.
٢. نغوته.
٣. څوک په فکر دَ طبق دَ ښانکی دِی.
٤. کله.
٥. که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.
٦. یعنی سوځه سوځه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق بخره عطائی لکه ایمان ده — مونده نشي په کوښښ په ځلی ځلی
چه دِ خوله له ما غوښته و تا مِی درکړه — دا چه بیا له ما مانې کړې ولی ولی
همیشه پسی جار وزه شها غواړه — که دِ پښې دَ طلب نه دِی شلی شلی
زه خوشحال به بل دَ یار برابر نکړم
په جهان که کښلی ډیر شِی ډلی ډلی

بیا ئې واغوست سپین کمیس پټې پټې — باندِی زلفی څنډوی لټې لټې
څوک به ستا سرَه څه نرد کا دَ خوبیه — چه په هره منصوبه ګټې ګټې
وایې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص کا — دریغه څه خبری کړې کټې کټې
عاشقان به دِ له وره نه وانوړی — که هر څو ئې لکه سپی رټې رټې
چه نوی نری سپنسِی غړم دَ شعر — په بیاض باندی ئې ږدم اټې اټې
دواړه شونډِی می عسل دِی اې خوشحاله
په څه دور ئی په حرص څټې څټې

په هَره زمانه تر لیلا کښلی پیدا کیږی — مجنون ور لَره بویه چه په مخ ئی شیدا کیږی
په رنګ په هنر نده نه دا کار په سحر دم دی — یو سِر دای دَ زړه مینه چه په چا هویدا کیږی
چه څوک په مهر مینه سرَه خپل پیوند محکم کا — که سل توری را واخِلی[1] سرَه چیری جدا کیږی
یا حسن دَی یا عشق دَی دَ دنیا پدا بازار کښ — په ناز او په نیاز سرَه دا دواړه سودا کیږی
خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې — ښه مخ وته مه ګوره وایه دا به په ما کیږی
په سر تړلی ندی نه اندوه دَ دوږخ کاندی — دا کار چه عاشقان کا وایه کله په چا کیږی
به رب د ما سوګند دَی واړه ګل په ما اغزی شی — چه بی له زیبا مخه می ګلګښت په صحرا کیږی
خپل زړه می لوی مفتی دی روایت ورځنی غواړم — چه صبر کړم له یاره وائِی کله روا کیږی
یاری چه تازه وکړې صبر فهم پکښی بویه — په ورو ورو نوی یار په هنرونو اشنا کیږی
انبار انبار پراته دِی عاشقانو ته غمونه — پیغور دَ عاشق دا دی چه ئې غم وَته شا کیږی
که ناز کا که خیالونه واړه وړه دَ دلبرانو
خوشحال چه مین شوې که ئې نوری بلا کیږِی

په څه شان ئې دواړه زلفی کج په کج کړی — یکباره ئې دَ عالم مینی په چج[2] کړی
توری زلفی ئې زنجیر مخ ئې کعبه دَی — دا زنجیر په لاسو وَنیسه کښ حج کړی
که یَو دم د دِ دا زنجیر په لاسو کښیوزی — همیشه به دَ خپل زړه په حال فَرَج کړی
بیا هاله دَ یګانګیَ له حاله لاف کړه — که دَ غیر اندیښنې له زړه خرج کړی
زه تر نام و ننګ تیر شوم ستا دَ پاره — ته به څو ځما دَ کار دَپاره بج[3] کړی
قند و ګل چه یادَوم مقصود می دا دَی — څو بوسې که له ښکنځا سرَه مزج کړی
ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ کړ
چه دا هسِی دَ غمزې په تیغ حرج کړی

---

۱. سل توری ور واخلې.
۲. یعنی کورونه ئې ور غلبیل کړه، دا د پښتو محاوره ده.
۳. یعنی تښته او ګواښل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څه دود ئې ځای نیولَی ستا تر څنگ دی
دَ رقیب خبره مه منه بدرنگ دی
زه چه ډیر ډیر ستا له ډیره جوره ژاړم
تر دوو چشمو می چشمه بحر د گنگ دی
لاس ئې مه پریږده له لاسه خوله ئې واخله
پر یو تلی په یاغی راجا قلنگ دی
په زړه مهر محبت په خوله ښکنځل کا
څه عجب زیبا دَ دوو مَیَو جنگ دی
لکه سپی دَ خپل څښتن جور و جفا وړی
خوار عاشق تر معشوقه پوری بې ننگ دی
په رو رو باندی قدم کښیږده خوشحاله
خدای دِ بل دَ چا خطا نکا گړنگ دی

په ځوانانو پوری پیمچی[1] کا ولاړی
ته په شپینه بِریره خوله ور ځنی غواړی
دَ ځوانۍ هوس مکوه چه زوړ شوې
اوس له تا نه ځوانۍ چاری ولاړی
تیر ساعت به دِ دَ عمر بیا را نشِی
ورَځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړی
که ئې بیا له مځکی اَخلِی سود ئې کوم دَی
چه له خولې په مځکه پریوزی دَ چا لاړی
د خوشحال ویل په زړه دَ اورېدو دِی
چا ته نه کاندی...

په زړه سخت بې مهره یار یې
جفا کار و دل آزار یې
که هر څوو په کوکو ژاړم
ته لا خوښ ځما په کار یې
تا ویشتلی یم فریاد کړم
که خبر په خپل گزار یې
زه به تل ژاړم و تا ته
که ته خوښ ځما په زار یې
زړه دِ وسپاری و غم ته
دَ هغو چه ته دلدار یې
څوک به څه وائِی و ما ته
ته یو څرنگه نگار یې
چه پخپله عاشق وژنې
هم ئې ویر کړې په چیغار یې
کوم گناه دی عاشق کړَی
چه ئې خیره په ناتار یې
کله درد کله دوا شې
کله خار کله کلزار یې
په خوشحال د غم نازل کړ
چه اغیار سرَه کنار یې

په کاته کاته می سترگی په خاته شی
چه خبر دِ دَ راتلو را باندی وشی
ته خو اوس له ما نه ولاړې مروَر شوې
دا ځما یاری دِ هم گندی په زړه شی
گوره تا را باندی کومی کوډې وکړې
که په پښو در ځنی درومم زړه می نه شی
چه دیدن دَ مَین وکړمه تازه شم
لکه کښت چه په باران سرَه اوبه شی
دَ ښه یار بیلتون دَ ستونی پریکوَل دی
په یرغ به ستونی چیری پریکاوه شی
په ارمان د هغه وخت یَم دریغه دریغه
که دَ زنی سیب ئې بیا د ما په خوله شی
دَ خپل یار د جدایۍ هسی کار دَی
لکه ساه چه له وجوده په واته شی
بخته هونبره مدد بیا را سرَه وکړه
چه په غیر کې می بیا تللی یار اوده شی
دَ خوشحال سلام په واړو ښو یارانو
گوندی بیا می په لیدو و سرَه زړه ښه شی

---

۱. یعنی ریشخند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښه مخ به څو تابان یې ښه تر میاشتې دَ اسمان یې
که پرون وئ زړه او سترګې راشه نن ځان دَ جهان یې
لکه سیوره په پښو پروت یم زړه هورې چه ته روان یې
خدای په ښه جمال یوسف کړې په ګروړونو هم ارزان یې
که دې دوه کَونه قیمت شي په دوه کَونه رایګان یې
دواړه شونډې دې یاقوت دي مرغلرې په دندان یې[1]
په رشتیا وَیل بد مه وړه
خوشحال ستا دَی ته دَ ځان یې

پښتانه که آدم زاد دي په خویونو کښې هناد دي
نه حکمت لرې نه عقل خوښ هر ګوره په فساد دي
نه دَ پلار په وَیل کار کا نه په نغته دَ استاد دي
چه په دیو کښې یو ښه وې دَ هغه دَ سر جلاد دي
یو دَ بل په کمې ناست دي ځکه تل په بلا یاد دي
اول زه دا نور له پسه څو شته واړه دَ هیداد دي
په نفاق ئې واړه ورک کړل که شجاع دِي که جواد دي
نه ئې قدر شته نه پدل ډیر تر مور او تر جراد دي
دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دِي آزاد دي

په ګرد کوی تو ګشتن مراد څما دي بود که روی بینم که کعبه ما دي
من این جمال ترا خود مثال کښې یابم که خود جمال تو از ماه و مهر پیدا دي
منم که غیر ترا در جهان نمی بینم خلاف نیست خبردار حق تعالی دي
نمی شوم متحمل بروز وعدهٔ وصل بیا بیا که دلم خوار زار بې تا دي
جدا زروی تو چونم بګویم ای مه من[2] چنانچه تشنه وَ اوبو ته نا شکیبا دي
ګمان مبر که بګردد ز عشق تو خوشحال
چرا که بررخ خوب تو ډیر شیدا دي

په نیکی به له بدانو نه خلاص نشې بویه دا چه لکه دُوی وِې هسې ته شې
دَ غنمو په لذت به نه پوهیږې دَ هر چا چه زیست روزګار وِی په اوربشې
دَ غلیم سترګې به ټا ګنې خسرې که په زړه کښې ورته کسی دَ لِیمه شې
دَ بدخواه د بد خواهیه خلاصې نشته که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
په پاکی کښې به دِ ګلې کا میاځې په صفت کښې که بد ذات سره اوبه شې
دروغجن به دِ بیا لیرې کا دَ زړه نه که هر څوو ئې په رشتیا پورِې په زړه شې
د بدګویو له ویلو خلاصې نشې په پاکی که تر فرښتو نه ورته ښه شې
آفتونه په ګلون کښې دِې خوشحاله
ښه خو دا چه که دایم غرڅه دَ غره شې

---

۱. په خبرو دُرافشان یې.
۲. به آرزو یتو چو نم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښايست کي دی ځوک نشته دَ سيالۍ   که دِ څه خو مهر هم وی بتيالۍ
ورځ په ورځ دی دَ خوبۍ گل غوړيږی   ته لا اوس دا نوی بوټی په زالۍ
په پساله به مينه کا چه رنگ ئې نه وِی   ته گلرنگه څه محتاجه د پسالۍ[1]
ستا دَ مخ سپاهيان همه توری پرې باسی   ولی دوه سترگی دی لا دِې جنگيالۍ
زه چه ستا دَ وَر په تورو خاورۇو پروت يم   راته خس دی دَ بخملو نهالۍ
دَ پايلو په آواز سَرَه دِ وينښ شِې   چه پری درومی تصويرونه د قالۍ
ته خو اوس دَ زهد لاَف کوې زاهده   که ئې وَوينی زړه ټينگ کې مرد هالۍ[2]
زه به نيت درباندی و هارم باور کړه   که د ځای دی د هاتی په انبالۍ

خدای دِ امن دَ خوشحال دَ سترگو کړه
په خندا َخندا چه ځِې په خوشحالۍ

په دانا می دَ ناپوه ديدن الم دَی   د ناپوهو د صحبت نتيجه غم دی
چه دانا می دَ نادان سَرَه گډون کا   دا ئی واړه پخپل ځان باندی ستم دی
بد سړَی که په ظاهر سړَی ليده شی   په باطن کې نور څه ندی مار لړم دی
دَ بدانو په صحبت کښ دين دنيا ځِې   شک پدا خبره مه وکړه قسم دی
د ناپوه سَرَه په جشن حاضر مشې   دا دانا سَرَه قبول کړه که ماتم دی

که بی عقل تر يوسف ښايسته روغ وی
دَ خوشحال خټک په پوهه يو صنم دی

پدا قول دَ درست خلقو اتفاق دی   گُله ستا خو څو ورځی طمطراق دی
که دَ رنگ خوبی ئې ستايې بود ئې نشته   په جهان کښ که باقی دی خو اخلاق دی
هسی يار دِ غوری خدای راکړ په غيبږ کښ   چه په نونس توکه دی په حسن طاق دی
لکه تږی و اوبو ته په تلوار دی   خسته هسی دَ خپل يار د مخ مشتاق دی
سلامت دِ ارزانی وِی په شيخانو   ملامت ئې بخره کړی د عشاق دی
چه يَو ور په سړی وتړی بل وا کا   رزق به هر چا ته رسيږی خدای رزاق دی

که ئی سر له تنه درومی نور به نشی
دَ خوشحال چه دَ خپل يار سَرَه ميثاق دی

په راحت کښ په دولت کښ ياری ډيری   په محنت کښ په زحمت کښ ياران چيرِی
نه به هر کله بهار نه به خزان وِی   دا د ستوريو چاری ونيسه په تيری[3]
که می لاس لکه درياب[4] له درد تش وِی   ولی سترگی مِی درياب غنُدِی دِی سيری
له يوی فتنی ئی ځان په دعا خلاص کړم   فلک بيا نَوِی فتنی کا را برسيرِی
دَ دی دَرد په يارانُو باور نشته   په زمان ورته اغيار شِی يار دَ غويرِی[5]
چه به ما ورته کاته له جاهَ نکړه   له هغو خبرِی اَروم تير و بيری
پرورښ ئی که په شهد و په شکر کړی   دَ خرما تر خوند به نه رسيږی بيری[6]

---

١. پساله يې.
٢. هاله يې.
٣. دا د ستور، يوه چار ونيسه.
٤. لکه صدف.
٥. په بله نسخه کښ غير راغلی دی، غويره او غوره سيد راحت په يوه معنی راوړی دی يعنی منتخب.
٦. د هغه ونی ميوه ده چه په عربی ئی سدر يا نبق او په پارسی ئی کنار بولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دستار دَ مرتبې به نه رسيږي   که په لعلو مکمل کړې پائزيرې
په ژوندُون ئې دَ خوشحال دَ زړه وَباسې
ستا کردې به ئې په گور کښې نشې هيرې

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مينې   لکه اور ليدلې نه لوگې ئې وينې
پرديسې حيران پريشان له خلقه تشې   دا پتا پسې جوگې شوم که مې وينې
چه په تا پسې ژړا کَوم دَ اوښيو   عاقبت به دا ژړا وکړم په وينې
چه هغه ساعت په ياد کړم لولپه شم   چه به تا راته خبرې کړې شيرينې
څوک به تا غُندې پيدا په جهان نه وې   هوسۍ سترگې، عنبر موئې، مخ نسرينې
هغه وخت را څخه ولاړ چه مې به کښل کړې   دواړه ستا ميگونې شونډې شکرينې
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورُو   که څو رنگې جامې واغوندې وريښمينې
ته مې پاس د زړه په سر باندې ميشته يې   نورې واړه يو سر بل سر دلنشينې
ستا په خوې پورې حيران يم خوې دِ څه دې   په ثنا را سَرَه جنگ کړې نازنينې
لکه زه پتا مجنون دا هونبره نه وُ   نه فرهاد هسې مَيَن وُ په شيرينې
عشق تنها څه په ليده دَ سترگو ندې   لا دَ خولو په صفت هم کاينې خوږينې
دَ خوشحال د زړه دَ خونې لکه څراغ يې
لا به کله را ښکاره شې مه جبينې!

په درياب کې چه جهاز زبيا ئې ناخداى دى   چه ساتې ئې دو بَوې ئې هغه خداى دى
بادشاهې ئې په نصيب او په قسمت وى   چه سايه دَ چا په سر کاندې هماى دى
څوک چه طمعه له چا کا په حقيقت کښې   که بادشاه دَ درست جهان شى لا گداى دى
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټيه   تأمل دَ هر سړې گره کشاى دى
يا د ښو زويو سندرې[1] وى د زووُ   يا د تورې په ميدان کښې هوى و هاى دى
د هغه دَ غلطۍ اندوه نه وى   چه رفيق ئې په سفر کښې رهنماى دى
وچ ککړ تېر داغداغ په منځ کښې هيڅ نه   چه نارې دَ جداييه وهې ناى دى
خوى خصلت وته ئې هم نظر دَ کړو دى   که جمال ئې په څو رنگه دلرباى دى
په هزار ژبه ئې ستايه بلبله   گل پخپله دَ خپل حسن خودستاى دى
که ناغونه که راغونه که څه نور څه
چه دِ زړه پکښې خوشحال شو هغه ځاى دى

په هر ځاى چه قدمونه په خرام ړدى   سل منته پدا مځکه په هر گام ړدى
زه چه چيرې آزادى ور ځنى مومم   چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ړدى
که تر نوم او تر ننگ تير شوم غم ئې نشته   عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ړدى
نه بهار شته نه ساقې شته، نه مينا شته   اوس به څوک ځما په لاس دَ ميو جام ړدى
څُوک ئې نه پسندې پما هسې بد نام شوم   دَ نيکۍ نام چه څوک په ما بدنام ړدى
په صحيح سالک هغه دى پدا لار کښې   چه قدم دَ ترقۍ په مقام ړدى
زه د کښليو په پښو سر ړدم که نور خلق   خپل سرونه دَ پيرانو په اقدام ړدى
ستا دَ خيال فکر مى نه درومى له دله   په زړگوټې مې داغونه صبخ و شام ړدى

---

١. يا د ښځو ئې سندرې. يا د ښو زويو سندرې د زووو دِې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه گوره دَ خوشحال دَ خاطر وینی
په بیاض باندی چه هر حرف د کلام ږدی

په ناحق په ما منت کاندی وگړی ‌ ‌ ‌ ما دا هسی منت ندی دَ چا وړَی
زه له ځایه دماغی په جهان راغلم ‌ ‌ ‌ ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړَی
که درست باغ دَ میو ډک و ما ته کښیږدې ‌ ‌ ‌ تر همت پوری می څه دی یو خسړی
په یوه بیلک[1] ئې نن تر هر چا به کړم ‌ ‌ ‌ بل ئې هم دی په سبا راته نومړی
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دَی ‌ ‌ ‌ چه و ما ئې په ایځی[2] ندی راکړی
په خوږه خندا دَ خضر عمر را کا ‌ ‌ ‌ په مانړی سَرَه می بیا کا لکه مړی
یو څه بند می دَ غماز په غاړه پریووت ‌ ‌ ‌ لا تر اوسه گرزوم دَ غاړی پړی
له اصلی فولاده هاله تیغ رغیږی ‌ ‌ ‌ په وار وار چه ځنی لاړ شی اوسپن خړی
دَ جهان په واړو ونو نظر وکړ ‌ ‌ ‌ هَرَه ونه خپل خپل خوند لَری خپل زړې
زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کړم ‌ ‌ ‌ لا می نه دی دَ زړه حال و چا ته سپړی
دَ تازیانو په میدان باندی غوټې دی ‌ ‌ ‌ کوټه هم ورپسی زغلی لبغړی
چه و چا وته شمار یا ئې بیان کړم ‌ ‌ ‌ هونبره غریو می له فراقه ندی نغړی
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند
چه خوشحال وُ په طلب ور پسی ستړی

په سینه کښ می اوده مینه پهر جاکې[3] ‌ ‌ ‌ ځما ستا محبت گوره کیسی لاکې
دَ رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه ‌ ‌ ‌ سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر باکې
په بازی بازی وژلی کتَل نشی ‌ ‌ ‌ ځکه ما په مسخرو وژنی بیجاکې
زه خوشحال چه لا له ورایه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیراکې

په دا کلی کښ ډیر کښلی ‌ ‌ ‌ چونړ چونړ خلق دِی وکښلی
ما به دواړو کښ یو یار کړ ‌ ‌ ‌ نور می شمار کړل لکه کښلی
هغه هم هسی بد خوی دَی ‌ ‌ ‌ چه په زور را سره نښلی
که د ده له چارو وایم ‌ ‌ ‌ را ئی هیڅ ندی پریښلی
ولی څه کړم پری مَین شوم ‌ ‌ ‌ چه څه کا واړه بخښلی
خو مَین په هیچا مشی ‌ ‌ ‌ په بلا دی مین لښلی
گاه کباب په جدائی کښ ‌ ‌ ‌ گاه په وصل زړه وکښلی
عاشقان دِی سینه سوی ‌ ‌ ‌ له اندوه سَرَه اَخښلی
په خمار هغه پوهیږی ‌ ‌ ‌ چه شراب ئې دِی نوښلی
په دنیا کښ به هر چا وِی ‌ ‌ ‌ په ارمان لاسونه مښلی
چه و ما وته ئې فاش کړل ‌ ‌ ‌ څه رازَونه دِی پوښلی
دَ خوشحال غُندی په عشق کښ
نشته نور په رنگ ځبیښلی

۱. محشی ورته غشی لیکلی دی.
۲. ایځگی.
۳. د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښی مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دی — کوټه سپی د قصابانو د جوس[1] دی
بادشاهي ئې د مغل به زرو بایله — د مغل د منصبونو په هوس دی
اوښ له باره پخپل کور کښې ورغلی — په اولجه د اوښ دَ غاړې د جرس دی
دَ نفرین لایق په نام سره بنی دی — له اوله که دا نور ورپسی پس دی
بی ننگان دَ بې ننگۍ کار و بار کا — ننگیالی د ننگ پکار کښې هر نفس وی
سر ئی هوری قندهار بل ئې دمغار دی — تر دا منځ همه میشته واړه عبس دی
له دې بابه ویل ډیر وشول خوشحاله!
خاموشی وکړه دا هومره ویل بس دی

په خاطر باندی می نه وی پروتی لړی[2] — څو خاطر می لټوی[3] هونبره می کړی[4]
په بل رنگ می به زړگی باندی سوړ نشی — رقیبان شول دَ نوکونو تر منځ شپړی
و هر چا وته چه وگورم فریاد کا — یو زه نه یم د جهان دِی سینې خوړی
دا دوه توگه و هوښیار وَته یو راز دِی — د نامرد سرِی بریتونه بریت د مږی
په جهان به هیڅوک نه وِی چه آزاد وِی — ځنی عشق اندوه بنده کړه ځنی لوړی
چه احمق سَرَه یاری کړې خبردار شه — یوه ورځ به په تا وکا کار دَ یړی
چه بې عمله تصوف وایی باور کړه — دا می واړه[5] بوس دانې سَره آغږی
هیڅ مذکور ور سره نه بویه نه ښه دَی — په نادان دِ دَ دانش خبری زوړی
چه دِ لاس په گیدړ نه رسی خوشحاله
و مزریُو وته څه لاسُونه مږی

په هر کسب کې چه یې حبیب الله یې — که له خدایه له رسوله نه آگاه یې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړِی — که په تخت دَ پاسه ناست دَ ملک بادشاه یې
نفشه تا دا هسی زه مذبذ بین کړم — هم توبه هم گناهونه څه گمراه یې
نور څوک څه لَره بد خواه گڼی ناپوهه — چه پخپله دِ خپل خوی، دَ ځان بدخواه یې
زمانه به دِ بدرنگ کا غره مشه — که هر څو پخپل جمال کښلی تر ماه ئې
په خاته کښې ئې هیچیری ثقل نشته — تل چه پورته کښته کیږې یوه ساه یی
که پخپل گمان کښې ځان و تا ته کوه دی — و قضا وته پمثل لکه کاه یی
دَ خوشحال ویسا په سخت ساعت په تا ده
ای چه ته دَ درمانده وُو پشت پناه یې

په دا څه که دَ بنگښ راته ډنگ دی — زه هم ښه یم د ما هم برغو[6] تر څنگ دی
عقل زور دَ غوریه خیل تر بنگښ زیات دی — غوریه خیل را سَرَه هم وَلاړ په ننگ دی
د بنگښ نه هونبره زور وینم نه توره — دا په کوم توکی له ما سَرَه په جنگ دی
غوریه خیل که په ناکام ور سَرَه زیست کا — په رضا ورته بنگښ نیولی تنگ دی

---

۱. محشی ورته کښلی دی: غولی او انگړ.
۲. په خاطر باندی می پروتی ندی لړِ.
۳. پټوی.
٤. ئی کړِ.
٥. دا می واړه اوره بوس سَرَه آغږِ.
٦. ښکر چه د شپیلۍ بږغ ځنی وځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوریه خیل او بنګښ دواړه مغلی دی — همیشه ورته مغل وهلی لنګ دی
که زه ګوری[1] دُرد آشام ورسره شمار یم — خوار هغه چه ئې لما سَرَه آهنګ دی
هر ملخی دَ سربازیه هنر څه زده — چه پدا هنر کښې سر ښندی پتنګ دی
لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندی — چا چه ما سَرَه وهلی سر په سنګ دی
د کینڼیو[2] په ځګر کښې ئې ګولۍ دی — که لیدلَی چا د ما دَ ښکار تفنګ دی
لا په خوب کښې په لرزه پریوزی له کټه — چه د چا تر غوږ د ما د توری شرنګ دی
که پدا دَرومی ګورې هغه زه یم — چه می داغ په خاطر یښَی د اورنګ دی
درست جهان می و مغل وته خیبر کړ — ځای په ځای ئې پښتانه وَته قلنګ دی
ځنی څه لوئی دعوې لَرم په زړه کښې — ولی څه کړم چه پښتون واړه بې ننګ دی
خو طالع را سَرَه هسې مدد نکا — ګڼه تیر می تر فریدونه فرهنګ دی[3]
د خوشحال دَ زړه د حال نندارہ وکړه
که په تخت دَ پاسه کښینی هم ملنګ دی

په وار وار د ِد خندا منت را باندی — چه له ورایه را ښکاره شې راته خاندی
چه ئې زړه تر کاڼی سخت دَی پر مین شوم — لاس دِ نشِی دَ سړی تر کاڼی لاندِی
چه بل مخ وته نظر کړم د هِداد شم — توری زلفی ئې دُرې دِی آویزاندی
چه ئې توره د غمزو راته تیره کړه — اوس خو بهَ شهیدی دَه ستا دوړاندی
رنګ و بوی دِ د خپل ځان هسی پیدا کا — که په رنګ د یاسمین دَی ګل دَ سپاندی
زه به څه لره لهَ نوره خلقه زار کړم — په ما واړه چاری زړه دَی چه ئې کاندی
اوس خوشحال تک خپل یار په غیږ کښې ونیو
رقیبان دِ سترګی اړوِی نغلاندی[4]

تا په دوو سترګو مکحولی — چه ئې واړوې ملولی
په حیرانو عاشقانو — سل بلا وِی کړې نزولی
نه ئې شمار نه ئې حساب شته — خلقې دِ کړې مقتولی
راز می هیچا ښکاره نکړ — ځما اوښی دِی پدولی
نه په سر یم نه په مال یم — نه په ملک یم نه په پولی
پوه په نام و په ننګ نه یم — په فروعی په اصولی
چه دَ عشق الا بلا دِی — همګی می دِی قبولی
لاف می ستا دَ پالنګ وکړ — که رسیږم تر مقبولی
هیڅوک نشته چه پرې پوه شِی — ښې خبری دِی معقولی
چاری واړه په قسمت شی — نه په ځلی نه په ځولی
بخت په کور ورکړه خوشحاله[5]
تار په تار زلفی مختولی

---

۱. که زه ګورې درد آشامو سره مل یم.
۲. یو پیاوړی تور رنګه ځناور.
۳. ګڼه تیر می تر شیر شاه بادشاه فرهنګ دی.
٤. یعنی وړی او خواری زاری.
٥. بخت به کور درکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دا دوو سترگو می اوښکې بهیدلې — په فراق کښې تر لَمنې څڅیدلې
ستا دَ وصل اش رمق دَی راته پاتُو — وایې څه رنګه بې ما نه پائیدلې
ستا په غم کښې می دَ زړه ننداره وکړه — پکښې واړه سرې لمبې وې بلیدلې
دا هم بخت چه په پالښت دَ خسته راغلې — وی دِ اوس په زکندن ئې خندیدلې
زه نه ګرم نه ملامت نه مې څوک یار کړ — ته په کَوم توکی دا هسې قهریدلې
ځای په ځای درته بلبلُو میشته وکړه — لا دِ اوس دَ باغ غوټۍ غوړیدلې
اوس دِ یار په غیږ کښې ونیوه هوس کړه — چه ئې ډیر په بیلتانه کښې رنځیدلې[1]
ځکه تل دَ باد له لاسه خوری څپیړې — چه له قد سَرَه دی سرو سمیدلې
اوس ئې جور و جفا وړه دا دِ سزا دَه — فکر وکړه چه په چا مین کیدلې
دَ رقیب ګونه چه نده شوه لیده دی — چه وَ ما ته په ټولۍ کښې موسیدلې
په زړه یاد لَره دا اور چه دی را بل کړ — یَو تر شا نظر دی نه کړ تیریدلې
بې دَ یار له مینی واړه لکه باد دې — چه په زړه می ډیری مینی ګرزیدلې

چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر[2]
که ئې ډیره بلا کړه نه دریدلې

توری سترګی ستا دِی اې زیبا نګاری مستی — تور نرګس شهلا دِی اې زیبا نګاری مستی
تا چه بوسه راکړه زه پرې بې حسابه مست شوم — شونډی دِ صهبا دِی اې زیبا نګاری مستِی
ما چه ستا دا ښه کښلی بارخو په سترګو ځیر کړه — ګل د لاله دا دِی اې زیبا نګاری مستی
خوله به دِ آخلې چه پر ستا دَ خاطر مینه[3] — ډیر په تا شیدا دِی اې زیبا نګاری مستی
هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فریاد کا — واړه بې وفا دِی اې زیبا نګاری مستی
خوب کاندی بې غمه یا ئې چیری قراری شِی؟ — څوک چه بې له تا دِی اې زیبا نګاری مستِی
چارې په ما وکړې وائی چاری ځما ندی — ستا نَدِی د چا دِی اې زیبا نګاری مستی

تا ووې خوشحال ته نوری لا تر ما زیبا شته
څوک تر تا زیبا دِی اې زیبا نګاری مستی

ته په څو دَ دنیا مینی مبدل کړی — فکر نه رسی هورې پسی جدل کړی
هره ورځ دَ دې فانی دنیا دَپاره — زر فتنی الا بلا دغا دغل کړی
که دِ خپله مدعا پکښې درستیږِی — بې صرفه به اور دَ پلار په خونه بل کړی
که کافر درته دَ سود خبری وکا — دَ خپل سود دَپاره ځان د کافر مل کړی
که دِ سل چاری دَ زړه واړه پوره شِی — په حرص به دوه سو نورو ته ټګل[4] کړی
چه دَ عمر بقا نشته واړه هیڅ دِی — که ګنجُونه دَ قارون په کور کښې تل کړی
چه په دواړُو سترګو ړوند په غوږ کوڼ شوې — لال په خوله غفلت په لاسو پښو هم شل کړی
په پنجه کښې دِ دَ ځان رستګاری دَه — ته پدا کښې هم په څو رنګه خلل کړی
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی — له اصلی چارُو ئې واړه معطل کړی
ښې خوږې چارِی دَ دین درته ترخې شوې — نفس ترخې چارِی وَ تا وته عسل کړی
عاقبت نه دِ دَګور په خاورُو خوب وِی — چه ئې اوس په نهالی او په بخمل کړی[5]

---

۱. پخسیدل.
۲. لکه عمر له خوشحاله.
۳. خوله به دِ هغه خوری.
۴. ټګل یعنی فریب او حیله یا ټکل مخفف دَ ټاکل یعنی انتخاب.
۵. دا چه اوس په نهالیو د بخمل کړِ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا پخوا هم دَ دنيا طالبان نور ؤُ چه[1] ئې مينی تار په تار خورې اجل کړی
بهښت ځای دَ پرهيزګارُو دَی خوشحاله
ته بهښت وَته هوس په کوم عمل کړی؟

ته چه سترګی تورويِ خود به پوهيږی لونګين چه ښورويِ خود به پوهيږی
ستر تر پايه جامې واغوندې ګلګونی ځان چه هسی جوړوَي خود به پوهيږی
تور سنبل دَ باد وَ مخ وَته وَلاړی چه په ګل ئې خورويِ خود به پوهيږی
په ورځ سل ځله آشتی کړې هم جنګونه هر دم خوی چه نورويِ خود به پوهيږی
هم په لاس د ميوه جام را کړې چه نوش کړه بيا می جام نسکورويِ خود به پوهيږی
خپله څه دَ درست جهان فتنې نازُونه چه عاشق ته پورويِ خود به پوهيږی
مګر لږ دِی دَ خوشحال دَ زړه غمونه
باندِی نور تپنډورې خود به پوهيږی

ته چه هسی حکم ناز کړې په وګړی په تا څه دَ چا پوره دَ چا نيمګړی
دَ درياب سَرَه درياب وی يو څو وخته بيا په هر لوری پراته وی اوبو وړی
چه ئې څو په پورته لوړی لوړی وَړِی د هغو مانۍِ وګوره چه لوړی
لکه ته يې بيهوده ياوه باد وړی جهان څو دا هسی ياد لَری باد وړی
طمطراق دَ جهان کل واړه عبث دی هوښيارانو وته کم دَی تر خسړی
دا چه تا وته ژوندی دی ژوندی ندی دا وَ ما وته ښکاريږِی لکه مړی
چه خوږې ميوې لری خوشبوی ګلونه پخپل باغ کښِ دِ کښيښووې هغه زړی
په آواز سَرَه سړی بنديخانه دی د ښاروی علاج په ترکيږِی په پړی
جنتی دوږخی پټ ندی ښکاره دی خپل عمل دِی په نوم نوم واړه نومړی
زلزله په جهان ګډه شوه خوشحاله
دَ اسمان له شدتونو کنډی رغړی

ته هغه ليلی يې چه دِ تل په بخره ناز دی زه هغه مجنون يم چه می تل سر پسی نياز دی
ما وې څو يو زه يم نن شهره په عاشقی کښِ لا تر ما د نور وګړی لاړ ليری آواز دی
زه تر عشق ځاريږم تر هغو چه عاشقان دی واړه عشق پکار دی حقيقت دی که مجاز دی
رايشی له کومه ځای په څو وکا په زړه کښِ هيڅ پرې نه پوهيږم عشق يو څه سوز و ګداز دی
هی دَ خدای دَپاره نفحص را پسی مکړه پلار ته وايه نشی عشق يو هسی مخفی راز دی
توری توری زلفی کبود خال لکه کوتره راشه که ئې ګورې پرې بندی يو څه شهباز دی
سکښی د زړه ولی چه په شونډو کښِ موسيږی تيغ ئې دَ غمزې دا ځله لا څه تيره ساز دی
هر څوک يو يو بت لَری خپل بت وته سجود کا
بت دَ خوشحال ته يې تل ئې تا وته نماز دی

تمامه شپه دَ ژمی په هی هی پما تيريږِی چه ته د ما طبيب ئې رنځ به لا ځما زياتيږی
دا سحر دَی که مينه که څه لا بله بلا ده که هر څو ئې له دلِه هيرَوم نه را هيريږی
خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښِ يَو هسی مستسقی شو چه په بحر نه اوبيږی[2]

---

۱. چه څه مينی.
۲. نه سړيږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف د زمانې دی درست جهان په روشندلی	دا یو جهان لا پریږده چه په دوه جهان پیریږی
دنیا لکه حلوا دَه، ښه شیرینه مزه ناکه	حریص ئې لکه مچ دی باندې غورزی نه مړیږی
چه ننګ کا ننګیالی دی ورته ینبې دی دوه کاره	یا کام دَ ننګ حاصل کا یا دَ دوی مینه سپیریږی
که مښک[1] وُ که ګوهر وُ همګی ولاړل خوشحاله
و ځان وته وګوره چه اوس څه عمر تیریږی

توري سترګی ستا دِی بیا په تورو رنجو کړی	دوه توری بلا دِی پرې می وژنې بابا مړی
وخاندې و ما ته شونډی بوڅی په ناخوال کړې	دا فتنې ښیوې دِ بیا له کومه دِی راوړی
زر دِ که په وَر مری په هیڅا دِ زړه سوی نشی	زړه لرې دَ کاڼی بیا خپل ځان بولې ښه زړی
هیڅ در نه پوهیږم که رشتیا وایې که پیڅمی	ما وته دِ خوله دَه په خندا خندا نومړی
پټی پروتی ښې دِی څه به دم وهم و چا ته	م څه هونبره ندی ستا فتنې ناسازی وړی
ما وې چه ځما ده موزی یو وړه سیه چشمه	څه شو کوټه نیسی دَ پرې هوسیه سترړی
ته پدا خیالونو په ښیوو غمزو موجونه	سیند دَ اباسیند سوې چه څو څو بیړیِ نغړی
څه لَره خوشحاله تا دَ زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا دَ ظلم ندی ما و چا ته کیسې سپړی!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دی	خدای پخپله دَ رشتینو سَرَه مل دی
په معنی قلپه روپی ده مخ ئی تور شه	هر سړی چه په یاری کښ په زړه غل دی
دَ بدیو بد بوئی به پټه نشی	که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دی
که دَ زړه سترګی دِ شته نندارہ وکړه	دَ جهان په واړو چارو کښ خلل دی
ابا سیند وَته نظر کړه وَ دریږه	ستا دَ عمر دَ اوبو غُندی چل چل دی
که دَ خولې وَیل دِ ښه دی پدا څه شِي	چه ښکاره دی و علم وته عمل دی
نه به زوړ پریږدی نه ځوان نه نن زوولی	چه ناڅاپه ناتارُونه کا اجل دی
بد کردار به نیک کردار نشی خوشحاله
دَ شیطان لښکروُ لاندی کړ قبل[2] دی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښیمان ئې	بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
همیشه د ما دَ باغ زرغون طوطا وی	اوس خبر نه یم طوطا دَ کوم بوستان یې
زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تیر شو	په زړو پوری خندا مکړه که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دی	راته ووایه دَ کوم یَوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښینی ګدای دی	که وَآز وَته دِ شا کړله سلطان یې
په بل ځای می پیرځو بنه یې دَ یار غمه	ته د ما د زړه د مات کودی[3] ریحان یې
غم الم به دِ وَنه رسیی وَ زړه ته	که دَ خپلی ژبی هر کله پاسبان یې
ته جوهر دَ لوییِ نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسی ارزان یې

---

۱. محشي ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک او ګوهره تور ویښته او غاښونه دی.
۲. محشي حصار ورته کښلی دی.
۳. د خاورین لوښی ماتی ټوټې. .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چه دا ناسازی چاری دی را کړی — لا دِ خوارا سړه نده بابا مړی
چه می هسی شان په خوارو سترګو ګورې — ما دِ دا ناسازی نه دِی چا ته سپړی
ته پدا حسن دَ ګل غُندِی پیدا یې — بوری[1] مور که ښاپیریَ یې را وړې
راته وایې صبوری در څخه څه شوه — تا په تورو سترګو نده له ما وړې
بیا په کوم توکی دا هسی بی قولیی کړې — تا وَ ما ته سپینه خوله نده نومړې
دَ تقوا سپاهیان چه ستا په کوڅه تیر شی — دَ عمزې په تیغ ئې کښینوی پڅړی
دَ خوښیِ مفرح را عنایت کړه — تا دَ غم ګولیِ ډیری دِی را نغړی
ګوره کوم به دِ په بخت په طالع مومی — خلقې دِی په طلب در پسی سترِی
په پله پله در پسی ځم دَ پریښنو نه یې — ځایګهی ویشتلی درومی له بغری[2]
چه مَیَن شوې درست دَ یار په رضا درومه
اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پرې[3]

تورو زلفو دِ په غوړو دِی خولې یښی — په څو تار په تار پریشانی سَرَه نښی[4]
دا ځما دَ پریشانیه نه څه وائی — که ئی لا نوری اوږدې دی درته بلښی
نندارچی چه ورته ګوری کټ کوټ کیږی — دَ مخ نخښی دِ بلا دِی ګوښی ګوښی
تر لبانو دِ خجل آبحیات دی — به باڼه په سترګو سهم و تیر کښی[5]
چه مین شی قبلوی مکر دروهونه — په یاری می قبول کړی که بنګښی[6]
زه خوشحال دِ دَ بدیَ نیکی ګواهی یم
دَ ښایست مخی دِ نشته په خوی وشی[7]

ته چه دا دماغ لرې — څوک به څه فراغ لرې
توره شپه دِ دواړه زلفی — پکښی مخ څراغ لرې
دا د خال دَ ورځیو ندی — دا دَ زړونو داغ لرې
واړه باغ دَی په ګلونو — یو څه کښلی باغ لرې
که ساعت دی ساعت دا دی — چه په لاس ایاغ لرې
چه طوطی دِ دَی په لاس کښې — څه نظر په زاغ لرې
بیا وکوم لوری ته ورک شو
دَ خوشحال سراغ لرې

تر مکې تر مدینې ولاړې حاجی — لا دَ نفس له خویه هیڅ نه یې ناجی
صفائی دَ زړه په کار ده نه دَ ږیری — څو په ږیره ګرزوې شانه عاجی
صوفی لافی دَ سلوک کا هم دا لافی — سرا سر ګڼه دَ ده بی منهاجی
په ملا توره تیاره شوه چه حق پوش شو — که په لاس ئې فتاوِی وِی سراجی
علم څه دی په معنی کښې ګبینه دی — کاسه هم ور لَره بویه خراجی

---

۱. بلی.
۲. ژور ځای.
۳. مخفف دی د پرېږې یعنی ملامت هستی.
٤. تشی.
۵. تیر کی یې.
٦. بنګښ یې.
۷. وش یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تاراج لکه شیخان کاندی په مکر افریدی ندی دا هسی تاراجي
دا ئې سحر دَ بابل د مځکې راوړ چه درست اوښ په کُت کښې ومانهٖ حاجی
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښې پدا ملک دَه دَ ښه رخت بی رواجی
نه جیحون دَی نه سیحون دی لا افزون دی دَ خبرو دریابونه مواجی
که صاحب په لاری پلی نفر سپور ځې خو هم بیا صاحب صاحب پاجی پاجی
له اوله تر آخره په جهان کښې دَ سید غُندی څک نشته معراجی
زه خوشحال ختک په حب دَ اهل بتیو
خارجی او رافضی ک۷م اخراجی

تور وربل به ئې وَ چا وَته غوړیږی په وصال به ئې دَ چا ټټر سرېږی
دَ شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم په خوږو نباتو کله څوک مړیږی
نور به کومه آرزو وی لَری په زړه کښې چه ئې سترگی کښلی مخ وَته غړیږی
عاشقان تر تورُو خاورو لاندی نه مری پدا سپین ویښته به څرنگه اوړیږی
بیا به توری بلا لا توری بلا کا چه ئی تور رانجه وا سترگو ته اوړیزی
دَ ښو ناوک ئې نه دری تر زغرو څوک به هسی ناوکیو ته بریږی
دَ فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دی چه په غم کښې په آه آه سَرَه سریږی
دَ جهان عمارتونو ته نظر کړه: ځنی نوی نوی شی ځنی نړیږی
ما وې نن دَ زمانې ژبه ورزه یم یوه کس وته د ما ژبه اړیږی
د دې باغ گلونه لږ ندی خوشحاله
تازه تر تر تازه ترو نور غوړیږی

تازی سپی چه په نمړیٔ مومې ویړیا دی سپین و سره باندی ښنده که په بهار دی
په کوټه باندې دا دواړه حبطه دی چه دِ تش په غولی گرزی هم بلا دی
که ئې ته په منت مومې دا یې مخله که دَ چا په باغ کښې بوټی دِ کیمیا دی
بخت چه کوږ شی یوه تن ندی راوړی چه د خدای باندی پیرځو دِې د هر چا دی
دَ اسمان پیرې دایم نه وی یکسانی که ئې څرخ دی نن پتا کانده په ما دی
یوه ورځ به ئې دا رنگ زیبائی نه وی راشه گوره چه گل څه رنگه زیبا دی
دَ هر چا یاران دا هسی بې وفا دی
که خو یار دَ خوشحال هسی بې وفا دی

ته چه دا ښکلی چهره لَری نگاری ځکه تا په عاشقانُو وَکړی چاری
چه دِ لاری دَ دیدن را باندی بند کړی د ما اوښی په گریوان ځی لاری لاری
چه گهی گهی دِ وَوَینم له ورایه دا لا هم بی بخته نه یم شکر باری
هَرَه ورځ تازه مانَبی تازه جنگونه تَل دِ ما ته بیری توری دِی تیاری
که دِ غابښ و شُونډِی گورم دُر مرجان دی که د مخ وته نظر کړم مه رخساری
دریغه نور سحر په ملک پیدا شوی چه دا ستا سحر ئی مات کړَی سحر کاری
خو په ما باندِی چه راشِی ځان نادان کا گنه نشته نوری تا غُندِی هوښیاری
په کوڅه ئی باد گذر نکا خوشحاله
ته له کومه سازوی ورته ریباری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه سر تر دیوال هسک کړی سړی گوری
د کس تاو نخښی دِ نشته تر دا نوری

که دِ زړه د غین په عشق نه وِی بایللیَ
په وداده په ویر څه هر لوری ته ښوری

پرده پوښی په ضرور وزی لمانځه ته
سترگی وازی په بازار گرزِی سر توری

یا ئی نیت د کاسیریٔ[1] یا د میږه وِی
هر کنُډه چه لاس سره کا سترگی توری

په هغی باندی گواهی دِ بدیٔ وله
چه ئی گښت په نورُو خونو خپل وَرپورِی

د میږه په ږیره نه خاندِی نور څه کا
چه دِ بل سَرَه خبری کا خمسوری[2]

دَ خوشحال وَیل به بی مضمونه نه وِی
چیری نه چه ئی مزاقو سَرَه شموری

ته دِ تل اوسې پدا ښهر یاری کښ
که زه عمر تیروَم پدا خواری کښ

غم دَ یار دَ جفا هیڅ را سَرَه نشته
خدای دِ ما بې پته نکا په یاری کښ

هغه یار دِ خدای له هرَه رنځه ژغوری
زه که پروت یم همیشه په بیماری کښ

په زاری زَاری به ما په ځان مَیَن کړ
که ئې مینه زیاتیدلای په زاری کښ

لکه باز دَ زړه په وینو آموخته شو
بل به نه وِی هسی ترُک په خونخواری کښ

دَ ریبار منت ئې ډیر را باندِی بار دی
چه می یار مونده دَ ده په ریباری کښ

خدای په ما باندی نادان کړ بخت می تور دی
که ویښته چوی په ډیره هوښیاری کښ

نا قرار دَ خوشحال زړه همیشه ښه دی
یو زمان دِ نه وِی بند په قراری کښ

جهان شرم نام و ننگ دی
که دا نه وِی جهان ړنگ دی

چه وفا ور څخه نشته
گل به څه کړی چه خو شرنگ دی

چه ئې عشق تر سَرَه کړی
نور څوک نشته خو پتنگ دی

د ښایست کمی ئې نشته
ولې یار می په زړه سنگ دی

تر ښکنځلو ئې ځاریږم
بیا ئې چا سَرَه دا جنگ دی

په ښاغلیو جهان آرت
په غوولیو باندِی تنگ دی

ښه چه راغللې په غیږ کښ
بیا می لیری دَ زړه زنگ دی

چه خوشحال باندی ناستې کا
دا پوزَې ندی اورنگ دی

چه پخپل عیب بینا شی
سړی هاله درست دانا شی

نادانی ئې پټه نده
چه له ځانه ئې ثنا شی

دَ بلا اندوه به نه کا
چه له خدای سَرَه اشنا شی

په دنیا به دین حاصل کا
چه خبر په لَن تنا شی

په جهان باور پیدا کا
چه رشتینی ئې وینا شی

چه غنی په قناعت شو
له هر چا ئې استغنا شی

ابدی ژوندُون به خپل کا
چه خوشحال غُندی فنا شی

---

۱. فاحشگی یا قحبه والیٔ.
۲. آسان، آزاد، بی باک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په خیال په زر زری جامو کښې درومی — که نظر په خوار وکړې ثواب به مُومی
پکښې ځرنګه هوښیار مرغونه بند دی — ستا دَ ورځیو خال دانه دی زلفی لومی
ستا دَ شونډُو سره به ولی هسی نه وی — چه پرې هر کله دَ زړونو وینی شومی[۱]
زه به تا غلطه نکړم په تولیِ کښې — که هر څو دَ خلقو[۲] جونه شيِ هجومی
دَ مجنون مینه یواځی په لیلی دَه — تر نظر پوری ئې نوری دی معدومی
ناز نخرې ښیوې غمزې فتنې خیالُونه — پدا کار به وِی تا غُندیِ څوک سلومی
دَ ښایست سَرَه هزار کارُونه نور دی — چه ئې ته لرې، نه نوری بروسی شومی
چه رضا ئې په جفا وی نور می ستایی — دَ دلبرُو خرخښې دِی را معلومی

و خوشحال ته چه دَ نورُو نوم آخلی
بې له تا[۳] به مینه ماته شِی په کومی؟

چه توفیق ورکَوی رب العالمین دی — له آزاره په ستنه اوسه درست دین دی
په هر لور چه غورزوی سړی هوا ده — دَ هوا فرس وَ هر لوری ته زین دی
څوک چه خوښ نه وی له ځانه هیڅوک نشته — هر سړی خپسر دانا ګڼی یقین دی
په بهبود د دَ خپلی چاری هر څوک مټ کا — پخپل زړه کښې هر تنګ خرڅ بالا نشین دی
دَ د ستار دَ سیوری رنګ واړه یکرنګ دی — که دستار په سر یا سور یا تور و سپین دی
حبشی که په ځان نوم د کافور کښېږدی — سر تر پایه و هر چا وَته مبین دی

آزمیښت دَ دهرو ګوره خوشحاله
چه ملک دَ شیاطین سَرَه قرین دی

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دَی هم وِی دی سجود که دوڅن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
عالم وائی عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله — درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنګه — په ملک ګرزم دیدن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبی — ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که ستا کوڅه جنت سَره څوک سَمَه راته کښېږدی — کوڅه به دِ وطن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
تحسین لره بل نه لرم چه هونبره ډیره مدحَ — د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
چه ځوان وم دا یم زوړ شوم په رشتیا رشتیا خبره — عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

که نور په صهبا مست دِی زه خوشحال په خوابات کښې[٤]
مستی ئې په دودن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

چه دا هسی بې نیازی کوې دا ښه کړی — زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړی
دَ بل ځراغ غُندی په شپه دَ هجران راشه — چه په راغله می روښان د واړه لیمه کړی
خو له ما نه نوره مکړه دَ زړه مینه — نور می کل واړه منلی دِی چه څه کړی
دما زړه ورځنی صبر وُ چه ګنګ دی — نن ځما طوطا یو څو خبری وکړی
په ژوندون له ما نه مه ځه دَ یار غمه! — ته به سم د ما له ساهی سَرَه تله کړی

---

۱. د زړه وینی پشومی.
۲. د خلقو خونه.
۳. بې له تا ئې مینه.
٤. په نورو نسخو کښې دا بیت داسی دَی "که نور په صافو مست وِی زه خوشحال په خرابات کښې ـ مست په درد دَدَن کړم که دا عیب دَی هم وِی دِ" محشی تر دَن لاندی خم ترجمه کښلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره بیا دِ څه په زړه کوم می گناه دی
چه لیدو ولَره دِ درشم ځان اُوده کړی

دَ غمزې توره دِ ماته شه په ما کښې
غم می دا دَی پس له ما به نور پر مړه کړی

وایې ستا په عیادت دما رضا ده
مگر ومرم هاله سر د ما په وره کړی

چه تر خولې د بیلتانه دَ ویَل و باسی
د خوشحال خټک روزگار په اور اوبه کړی

چه ژوندی وی غم دِ نکاندی د لوړی
شنه طوطی لَره شکری نه دِی لږی

په شکروُ په نباتو ئې[1] سود نشِی
چه په چا[2]شوې ستا دَ خولې خبری زوړی

په لحظه لحظه دِ وینم قهر قهر
په ځایی خصلت دا هسی خوږې[3]خوړی

ستا په لبوُ[4] به کباب شم په دا خوښ یم
که هر څو می دَ اوړو غُندی آغږی

دا چه اوس درته حاضر دی ښه ئې گوره
په هجران به ئې آخر لاسُونه مړی

عقل و هوښ ئې و سړی وته پیدا کړ
دا چیچل داړل دَ پړانگ دی یا دَ یړی

دا بیدرد که په ظاهر سړی لیده شِی
وَ خوشحال ته مچ میږی دی ماشی سپړی

چه مزری خپلی منگلی نه کا کښلی
هونبره نه وی څربی غوښی ورته تلی

مرجونږا[5] دَ دُر مرجان هاله اُلجه کا
چه قبول کاندِی دَ بحر خونی چلی

عاشقان چه تر سر تیر شِی هاله کُښل کا
دَ دلبرُو پستې خولې لکه بخملی

باز چه والوزی له ځالی هاله گوری
دَ کبکانُو ښایسته سترگی کجلی

چه دَ اور بخری باد سَره رفیق شِی
بیا هاله کا په ملکونو لمبې بلی

چه سیلاب دَ غره دَ سَرَه نه روان شِی
بیا هاله بیایِی په مخ ډیری خځلی[6]

په تحصیل پسی ئې ځکه[7] کوښښ بویه
که قسمت به دَ چا زیات نشی په ځلی

خبر هنر له لاسه مه پریږده خوشحاله
خوره خوره وه وه واړه غصې خورولی[8]

چه و باز ئې ورکوَلې تیریې نوکی
تر ټټو به ئې یستې دَ زرکی څوکی

دَ باښې نظر دَ چتی[9]په لکیَ
د شهباز نظر د میور[10]په څوټکی

دَ کارگه توره مشُوکه دَ گندگی دَه
قند لایق دَی دَ طوطی دَ سرې مشوکی

د گلرنگو ناز په هر کله دَ وړو دَی
بیهوده بې ځایه ناز کا رنگ املوکی

یا به سر دَ خپل ورمیږ په وینو رنگ کړم
یا به کُښل کړم دغه ستا شونډی ملوکی

---

۱. می سود نشی.
۲. چه په ما شوې.
۳. لمړی خوږ په معنا دَ شیرین او دوهم په معنی د رنج او مرض دی.
٤. دا بیت حل طلب دی، په یوه نسخه کښې داسی دی: ستا په لب به لبالب شم په دا خوښ یم ـ که هر څو می د ایرو غندی آغږ.
۵. یعنی غواص.
٦. یعنی خس او خاشاک.
۷. څله.
۸. دا مصراع حل طلبه ده، په نسخو کښې ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره خوره دواړه غصې خورولی یا خوره خوره وه وهه واړه غصې خورولی.
۹. د شتی په.
۱۰. یعنی طاوس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دی په دا تورُو شهلا سترگو　　چه ئی کښلی دَ کشمیر کړلي مملوکی
لا به کله هغه گل په چمن راشي　　دَ نرگس گلُونه گوری سترگی بوکی
دَ هجران له غمه هیڅ سرَی خلاص ندی　　څوک په ورو ورو ژړا ژاړی څوک په کوکی
چه توبه دَ مُلو کا، په وخت دَ گُلو　　پرې ښایی که دَ هغو په ږیره توکی
یا د ښو زلمیُو ږغ دَی په میدان کښی　　یا دَ ښو دلبرُو ځي په جهان کوکی
دَ زاړه خوشحال ځوانی په بوسه نکا
ښتنې جونه بخیلی بد سلوکی

چه ما کړی په جهان کښی رڼا سترگی[1]　　بې له تا می خوږې نشوې په چا سترگی
که ستا[2] له مخه وگورم بل مخ ته　　په قطع د ړندې شي ځما سترگی
ښکاری چه غرڅه وُلی ورته گوری　　ته یو سر بل سر مکړه له ما سترگی
هر گور[3] می له هیبته وار خطا شي　　چه[4] واړوې دَ ما ته شهلا سترگی
خوشحال غریب په در درته وَلاړ دی
ته هم کله و ما ته کړه وا سترگی

چه صحبت د ملوکامو سرَه کاندی　　بویه دا چه ویل نه کا لاند باندی
په رشتیا وَیل د هسی باوری شي　　چه پیدا کا خپل عزت د ده دَ وړاندی
که ئي دواړه ښې تڼاکی په خدمت شي　　د خدمت منت د نه کا[5] په ده باندی
حاسدان به ئي زوال د دولت غواړی　　همیشه د لوگوی[6] و ځان ته سپاندی
د عضب په وخت د لیری ځنی گرزی　　د خوښۍ په وخت د عیش ور سرَه کاندی
چه نادان ته نصیحت وایې خوشحاله
دا د واړه نادانی ده په ځان خاندی

چه خون په غاړه کیږی له دې کاره څه خو غم دی　　یاران ځما په گور کښی زه په کور کښی یم ستم دی
چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښی په گور دی　　چه د یو لَره دروممِ گور و ما وته ارم دی
پیری راغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو　　چه زه کړم هغه نشي هغه ملک هغه عالم دی
که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسي په زړه کښی　　یا بخت دَی دَ مغلو یا ځما څه عقل کم دی
نه بخت دی دَ مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم　　دا کل واړه پیری ده چه می کار برهم درهم دی
مغلو ته چه گورم هغه هسی مغل نشته　　د تورو وار ئې تیر شو اوس ورپاتو یو قلم دی
پښتون په زرو نیسی په فریب په تیتالونو　　په ما ئې اثر نشي لا په ما دَ خدای کرم دی
نه مچ یم نه کارگه یم چه په کړو مړو گرزم　　یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دی
که ما غُندي نور هم وَی پدا کار به ډیر خوشحال یم　　چه ما غُندی څوک نشته ځکه پروت را باندي غم دی

---

۱. سترگه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترگی په معروفه یا راځی.
۲. که زه ستا.
۳. هر گوره له هیبته.
٤. چه ته واړوې.
۵. وَ نکا.
٦. یعنی دُودَوِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمل خان دریاخان دواړه په ښه رنګ تیر شول په ننګ کښې
دَ دواړُو په فراق کې ځما تل آه و ماتم دی

چه تا ګورم حیران شم چه ته څه رنګه بشر یې — زووَلی یې له حوری که سړی پری پیکر یې
د ماء وطین له میانه څوک دا هسی پیدا ندی — پدا حسن جمال تر میاشت و نمره لا بهتر یې
چه شونډو ته دِ ګورم تر یاقوتو لا تیرَی کا — چه زلفوو ته دِ ګورم په عنبرُ معنبر یې
که هر څو دَ لالَه ګلُونه ښه دِی په چمن کښې — په دواړو انګیو داغ دَ واړو دَ ځګر یې
که خوار دِی هغه خوار دِی چه محرمو دِ له دیدار دی — که سخ دَی د هغو دَی چه ئې ته نورالبصر یې
که آه نالش می وَکړ مسلمان نه یم کافر یم — را واخله تیره توره که مشتاق دَ ما دَ سر یې
په حسن په ښایست کښې دِ څوک سیال په جهان نشته — که دا عیب دِ نه وَی چه په زړه لکه حجر یې
زه ستا له ډیره غمه همیشه په آه واوه یم — په څو په آسایش بې غمه پروت پخپل بستر یې
خوشحال وته دِ ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندَی یایم ته می خود په حال خبر یې

چه دَ پلار په نصیحت نکا بِرغری — دَ هغه زویه دانه شه په مری
دَ پرُون ورځی به نن حلاوت نه وی — که ئې ګورې ورځ په ورځ ده کهتری
لکه موږ دَ بابا زویه وُو په نغته — اوس په دا دور له چا طمعه لَری
که له پلاره زویی مومی په رای درومی — ګنه نکا زیست روزګار دَلپری
نور ئې واړه سرښتې برهم درهم شوې — خو په ځای دَه سرښته د نوکرئ
دا هم هیڅ حق دَ نمک ته نظر نکا — په نایافت کښې بهانه غواړی نړئ
اوس په سپینه ډیره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې دَ سر دری

چه په سب دَ ابوبکر د عمر دی — که په خوله کلمه لولی هم کافر دی
دَ هغو په مرګ ثواب ګټلَی پویه — چه بدګوی دَ ذی النورین دَ حیدر دی
رافضی خارجی دواړه باور وکړه — تر سګانو تر کوسانو[1] لا بتر دی
تر مهدی پوری یو لس دِی یا دولس — چه همه زویه نمسی دَ پیغمبر دی
همه واړه امامان وه دَ خپل دور — همه واړه دَ دنیا دَ دین سرور دی
له اوله تر آخره که کروهیږی — دَ بی بی اولاد می واړه نور بصر دی[2]
چه دوستی ئې دَ سید نه وِی په زړه کښې — دَ هغو سړیو تل خاوری په سر دی
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم — لا رانجه می دَ پله خاوری دَ بوذر (رض) دی
په سرو زرو کښې کمی دَ قدر نشته — صحابی دَ پیغمبر واړه سره زر دی
زه خوشحال خټک هغه سنی مذهب یم
چه یاران را باندِی واړه برابر دِی

چه می ولیدی دا ستا سترګی خونخواری — چه تر اوسه لا ژوندَی یَم شکر باری
په یاریَ به دِ هیښ وِی چه غلط شِی — چه څلور پیسی لَرِی دَ هغه یاری
ما یَوه دَ زړه په غوره دَه نیولی — که هر څو په جهان ډیری شِی نګاری

---

۱. دې کلمی ته محشی د خربشوی ترجمه لیکلی ده.
۲. د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی[1] ئی څو لری ګِلی څما په زړه کښ   تر حساب و تر کتاب تیری بیشماری
دَ میړی چه وزر نه وِی هونبره ښه وی   قباحت دَی تجاوز له خپلی چاری
اوس به ولی په غلا غلا دَ مینی کار کړم   چه په حال می خلقی شوی خبرداری
په خاطر به دِ قراره قراری وِی   که دا خپلی سترګی ونیسی قراری
بی اثره به دا اوښی پاته نشِی   چه مِی ورځ او شپه په مخ ځِی لاری لاری
نه یواځِی دَ لاله په زړه کښ داغ دی   په دا باغ کښ سینی ډیری دِی داغداری
په خوشحال ئی عندلیب غُندِی اور بل کړ
چه پلَو له مخه واخیست ګل رخساری

چه یَو ګړَی په جمعَ زړه ښه مخ وته وګورِی   که درسته دنیا ستا شِی هم څه نده دا تر پوری
دا خوی څما قدیم دَی چه[2] ما اوس ندَی راوړی   چه بی له زیبا مخه راته سخ وی چاری نوری
دَ خلقو تهمت یَو سردَ هجران غمونه بَل سر   هم ته می به له یسی رنګه سختی بلا ژغوری
دا اور چه په ما بَل دَی دَ خپل یار له جدائیَ   نه ګرم نه ملامت یَم که تل وینی ژاړم توری
آشنا ته وایه نشِی نا آشنا به څه خبریږی   دا راز چه له ما نه دَی ارویدلی خپلی سیوری[3]
ناوک ئی د مژګانو دَ ابرو په کمان جوړ کړ   ما نه زده چه د چا تر زړه به ووزی پورِ ووری
ښه باز دِ دَ خوشحال خټک خاطر په لاسو کښیووت
په قدر ئی خبر شه چیری نه په لَږ ئی پلوری

چه دا هسی ورَځی غوټه کړی خبری   بد خواهان به زړه را یخ کا شیوه ګری
یا څما تر فهم ښه شوی، عاشق ړُوند دَی   یا څوک نشته په ښایست تر تا نادری
ستا تر شونډُو تر غاښونو به ئی ځار کړم   که یاقوت دِی که سره لال که مرغلری
دا څه جام دَ میو نه دَی چه ئی ته څښی   دا می وینی دَ عاشق دِی چه ئی نغری
هغه کار لکه دوه تورُو سترګو وکا   هسی کار نشِی په توره په لښکری[4]
دوه قدمه بیلتون هم له یاره مرګ دَی   څوک په څو[5] پایی ژوندَی له یاره لری
دَ ښو ناوک ئی ښوَی درومی تر زړونو   دَ ترکانو غَشی ښوَی درومی تر زغری
دواړه شونډِی د خوشحال په خوله کړه
و طوطیانُو ور کَوِی خلق شکری

چه په سپینه ږیره کا ځوانی نکاری   پخپل ځان باندِی به و کا څنی چاری
که په خوله دَ زاړه یار تر سر جاریږی   په زړه ندی ځوانی هیڅ دَ زاړه یاری
نیک و بد پدا جهان کښ پیدا کیږِی   نیک و بدی دَ زاړه نه دِی ویزاری
خوښه ځوان د ځوانی ښځی په غرض دی   که بادشاه وِی دَ زاړه نه وِی آزاری
په کم ذات په اصیل هیڅ ندِی راغلی   ښځی واړه دَ ښه کار دِی طلبګاری
زوړ دِ ځوانی ښځی نکا که ئی کاندی   فکر بویه چه له ښه ځایه دِی باری
له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښی   په حیا په شرم ننګ وِی خبداری

---

۱. وایی څو لری.
۲. څه.
۳. مور.
٤. په تورو په لښکرِ.
۵. به څو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په پلار نیکه دَ ننګ و ناموس نه وِی هغه ښځی قباحت ته دِی تیاری
اوس پخپلو زړو خوښ اوسه خوشحاله
دا د دَور ځوانی مکړه ناپکاری

چه نظر دی په اغیار هورې دلې وی ځما اوښی په بارخو ولې ولې وی
ته چه هسی ښایسته یې ګرم خو نه یم که می تل در پسی هسی وا ویلې وی
چیری نه چه څه دِ ورسی خاطر ته که له چا سَرَه می تشی تسلې وی
یو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شه چه ګیسو دِ په سپین مخ شملې شملې وی
ته به وایې دَګلاب په ګل شبنم دی چه بارخو دِ د نماستې په وخت خولې وی
دَ رقیب له ویری بل لوری ته سترګی او دَ زړه می ستا وَ مخ وته حملې وی
په عاشق باندِی دَ پلار نصیحت اور دی اوس به چیری د دې نور خلق په خولې وی
چه له سترګو می[1] غړیږی غنم رنګه جدائی ئی‍ لکه قحط دَ غلې وی
د ناپوهی خوبا ټول مهر په یار شی دَ هوښیاری په سر څو تیری ماملې وی
زه خوشحال به دِ وانوړم له لیدنه
په دربار دِ که هر څو پروتی کلې وی

چه دانا نه کړې ګردش دَ زمانې نور به زده نه کړې دانش د زمانې
زر پیرې لَری دَ سترګو په ځنبل کښ خبر دار شه په روش د زمانې
په یوه زمان دِی شاه بیا دِګدای کا څه باور په نوازش دَ زمانې
په خزان کښ دَ بوستان په ونو راشه څه وُ څه شو بیا پوشش د زمانې
کله مځکه سپیره ډاګ کله ګلؤنه څه امید په آرایش د زمانې
د سفله غُندی ئې ور کړل را نیولی دی غره مشه په بخشش د زمانې
د حلوا سَرَه ئې زهر هلاهل دی که لذت لَری خورش د زمانې
پت امید دِ پلار دَ زویه سَرَه پریکا څوک دی نه غواړی سازش دَ زمانې
شاه جهان بادشاه دَ چا په بند بندی دی راشه ګوره آزمالش د زمانې
حقیقت ئې سر تر پایه را معلوم شو راته مکړه ستایش د زمانې
زر علته زر فساده زر عیبونه پیدا کیږی په کاوش د زمانی
چه ئې شا کړه دَ دنیا وَ اسایش ته هم هغه کا آسایش د زمانی
چه دا هسی ئې کردې دَ زړه پیاد وِی
لا خوشحال لری خواهش د زمانې

چه می اوښی هسی آل[2] شوې دواړه سترګی می سره لال شوې
چه په نور څه پسِی ندِی واړه ستا دَ مخ په خیال شوې
لیونَی شوم خوب می نشِی راته ته پری مثال شوې
نور می محو شول له دله چه می ته په زړه نهال شوې
دَ زړه داغ دِ مبارک شه چه مَیَن دَ شاه په خال شوې
خلق خوښ ګرزِی هوس کا د ما زړه ولی بد حال شوې
مګر نول دَ بیلتانه دَی په ناله کښ لکه نال شوې

---

۱. ئې.
۲. محشی ورته کښلی دی یعنی سرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور څوک هم شته دَی اې غمه
که یواځې دَ خوشحال شوې

چه می زړه پسې مینښ مینښ شی — صبر و هوښ پسې لیښ لیښ شی
د هغو شونډو شربت به — یا نصیب چه کله چیښ شی
په پرهار می ظلم کیږی — چه توبری ځنی وکیښ شی
په خزان کښې نوری ونی — توان لری چه سبر سریښ شی
زه ئې ناسته په پالنگ یم
که خوشحال له خوبه ویښ شی

چه یَوه می دَه نیولې — په رشتیه می ده نیولې
لکه یو یو مرد ئې نیسی — هم هغه می ده نیولې
څوک دِ هیڅ ملامت نکا — عجب ښه می ده نیولې
اوس به نه درومی له ما نه — چه له زړه می ده نیولې
په هیڅ رنگ به پریښوه نشی — چه تر پښه می ده نیولې
گُندی وِی را باندې راشې — سر پره می ده نیولې
که ئې نه وینم په سترگو — ښایسته می ده نیولې
گُندی سَمَه شِې عالمه — که کبره می ده نیولې
د خوړو هیله خوشحال کړم
چه ترخه می ده نیولې

چه ئې هسی لایعقل ولاړم په شومی — دا پیاله دَ چا دَ لاسه دَه څه نومی
خدایه څه دِ یو باد وَرَی زړگی راکړ — چه همیش دَ عشق دَ باد په مخ کښې درومی
پدا هم لا رقیبان کا په ما رخه — چه می زړه دَ یار په یادوُ راحت مومی
ما لا حرف نه وُ له یاره بدل کړی — دَ سحر خروس دی وویشت شی په کومی
بیلتانه دَ ما په قصد چاړه تیره کړه — د قصاب دلسوزی نشی په ورغومی
واړه دوک می دَ اشنا دَ بیلتانه دی — په دروغه سر تړم بهانه د دومی[1]
چه ئې بې له ده بل خیال نشته په زړه کښې
دَ خوشحال دلبره کومه ده څه نومی؟

چه دَ عشق په گرانه لار کښې ډیر خطر دی — هر قدم چه پکښې اخلم ډار دَ سر دی
که سینه مي سَرَه چاک کړې و به وینې — چه می ستا له غمه وینی درست ځگر دی
ستا دَ مهر باران نه اوری چه شین شی — ما په زړه کرلَی ستا دَ مینی کَر دی
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره — تَل تر ژبی رسیدلَی راز سمر دی
زه له عشقه خبر نه یم چه عشق څه دی — هونبره اَروم چه له حسنه ئې اثر دی
چه ئې عشق تر سره کړی هغه کم دی — پدا کار کښې لاف وهلی یوه هر دی
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښې — جو دانه صبر پر ما باندې لوی غر دی
عاشقی لا زه ته نه وو چه پیدا وه — نه چه ما وتا گډه کړی دا هنر دی
خو ځما طالع ښه ندی یار جفا کا — گڼه کوم یو په وفا تر ما بهتر دی

---

۱. یعنی زکام او یخ وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق غم له خلقه پټ لَره خوشحاله
څه ئې پټ کړم چه جهان ځنی خبر دی

چه پیدا شوه جدائی — کشکه نه وَی اشنائی
دَ بلبلی بخره نول ده — د گل بخره زیبائی
تا چه شان د لیلې واخیست — که مجنون شم را ښائی
د لیلې دَپاره سر شو — خوار مجنون په گدائی
چه عاشق شو قبلوی دې — پیغورُونه رسوائی
ستا په در دوهان[1] وهلی — درته ناست یم دوائی
که پل بل لوری ته واخلم — ته می بوله هو ځائی
چه به زه بې تا نه پایم — بی چیجی لوپټ پائی
چه ئې ولیده په سترگو
خوشحال ځکه تا ستائی

چه ئې دری څیزه حاصل وی — دَ هغه خوښی به تل وی
اول خپل صورت ښاغلی — بیا ئې ښه صورت واصل وی
غه دریم وایم چه کوم دی — دَ دنیا دولت ئې خپل وی
چه پدا کښ ئې یو نه وی — پریشانی به ئې په دل وی
چه ئې یو وِی پدا درې کښ — غم به تل باندی نازل وی
هر چه درې واړه ئې نشته — که چا مړ کړ هم دگل وی
دَ خوشحال ویل معقول دِی
پری به خوښ شی چه عاقل وی

چه بندی د یار دَ یار د زلفو په کمند دی — بهانه ئی د خلاصَی دغه بند دی
سر می یار وَته پیښکی کړ لا شرمیږم — دَ نادارو عذر پټ ندی څرگند دی
نه شکری دی نه قند دی نه نبات دی — دَ شهې د شونډو لا گوښی بل خوند دی
څه صفت دَ هسی حسن په غزل کړم — چه په نونس بابه کل شکل پسند دی
څه به غم د مال و ملک د دین و دل کړم — چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دی
یَوه زړه لَره یوه اشنائی بس ده — نور به ډیری یاریَ نه کَوم سوگند دی
پخپل زړه می به دا هسی شندی بکړې — کله هم دَ عاشقِیَ کار پسند دی
د خوشحال خټک دِ ستا په سر سوگند وی
که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دی

چوهړې دَ خپلی خونی په بوی خوښ وی — ولی بوی ئې په چمیار باندِی آتش وی
نور وگړی دَ چمیار له خونی تښتی — په چمیار دَ خپلی خونی بوی دلکش وی
هسی رنگه دَ هر چاری تفاوت دی — یو تر بل پوری مطعون او مشوش وی
دَ دهقان فهم په پاله[2] یا په یوم دی
دَ سپاهی نظر په توره په تیرکش وی

---

۱. دونهِ.
۲. یعنی دَ یوی تیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دلبره دلربا ده هغه ته یې — چه خود رایه خود ستا ده هغه ته یې
چه دَ کبر دَ فتنو دَ خرخښو ئې — په همه عالم غوغا ده هغه ته یې
چه مشتاق د دَ خندا دَی هغه زه یم — چه دِ تل وَ ما ته شا ده هغه ته یې
په جهان که ښایسته وه بې حسابه — چه په واړو دِ خندا ده هغه ته یې
دَ پسرلی گلُونه څه دِی چه ئې ستایم — تر گلونو چه زیبا ده هغه ته یې
ستا په مخ می په څراغ نشته وتَنه — چه دَ توری شپی روڼا ده هغه ته یې
خپل عاشق سَره وعده نکړې تر سَره — چه په عهد بې وفا دَه هغه ته یې
که هر څو دِی دَ خوشحال معشوقې ډیری
چه ور تیره تر هر چا ده هغه ته یې

چه ایرو غُندِی ئې پروت په دربار نه وی — دَ هغو به وَ اسمان وَته لار نه وی
عندلیب چه په گل رایشی نارې کا — وائی دا چه یَوه ورځ به گلزار نه وِی
دَ زړه چاک می به په هیڅ سَره ور نشی — څو گنهلی ستا دَ زلفو په تار نه وِی
ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم — دَ هوښیار پاړو تور مار سَرَه کار نه وی
تر هندوی مه شه کم دَ یار په پت کښې — چه ئې هیڅ له بله اوره نه ډار نه وِی
په ما هر زمان اختر دَی چه یار وینم — بی اختره به هاله شم چه یار نه وِی
په کوم ځای می به مرهم کښیږدې طبیبه! — چه دَ یار دَ غشی نخښه پرهار نه وِی
په هغه دَ عاشقِۍ نوم حرام دَی — چه په یار پسی ئې درست صورت خوار نه وِی
هیڅ مانه له یاره مه کوَه خوشحاله
دَ دنیا ساعت به تل په قرار نه وِی

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته یې — چه په شونډُو شکر خاده هغه ته یې
چه نازک ئې دی اندام دَ گل تر پاڼی — په قد ښه تر عرعر لا ده هغه ته یې
که هر څو شِی په جهان محبوبی ډیری — چه خوشرنگه تر هر چا ده هغه ته یې
له عذابه له وبا له دِ ترس نشِی — چه پدا دور ترسا ده هغه ته یې
چه اثر می دَ ژړا ورباندِی نشی — چه پدا زړه حجر آساده هغه ته یې
چه تمامه شپه دِ خوب په ما حرام کړ — چه دَ ستر سحر بلا ده هغه ته یې
چه له مینی ستا په سر لوړی خوشحال دی
چه دَ ده دَ سر قضا ده هغه ته یې

چه ئې عمر دَ ښارویو سَرَه تیر وی — زیست روزگار دَ هغو هم په هغه څیر وی
چه شیطان غُندی رانده شی څوک ئې څه کا — که هر څو ور څخه علم هنر ډیر وی
ځوانان واړه برابر ندی په وزن — ځنی من، ځنی نیم من ځنی نیم سیر وی
که په زړه باندِی پراته دی زر غمونه — چه می یار په نظر کښیوزی واړه هیر وی
دَ شکرو تر حلوا به ئې لا ښه خورم — که دَ یار له لاسه زهر یا گَنهِهیر و
دَ ښه مخ په ننداره به لکه روغ ځم — که په تن می پرهارُونه دَ شمشیر وی
هر عاشق دِ عاشقۍ ته هوس نکا — دَ عشق لاف د هغه ځوان کاندِی چه شیر وی
دریغه بیا را سَرَه ژر غاړه غړی شوی — چه فلیل په زلفو پوری دَ اجمیر وی
دَ خوشحال خټک خو کښلی مخ په کار دی
که د سوات که دَ پکلی که دَ بنیر وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې ستا دَ غم غشی سیده شي — قراري به ئې له دله رمیده شي
همیشه به ئې سرینبی په زنگون وي — په فکرت به ستا دَ زلفو خمیده شي
توری سترگې توری ورځی سَرَه زیب کا — بیا په تیره چه و سمه پر کیبده شي
په ټټو باندِي ئې خط دَ ویښتو ندی — دا ئې سیوری دَ څرِي ده چه لیده شي
ستا خوبی ځما په پوهه ډیر تیری کا — دَ یوسف خوبی که هر څو ارویده شي
په بڼو باندِي مې ښښې په احتیاط ږده — چیری نه چه مې بانه پرې خلیده شي
ځان و زړه مې هغه لور وَته پرواز کا — هغه ځای چه ښه دلبره شنیده شي
زه پدا سبب په دوو سترگو مَیَن یم — چه چهره دَ ښو یارانو پرې لیده شي
له قسمته زیاتی مه غواړه ناپوهه! — و هر چا ته خپله بخره رسیده شي
لاس په لاس ئې گرزوی هنر آموزی — چه ښکاره دَ هنرمندی کښیده شي
په ژړا مې به و نه غلوې خوشحاله
که دِ سرې وینی روانی تر دیده شي

چه ښیری وَ ما ته وکړې ژونده وې مې — چه مې یاد کړې په ښکنځلُو نهاله وې مې
دا چه وایې راته ځیر گوره چه موړ شې — که تمام عمر دِ گورم مړه وې مې
غمازانو اَغزی توی دَ غمازیَ کړل — چه دَ دوی په وینا غوږ کړې پرې څکوې مې
ما خپل زړه وَته وَیل چه اې بد خویه — څه په هر صورت مَین شې شوره وې مې
وئې عمر مې پدا بد خوئی تیر شو — څه دا اوس راته ویل کړې اړه وې مې
که مې سر په عشق کښ دروبی هم دِ لاړ شی — خپل وژلی راته شمارې ویره وې مې'
که دَ زهرو پیاله راکړې هم نه وایم — خدای دی خیر وَ تا درکا ژونده وې مې
چه گهی په مخه رایشې کنکس[١] خورې — یو تر شا نظر وَ نکړې ځوره وې مې
کشکه زه دربارندِی نه وَی مَین شوی — تا نادانی مینه نه زده پخه وې مې
ما خوشحال څخه په ذات دورنگی نشته
دَ زړه حال مې در معلوم دَی ویه وې مې

چه درومې په انگڼ کښ درست انگڼ سَرَه یو گل شی — د مښکو بوی را پاځی چه دِ تار په تار کاکل شی
چه سترگی کړې ورپورته په نرگس شی بلا سازه — چه زلفی کړې نمودی حبطه واړه سنبل شی
دَ ملا دَ ویښته فرق به دِ هیڅ یو سَرَه و نکا — که واړه دانایان مې په دا فکر تأمل شی
عالم وایی و ما ته له ښه مخه صبر وکړه — حیران یم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شی
دَ خوشحال خاطر ئې هسی ځنی یووړ تورو سترگو
کله صید دَ شاهینو تر مښکو تر منگل شی

چا به راکړه په پالنگ دا هسی کښلې — که مې نه وَی په ازل په قسمت کښلې
شیخ دَ خورو صفت کا زه دَ دلبرَو — دا ځما هغه دَ ده دعوا پریښلې
عاشقان ئې صد هزار دِی په هر لوری — سر گښته حیران پریشان گونه ځیبښلې
په دربار ئی سناسی شه ورته کښینه — تار په تار دَ سر ویښته ایرې موښلې
که هر څو دَ خلقو جونه ښایسته دی — ما یَوه ده غوره چوڼ پکښی وکښلې
لا به کله نندارِه دَ هغه مخ کړم — چه مې کړه دَ خاطر ده پسی لښلې

---

١. دا کلمه عیناً ولیکله سوه، راحت زاخیلی گنگوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشی او سرگوشی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ هغې پیالې مستی لَرم په سر کښې
چه پرون می دَ ساقی له لاسه څښلې
نه د مښکو پټېدنه نه دَ عشق شته
په اذل ئې نه دِی دا پردی پوښلې
چه می تل دَ مخ ثنا وایی خوشحاله!
په صله می سپینه خوله درته بخښلې

چه گلگونه معشوقه لَرِی په کور کښې
دَ صحرا سیل دِ وسیځی په اور کښې
په هجران کې می ژړا هغه خندا شوه
چه می یار سَرَه خندا وه په بیور کښې
لکه لوند خرخوړی تا وکړې نم ئې نه وی
بیلتانه هسی پخوړ[۱] کړم پخپل زور کښې
دَ عشق ښور دی دَ عاشق له دله نه ځِی
په جهان ئې فیروزی دَه پدا ښور کښې
په هر ځای چه دَ رندانو مجالس وی
تر قیامته به یادیَږم په څلور کښې
شور و شر به دَ رانجا[۲] په جهان نه وُ
که د هیر صورت پیدا نه وَی په شور کښې
که خبر به دَ دُرخانی د مخ نه وی
آدم خان به ځنی څه غوښتل په کور کښې
پښتنې جونه دِ الفی باد ته نیسی
چه شمال ئې بوی راوړی په رنتهبور کښې
دَ خوشحال دَ زړه می ښه ننداره وکړه
سمندر غُندی بازی کا په بل اور کښې

چه له ورایه را څرگنده مسته شاشی
دَ جمال ئې په څو رنگه تماشا شی
چه پلَو په مخ کښې وَنیسی ماښام کا
چه پلَو له مخه لیری کا سبا شی
دَ جمال خوبی ئې زیاته دَه تر نمره
چه دیدن وته ئې غټ گورې په چا شی
تر یانه پوری ئې گوډه سی کوتره
تر وَیل پوری ئې گنگ گویا طوطا شی
حبشی زلفی ئې پاس په سینه زانگی
یمانی بارخو ئې گل غُندِی نما شی
مرگ می سل ځله قبول بیلتون دِ نه وِی
دَ دې هسی یار بیلتون تر مرگ بلا شی
په مانې ئې مرده شو یو کرَه عید وی
په خندا ئې جوهری لرَه ژړا شی
توری خاوری دَ رقیب په سر کا توئی
چه گله له منځه وباسِی پخولا شی
چه په لیدو ئې نه ومړې خوشحاله
ځکه هسِی دَ جهان بلا په تا شی

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شی
چه عارف دَ مصیبت شی عافیت شی
که فلک ئې دَ مزری په خوله کښې ورکا
خدای دِ نکا چه عارف پکښې غارت شی
لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا دَه
بیهوده غرور دَ هر چا په دولت شی
یو لاله په غوړیده بل رژیده کا
شگفتن دَ باغ دگلو په نوبت شِی
دَ یوه مانې شی سر دَ بل نړیږِی
په جهان کښې نوی نوی عمارت شی
وا ویلا ژړا ناره ساړه آهونه
خو هم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شی
دا همه چاری دَ ده دِی چه را کیږی
یَوه خدایه کور دی وران دَ محبت شی
هغه شان لکه په تورؤ اوس په سپین دی
د خوشحال مجاز به کله حقیقت شی

---

۱. ښتیځلی او په تکلیف اخته.
۲. رانجا او هیر په هند کی دوه مینان وه چه په هندی کې ئې قصه مشهوره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه راغلی په حیله دَی　　عقل ځکه عقیله[1] دی
که مثال ئې له ما غواړې　　عشق مزری عقل نیله دی
آشنائی ئې دَ جمال ده　　چه مین په جمیله دی
پروا نه پرې پرپری کا　　اور څو بل په فتیله دی
خوار مجنون دَ عشق په کار کښ　　سپک په قام په قبیله دی
هم خالق ته هم مخلوق ته　　واړه کار په وسیله دی
دَ خبری په میدان کښ
نن خوشحال ختَک قبله دی

چه ښکاره په آرایش کښ شگفته شي　　صلوات ئې په جمال باندِی گفته شي
آشفته کاندی روزگار دَ پرهیزگارو　　چه ئې زلفی په عذارو آشفته شي
چه ئې نه وینم زه هسی ځلبلاند شم　　لکه گل له عندلیبه نهفته شي
چه دَ غوږو دُر ئې نه وینم په سترگو　　دُر گوهر می په هر باڼه سفته شي
دَ وصال په وخت هم خوب دَ عاشق نه وی　　ترو بې وخته په هجران په سوخته شي
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرَته ده　　او که نه پرې به وگړَی الپته شي
زړه می وائی چه ورتلی په در ئې ایل کړَی　　په هر ځای چه ښه محبوبه شنفته شي
وَ خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شي!

چه ادب لَرِی سړَی سړَی هاله شي　　بی ادب سړَی سړَی کله باله شي
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی　　که په چا د آشنایی پت پاله شي
چه همت دَ سړی څو قدر ئې هونبره　　دَ تمیز په تله هر سړَی تاله شي
دولتمن سړَی هغه بللَی بویه　　چه له سینده ئې جدا دَ چا واله شي
هر سړی چه دولتمن شي که دانا وِی　　په هر کار کښ دې نظر پخپل کاله شي
که دَ توری کار دَ ځوان دَی یا د نور څه　　مصلحت دَی دَ هغه چه په زاله شي
دولتمن دِ په هنر په علم مټ کا　　که هر څو ښایسته مخ وِی بیا پساله شي
څوک دنیا وته مریونه دی خوشحاله
شاه زلمیو ته دَ لوبو چنغاله[2] شي

چه ړانده وته اسمان ښئی یا ستوری　　وایه ړُوند به ئې په کومه سترگو گوری
روڼا ورځ په ښاپیرک باندِی تور تم شوه　　روښنایی دَ نمر ښکاریږِی په هر لوری
که څښتن ورته زورل[3] کا یا ښکنځل کا　　مریی هم په زړه کښ هسی څښتن زوری
بیا به شنی په پاڼیو نشی وچی نوی　　که باران د ښښکال په شیبو ووری
زور قوت دَ هر چا سم برابر ندی　　څوک له ځایه زوروَر شول څوک کمزوری
راشه نن دی د نخاس ننداره وکړه　　یو کالَی په بها بیری بل ئې پلوری
چا دَ سر دَ پاسه سور مندیل تړلی　　ځنی هسی خوار حیران گرزی سر توری
دَ چا حکم دَ چا لاس دربانڊِی نشته　　پخپل بخت پخپل قسمت پریوزې غوری

۱.　یعنی پښې تړ، هغه شي چه د اوښ پښه په تړی.
۲.　چنغاله هغه نجلی بولی، چه میړه ئې معلوم شوی او نامزده شوی وِی، اما واده ئې نه وی سوی.
۳.　زوری کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تلوار په اضطراب چه صبر نه کا
دَ خوشحال خاطر سیماب شو سَرَه ښوری

چه می خپل مَین نیولَی تر آغوش دی
دَ جهان هوس می واړه فراموش دی
ساقی زه څه هوښیار نه یم باده راکړه
لیونتوب دَ لیونیو پرده پوش دی
چه پرُون ئې اهانت دَ می خور وکړ
نن هغه دَ میو ډک سبو په دوش دی
ساقی ترس دَ محتسب دَ دُرې نشته
چه بابا ئې دَ مجلس سَرَه می نوش دی
هدایه وقایه څه لولې وَ ما ته
چه څما دَ نای ونَی په آواز گوش دی
دا گلگون شراب دَ کومی میخانې دی
چه صوفی ئې په جوعه سَرَه مدهوش دی
دَ بهار په وخت به څه له میو اَوړم
چه سرود دَ مغنی په نوشانوش دی
بیا به دا گلوُنه نه وِی میخوری کړه
دَ بلبلو په آواز کښې دا سروش دی
ډیر دَ باد سپاره په خیال تر ما تیریږی
همیشه پدا بازار کښې پوشا پوش دی
چه په ډیر ارمان دَ یار له مخه بیل شو
دَ خوشحال په بخره هر کله خروش دی

چه لرې پخپله خونه کښې خوشخویَ
دَ جنت هوا به هم کړی درې شویَ
دین دنیا ئې دواړه کښیوتل په لاس کې
چه په کور کښې ده خوشخویَ هم خوش رویَ
دَ بلبلو غوغا تل په هغه گل وِی
چه صفت ئې شِی له رنگه هم له بویَ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کیږې
په شانه سَرَه د شاه دَ زلفو مویَ
چرته ویر چرته سندری په جهان کښې
که ئې گورې د هر نه دَی بې های هویَ

گلدستې دی دَ بهار را لَره راوړې
پیکه ښه راغلې په وخت دَ یار له سویَ
په جنت کښې پراته چیری چرته درومی
چه خوشحال شړی عالم د یار له کویَ

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دی
په غمونو په ښادیو کښې انسان دی!
دا یوه څمڅه دَ څان دینی بلا شوې
چه سړی سَرَه ئې غم په هر زمان دی
دَ نامرد دَ مرد پدا تفاوت وشو
په نامرد شرم آسان دی په مردگران دی
مست هاتیان خونی مزری توری وکښلې
که دَ سر ویره دِ نشِی کار آسان دی
کشکه ته پدا دنیا همیشه پائې!
په احتیاط احتیاط کښې ډیر خلق طوفان دی
که دَ څان که دَ ایمان بد خواه می ډیر دی
ما په خدای باندِی سپارلی څان ایمان دی
ننگیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا
ډیر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دی
له اوله تر آخره څو روزگار شته
چه عالم باندِی غوغا کا دا جهان دی
په ښادی سَرَه شریک دی اولسونه
غم یواځې دَ خوشحال خټک دَ څان دی

چه وربل دی په سپین مخ آشفته کیږِی
په ماښام کې روڼا ورځ نهفته کیږی
که د مخ ښایست ئې دا دَی چه لیده شی
لا به ما غُندی پرې ډیر الپته کیږی
په ښو ئې اوښی ندِی آویزاندی
همگی دُرو گوهر دی سفته کیږی
یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وِی پانی
پدا باغ کې عجب گل شگفته کیږی
په ژړا می به پوهیږې خوب و نه کا
هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال دَ خولي خبري خوشي ندي
دا همه دَ يَوه حاله گفته کيږي

چه مور پلار ځني آزار شي هغه عاق دي | دَ عاق زويه ځاي دوږخ په اتفاق دي
هغه مور او پلار به خلاص نه وي له غمه | چه فرزند ځني زوولي بد اخلاق دي
هغه زويه به آخر په خواري خوار شي | چه ښکاره ئې دَ خپل پلار نفاق دي
دَ اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو | چه هر زويه دَ خپل پلار دَ سر مشتاق دي
نن هغه قطب آفاق گڼي خپل خپسر | چه گواه ئې دَ عاقوالي درست آفاق دي
با خلف زويه په گور خلف دِ غواړي | هر پدر چه د پسر په اشتياق دي
دا ځما همه گله ده دَ ټټوانو زيږي | را ئې وَ ښيه چه کوم پکښې تفچاق دي
د ټټوانو نه همه ټټوگي زيږي | که الغير ئې دَ عرب يا دَ عراق دي

دَ هغه اسلام اسلام ندي خوشحاله
چه بهتر ورځني گبر په ميثاق دي

چه د خولي ويَل ئې نور دَ زړه ئې نور وي | دَ هغه به مخ په دواړه لوريه تور وي
دَ باپوه سرَه راضي نه يم په باغ کښ | دَ دانا سرَه قبول لَرم که اور وي
که په لاس کي ئې ډک جام کښيږدي څه سود دي | دَ هغه چه له ازله جام نسکور وي
نالايق زويه دِ خداي دَ چا لوي نه کا | چه په ځان دَ ده له خويه پلار او مور وي
ښه لايق زويه مور پلار په نيکي ياد کا | نالايق دَ پلار آزار دَ مور پيغور وي
يو لايق زويه دَ پلار کرهَ لوي ښه دي | نالايق په څه شمار که درې څلور وي
دَ غوولي زويه شور وِي پخپل کور کښ | دَ ښاغلي په جهان کښ شر و شور وي
که هر څو دَ سړي ډير زويه پيدا شي | بيا په واړُو کي خو يَو زويه انځور وي

هغه زويه خو په گور ښه دَي خوشحاله
چه بهرام غُندي يواځي دَ خپل کور وي

چه دا هسي سحرگري سترگي ستا دِي | په ناحقه دَ تقوا لافي ځما دي
پښتني جونه مي وليدې په سترگو | څوک چه تُرکي دَ خطا ستائی خطا دي
ښاپيريه که هر څو ستائی وگړي | ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دي
تا چه وَويني مَين در باندي نشي | هغه زړونه غندي کاڼي دَ بيديا دي
واعظان چه يادَوِي دَ جنت حوري | ما پدا سترگو ليدلي په دنيا دي
يا به ستا زلفيني ونيسم په لاس کښ | يا به سر درباندِي بايلم دوه وينا دي

دَ ناموس خبري مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننگه بي پروا دي

چه مي کړي هر آثام دي | که په خوله که په اندام دي
اوس له واړو توبه گار يم | په اخلاص مي دا کلام دي
ته کرم را باندِي وکړه | شتا کرم په هر چا عام دي
په دوه سترگي مي منلي | چه دَ شرع هر احکام دي
واړه امر مي قبول دي | ترې توبه چه نهي نام دي
استقلال دَ توبې راکړه | دَ شيطان دَ بلا دام دي
ما ساته دَ ده له شره | نفس مي مدعي خودکام دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پە توبه کښ ثبات راکړه
لکه حکم دَ اسلام دی
پخپل لاف به هیڅ ونګړم
که زه لافې کړم لاف خام دی
چه توفیق له تا نه نه وِی
دَ زاهد زهد حرام دی[1]
پە هغه لاری می بیایه
چه پرې یښَی بنی ګام دی
نور به څه کړم ډیر خواستونه
دا یَو ما لَره تمام دی
چه ثابت وَلاړ په دین دَی
دَ خوشحال باندی سلام دی

چه په زړه ئې ګرزوی وړې وړې[1]
یَوه ورځ می به له وره وشړې
چه په تا پوری ئې زړه نه وِی ترلی
په هغه پوری زړه څه لَرَه تړې
که می وړمی ساړه ډیر وِی قبلوه ئې
مړې ایرې دَ نغری څه لَره لړې
چه ځیر ځیر ئې مخ ته ګورم نه مړیږم
دا ځما سترګی به کله شی مړې
ستا خوږی شونډی نبات دی رقیب مچ دی
ښه خو دا چه ئې له شونډوُ وَشړې
څو ځوانان دِ پخپل ځان دِ کښینولی
لا به څو در باندِی کښینوې زړې
یاره ته چه له اغیار سَرَه خندا کړې
دَ خوشحال په لړمانه درومی چړې

چه د بخت د تالو سپین دِی تور به نشی
چه شیرین دِی له ازله شور به نشی
هر چه غوږ دَ محبت لَرِی په زړه کښ
که پرې زرکالونه تیر شی سپور به نشی
د دې نورو بازارونو خپریدل شته
یو بازار دَ محبت دَی خپور به نشی
خو چه وَزیرِی له موره چه بد ذات وی
په ورورۍ ئې غلط مشه ورور به نشی
چه له یاره سَرَه کښینم رقیبان مِی
تل په بد نظر کاته کا کور به نشی
څوک چه زور سَرَه ښکاره کا و زیانیږی
که پخپله بوسه را کا زور به نشی
هسی نه چه زور می نشته زړه د ګورم
ته پخپله مهر وکړه زور به نشی
و هر چا وته رسیږِی خپله بخره
چه ئې پلی په ازل کړ سپور به نشی
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده
مسافر په لار ولاړ یم پور به نشی
که هزار ځله حکمت هنر تدبیر کا
دَ خوشحال په باب چه شوِی نور به نشی

چه په حسن په ښایست دِی زورَ وَرِی
دَ هغو وائی بدلی یا سندری
رغیده ئې ستا دَ خولی په دلاسا دی
دَ رنځورُو دارو ندِی له تا لیری
ما چه ستا دَ خوږو شونډو لذت بیا موند
نه می شهد په غرض دِی نه شکری
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا
چه پرې رایشی دَ عشق خونی لښکری[2]
د ښو په تیر ئې بیا سَرَه پاش پاش کا
که خپل زړه وته پوښم دَ صبر زغری
تریانه دِ دَ خطا آهو خجل شی
چه په شین شین یون کړې ښیوه ګرِی
یو نظر په درست صورت علامت وکا
په مثال لکه بخری وچی سری
تر خوږه خندا دِ ځار شم راته خانده
چه پریوان کړې په ما لعل و مرغلری
چه څوک بې عشقه څه وائی باور وکړه

١. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.
٢. چه پرې رایشی تنها دَ عشق لښکری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه باد دِی په خوشحال هغه خبری

چه دَ خپل عقل وَیل کا هغه کله خرد مند دی
چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم دَ عقل بند دی
چه می فهم فکر وکړ پدا خپله دانائی کښې
بل نادان را ښکاره نشو که نادان دَی خود پسند دی
تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وَغوښت
عقل علم هم دا هسی په جهان کښې چند در چند دی
ګډ شه وغواړه باغونه په هزار رنګه میوې خوره
راشه راشه راته وایه سَم دَ واړو لذت خوند دی؟
لعل الماس دی په جهان کښې دُر مرجان شته دی مشکنې
واړه هیڅ پوشیده نه دی دَ هر چا قدر څرګند دی
هر سړی چه محنت نکا هغه لکه راحت مومی
راشه رنځ قبول کړه که ته ګنج غواړې ښه پند دی
که ته راشې له اسمانه جبرئیل شې پدا څه شی
خوف رجا راوړه اې ځانه کاردَ توری یا دَ شخوند دی
څوک چه حکم ریاست کا سیاست دِکا په شرع
اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دی
ډیر به ښه ښه زویه راوړی دا نه پلاره څلور میندی[1]
نن په واړه پښتانه کښې یو خوشحال لایق فرزند دی

چه امید پدا ایام لی
دا امید ئې نا تمام لی
عافیت غوښتل له دهره
دَ سبا هیله له شام لی
کل امید خامی تکیئې دِی
څوک به څه تکیه په خام لی
په سراب دَ تبږی خوی دی
دَ اوبو ګواهی مدام لی
زه له غمه مخ جار باسم
دَی را وړاندی شی سلام لی
په هیبت دِ ناست و خیز کا
چه مزری څخه مقام لی
دغه خون په خپله غاړه
چه دَ بیم په ځای آرام لی
دَ خوشحال بلا هغه شو
چه سوګند دَ ده په نام لی

چه پخوا می په خاطر نه وې لیدلی[2]
فلک ډیری نندارې را وَښیلی
وار په وار می واړه ولیده اغیار وه
چه همیش ئې دَ یارۍ لافی وَهلی
په بخښښ ئې نر ناحقه غلطی کړې
وار په وار به جهان واخلی واړه خپلی
چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه
له هغوی څو خبری وارویدلی
نه هغه شته نه په خوله کښې هغه غاښ شته
چه به ما په اننګیو وه چیچلی
چه په خوله می کښلول پرې نازیدلم
دَ هغو دَ خولې می وارویدې ښکنځلی
چه ئې نن وکړې په چا کانده په تا شی
ویریا ندی چاری واړه دِی په تلی
چه همیش به په تسلیم راته وَلاړ وه
دَ هغو می څو ناسازی دِی زغملی
دَ جهان ګلونه واړه بی وفا دِی
بیهوده ورباندی مینی کا بلبلی
کشکه زه یو خر غځکی وَی سړی نه وی
هونبره چاری سړیتوب را ونمایلی
دوه رفیق دِی دَ یوه په وَیل دِرغ کړم
دا دوهم را باندی غرپ وهی چه غلی
نه د دین نه دَ دنیا دی ځنی نوری
دَ یاغی دَ ایل په منځ کښې و بلبلی
چه اوربشی کرِی کله غنم وشی
پټه نه ده چه کرې هغه آخلی
یو ئې تږوله په محنت ګا بل ئې یوسی
راشه ګوره چا اولجه کړه چا ساتلی

---

۱.   نه پلاره او څلور میندی، نه اسمانه او څلور عنصر دی.
۲.   چه پخوا په خاطر نه وې ما لیدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا دارو دَ لیونتوب وکړ خوشحاله
یا ناحقه دروغ خلقه سَرَه ملی

چا ئې راز د خولې تحقیق ندی موندلی
که صفت ئې واړه خلقو دَی ویلَی
په چشمانو کښې ئې سحو دَ بابل دی
په ملال کاته کښې ما لیدلَی
یَو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه
د ما زړه وړی دَ ښو په تار پییلَی
و چمن لَره چه درومم تللَی نشم
د مخ باغ ئې تر لَمنی یم نیولَی
په هر لوری کښلی ډیر دی خلق وائی
ځوک دِ یَو راته ښکاره کا هسی کښلَی
چه و مرگ وته می مینه ستا غمزه کا
خدای دی ستا له لاسه روغ کا د ما ځلَی
تر جلب نیولَی تل باندِی سپارلی کا
زړه می پټ مړنی سپور دَی خال دِ پلَی
چا به نې دَ عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال دَ خولې ویل که چا منلی

چه سړی تر عقل تیر شی مخبط شی
زیست روزگار دا مخبط سَرَه غللط شی
دَ حرص دریاب تر شرقه دَی تر غربه
حریصان پکښی غوټې خوری لکه بط شی
نن ځما بیړۍ لاهو شوه په دریاب کښې
لا به کله دا لاهو بیړۍ په شط شی
د ته درزی جامی قدر قیمت ډیر وی
دَ اَغوستی سر و پای قدر وسط شی
غاښ وتلی ږیره سپینه ازمویښت دی
لا د ما و عاشقۍ وته نمط شی
جاودانه خوښی دا ده په جهان کښې
چه دِ زړه دَ عشق په کار کښې منبسط شی
ښایسته یاران می هسی ملک ته ولاړل
چه نه ځای دَ پیغامونو نه ئې خط شی
دَ خپل یار وَ تیغ ته سر کښیږده خوشحاله
دَ قلم خوبی هاله گڼه چه قط شی!

چه دَ لویو کتابونو دانشمند وِی
دَ هلکو کتابونو په کار بند وی
چه خرما ئې دَ بلوټ نه وِی خوړلې
و هغو وته پټوی[1] خرما خوند وی
چه دَ هند په شکر قندو خبر نه وی
و هغو وته گاځری شکر قند دی
دَ اټک په مناره به نظر نه کا
چه هغه ته دَ دهلیَ ملک ځرگند وی
هر سړی دَ خپل وطن ثنا صفت کا
د هر چا تر فهم کښلی خپل فرزند وی
دَ ناپوه سړی دَ پند سَرَه کار نشته
ما چه ولیده دانا محتاج دَ پند وی
زه خوشحال ئې دا دانش په سترگو وینم
دَ هر چا چه بده پوهه غلط سند وی

چه ئی مخ تر گل زیبا دَی یار ځما دی
چه په مخ ئې عندلیب شوم کار ځما دی
چه ئې تش په کوځه تیر شوم لیونی شوم
که ئې ووینم په سترگو زار ځما دی
که واعظ می له ښه مخ له مینې نیسی
که می لاس ورباندی بر شی پلار ځما دی
بې له کښلیه زیبا مخه که گلزار دی
چه هر گل وته نظر کړم خار ځما دی
چه هر لوری وته درومم په غم اوړم
ته به وایې غم یکلخته ښکار ځما دی
همیشه به په ما وار دَ رقیب نه وُ
بیا له خپله بخته خوښ شوم وار ځما دی
دَ خپل یار سَرَه دوږخ ځما قبول دی
که بی یاره جنت مومم نار ځما دی

---

۱. د میزری دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بت پرست کله دَ بت له مینی اوړی — زه که مینه دَ یار پرېږدم عار ځما دی

زه خوشحال چه دَ منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه دَ دار یم دار ځما دی

چه دَ خلقو نیکخواهی لَرِی په زړه کښ — مبارک شه بادشاهی لَرِیی په زړه کښ
که ئې غوږ دَ دانشمند په نصیحت وی — څه عجبه آگاهی لَری په زړه کښ
دَ ناصح په نصیحت به اصلاح نشی — هر سړَی چه تباهي لَرِی په زړه کښ
دَ مردانو په معراج به ورتلی نشی — که دَ سعِي کوتاهی لَرِی په زړه کښ
مختورن دَ دواړُو کونو نه دی څه دی — چه هر چا سَرَه سیاهی لَرِی په زړه کښ
نیک بختان به اندیښنه کاندی دَ نیکو — گمراهان به مناهی لَری په زړه کښ[1]
په هغه هنر کښ ټینگ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهی لَری په زړه کښ

چه ئې تل کښیښوې په سر دا خیال دړیَ — تور ویښته شو دَ هغی سپینی وړیَ
دَ روانو اوبو کار دَ عمر یَو دی — بیا به ورځ و شپې را نشی دَ نړیَ
محبت بې خدایه واړه که ئې گوری — دَ دریاب په مخ دَ خلیو پل تړی
ته پدا حسن جمال چه درته گورم — نه پوهیږم ښاپیریَ یی که سړی
په مدد دَ باد نه رسم مراد ته — که هر څو روانوم دَ زړه بیړیَ
ستا دَ زلفو له ښاماره ویره نکا — چه تر خوله ئې ستا دَ مینی شی جړیَ
دَ خوشحال زړه په تقوا کې لکه غر وُ
ستا په مینه یکباره شو و ووړی

څو بیړیَ پدا سیندکښ ډوبی ولاړی[2] — چه تخته ئې مونده نشِی که ئې غواړی
فراق هر څه ته لمبې دِی لگولیِ — لکه لوند لرگی په اور ینښی څو ژاړی
غم ښادی سَرَه تړلیِ دِی له ځایه — هغه هونبره به وژاړی څو د وياړی
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه دَ چا دِی — مناري مې ډیرِی وَلیدې وَلاړی
په زرو رنگه غمؤنه دَ جهان شته — په زرُو رنگه ناري واوره دَ خراړی[3]
لکه رای ځما دَ زړه هغه لا نور دِی — خلق څو خبرِی کاندِی غاړِی غاړی
دا طومار څه هسی نه دَی چه تمام شَی — غوړوِی ئې پټوی ئې، لولی نغاړی
دین دنیا لَرَه په کا و خپله کرده ده — لوند وِی حلق د هر سړی پخپلی لاړی
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دِی — د بادشاه تر خوا نه به گنم خځاړی
غافلان په غوږ کاڼه دِی نه ئې اروِی
دَ خوشحال ختک دَ خولې خبری لواړی[4]

څو چه مینه دَ دنیا پر یوزی په زړه کښ — هونبره غم شدت بلا پریوزِی په زړه کښ

---

١. نیک گردار سره به فکر وی د نیکو — بد بختان به گمراهی لری په زړه کې
٢. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٣. یوه کوچنی الوتونکی دی.
٤. یعنی سختی او درشتی او سپینی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک له ځایه پاکیزه ځنې ناپاک دی　　دانا پاکو بد په دا پریوزی په زړه کښ
په یوه ښیښه کې شاش د قاروړې دی　　او دَ بلی ښه صهبا پریوزی په زړه کښ
چه څه وینی چه څه اروی چه خه وایی　　د سړی هغه هوا پریوزی په زړه کښ
چه څه نه وینی نه اَوری نه څه وائی　　وایه کومه تمنا پریوزی په زړه کښ
نیک و بد پخپل قسمت وِی له چا نه وی　　په ناحق کینه له چا پریوزی په زړه کښ
نه په پند ځی نه په بند ځی نه په نور څه　　چه مزه دَ ناروا پریوزی په زړه کښ
چه صحبت دی له چا کیږی هسی ته شې　　هم هغه خو یو نه پریوزی په زړه کښ
دَ بلبل محبت یو دَی که بلبل وی　　چه د گل ئې هر سبا پریوزی په زړه کښ
نا آشنا عالم دَ چا په فکر گرزی　　اندیښنه خو دَ اشنا پریوزی په زړه کښ
د بهار په وخت دا درد وِی دَ دردمنو　　چه ئې سیر دَ صحرا پریوزی په زړه کښ
د خوشحال غندی به بیل شی له عالمه
د هر چا چه دا سودا پریوزی په زړه کښ

ځوک به ستا د مخ نقاب کارتِ پتی　　ځوک به ستا به اننگیو کښیږدی گوتی [1]
که دِ بیا نِوی شیوې په خاطر نه دِی　　د وُربل غوتہِ دِ څه له ده آرتی
مظلومانو وته څه خو نظر وکړه　　په دربار دِ فریادِی دِی څیری ختی
چه ئې پسی شاله ما هونبره ویل کړه　　مخامخ د هغو ولِی ژبی نښتی
پخپل یار به یې کیدې دا هسی شندی　　چه همیش ئې د رقیب خبری نغوتی
یار په هر لوری جلوه کا ورته گوره　　که دِ نه دی د لیدلو سترگی تِتی
په نوروز کښ دا غزل واخله مطربه　　په آواز به دِ بلبلی شِی ساکتی
گل ته چا دا هسی زیب و حسن ورکړ　　چا ئې هسی تِه په تِه پاڼی پرانتی
د خوشحال په پالنگ بیا راغله سرشاره
په زعفرانو په چووه[2] لَړلې ختی

ځوک په لوری دَ کعبه ځِی په هی هی　　ځوک د یوری لَره چلیږی په جی جی
دواړه توکه په معنی په حقیقت کښ　　په هر لوری غوزوی واړه دی دی
عاشقان ئې سل هزار یَوه معشوقه　　په هر لوری ورپسې دی په پی پی
ځوک په کور دنَنه ناست ور سره کیل کا　　ځوک همیش ور پسی گرزی په لی لی
میخانه یَوه هزار پکښی خمونه　　دَ مستانو ئې نارې دِې چه می می
که همای دی که کجیر دی که کرگس دی　　دَ هر چا می خپل خپل شان دی خپل فی فی
که ځوک وصل د خپل اصل پسی غواړې　　چه ناری دَ خدایہ وَهی نی نی
زه خوشحال چه دَ وحدت په میو مست شوم'
وایم دا چه کاوس کله وُ کې کې؟

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې　　چه وو در څخه لاړل، په هر څیز پسی کباب شوې
دَ منبکو دور تیر شو دَ کافورُو دور راغی　　چه نوم د د شباب وُ په نامه دَ شیخ شباب شوی
دَ باغ نرگس دِ هم لکه تازه وه هسی ندی　　دَ باغ دَ لاله گلو دِ هم بانہِی پیچ و تاب شوې
دَ خولې حقه دِ ډکه په کوهرو وَه خالی شوه　　په حزن په حسرت دَ یوه هر دِرِ نایاب شوې

---

۱. د دې بدلی د بیتو د پای کلمې په اوسنۍ املا په (ی) کښلی کښږی.

۲. ځووه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په باغ[1] به دِ چه کښلیو ښایسته بلبلو بړغ کړ
یوه بلبله نشته ثمرې ئې دَ غراب شوې
بیړیَ دِ دَ سینې په زور چه پاسه تله په غرونو
غوټه خوری پکښې ګرزی اوس خسړی دَ دریاب شوې
مزری به دِ له ترسه په هیبت وه په کوهسارکی
نیژدې درته ویغ ویغ کا دَ ګیدړو لا جواب شوې
چه ډکی په ښو مښکو په عنبرو هغه خولې وې
بد بوئ چار چوبې د زمانې په انقلاب شوې
په عمر چیری ویښ وې بیا به هم چیری ویښیږې
هَی هَی دَ خوشحال بخته ولی دا رنګه په خواب شوې
پیرې لَرِی خوشحاله دَ اسمان نندارہ وکړه!
چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

څما مرګ هغه زمان دَی چه رشتیا دَ یار هجران شې
که هجران له منځه وَوزی نور به هر مشکل اسان شی
زه به ځان جهان ښندَمه، په اشنا پسی به ځمه
پری به پاسه قدم ږدم، که دښتونه بیابان شی
تا زړه ورکړ یوه هرنه یوه هر یوه بشر نه
لکه اوبه دَ جوی له سَرَه هوری ځی چه بیل روان شی
یَو خدنګ ئی وَویشمه وائی بل به دی هم ولم
ورته پروت سر می نیولَی چیری نه پدا پښیمان شی
ما دَ شاه دَ خولې سودا کره په کروړونو ئی بها کړه
خوله ئې لنډه دَ هر چا کړه مګر دا په شاه جهان شِی
له یو هسی می روزګار دَی، چه ګه یار کله اغیار دی
په همه کاره هوښیار دی خو په ما باندې نادان شی
دَ خوشحال خاطر سوخته دَی ستا په جور آموخته دی
درد و غم ئې اندوخته دی هم دا درد ئې بی درمان شِی

څما مَینه یاره چه نن ناست څما په کټ یې
موندلی مه په بخت یې که موندلی می په مټ یې
آرام شته دَ زړه کام شته دَ چمن لاله غوړیږی
په دَور دَ شرابو ساقی ولی هسی لټ یې
نه دین لَرم نه دل لَرم نه صبر شته نه عقل
په دواړو سترګو ورځیو تا لا کړونی دَ درست هټ یې
چه مخ وته دِ ګورم لکه نمو هسی ځلیږې
قربان دی تر جمال شم په معنی تر نمره غټ یې
چه ته را څخه نه وې یو کنګال[2] دَ زمانی وم
پادشاه دَ درست جهان یم چه له ما سَرَه لټ پټ یې
پیری به په ګلزار کړې که بلبله دَ ګلزار یې
ګندګیَ لَره به درومې که په اصل تور ګونګټ یې
دوه درې حجانه څه دی چه ئې ته په مخ کې نیسې
په زر پردو کښ کښینه بیا د ما وته په چېټ[3] یې
په خوب په بیداری کښ همیشه په فکر ستا دَی
اورنګ وته خیبر دَی وَ خوشحال وته کوهټ یې

څما زویه دَ ننګ ندی نمر پتار[4] دی
پرې پوهیږم چه همه واړه مردار دی
نه ئې لویه اندیښنه نه ئې لوی کار شته
دَ مغلو وَ طباخ وَته تیار دی
دَ منصب دَ اضافو خبری کاندِی
په عزت په حرمت کله خبردار دی
اتفاق یګانګی ئې سَرَه نشته
همګی روان په بیله بیله لار دی
یَو ځرګند قابل هرګز په دوی کښ نشته
که و دیر شو ته نیژدی د ما په شمار دی
په الکش الکش[5] ئې سترِی کړم ښکار نکا
د کوټه سپیَ کوکری پکښې سه چار دی
یو څو دی پکښې هرګوره ن پکار دی
دا نور زویه می لا لږ او ډیر پکار دی
نه دَ نوم دی نه دَ شرم نه دَ ننګ دی
اندیښنې ئې د ناکس دَ ناسردار دی
نه له پلاره نه پیدا دی نه له موره
خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دی

---

۱. په باغ کښ چه د کښلیو.
۲. د شیدو ککړ لوښی چه اوبه ولغړوی، کنګال یې بولی.
۳. دا کلمه په یوه نسخه کې چټ لیکلی ده.
٤. برګ بروګ څناور یا مار.
٥. په الکیش په الکیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه به تلل دَ نا قابل سړی دَ وړاندی   څو دا هسی بیرقونه نګونسار دی
شکایت له نورو مه کوهَ خوشحاله
چه خپل زویه هم په ننګ له تا ویزار دی

خلقی واړه دَ شاه د خولې په غم دی   چه د شاهی خوله ئې کښل کړه هغه کم دی
چه د شاه د زلفو خیال لَری په زړه کښ   هغه تل په زړه پریشان په صورت خم دی
که په زړه باندی ئې زر داغونه جوړ شی   چه دَ یار له داغه آه کا هغه ګرم دی
عشق یو څه عظیم بادشاه دی که ئې ګورې   چه ګدا ئې له سلطانه محتشم دی
ته دَ عشق سپروته سهل نظر مکړه   چه بې زرو ب لښکرو لکه جم دی
دا دَ عشق د ګدایانو هسی چار ده   چه د فقر په جامه کښ محترم دی
دَ چندنې دَونی څکه بوی روان شو   هر چه ولی ئې دَ عشق په اوبو نم دی
چه له عشقه خبر نشول خدای ئې واخله   که ظاهر صورت بادشاه دَکل عالم دی
د آتش لمبه کړو لَره پیدا ده   په هغو دَ آتش څه غرض چه سم دی
که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
د خوشحال وَیل دَ خوږو زړو مرهم دی

خدای راکړه په غیر کښ د رویبار منت را باندی   سپینه خوله سرې شونډی دواړه زلفی آویزاندی
یار را سَره یار دَی د هر غم می غمګسار دَی   غم اندوه می نشته چه رقیب را رخه[1] کاندی
پریږده چه پرې سوځی ستا د مخ بلا آخلِی   عشق دِ لکه اور دَی عاشقان دِ لکه سپاندی
دا څه بارخونه دی، نه پریشانی توری زلفی   پروتی دِی په ګلو د سنبلو پاڼی تاندی
زه ور پسې درومم دَ یوه نظر په طمعَ   بیارته نظر نکا هسی درومی مخ په وړاندی
بخت نه دَی نور څه دَی په دا هونبره ډیره مینه
ژاړی رخه کړینی چه خوشحال خټک ته خاندی

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولَی   څه بده بلا وې زړه ما نه وې پیژندلَی
له کبره ډیره خیاله به څه سم وایی و چا ته   دَ کلی د محلت سَره چه زیست کا نا نمنځلَی
له ګوره نه به پاځی رنګینه جامی اغوستی   دَ حشر په ساعت به هم څرګند وِی تا وژلی
چه سترګی په رنځور کړې برنده کښینی خوری زلفی   چه غټ به درته ګوری یویو مرد بویه بللی[2]
هر ګز به ارویدلی دَ لیدلو مخی نکړم   خوبی دَ یوسف اروم ستا جمال می دَی لیدلی
په ورځ دَ جدایئِ څوک مه وائی و ما ته   مرده وته هم کله نصیحت دَی چا ویلی
که پسله مرګه زړه دَ خوشحال وګورې په ګور کښ
هر ګز به دَ ښه مخ محبت نه وی ځنی تللی

خلق نادیده دی په خبروُ پسی ځغلی   ځار تر عارفانو چه په حال دی پوهیدلی
دو اویا مذهبه پکښی هونبره قال و قیلَ   واړه سر هوا پخپل مطلب پسی دی تللی
ډیر دی کتابونه مشتمل په دیرش حرفونه   کل واړه که ګورې له الفه دِی زوولی
سل بهی سل سیبه چه ئې مات په یَوه ځای کړې   سل به بلل نشی سَرَه یو دی لا لیدلی
واړه نور دَ نمر دی هم دَننه هم دَباندی   هر چرته دا نور دی په هر ښهر په هر کلی

۱. حسد او بغض.
۲. یو یو بویه مرد بللی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال خټک یم دَ رندانو په مذهب کښ
نور وَیل می نه زده مختصر دِی ما وَیلی

خوله دی غنچه گل ده تور گیسو دَ سنبل پاڼی   پښې دِ دی دَ زرکي سپینه غاړه دی دَ زاڼی
شونډی دِ ژوندون بخښی په سترگو کړې خونونه   ژبه دِ شَکری ده دننه زړه پاڼی[١]
مهر دی لَه دله لکه مو له مخه ورک شو   راشه نا ترسی لُور دَ ترک که د پټاڼی[٢]
هیڅ پرې نه پوهیږم دا دِ زنې که منه ده   خال دی دَی په زنی که دانه ده د مماڼی[٣]
ته په پالنگ پریوزې زه حیران په فکر لاړ شم   پنډ دَی د گلونو که دا ته پټه په پاڼی
زه هغه خوشحال یم چه دی راز لَرم ساتلی
ولی هسی وایې چه تا عشق نزده نا ځانې[٤]

خندنی هسی لر بر گرزی برسیری   برابر په تورو وریشی سر تیری
یَو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومی   بل هزار حیله په توره پیسه پیری
په غوټه کښ ټپوس کله لکه باز دی   که ئې خلق دَ منگلو څښتن شمیری
مړنی لیوه حمله په ښکَر وَر کا   د نامرد یا په ورغومی یا په لټیری[٥]
دا دوه څیزه پټوه په څه به پټ شی   د نامردو نامردی د ښځو نمیری[٦]
اوښتو لره پخه کوتر بایده دی   دَ باز یو هنر هیڅ نزده کټمیری
په جاهل خلق کښ ورک شوه چه عاقل دی
یو یو بیت به دَ خوشحال پیری په زیری

خسته زړه می چه نگار هورې هورې وی   هو بلبل می چی بهار هورې هورې وی
زه ئې ځکه دَ زلفینو په ارمان مرم   هر څوک وائی چه گنج مار هورې هورې وی
که ته غواړG ورځه رقیبان گوره   د گلابو گل چه خار هورې هورې وی
د ښادیِ خوان ئی نورُو وته کښیښ   غم ئې واړه چه دَ خوار هورې هورې وی
په هیڅ رنگ ئې اوښته ور ځنی نشته   لیونی منصور چه دار هورې هورې وی
ټپوسی می په مردارُو باندِی گرزی   وهندی[٧] شهند چه ښکار هورې هورې وی
په گلونو باندی گښت گاندِی بلبلی   پروانه غریب چه نار هورې هورې وی
نه په باغ وِی نی په راغ نه په بل لوری
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وی

خټکی له خټکیو نه خوند آخلی   همسایه له گاونډی نه پند آخلی
څه به غم دَ صغیره گناه هغه کا   چه په غاړه کبیره څرگند آخلی
هوښیاران دَ نیکخواهانُو وَیل نغویږی   نا پوهان دَ بد خواهانو سند آخلی

---

١. مطلب ئی پان دی، چه خوله سره کوی.
٢. پټان یی.
٣. میوه ده چه په غره کښ کیږی.
٤. نادان یی.
٥. دا کلمه په یوه نسخه کي لیری لیکلی ده، دَ سیند خاوند کښلی دی، چه لټیره یعنی یله گرد او بیهوده.
٦. د ښځو حیض راتلل (دریاب، پښتو لغت) .
٧. یعنی زننده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ مظلوم آهونه کانږی د غره سیځی   ظالمان به آزارُونه چند آخلی
دَ هغه لاسونه مه سیځې په اورکښې   چه له پښو دا بندیانو بند آخلی
که په زړه کښې ډېر غبار دَ غلیم پروت وی   پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلی!
خوشحال خپلو خوږو شونډُو وته پرېږده
چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلی

خوږې شونډې دی شکری ندی څه دی   کښلی غاښ دِ مرغلری ندی څه دی
بی له تا چه راته نور مخونه ستا ئی   دا و ما وته خبری ندی څه دی
چه تسخیر په تورو سترگو کا دَ زړونو   سیه چشمی سحرگری ندی څه دی
چه د زلفو په خنځیر ئې مزری بند کړل   هوسۍ سترگی زوروَرِی ندی څه دی
چه د باغ سبری ئې پستی تر قامت دی   پښتنې په قامت ستری[1] ندی څه دی
وایې نوری مینی لیری کړه له دله   ستا دَ مخ په دور لیری ندی څه دی
چه لاشه[2] ئې دَ خوشحال په زړه څو خیږی
سرې لښتۍ ئې سرې بنبوری ندی څه دی

خبر ور څخه نه وم په څه خیال راغله پیری   په لوړو په ژوَرُو دم در حال راغله پیری
د سترگو په جوهرو می په سی[3] کښې را ښکاره شوه   په مښکو په گوهرو می په کال[4] راغله پیری
تر مرگ څه کمه نده ما ئې ښه نداره وکړه   په زور او په قوت په ملک و مال راغله پیری
په زړه چه را په یاد شی دَ ځوانۍ تلاښونه   دَواړو تلاښونو پایمال راغله پیری
دَ مخ ده که دَ تن ده که دَ لاس و که د پښو ده   د کل واړو خوبیو په زوال راغله پیری
اقبال په مثال گل دی تن په مثل لکه بوټی   په تن باندی چه راغله په اقبال راغله پیری
ور درومه آئینې په یَوه کنج[5] دَ مخکی پریوزه   د کښلیو په جمال په خط و خال راغله پیری
چه جونو وَته گوری خجالت ورځی پخپله   په عشق او محبت کښې انفعال راغله پیری
نه ښکار شته نه گزار شته اوس دِ جوړ سلامت گرزی
دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پیری

دا چه گرزی کښینی پاځی پایځی لنډی[6]   شانکی وَهِی وربلی څربی لنډی
دا همه واړه رهزن د طریقت دِی   خپلی خونی لَرَه وَړِی پردیِ گنډی
نیک و بده چه و چا وته رسیږِی   پخپل ځان تړی دا دواړه په ډوډنډی[7]
د عالم رخنی تړه په سبا دَی مره   خبره نه دَی دا گیدی[8] له خپلی انډی

---

۱. یعنی جگی او لوئی.
۲. لاشه یا لشه یعنی نیښی.
۳. محشی لیکي چه سی د ابجد په حساب ۷۰ دی یعنی پر اویا کالو می د سترگو لیده لږ سوه.
٤. محشی ورته لیکي چه مطلب له مښکو تور ویښته او له مرغلرو سپین غاښونه دی، او کال په ابجد ٥١ کیږی چه پر دغه سن ویښته سپین او غاښونه وزی.
٥. کنج دزنگ پریوزه.
٦. دا بدله عیناً ولیکله سوه اکثر لغات او ابیات ئی حل طلبه دی.
٧. په بله قالمی نسخه کښې (ډوند) کښلی دی.
٨. گیدی سید راحت په معنی دَ خره راوړی دی یعنی دا خر له خپله انډی (بار) خبر نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و رنځور ته ورکوَه صحت په نذر[۱] کښلي زوي[۲] په دروغ ورکړه و شنډې
قتلولَی ورکوَلَی باور وکړه چه هم دا دِی په دنیا کښې دَ دین خنډې
چه به بی خدایَ یقین په نور څه کاندی د هغو دَ ایمان یووړی شیطان ونډې
عالم کفر ته وباسه په زمان کښې دَی تر خپل ایمان وتَلی لا په څنډې
شرعَ منډه[۳] د بنی ده چه ولی دَی یو قدم په بل سر نه درومی له منډې
دا ئی ذکر دَ کامل نه دَی اخستی لکه خرونه ناری شوری[٤] وهی ترنډې
لا به کله دا سګان وژنی خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړی پنډې پنډې

دا چه وایې چه ډیر مهر په فلانی کړی په یاری دِ رضا نده بهانې کړی
ستا وصال په دعا غواړم نه ئې مومم ما په ډیر ورتله راتله ستړی ستانې کړی
زړه مِی ستا وَ تیر ته نخښه دَی قتال! پرې به کله جوړ دَ غشیو پر خانې کړی
چه جمال وَته دی ګورم حیرانیږم خدای په ما باندِی یوسف دَ زمانې کړی
سحرګر په سحر توری اوبه پرڼ[٥] کا تا څما اوښی په مخ دانې دانې کړی
زه چه شونډِی ستا په شونډُو باندِی کښیږدم وایم نوشی می دَ مو پیمانې کړی
څما زړه لکه مزرَی وُ خاوند خدای می ستا دَ سترګو وَ هوسیُو ته ژانې[٦] کړی
دَ خوشحال په دود به ستا ورته پراته وِی
چه په پښو ئې ستا دَ زلفو زولانې کړی

دا چه وایې چه دا بد کړې یا دا ښه کړی[۷] که رشتیا وایم زه نه یم واړه ته کړی
چه په بین الا صبَعین[۸] زه خبر دار شوم په لحظه لحظه کښې څه چاری په زړه کړی
په خطا باندِی عطا په طاعت قهر چه په وهم فهم نه وِی هغه وکړی
دا چه اوس وَ واړه خلقُو ته رسیږی چه دِ کړی په ازل دِی هغه کړه کړی
دَ هر چا په باب چه شوِی هغه کیږِی په هیڅ رنګ به خپل مبرم حکم نور نه کړی
چه بیګاه ډکی په شهد و په شکر دَی په سبا دَ هغو خولو خاورُی په خوله کړی
چه هر دم د العطش ناري وهینه په ساعت ئې د مقصود په رود اوبه کړی
په یوه مځکه یوه باغوان کَرَلِی عباسی ګلوُنه زیړ و سپین و سره کړی
د سحر ګټنه ډیره تر هر څه دَه څنی څنی ورته ویښ څنی اوده کړی
چه په تور ویښته مغرور پخپل پرهیز شی دَ صنعان غُندی ئې خوار په سپین ویښته کړی
آلوده لړَلَی درغَی درګاه ته
هیڅ می نزده چه به حال د خوشحال څه کړی

---

۱. دا کلمه په ټولو نسخو کښې نظر راغلی ده مګر نذر به صحیح وی.
۲. کښلی زوی ورکوه دروغ د شنډې.
۳. دی کلمی ته محشی لاړ ترجمه کښلی ده.
٤. ښوروی ترنډې.
٥. شیدې چه کلکی او منجمدی سی، پښتانه فیرنی ته برنې وائی.
٦. ژانه یعنی چاپلوسی او خوشامد.
۷. دا بدله په چاپی دیوانو کښې نسته.
۸. قلب المؤمِن بین الاصبعین مِن اصبع الرحمان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا يم راغلم پدا عمر چه مي ويني زلمی توب را څخه يوو‌ړ ‌ړيرى سپينى
يَو دَ ښکار بل دَ کتاب بل دَ دلبرُو په جهان کښ نورى نشوې دا درې مينى
دَ همت جامه مِی سپينه پاکيزه ده پرې دوستی دَ زرو څه وه لکه وينى
شيخ ملا زاهد عابد ور خبر ندى چه په زړه کښ دَ عاشق دى دلنشينه
که تېر وَهې له تيږى گمان مکړه چه به مهر په تا وکا زړه سنگينى
دَ دوو کَونو مراد کل درکا په غيږ کښ په خندا چه در کنار شِی مه جبينى
نور به کوم ارمان دَ گنج دَ گنجينې کا
چه په غيږ کښ ئې نيولى تن سيمينى

دَ الفت غُندی ئې ته په قامت سم کړی خدای څما دَ زړه په سر باندِی رقم کړی
مخ به چيرى راته سم کړې په يارى کښ که دا خوى به تل څما دَ عمره سم کړى
دا گلزار دَ هيڅ گلزار سَرَه سَم نه دى چه زلفينى په سپين مخ راته خم کړى
در پوهيږم چه مى سر وته په څو يې که هزار ځله څما په سر قسم کړى
چه له دم سَرَه مى کښته پورته کرزې ته په ما باندِی دا چارى په کوم دم کړى
هم دِ وَوژلم پخپله هم بيا گوره بيا په ما باندِی تېر وهى ماتم کړى
چه په زړه مِی گرزيدې هغه خبرى کور په کور په هر ديار خورې عالم کړى
دَ هجران ورځِی چه کې پشمار دَ عمر دَ قضا کاتبه عدل که ستم کړى؟
چه و يار وته تَل غندې رقيبَ! څه په دا به دَ يار مهر له ما کم کړى
چه دِ سر تر پايه درست په غم کښ ليو[1] کړم
راته وايې اوس خوشحال اوسه څه غم کړى

دواړه شونډى دى خوږې شکر پارې دى دَ گلابو گل د دِ واړه رخسارې دى
دَ هغه خونى څه باک دَ چا له مرگه چه په تيغ ئې روغى شوى منار دى
چه دِ لاف دَ سپينى خولې کا هغه سر خورى په دربار دى دَ سرونو انبارې دى
د خپل يار کره دِ گل نشته له باغه دَ اغيار کره پراته په پشتارې دى
دَ دردمنو له آزاره ويره وکړه ورخ و شپه ئې ستا په ور باندى نارې دى
شيخه ته راته دَ پند خبرى وايې چه مى غوږ ورباندى ندى څه شمارې دى
پدا اور کې دِ د ما لَمن و نه سوه په هر لورى رسيدلى شرارې دى
حريفان ډکى پيالې اخلى له ورايه
د خوشحال ختک په بخره ننداري دى

دَ ځوانِی په خوبيه کې څه شک دى د پيرئ‌ِ عمر درست له عيبه ډک دى
پرهارونه مى په زړه تازه تازه شى د وړولى په پرهار باندى نمک دى
که څه ښه در باندى راشى پرې خوښ مه شه په ښادىِ پورى هر کله غم لک دى
هيڅ فريار دَچا د ظلم جور مکړه په هر چا باندى چه شندى کا فلک دى
غم ئې بې حکمته ندى پيدا کړى د نامر دَ مرد په منځ کښ غم محک دى
څو چه ډير ډير لذتونه ډير غمونه ښه هغه چه بس ئې گيډى ته کنډک دى
توره چا وته ترم چه زه ملنگ شوم ښه خو دا چه مى په غاړه يو کوتک دى

---

۱. يعنى پټ او آميخته او لړلى په چاپى نسخه کښ ئې پر ځاى ډوب کښلى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفحص که څوک دَ خوږو ژړونو کاندِی
د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال خټک دی

د عطار خونی عطار وته اظهار دی
که جلاد ئې د خطاد د ملک تاتار دی

خدایه ته می په ښه مخ باندی مَین کړه
دَ عاشق دَ عاشقیٰ سَرَه څه کار دی

څوک ئې هونبره مینه کښیږدی په کوکل کښ
عندلیب چه په گلونو مینه دار دی

نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ
یو نازک لطیف رموز باریک اسرار دی

د هر څه رموز مونده شی په جهان کښ
چه نظیر ئې مونده نشی ځما یار دی

عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ
خو را پاتو یو ژوندون شه پدا لار دی

د دې ښهر دلبر واړُو ژړونه سَم خوری
پل به نږدی پدا لوری چه هوښیار دی

ساقی زه دَ جرعه نوشو غُندی نه یم
ډکي ډکي پیالی راکړه ځما وار دی

که دی نه وینم په سترگو ستا په یاد می
شگفته تازه دَ عمر لاله زار دی

چه سنبل ئې دَ زلفینو نمودار شی
هغه ځای دَ تورو مښکو څه مقدار دی

تا هر گز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده
چه پتا باندِی مَیَن شول تل ئې زار دی

مگر ستا دَ زلفو نوسی ئې وکاږی
چه می مات د بیلتانه په زړه کښ خار دی

دَ سوندِک مونډک سیلیٰ آخری کیږی
په بلبلو خبر وکړه بیا بهار دی

په وصال کي ئې بادشاه دَ زمانی وُ
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دَی

د دنیا خانی میری په زور و زر شی
عاشقی په نور څه نشی پخپل سر شی

و عاشق ته نصیحت په مثال څه دی
لکه اور چه په پو کلو تازه تر شی

کار ځما او دَ مجنون سَرَه یو رنگ دی
لکه دوه لرگی په اور کي سر په سر شی

چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وینو
کوم سړی به دَ منصور تر ځایه ور شی

څو به راز دَ زړه پنهان لَرم له خلقه
عاقبت به لوی هلک ځنی خبر شی

په هر باد پسی پریشان پریشان جار وزم
که په بوی می ستا د زلفو سوړ ټټر شی

خوار خاطر می چه مقیم شو ستا په ور کښ
کله وی چه ستا له وره ور په ور شی

کله کله چه په مهر بوسه را کړې
ستا تر خوله دِ صدقه شهد و شکر شی

چه په غولی ئې نظر وکړم ستا له ورایه
خار و خس ئې راته گل د پیغمبر شی

زه به هیڅکله وا نوړم ستا له کویه
کور او کلی که همه راته لښکر شی

که هر څو سړَی ویښته جَوِی په پوهه
چه قضا ورباندی راشی کور و کر شی

دَ یار غم له خلقه پټ لَره په زړه کي
که لاله غُندی دی وینی درست ځگر شی

چه ئې ورو‌ځی ور ښکاره کړې خلقو بویه
چه خوشحال ئی دَ کښتیِ قلندر شی

دریاب څه دَ جالِي دَپاره نه ځی که څوک وائی
پخپله رضا درومی جاله هم ورسَرَه بیائی

په غرونو واوری اوری بارانونه په ملکونو
له هیچا خبر ندی چه په موړه هم څوک پائی

په دوولس برجه گرزی نمر پوره په دوولس میاشتی
پدا خبر دار ندی چه صیفی دَی که شتائی

په درست جهان کښ گرزی باد حیران په څلور کنجه
په هر لوری چه گرزی نا خبر چه څه پیمائی

میوه غلی گلونه ځنی رنگ رنگ نعمتونه
له مځکی پیدا کیږی مځکه پروته گل ولائی

څلور واړه عنصر چاکران دی ای خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندی فرمائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دانا په حال نادان کله خبر دی — چه پخپله نادانِی کي اوتر دی
د لیچن په سترګو وځلیده ستوری — و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دی
دا داغونه می چه ینښی په ځګر دی — خو هم ما زده تندر پریباسی خپل نظر دی
خدای دی هیڅوک پدنیا کښ عاشق نکا — عاشقی پخپل صورت باندی لښکر دی
لیونَی زړه می پرون په خندا ولاړوُ — راشه ګوره چه نن بیا په ژړا سر دی
چه د ففکر مرجونړا له بحره وکیښ
راشه ګوره د خوشحال کلام ګوهر دی

دا چا به څه لره مانه له بله شی — نیک و بده په عمل موندله شی
هر چه وَکړِی هغه به وَ ریبی — له خپله لاسه هره کرَله شی
دا خودنمایه محبوبه ګوره — چه کله ګل شی کله بلبله شی
کله غوغا کا په خرابات کښ — کله دَ ذکر په حلقه داخله شی
لون لون ښیوې ئې ډیری دی — اول به کومه یَوه ویله شی
نورو خوښیو وته به شا کړې — که دَ یار دَ مینی خوښی دی خپله شی
شمعی چه ژبه په راز اوږده کړه — ځکه ئې هسی کله وهَله شی
چه زاهدان ئې په زهد مومی — دَ عاشقانو په آه ګټله شی
جفا ئې واړه په وفا حساب کړه — دَ یار جفا په وفا نیوله شی
که اور در لګی چا ته مه وایه — چه اور را بل دَی سینه می سوله شی
خوشحال فهم کړه مجلس دَ عامو دی
د منصور پیاله به په منصور نوشله شی

دا نه زهد پارسائیِ دِی چه کیږی — په هر لوری رسوائیِ دِی چه کیږی
نصیحت دَ دانایانو لَکه باد شو — دَ وګړی خود راییِ دِی چه کیږی
هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو — څه نابودی داناییِ دِی چه کیږی
مخ بد رنګ زر و ګوهر زیور پرې پوری — څه بې ځایه زیباییِ دِی چه کیږی
نه ئې داد نه ئې دهش نه ننګ نه شرم — دا دَ خلق کد خدایِ دِی چه کیږی
دَ رشتینی مینی بوی نشته خوشحاله
دَ دروغو آشناییِ دِی چه کیږی

دَ دنی دنیا دا هسی قرارداد دَی — چه ګهی ئې را نیول کله ئې داد دی
عاقبت به دَ دنیا په غم غمجن شی — هغه زړه چه دَ دنیا په ښادی ښاد دی
دَ دوشش نارې وهی دوه خال ئې پریوزی — دا دنیا په مثال نر د سړی نراد دی
له دنیا نه هیچا کام موندلی ندی — که شیرین وُکه خسرو وُکه فرهاد دی
دَ دنیا مثال که وګورې عاقله! — په حساب لکه اُونه یا لکه باد دی
نه اوبه په یوه ځای کښ قراری کا — نه دَ باد په یوه ځای باندیِ اِستاد دی
مبتلا ئې همیشه په زړه محزون دی — طلبګار ئې هر زمان په بلا یاد دی
تر وفا ئې د جفا خویونه ډیر دِی
ځکه هسی دَ خوشحال ځنی فرَیاد دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ عاشق په زړه دباندې بار دَ يار وی
خدای د نکا چه به لاندی تر بل بار وی

يَو ځل بيا سر توره مسته را ښکاره شوی
چه ئې زلفی آويزاندی په رخسار وی

ستا په نه ليدن ئې شمار نه ئې حساب شته
انديښنې په زړه اړاندی صد هزار وی

چه تا ووينم تازه غزل انشا کړم
پرې بلبلی فرياد کاندی چه گلزار وی

په درست ملک کښې چه ښوک لافی دَ ښايست کا
همگی دی لکه سپاندی ستا بخار وی

ستا تر هر چاری ځاريږم بلا دا شوه
په ما خوار پوری چه خاندی ښوک به آر وی

تا وَيله چه خپل زړه و ما ته راکړه
دا خوار زړه می ستا دَ وړاندی که پکار وی

زه خوشحال دَ يار ديدن وته تلوار کړم
تل بلبلی ځلبلاندی دَ بهار وی

دَ ښو غشی ئې کل واړه د لدوزدی
عاشقان دَ دغو غشيو غم اندوز دی

نن می بيا په نظر کښيوته مهوشه
تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دی

په مثال ئې توره شپه دا توری زلفی
گلعذار ئې څراغُونه شب افروز دی

په بارخو باندی ئې خرپ دی د غاښونو
دا چيچل می دَ عاشق نو اموز دی

اغوستن لره ئې پاښې د سوسن دی
که دَ نورو جامې روغی شمندروز دی

د کوتری اشارت د ديو مرگ دی
عاشقان تر کله تير بازونه بوز دی

سر تر پايه په لمبه باندی گذر کا
د خوشحال وَيل پدا سبب دلسوز دی

دَ نادان په ياری څه لهره ښوک وياړی
هر زمان ښکاره ياری را ځنی غواړی

دَ ياری هنر هيڅ ورڅخه نشته
که پندونه ورته وايم راته ژاړی

هسی مست بی پروا يار ځما په کار دی
چه د خلقو پيغورُونه سَرَه نغاړی

دَ رقيب په بد ويل عاشق داړه شی
لکه سپی پخپلو داړو سرې داړی

ډير می وگانده گريوان د عشق پکار کښې
نور په ما نشی وهل د گريوان نماړی

دَ وصال په وخت امان دَ رقيبانو
دَ بهار په موسم ډير گرزی غوباړی[1]

هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دی
د ښه ليندی صدقه خوری د ښکار شاړی

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دَی
په هر څه کښې ورته څرمه خپل مقصود دی

چه څه درد دَ عشق لری تری به ځاريږم
که مؤمن دی که کافر دی که جهود دی

چه خپل يار وَته نظر وَکړم خوشحال شم
تر جمال پوری ئې بل جمال مفقود دی

دَ يار مخ که په ظاهر له ما جدا شو
په باطن کښې هر زمان راته نمود دی

دَ عاشق دَ آه غشی بويه ويره
چه توبری ئې تمامی زهر آلود دی

د آسمان چه سراسر کبود ليده شی
پرې پوهيږې پورته لاړ دَ زړونو دود دی

بيا ځما طالع مدد وَکړ په خداړو
چه رقيب دَ يار له وره نه مردود دی

دَ جهان ښادیِ کل واړه ځما دی
غم می کل واړه په بخره دَ حسود دی

دَ خپل ور خاوری که ورکا ځان ئې واخلی
دَ خوشحال خټک پدا سود دا کښې سو دی

---

١. يعنی د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خاطر می له اندوهه نه څه ننګ دَی — که ئې زده چه دَ ښادۍ ساعت يَو درنګ دی
لا می يو خدنګ له زړه وتَلی نه وی — بيا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنګ دی
هر سحر په ما له ورايه تيغ وکښلی — خول په سر يښې راځی په نيت دَ جنګ دی
تر چشمانو می اوره ګټه بی نمه — تر محنت پوری می غر لکه لا سنګ دی
په خروار عيش و عشرت کاندی وګړی — خو د ما دَ زړه په بخره عيش تنګ دی
ما دَ زړه په سترګو رنګ زړګی وکوت — همګی دَ غم په سرو وينو کښ رنګ دی
د اسمان چه پاس په سر باندې څرخيږی — په چا چتر مرصع په چا پلنګ دی
دَ دنيا په لوئی څه باور خوشحاله
پرُون دَور دَ خرم[۱] نن دَ اورنګ دی

دلربا خوبا وربل دی تير و بير دی — هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپير دی
دَ اوزبک تاړاک می هم دا هسی نه وی — لکه ستا د سترګو تاخت په خوارو تير دي
د ما زړه چه دَ مزری تر زړه تيرَی کا — ستا دَ سترګو وَکبلَيؤ وته زير دی'
هغه راز چه به ما تا سرَه تنها کړ — نه به هير شی له خاطره نه می هير دی
د غمزې په تيغ ومرم خونی می ته يې — بيا بی وايې چا وهَلی په شمشير دی
دَ خوشحال و مرګ ته څه توری وکاږې
د بڼو ناوک دِ هم ور لرَه ډير دی

دا کلام می دی هغو ته چه په هوش دی — نصيحت ته ئې نيولی دواړه ګوش دی
په ټکی ټکی جامو کښ که لويی ده — دَ سپلمۍ ملخی هم الا چه پوش دی
دَ مردانو دَ خپل شرم کار و بار دی — نور ئې هر څه له خاطره فراموش دی
دَ زنانو په حساب دِی مردان مشه — چه له زيبه له زينته هم آغوش دی
شړۍ ور پښتن به سل په ډکه يوسی — کشميری چه بغرګ شالونه ئې په دوش دی
هوښيارانو څخه ډيره هوښياری ده — په مجلس کښ چه سامع نشته خاموش دی
په هغو ئې دَ جهان ښادی پيرځو ده
چه په غم کښ دَ خوشحال سرَه په خروش دی

دا ويی ځما دراز دی — دا منزل دور و دراز دی
تازی سوار دی پکښی پاتو — حځه ټټو حځه ټټو تاز دی
دَ نائی بريره ناسازه — دَ بل بريری وته ساز دی
دَ دانش کښيدې بويه
نه دَ سرو زرو طراز دی

دَ کمال لافی دِ نکا نا درستی — چه تلقين ئې دَ کامل نه وِی آخستی
دانشمند دَ معمأ په علم پوه دی — دَ ابجد په حساب څه خبرَ نا لوستی
هيڅ کمی و ځان ته نه پريږدی په ژبه — دَ کردې په کار کښ غوڅ په ګيسو سکښتی
دَ دانا تر سر می دُر ګوهر نثار کړی — دَ نادان په سر می پنډ دا خاورُو لوستی
ارادت ئې بر سيرن په وړاندی نه ځی — دَ خپل پير په عيب سر شه يقين سستی
دَ ململو قدر چا وته ښکاره دَی — چه ململ ئې هميشه په تن آغوستی

---

۱. خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنګ بندی کَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغې یارئ ځه باور خوشحاله
چه پیوند ئې په وینښته سرَه آمستی[1]

دَ یار غم کله اغیار وته وَلاړ دَی
دَ یار غم خو هم خپل یار وته وَلاړ دی
د هغه بادشاه له ملکه عالم تښتی
چه د ظلم و آزار وته وَلاړ دی
بې همت سړی له هر کاره غرېبری
همت ناک سړی هر کار وته وَلاړ دی
د هغه شاعر مخ تور شه چه په طعمه
و هر وَر و هر دربار وته وَلاړ دی
خلق هیڅ را خبر ندی چه په عشق کښ
څو فکرونه و ما خوار وته وَلاړ دی
چه دِ توری زلفی ووینم حیران شم
په حیرت سړی تور مار وته وَلاړ دی
په بورجل باندی دِ هسی نا قرار شم
لکه څوک چه وگلزار وته وَلاړ دی
لیونی خوشحال په نن دَی دیدن ورکړه
د سبا فکر هوښیار وته ولاړ دی

دا خونِی سترگِی چه ته لری دلبری
په کشتن به خلقی کاندی ډېری
لا به کله ځما خوار طالع مدد کا
چه به ستا سترگِی په ما شِی برابری
په خرام خرام راځه چه بوی ئی واخلم
دواړه زلفی په عنبرو معنبری
په عارض دِ دَ زړه داغ دَ لاله ورکړ
یاسمین دی دَ پیغور کړل سمنبری
باز دَ جال کوتره وَوینی پر دَرشِی
ټپوسی باندی پیری کا لر و بری
گوره چرته وی په چرته گرزیدلی
چه فراق کړی هونبره اُوښِی را خبری
محتسب دِ ځنِی لیری لیری گرزِی
مست خوشحال څخه کوتک دَی د ډنبری[2]

دا معنی دِی زوروَری [3]
سمِی چیرِی دِ خبری
څوک چه لب کا سَره بیارته
ځنِی توئی شِی شکری
څوک چه کنبیوزی په ویلُو
واړه وایی خاوری سَری
دَ مشکښنو په بازار کښ
تویی نه وی مرغلَری
خپلی خپلی شلومبی ستایی
چه شلومبې پلوری گجُری[4]
هر هر سکښی ئې وگوره
په هنر زَغیرِی زغری
ډیر دِ ښه ووې خوشحاله
بس کړه مه دورمه ډیر لیری

دا څه بارخونه دَی ستا دَ تورُو زلفو لاندی
پروتی دی په گلو د سنبلو پانِی تاندی
تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته
هسی یار می بیا موند چه عالم ئې کیسې[5] کاندی
قیس وُکه وامق وُکه فرهاد وُکه خسرو وُ
هر چه عاشقی کا[6] سل رحمت په واړو باندی
نور خلق فانی دِی که باقی دِی هم هغه دی
هر چه په فانی دنیا یادیږِی وروستو وړاندی

---

١. محشی ورته لیکلی یعنی تړلی.
٢. دیوه ونه ده چه د تور مرچ غوندی دانې لری.
٣. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. هغه خواری ښځی چه شلومبی یا شیدی خرخوی.
٥. دا کلمه په تولو نسخو کښ دغسی ده، یا به کیسئ وی په معنی د معما او چیستان، یا به مفغن د قصې وی.
٦. هر چه عاشقان دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوری کیسې څه دی و خپل ځان ته نصیحت دِی شمع ته نظر کړه خود به وژاړې[1] چه خاندِی
ته گوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په ژړه پرتې دِی ستا د تورو وربل پیاندی

دا ستم چه خپل آشنا دَی په ما کړی نا آشنا سړی به نه وی په چا کړی
په یاریَ دِ ئې هیڅوک غلط نشی وار په وار ئې درست عالم دی تر شا کړی
گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شی د غمزې خځر ئې اوس دی تر ملا کړی
دَ مخ خال ئې تور تارو دَی په گلزار کښ دَ زړه باز می دَی نظر پسی وا کړی
خدایه ته ئې دَ زړه مهر په ما وکړه چه دِ زه په ظالم یار یم شیدا کړی
دَ فراق غمونه هسی را پسې دِی درسته شپه ئې و ما خوب ندَی را کړی
زه به ولی دَ ښه مخ ننداریې نکړم نندارې لره ئې زه یم پیدا کړی
یَو وصال دَ ښو یارانو بل هجران دَی
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړی

دَ تقوا لافی وهی دَ صادقیَ په قاضی ئې گواهان تیر دَ فاسقیَ
په رشتیا خبرُو هم متردد یم په وسواس کړم دَ عالم منافقیَ
دا چه وائی څوک به هست کړم څوک به نیست کړم سکه دعوا کاندی سړَی دَ خالقیَ
که عذرا په ملک کښ شته مخ دِ ښکاره کا زه په تن کښ زړه لَرم دَ وامقیَ
آدم زاد په تفاوت سړَه پیدا دی یَو په بل تیری لَری دَ فایقیَ
دَ بزرگانو په مسند هغه تیرَی کا چه لری واړه اسباب دَ لایقیَ
ننگیالیو سړَه ویره دا سر نشته سر سړی پریکا دَ خره په سارقیَ
نمر په گوته پټاوه نشی خوشحاله
هیځُ منکر مه شه دَ خپلی عاشقیَ

د ما کومه اندیښنه ده که ما پریږدی ته به نوم د بې وفا په خپسر[2] کښیږدی
زه یو هسی یار لرم که می روزی شِی که صفت ئې درته وکړم و به ریږدی
ته سړی یې که څاروَی یې رنگ دِ ورک شه د بهار په سرو گلونو باندِی پښې ږدی
ما په ډیرو سټو اور دَی لگوَلَی په دا څه که څو خسړی باندی کښیږدی
زه چه ستا په دا اُوږو زلفو مین شوم لا به څو دور او درازی راته بلیږدی[3]
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښی پکښې ږدی

دَ هغو چه گرزیدَنه ستا په تل شی ستا په تل به ئې آخر سرُونه تل شی
ستا چشمانو می زړه یو ښو قبل کړ دَ هغو به څه احوال وِی چه قبل شی
دَ وصال دَ ناوی مهر څه دَی غم دَی هغه هم واړه یکباره معجل شی
عشق یو څه دَ مزری بریت دی په کوگل شی دَ رنځور ئې په څو ورځی رنگ بدل شی

---

۱. خو به وژاړې.

۲. دا کلمه په ټولو نسخو که دغسی ده، په یوه قلمی نسخه کښ محشی ځان ورته کښلی دی، ممکنه ده چه مخفف د ؛پخپل سر“ دی.

۳. پیچل او نغښتل او گرفتاررول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته که هر څو لافی دَ ښایست کا   چه ئې ته په نظر کښېوزې نور خجل شی
یو گلزار په یوه درنگ کښې شگفته شی   چه ئې زلفی په بارخو باندِی وَلَول شی
تر هر حرف ئې دَ خطا نافې ځارېږه
آفرین دی د خوشحال پدا غزل شی

دا سړی خو په ادب سره سړَی دی   چه ادب ور سرَه نه وی نور څاروی دی
چه وفا ور څخه نه وی سړَی نه شه   تر هغه نه په وفا کښې بهتر سپی دی
عادلان می دَ جنت دَ گلزار گل دی   ستمگر می دَ دوږخ دَ اور لرگی دی
سپی چه چا سره آشنا شی چه بر وَخورِی   و هغه ته ئې تم نه وِی څو ژوندی وی
دَ انصاف د څښتن غم دَ دوږخ نشته   دَ انصاف می تر طاعته لا پرخی[1] دی
په ښه خوی دَ سړی قدر قیمت کیږِی   بد خصلت سَړی یا دیو دَی یا پیری دی
چه ئې علم هنر نه وِی ځنی تښته   بی هنر سړَی که وگورې لا شی دی
چه په پند په نصیحت دِ بندی نشه   تور زنځیر ور لَره بویه که مزری دی
په روا په ناروا دَ ملحد څه دی   په مذهب دَ ملحدانو کوکری ورَی دی
دَ راحت په وخت دَ یار تجربه نشی   چه محنت در سره واخلی یار دِ دَی دَی
هر زاهد چه زهد واخلی بی مرشده
دَ خوشحال خټک په پوهه تش ملخی[2] دی

دواړه شونډی دی شراب پرتگالی دی   په سره والی له یاقوتو په سیالی دی
په سپین والی په ښایست په زیبایئ   واړه غاښ ئې مرغلری لآلی دی
په ښیوه ښیوه چه پل کښېږدی په لاری   کښلی پښې ئې دَ گلزار په پایمالی دی
په کالیو سرَه مخ ښایسته کیږِی   ستا په مخ ښایسته ستا دَ مخ کالی دی
په طلب په استغنا چه تجربه شول   عاشقان معشوقی دواړه جنجالی دی
نن هغه سړی که غواړم مونده[3] نشی   چه خوشحال د ما دَ زړه په خوشحالی دی
هره چار ئې قبلوه که پری مین یې   ښایسته کله له خیاله نه خالی دی
په وریښمینو نهالیو دِ نور خوب کا   دَ کوڅی خاوری ئې ما ته نهالی دی
دَ فراق په وخت د ما سترگو ته گوره   په ژړا ژړا شیبی ښکالی دی
تل ژړا نارې بلغاکښې خوب په څو کا   چه میشته دَ فراقجن په حوالی دی
زه دَ مستی په پیزواند باندِی مین یم   که دَ مخ کالی ئې غوره غوټیالی دی
نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په یاری کښې ټیټالی دی

دَ هوښیار دَ نادان هونبره تفاوت دی   څو دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښې وت[4] دی
نادان څورب فراغت گرزی خوښی کا   هوښیار تل تر اندیښنو لاندی چت پت دی
که په ما باندی څرخ خوری پروا ئې نکړم   د هر هر کله دانا سره په نښت دی
که حاتم شی یا رستم شی خوله ئې گوره   چه ئې لافی د خولې وکړې نور انډت دی

---

١. د ضرورت نه زیات (دریاب، پښتو لغت)
٢. پلی دی.
٣. نه ئی مومم.
٤. یعنی سوری او دزراو فاصله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق یو مست هاتی وَلاړ سَرَه ښوریږی
دا چه ځان خونی عاشق ئې مهاوت[1] دی

چه دِ حکم اختر پرې وشو لوی به هم کړې
چه خیرن در ځخه نشی دا یو خت دی

څوکَ د بل د کورته[2] خوری ور پسی گرزی
چا خوړلی به درست عمر ښکار د کورت دی

د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه
چه ملا د حق گوییِ په کار ساکت دی

حاجی ولاړوُ و مکې ته راغی ده می
په دروغو په حرص ډک کړی کت دی

چه دیدن ئې دَگلرویو سَرَه کیږی
می دِ خوری نوروز دی کا بهار ئې نت[3]دی

چه په کور کې ئې کښیږدی په چا بی نه خوری
خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت[4]دی

چه کردار ئې موافق د گفتار نه وی
همیشه دَ دروغجن په ږیره ډت دی

دَ باطن په سترگو گوره هغه مخ ته
ظاهری نظر دَ نمر په لیدو تت دی

دَ خوشحال کلام شیرین دی تر نباتو
چه په خوند ئې خبر نه دی ورته کورت دی

دَ سوخته وو، یو وصال دی
چه هجران پکښی محال دی

دَ یار غم چه معشوقه شی
نور ئې وصل لا یزال دی

که هزار پردې تر منځ وی
هغه واړه اتصال دی

چه راځی دَ یار له لوریه
ورته بس هغه شمال دی

چه په عشق کې ئې سوخته وی
ور ښکاره هغه جمال دی!

دَ هغه بیلتون له کومه
چه تل خوښ دَ یار په خیال دی

مخ دَ یار گوره په تیل[5] کې
دَ خوشحال ختک مثال دی

دَ فساد فکر می نشته خدای حاضر دی
خپل ساعت به تیروم عمر آخر دی

اطاعت دَ اولو الامر ځکه نکړم
خلیفه د زمانی په زړه کافر دی

پلار ئې ووژی په بند ورونه په توره
په آزار دَ مومنانو بهادر دی

دَ ابلیس غُندی مکرونه ئې په زړه کښ
په فریب کښ تر ابلیسه لا ماهر دی

په باطن ئې ودانیِ ته نظر نشته
په ظاهر که ودانیِ ته ناظر دی

دَ چا زړه به ځنی روغ په دنیا نه وی
د خوشحال ختک چه چاود ځنی خاطر دی

دا دنیا ده چه پدا کښی څه موجود دی
دَ دنیا سَرَه همه واړه نابود دی

بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی
ښه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی

نه محمود شته نه ایاز دور ئې تیر شو
په جهان پاتو خبری دَ محمود دی

د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا
مؤمنان دِی که ترسا دِی که جهود دی

تربیت ئې له فلکه دَی موندلَی
که پوهیږې چه دا دری واړه موجود دی

که آفتاب دی که ماهتاب که واړه ستوری
ورځ و شپه په عبادت کښ دَ معبود دی

---

۱. دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.
۲. یو قسم پخکړی چه د اربشو د اوړو او شوملو نه جوړیږی (دریاب، پښتو لغت)
۳. یعنی غنیمت.
۴. دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کې مغت راغلی ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی، مال ئې و ما راکړه غنیمت دی.
۵. تیلی یعنی اورلکیت یا کوگړ (دریاب، پښتو لغت)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپل حکم به ئې بیا سَرَه تازه کا — دا هېونه چه په مځکه کښې فرسود دی
آغوستن که ئې زر بفت وِی که شړیه — پدا دواړه توکه ښه سړی خوشنود دی
که دَ لیری که نیژدې شمارونه مکړه — چه به درومی یا را درومی واړه زود دی
په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

دَ هوښیار غلطی نه وِی او که وی خو دَ خندا شی — پخپل عقل غره مشه که غره شې حیف دا شی
دَ دنیا مینه ډېر مکړه دَ دنیا آینه څو ډېر کړې — و زړه ته به دی هونبره ډېر غمونه را پیدا شی
قربان ئی تر همت شم ځنی هسی لیونی شته — که تخت د سلطنت وِی پری دَ دوی کله پروا شی
چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسی بکړې — په غیبرکي به دی واړه خواه ناخواه در لَره راشی
دَ یار دَ زړه ساتنه په مثال دروغ کالی ده — هیڅ حال د کالی نه وی که پیوند دَ کالی بیا شی
چه باز دِ پرواز وکا په طلب ورپسی گرزې — که بخت مدد کاری کا چه ئې ونیسې بیا ستا شی
نادان دی که هوښیار دی له هر چا نه عقل اخله — یا تور عشی خطا کا دَ هلک غشی رسا شی
چه دِ وخوړ هغه ستا دی مال چه نخورې[1] بلا شی — په مرگ یا په ژوندون به په نصیب گوره دَ چا شی
مدد دَ طالع بویه چه منر سَرَه همراه وی — هنر به سود ونکا دَ طالع که درته شا شی
په زړه کښې خپل غرض دی چه هیڅوک ځنی خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خندا شی یا ژړا شی
خپل ځان وته ئې وائی خوشحال دا خوږې خبری
حلوا ده د نباتو که تر خوله دِ دا حلوا شی

دنیا بده بلا ده چه و ما وته ښکاریږی — په دې له خپله پلاره سکه زویه ویزاریږی
چه څوک وبله خپل دی ولی فهم فکر نکا — چه مرگ شته په دنیا کښې سره ولی نه ځاریږی
په هر لوری چه گورم و عالم وته حیران شم — وینا د هیچا نده په دنیا سَرَه خواریږی
و بل ته توره واخلی پدا کار کښې ډېر حیران شی — چه خپل دِ په بدی شی ستا وَ جنگ ته تیاریږی
چه بخت را سَرَه مل وُ مار به مار ته څو مښکی شو — چه بخت وِ ماته شا کړه څو مښکی راته ماریږی
دنیا دَ مست هاتی په خوی خصلت ده که ئې گورې — چه یو مهاوت ومړ بل ئې شاته تیاریږی
عالم عالم غمونه چه خوشحال ویتی له خپلو
غم خور ئې که پیدا شی خپل پردی ته به شماریږی

دَ ناکس دَ تربیت سَرَه څه کار دی — دَ سنگیږ دَ زراعت سَرَه څه کار دی
که خپل پلار ئې په ډېر مهر ورته وائی — دَ نادان دَ نصیحت سَرَه څه کار دی
ورځ و شپه دِ په آرام باندِی تیریږی — دَ بې ننگ دَ حمیت سَرَه څه کار دی
د گاوزو ورمیږونه مزری نموږی — د گیدړو د قوت سَرَه څه کار دی
چه هوسیه په میدان وهی تازیان دی — دَ کوټه د دې حالت سَرَه څه کار دی
فصاحت دَ باغ بلبلو څخه غواړه — دَ کارگه دَ فصاحت سَرَه څه کار دی
چه له ځایه یې په بخره سلامت شو — د زاهد دَ ملامت سَرَه څه کار دی
درومه هر لوری ته گښت کوه خوشحاله
دَ رندانو دَ خلوت سَرَه څه کار دی

دا دروغ دَی چه په ستوریو سود و زیان شی — سود و زیان واړه په حکم دَ سبحان شی

---

۱. تحویلدارېې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ رنگ خوبی ئې شته لوئی له کومه   دَ کاغذ گلونه هم دَ گل په شان شی
زمانه په طبیعت دَه دَ هلکو   هلک تل چه و چا ورکا ژر پښیمان شی
دَ دنیا اقبال چه مخ کا وَ نادان ته   دانشمند ئې دَ خبرو نه حیران شی
دَ منصب سَرَه دَ ما خبری دُر وی   اوس راضی یم که په چا باندِی مرجان شی
گوره کومه چار به کانده مخ ښکاره کا   دَ عالم خبری ډیری تر دا میان شی
دَ دنیا لالچ څو ډیر اندوه ئې ډیر وِی   چه ئې ډیره ټولَوِی ډیر پریشان شی
دانشمند څخه چه مال دَ دنیا نه وِی   وَ عالم وته په مثل دَ نادان شی

زه خوشحال خټک هغه یم قدر نشته
دا می واړه له افغانونه افغان شی

دَ باطن په تجلی ظاهر صفا وِی   دَ بد ذات په آشنائی کښِ سل جفا ِوی
لکه نوم چه دَ کیمیا دَ عنقا اروې   تر دا دواړو نه نایابه لا وفا وِی
د ناکس سړی نه زر خبری واروې   په یَوه وینا ئې کله اکتفا وِی
د دی دور په یارانو غلط مشه   مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وِی

دَ هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
چه دَ مخ په تجلی کښِ ئې شفا وِی

ډیر میَن په تازه مینه سَرَه تیر شی[1]   په هجران ئې خوږ ژوندون زهر گنډیر شی
لا یو غم می تمام نه وِی څه نصیب دَی   چه ناڅاپه نور غمونه را برسیر شی
زه په ویر دَ معظم په غم کښِ ډوب وم   خبر نه وَم چه طاهر به تیر و بیر شی
لکه ږیره دَ طاهر نوې په زنی   دَ هر هر ویښته ئې غم را باندی ډیر شی
خدایه هسی غم بل ما ته پیدا مکړه   چه په ده می طاهر خان له دله هیر شی

طاهر وَمړ په شباب کښِ، دا تاریخ دی
چه به کال دَ ده وَ مرگ ترې را برسیر شی

ډیر مین وه چه ئې لافی کړې د مینی   په ارمان و بله تیر شول که ئې وینی
څوک چه یار په اوښیو ژاړی ژړانده   ژړا دا ده چه ئې وژاړِی په وینی
دَ رشتینی مینی کار خو داَ خپل زړه دی   دروغجنی مینیِ غواړِی تورِی سپینی
دَ مجنون او دَ لیلی مینه رشتیا وه   دَ پرویز او دَ فرهاد او دَ شیرینی
ستا په رنگ به په جهان راغلی نه وی   په جهان که ډیرِی تیرِی دِی رنگینی
توری سترگی دِ شهلا نرگس دَ باغ دی   تورِی زلفی دِ سنبل دی مخ نسرینی

له د یو خاورُو نه چه گل زیږی خوشحاله
دا پدا چه تل ور درومی مه جبینِی

راستی لار ده بادشاهی   پکښی نشته گمراهی
دَ رشتینو پروا نشته   دَ جهان په بد خواهی
دَ رشتینو سَرَه مَل وِی   تل نصرت دَ آلهی
دَ رشتینو ځای جنت دی   دَ قرآن په گواهی

---

۱. دا بدله خان دَ خپل زوی طاهر په مرثیه کي ویلې ده، په آخر بیت کي "طاهر و مړ په شباب کښ" دَ ابجد په حساب (۱۱۰۳) راځی، چه دَ مړینی کال ئې دَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به نه مومې خوشحاله
په راستی کې تباهی

رفتار ئې مستانه دی — په غمزه کښې یگانه دی
دا پسر په لب شکری — چه هر غاښ ئې دُر دانه دی
که په سترگو ئې نظر کړی — کل له نازه همخانه دی
که و مخ وته ئې گورې — لاله گل ئې نښانه دی
پدا پیچ و تابو زلفو — چه دَ مښکو خزانه دی
لا ئی پیِ ځاځی دَ شونډُو — په هر کا کښې فرزانه دی
ځما ځان تر ده فدا شه — چه هم ځان هم جانانه دی
نه چه زه په ده میَن یَم — دَ همه خلقو ستانه دی

خپل صورت ستائی پخپله
دَ خوشحال زبان بهانه دی

رنگ دی ورک شه بده روې — را پسې یې سینه سوې
له یوې فتنی دِ خلاص شم — را پیدا کړې بله نوې
ستا غمونه هسی ټوغ کړم — وکښی نه شمه سیلوې
چه اوده وې هونبری ښه وې — کشکه تل وَی اوده شوې
پرې به کله باران وشی — چه به وټوکیږی سوې

فصل نه کوی خوشحاله
څو پټی نشی په یوې

رنگینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناگهانه — راته وگوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وریو سترگو نه وژغوری دلربایه — چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینگار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورگیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې — خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولیِ شِی پریشانه
ځان و زړه میِ هم چاپیر ور سَرَه دروِمی اې نگاری — چه گهی په شین شین په انگڼ کښې شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم — چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه

دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[1]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

را ښکاره دِی د دې دور لنډ لستونی — پردی مال وته اوږده لاسونه مونی[2]
که په باغ ئې دَ یتیم دَکنډی گډ کړې — دَ انگورو به خواږه ږنکوری چونی
دَ خوږو مزه پوښتی بزه ئې هیره — ښې څربی لنډی وهی ور باندی سونی
کله سر په سینه ومنډی سږگی شی — کله سر موږی دَ مار لکه سربونی[3]
چه په ښهر په اولس کښې ساده هیښ وی — ورځ و شپه پرې حواله وی لکه کونی[4]
پخپل ځای لکه شاخوږی خر خوله خشکه — په بل کور لکه آس په راتب پونی[5]

۱. دودونه پټ ندی له تانه.
۲. سرمایه، رقم.
۳. موش خرما، خړ رنگه ځناور چی د مار سره جنگ ئې ډیر مشهور دی.
٤. گنځی.
٥. میده شی، ووړ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه کار دَی دَ رندانو دَی خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دی مخ روڼی

راشه گوره نامردان بلا وَهَلِي
دَ بری میدان پریږدی لری ته زغلی
دَ اسمان دَ پاسه گښت نندارِه نکا
کوز د مځکی د تلی په مخ کښ ملی
کم دلیل دِ دَ سر دواړه سترگی وخوری
په تورتم د جنازې سره ځملی
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته
تل تر تله په ژوندون پائی ښاغلی
څوک پخپل پټی کَرل کا دَ اغزیو
چا پخپل پټی گلونه دِی کرلی
پسینه کرله هونبره فائده نکا
چه په وخت کرله وکا بر آخلی
دَ کرلو وخت آخر شو تخم لَبر دی
خوار هغه چه ئې له لره لاس ختلی
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
رنځ و گنج سَرَه دا دواړه دِی تړلی
چه لذت شهوت ترک نکا ولی ندی
اولیاء ندی دَ نفس په خوښی تللَی
دَ هوا ترکَول عروة الوثقی دی
درویشان پدا وَیل دِی پوهیدلی
چه دَ نفس د ظلمانی کوهی را ووزی
دَ هغو سترگو ملکونه دِی لیدلی
درخانۍ پکښی یو آدم خان خوښ کړ
یوسف زئی ځوانان ډیر وه سپاره پلی
څو مخلص تمام خالص نشې خوشحاله
خطرونه دِی چاپیر در جار وتلی

راشه گوره څه کارُونه درنگ په درنگ شی
په ساعت دَ دنیا چارِې په بَل رنگ شی
واړه وَ سوځی په اور کښ خبر نه یم
بیا له کومه را پیدا هونبره پتنگ شی
لا به کله مخامخ را سَرَه خاندِی
چه کاته ئې گه گهی راته په څنگ شی
چا وَیل دَ کښنلیو جنگ پسې آشتی وی
ولی ما سَرَه آشتی نکا په جنگ شی[1]
په هر چا باندِی ئې زړه دَی لکه ژاوله
خو په ما باندِی چه راشی زړه ئې سنگ شی
حال دی وگوری د ما بیا دِ آهنگ کا
دَ هر چا په عاشقۍ ته آهنگ شی
په فراق دَ مهوشانو لا چینه دی
که روان ځما له دواړو سترگو گنگ شی
تا په خپله رضا وینو په غوره
اوس دی ولی دَ خوشحال دَ یارۍ ننگ شی

راشه لیونی شه چه دِ نور خلق غم خور شی
څو چه هوښیاری کړې غم به لا درباندی زور شی
هیڅ پرې نه پوهیږم چه دَ چا وَیل رشتیا کړم
سل رنگه خبری پدا منځ کښ لور په لور شی
صبر دَ دردمنو زړونو هر کله اثر کا
خدایه لا به کله دَ غماز سړی مخ تور شی
زر هنره وکړه نصیحت په کوم حساب دی
هر چه ځائی خوی وِی فکر مکړه چه به نور شی
یو هندو بلا دَی چه په مکر ټیکه کښیږدی
څوک به ترې خلاصیږی هغه ځای چه درې څلور شی
سپین جمال دِ گوره ښایسته په تور خالونو
تل په کښنیده باندی ټکۍ دَ انځور شی
درسته شپه می تیره په فریاد او په نارو کړه
شپه ئې دَ هجران وه سور پالنگ په ما سور اور شی
غیر بیگانه چه اخلاصی شی ورور هغه دی
ورور چه بیگانه شی راته وایه کله ورور شی
ډیر دِی په دا چم کښ چه پټ پټ دَ مینی لاف کا
ولی اوس یوازی وَ خوشحال وَته پیغور شی

---

۱.   تل ئی ما سَرَه آشتی ده که په جنگ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

را ښکاره چه دَ دلبری وَ مخ خال شي   لکه ښکار دَ ښکاري ولگي خوشحال شي
په خو ژبي شاعري په جهان کيږي   دَ هر چا ثنا صفت دَ ښه جمال شي
دنيا دار کره چه نه وِي ښې دلبري   اور دي پوري دَ دنيا په ملک و مال شي
په وصال دَ سمنبرو زړه تونگر شيقق   چه ئې نه ويني په سترگو خوار کنگال شي
چه عاشق دَ معشوقې په عشق کښ غرق شي   جدائي له منځه ولاړه تل وصال شي
ارمان دا دَی چه به زه هميشه نه وم   هميشه به سره گلونه کال په کال شي
دَ گلونو وخت تيريږي ساقي گرم يې   که دَ جام په راکوَلو دِ اهمال شي
لکه باغ چه په گلونو مالا مال دی
د ما جان دی په شرابو مالا مال شي

راشه گوره دَ يارانو بې غمي   هونبره مهر هونبره مينه محرمي
زه دا هسي په فراق په اشتياق کښ   حقيقت ئې راته نه کړ قلمي
اسمان ليری مځکه کروړه عاشقان دی   چه په خو رنگه غمونه تل زغمي
ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه   که په بل جهان پيدا شي خرمي
ځوک چه دم دَ همدمۍ وَهي ترې سوړ شوم   چه مي وليده دَ خلقو همدمي
چه په هيڅ ساعت خالي نه وِی له غمه   مگر غم لَره پيدا دَی آدمي
هيڅ طبيب نشته چه حال ورته معلوم کړم   چه په کوم زحمت کښ پروت يم المي
ته چه ما ته عربي خبري وايي   دَ عربو ژبه څه زده عجمي
که خبر په دا مثال يې وئې وايه   چه په گوته يوه گوته دوه غمي
پادشاهان به ئې ميخ کم نکا خوشحاله   که يو خدای دَ سړی نشي په کمي
که قدم دی دِ دَ وفا په لاری ټينگ کړ
دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمي

راشه گوره خلقه نصيب په خو خوری   توری نور ځوانان وهي منصب صد وخوری
په غارونو کښ مزری ختي منگلي   په تياره دگردې و ازدی پيشو خوری
هغه ډک طباخ په سپي خوړلي ښه دی   چه تر ځنگ ئې دَ عورتو پر سوپر وخوری
لکه ځوک چه ډک چلم ځکوی په غم کښ   فواقجن هسي لوگي دَ انديښنو خوری
دَ فلک د نا قابل سَرَه غيرت دی   نا قابل به دَ نباتو حلوا ځو خوری
لا به کله هغه گنج ورکوې بخته!
چه خوشحال به ئې په پليو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفايۍ   نور مي را ځکاوه قلم په آشنايۍ
لکه اور په بوټي ولگي بيا نه وی   يو ځو ورځی دَی ارمان دَ جدايۍ
روښنائي دَ معرفت تر نمر والا ده   ځوک دِ ونه وزی له هسی روښنايۍ
له يوه ځاځکي نه څه صورت پيدا کا   هم په خدای ښائي کارونه د خدايۍ
تا هاله وگل خپل زړه ورکړی بلبلي   که ئې تل وَی دا بازار د ريبايۍ
په گلزار کښ ناستي هم دا هسی نه وِی   چه خبر شوم ستا له قدره تنهايۍ
چه پخپل کوښښ بهبود دَ دنيا غواړِی   راته هيڅ نه دِی دَ خلقو دانايۍ
چه ځما دَ درد علاج لَره پيدا دِی   زه له چا غواړم دا هسی موميايۍ
چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده   دَ دلبرو حسن څه لَره ستايۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه گوهر تر خر مهرو په قدر کم دی
مگر نشته جوهری دَ بینایی
چه په چرته ښه صورت هوری ئې زړه دی
څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسایی

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونیوه ځای سرای
چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځای دَی ځای
تور غر ئې د هوډې دی تر تیراه پوری سم تللی
نیلاب و لنډیَ دواړه عجب سر یښی په پای
پرې سازه لویه لار دَ هندوستان و خراسان ده
گذر ئې دَ اټک دی چه ترې ترس کا شاه گدای
هر فیض د دَ جهان څه چه یادیږی پرې را درومی
که ملک ئې بارانی دَی څه بهار لری های های!
که سوات که اشنغر که پیښور دَی دا ملکونه
رجوع لَری وَ ده نه فیض ور درومی دَ هر ځای
په هر لوری ئې ښکار شته دَ شاهین دَ باز دا هر څه
واه واه کاله پانه ئې چه ئې ښکار دی دلربای
ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دی په هر کار کښ
خوښ سترگی سپین او سره بلند بالا دی په نمای
پکښې میشته می زویه خیلخانه نمسی اولس دی[1]
چه څوک پکښی میشته دی په امان اوسه دَ خدای
اسمان ځنی جدا کړ لاس دَ چا رسی اسمان ته
خوشحال له سرایه ندی جدا شوی پخپل رای

زلفی د دلداری چه زنار فرمائی
څه لَره و ما ته څوک بل کار فرمائی
سهل دَی دا امر که می سر و مال قبول کا
څوک به دا وَیل کا چه دشوار فرمائی
څه لَره ای عقله ډیر له صبره راته وایې
زه بنده دَ عشق یم دَی تلوار فرمائی
څو راته ناصحه نصیحت کړې لیونی می
کله هسی کار کا چه هوښیار فرمائی
ما ترې توبه وکړه چه دَ عشق په شریعت کښ
دین مذهب هغه دی چه دلدار فرمائی
قطع لیونی دی چه دَ یار دَ مخ په دَور
څوک وَ ما ته سیر د گلزار فرمائی
خپله رضا پریږده که رشتینی ئې په عشق کښ
کړه هغه خوشحاله چه دِ یار فرمائی

زه چه ستا دَ مخ گلزار گورم په کور کښ
دَ بهار گلونه وسیځم په اور کښ
ما پدا تندی اخیستی ستا دَ پاره
که زه تا غُندی یار مومم په پیغور کښ
دَ ټولیَ په مخ کښ ځی په شین شین
لکه مست هاتی چه یون کاندی په ډور[2] کښ
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو
که پخوا به لباسی وه په لاهور کښ
په قراره قراری کښ عالم خوښ دی
ما دِ خدای لَری دَ عشق په شر و شور کښ
که رستم دَ زمانې شی گمان مکړه
زمانه به دِ پرینږدی پخپل زور کښ
دا سلیمان په گوتې کښلی دا وینا وه
چه دا تخت به دَ سلیمان نه وی په گور کښ
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وی
چه به ځای دَ گوتی غواړی په څلور[3] کښ

زه خو شرابی یم شیخه څه را سرَه جنگ کړی
بخری ازلی دِی کشکی ما دَ ځان په رنگ کړی
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه
ښه یی په وَیلو دَ دریاب اوبه کرنگ[4] کړی
ولاړَل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وُو
ولاړل وَ دوږخ ته چه ئې لافی دَ فرهنگ کړی

---

۱. که زویه که نمسی که خیلخانه ده که اولس دی.
۲. هغه رودبار چه څنډې ئې زنگل وی، دَ قندهار د جنوب و خوا ته یَو رود هم په دغه تقویب ډوریَ بولی.
۳. محشی ورته لیکی چه مطلب څلورَ یاران (رض) دی.
٤. یعنی یخی په یوه نسخه کښ که رنگ لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند دَ محمد (ﷺ) دَ ابو جهل پکار نه شو
ځوک به ئې صیقل کا چه ئې خدای آینې زنګ کړی
کښینې په خلوت کښ شیخه سود ئې راته وایه
ولی پخپل ځان دا هسی ارت جهان تنګ کړی
زه خو دَ زړه درد غواړم په هر یوه مذهب کښ
تا زده ستا خبرُو چه نقلونه رنګا رنګ کړی
رایشه مطربه! دَ نوروز سرود آغاز کړه
ښې نغمې زړه سوزی په رباب په نی و چنګ کړی
هر لوری ته ګل دِی شقایق نرګس سنبل دِی
بی ګلزاره بد که وَ بل لوری ته آهنګ کړی
چا در پسی ډیری توبې واخیستې طلب کا
ځنو مسلې دَ بې ننګۍ در پسی لنګ کړی
کاشکی[1] دَ عمل تله درنه په قیامت شِی
موم په رقیبانُو په عاشق باندِی زړه سنګ کړی
مرګ لَرَه ئې واړه دَ دهلی لښکر راغلَی:
ته لا دَ خوشحال په مرګ ځان روغ نه ګڼې ننګ کړی

زلفی ئې سبب دِی د عاشق دَ پریشانۍ
نداره ئې بهانه ده دَ بیحدی حیرانۍ
رد می سرشته ده دَ هزار رنګه دارو وُ
غم ئې لا تیری کاندی تر ډیری ښادمانۍ
زخم ئې مایه دَ لایزاله حیاتګی دی
ورانَی ئې دَی موجب په جاودانه ودانۍ
محتسب چه احتساب لَره ورځی مجال ئې نشته
که دَ برندو سترګو مست ئې همیشه کاندی ورانۍ
ما په عشق کښ رسَولی دَی خپل کار تر هسی حده
لکه ځوک په مټ د توری سزاوار شی دَ خانۍ
زه خوشحال خټک د عشق په کار هونبره خوشحال یم
ځو سلطان غره پخپله بادشاهی او سلطانۍ

زوړ سړی چه د ځوانۍ هوس کاندی
ورته وایه چه دا څه په کُنه خاندی
چه په کال کښ ئې زړتوب وی هم ځوانی وی
د سړی تر کاره ښه دَی کار دَ سپاندی
کله هسی په خوان موړ شی چه ئې نه خوری
کله خوان ته سترګی اَړَوِی نغلاندی
په نیتونو په صوتونو په لاسونو
خلقې دِی سَرَه یو تبله هړاندی
اوس په سپینه ږیره څه له مرګه ډار کړم
یاران توری ږیری ولاړل تر ما وړاندی
چه د مځکی مخ ئې لاندِی وُ تر حکم
راشه وګوره هغه تر مځکې لاندی
دا عالم ریګ روان دَی که ئې ګورې
خو هم هسی سَرَه اَوړی لاندی باندی
د قضا تنور ما ولیده په سترګو
ما خوشحال چه پکښې سیځی وچی تاندی

زه او عشق بی قراری
دم په دم ژړا زاری
تیغ وکښلی را ښکاره شوه
خوار عاشق دِ ځان سپاری
چه هر دم په ما ستم کړې
ستا دا هسی ده یاری
ستا له مهره ستا له لطفه
زه لَرم امید واری
دایم ستا دَ غم ورَی وړم
شرط دَ عشق دَی بربادی
خاکپای اوسه خوشاحاله
لوی به کاندی خاکساری

زه اول در خبر نه وم چه دا هسی بی وفا یې
په ورځ سل سوګنده وکړی بیا له واړو بی پروا یې
ما چه زړه و تا ته درکړ خلقې را باندی غاو کا
ولی هسی خبر ندی چه ته څه رنګه زیبا یې
اې چه ما وته وَیل کړې چه په کښلیو نظر مکړه
ځوک به ستا په وَیل غوږ کا چه دَ مرګ خبری وایې

---

۱. کاش دِ د عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ما یو ویښته د خپلې معقوقې تر خوری ښه دی
ملا څه په هر زمان دَ جنت جوری راته ستایې

دګلونو قدر هر زاغ و زغن نزده طوطا زده
هسی مه وایه نادانه چه په څه صورت شیدا یې

دا څه توری سترګی ندی چه څما زړګی ئې یوور
دا څه لا نوری بلا دی خدایه ته دا نا بینا یې

دا نه خال نه زنخدان دَی نه پریشانی توری زلفی
دا یو راز آلهی دَی له ته پوه پدا وینا یې

دا دَ خلقو ملامت دَی که پیغور دَی د وګړی
دا همه څما قبول دی خوکه ته له ما پخولا یې

نن به څراغ په کورکښې نه ږدم چه ګمان هیڅوک و نکا
دا نیژدې دَ چم وګړی چه نن ښه میلمه څما یې

ما وَیل چه د زړه غم به درته وَوایم چه راشې
غم به څه وایم و تا ته چه په راغله غم زدا یې

چه دَ زلفو نافې تل تل څنډ وې دَ باد و مخ ته
خوشحال خود په تا پوهیږی چه هوسیه دَ خطا یې

زړه به ستا له جوره ظلمه په څو ځان وړی
غم دَ درد به دِ ترکومه پدا شان وړی

ما دا هسی رنګ هندو لیدلَی نه وُ
چه په حسن دین و زړه دَ مسلمان وړی

هغه لاس چه دِکوتاه دَی تر لمنی
هر زمان ئې په ډیر غم کښې ترګریوان وړی

دَ هغه عمر څه حال حلاوت نشته
چه ئې بې له تا په غم کښې په پایان وړی

چه هرس دَ هغو شونډُو غاښوکاندِی
دَ ارمان ګوتی هر دم پخپل دندان وړی

ستا دَ زلفو وَ چوګان وته حیران یم
چه دَ زنی ګوی دِ څرنګ په میدان وړی

پکښی بند زړونه وکاږی که ئې ګورې
چه دَ سر زلفینی تل تر زنخدان وړی

چه دِ زړه په ما هغه حکم فرمان کړه
د ما زړه به د تا هر حکم فرمان وړی

دَ خاطر خوښی می هرکله پدا ده
چه دا ستا غمونه هرکله پر یوان وړی

دَ نور چا په ما څه کار دَی زه پرې خوښ یم
که می دین و زړه واړه تبان وړی

دَ وفا خصلت چه خدای ندی ورکړی
څوک به څه لَره په کښلیو دا ګمان وړی

دَ زړه مینه ئې په کښلیو ما ته نکړه
خوار خوشحال به له دنیا دا ارمان وړی

زر څما تر لاسه نه راځی ویریږی
که هر څو می دلاسه ور سره کیږی

څما لاس ورته تر اوره هم بتر شو
لا په اورکښې ئې یَو درنګ ساعت تیریږی

زه او زر سرَه له ځایه غلیمان یُو
په جهان کښې غلیمان سرَه رغیږی؟

چه غلیم دَ مړنی په نظرکښیوزی
نور ئې زړه دَ ده و مرګ وته پړکیږی

شاه زلمی به خپل غلیم کا تر ځان وړاندی
و نامرد وته به سل حیلې دریږی

په قرآن کښې ستا اصوال په غلیم یاد دی
بل به کوم حجت تر دا قوی یادیږی

کانړی زرکه سرَه وګورې یو رنګ دی
فرق ئې دا دَی چه په زرو زړو رغیږی

هغه زر تر کانړی لوټه لا بتر دی
چه ئې وَمنډې په مځکه نه خرڅیږی

چه اوبه په ځای حصار شی نور خسا شی
صفائی ئې هم پدا ده چه بهیږی

تل دی لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله
غلیمان دی شرمنده تر تا ځاریږی

ساقی ګل شګفته کیږی
خس له باغه رفته کیږی

که دَ باغ خوښی په زر شی
دَ راغ هسی مفته کیږی

دُرګوهر څما بې میو
په مژګانو سفته کیږی

که ئې پټ لَرم له خلقه
راز می نه نهفته کیږی

باد دِ زلفی آشفته کا
څما زړه آشفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه راز چه به ما تا کړ
په محفلو گفته کیږی
دَ خوشحال بخته بیدار شه
تَل څوک کله خفته کیږِی

ستا په سترگو کښې فتنې کاندِی خوابونه
توری زلفی دی هم ډیر لَړی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښې
را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته
نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شی له جماله
لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم
نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښې
تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه
دَ یاریَ په کار کښې هم شی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې
هم لتا ښائیِ دا هسی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

سترگی دِ مستان دی ځما زړه ښیښه مهینه
پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ گوره دَ ټیکی په شفق بند کړ
جگی جگی جگی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که گورې چه مخ پټ کله څرگند کا
گل دَ بهار ندی چه رازیږِی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وی
هر آفت چه گورې چه را پاڅِی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی گوتی کښیښوې
څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ
غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو
دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[1]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې
دَ زړه لیدونی[2] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[3] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی
اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښې وِی ساتلې
څه بده بلا ده نه پټیږِی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې گیلړی دَپاره
هر چه همت ناک دِی که په کور لَړی جوینه
زانِی بتی گوره چه په هر لوری غوغا کا
هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی
هی توبه له دوره الامان له دې آئینه
نوم به دِ هرگز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

ستمگر به همیشه په دنیا نه وی
پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وی
هسی خوښ دَ ظالمیٔ په کار وَلاړ دی
ته به وایې مرگ ئې نشته تل به ژوی
ظالمان په نور څه هیڅ راغلی ندی
خو دنیا وته ځوئیږی لکه روی
چی دَ خپلی کامرانیٔ په کار راشی
که عالم ته وبا لا شی پری ئې زړه وی
په گفتار کښې دَ فرښتو سَرَه سیالی کا
په کردار کښې شیطانان ترې پوری څه وی

---

١. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
٢. یعنی د زړه سترگی.
٣. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په سول ئې دَ دنیا مقصود حاصلیږی   دَ مکې په وره به هم پوری کا سوی
پخپل زویه ورور یې زړه نه وی تړلی   دَ خپل پلار و مرگ ته هم موږی[۱] ورغوی
په هغه چاړه قلم روغ کا قرآن کښ   په هغه چاړه دَ وروره مری سکومی[۲]
په رکوع کې تسبیحات دَ مال و ملک کا   په سجود کښ خپل حشم غواړی که ښه وی
که بیکخواه ورته دَ پند خبری وکا   چه دَ بدو خصلت پریږدی زړه ئې چوی
زه خوشحال چه دَ اورنگ بادشاه نوکر یم
که وَ زویه ورکَول کړم زړه می نه وی

ستا له جوره ظلمه هیڅ نکړَی ژړلی   چه له وره دی په څو گرزم شړلی
همیشه ځما دعا په غوږو اروې   یَوه ورځ دِ په ښکنځا نه یم زیړلی
رقیبان دِ لکه سپی په کوڅه غاپی   هم ترې څیری جامی ورومم هم خوړلی
چه به ته دَ هغه ټال په پړیو زانگی   هغه پړی دَ وریښمو وی غړلی
قافلې دَ همراهانو شوې روانی   ما هم بار دَی دَ خپل کوچ پسی تړلی
حاسدان بې غمه خوب کا دریغه دریغه   چه په کور ئې دَ بلا نفیل نړلی[۳]
د خوشحال ئې وکرم وته امید دی
که هر څو په گناهونو دَی لړلَی

سا دَ کښلی مخ په خال می زړه په داغ دی   پدا داغ می له عالمه زړه فراغ دی
سخ چه ناست یم دَ گلونو په چمن کښ   بیا ساقی راته نیولی ډک ایاغ دی
یا دَ ښو زلمیو خیال دی په شمله کښ   یا دَ ښو جونو دَ تور وربل دماغ دی
دَ زلفینو په تور تم کښ به ئې غواړم   دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دی
چه دَ کښلیو دَ جمال ننداره کاندِی   وَ هغو ته سپیره ډاگ سیر دَ باغ دی
په سپین مخ ئې تازه خط نوی ټوکیږی   زه به زړه ورځنی ژغورم روږ[۴]دی زاغ دی
دَ گلونو په بوی ځِی په گلزار ورشی   دَ گلونو بوی بلبلو ته سراغ دی
نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې   تا په کوم توکې راوړی دا دماغ دی
دَ خوشحال سترگی هورې چه ښایسته وی
خلقه زړه ئې نه په باغ دَی نه په راغ دی

ستا وصال لکه دریاب دَی زه ماهَی   په هجران دِ هر زمان دَی په ماهی
په ژړا می ځنی خواست دَ شپینی خولې کړ   په خندا ئې وې چه څه کا دا سړی
ویې څوک یې چه ځما په کوڅه گرزې   ښه حاضر ځواب می ورکړ ستا مریَی
هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم   بیلتانه را باندی وکړ کار دَ نَی
دَ ځوانۍ بهار څه ښه دَی دریغه دریغه   دا بهار که همیشه په دنیا وَی
گل، سنبل، نسرین، نرگس لاله غوټیه   دَ مقدم سَرَه دِ راوړه[۵]درست پسرلَی
چه ئې ونیسم په غیږ کښ راته گوری   لکه مست دَ مور په پیو کم کبلَی
دا شیرین یاران به نه وینم چه وَمرم   خدایه ما په جهان تَل لرې ژوندی

---

۱. ژویی.
۲. یعنی پرې کول او پوستول.
۳. نړلی یعنی غوغا کول او دربول او ډبَول.
٤. روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.
٥. راشی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم خو ستا دَ رسوائۍ کړم نه د سر کړم — که می دا اندیښنه نه وی تا کتَی
هسِې ستا دَ بیلتانه په آتش سوځم — لکه څوک په لمبه کښېږدی وچ لرګی
ډیر صفت دَ ښاپیریُو اَرویده شی — ولی ستا دَ مخ څوک نه وینم مخَی
په ښایست کښ هیڅ لقب دربادی نشته — که دِ څه خو دَ عاشق نمنځه کړَی
اورنګ زیب به د کابل دَ خلل غم کا — ساقی وخت دَ نو بهار دَی راوړه مَی

چه زړه سوَی دی دَ خوشحال په فریاد نشِی
په سینه کښ دِ سندان دَی که زړګی

ستا په غم کي لکه زه یم بل به نه وِی — دروغجن یم که بل هسِی لکه زه وِی
ستا له غمه می ځګر له وینو ډک شو — چا ته وویَلی نشم زړه می چوِی
تا ویل ځما دیدن قیمت بها دی — زه حیران یم ستا دَ مخ بها به څه وِی
سر به درکړم په بها کښ دیدن را کړه — په سودا کښ خلل مکړه که دِ زړه وی
هسی ګل دَګلستان په منځ کښ نشته — هر چه ستا رنګ و بوی پوری په ده نه وی
که تل تا لَره درځم ملامت مکړه — دَ بلبلو تل و ګل وته ورتله وی
د ښه څیز پوښتنه مه کوَه له اصله — دَ یو هر دوکان چه وِی کالی دی بله دی
که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه — زړه هاله په غم اخته شی چه کاته وی

زه خوشحال چه آشنا وینمه[1] خوشحال شم
لکه ګل چه تازه شوی په اَوبه وِی!

سړی هونبره څو ئې نیت وی — جامه هونبره څو قامت وی
ګړ ګړن ګردن دَ فیل خوری — څه میړی څه ئې قوت وی
نه هر خره دَ عیسی بار وړی — نه هر سر سَرَه دولت وی
وَ صورت ته نظر مکړه — په کرده دَ مرد قیمت وی
زه مرَیَی دَ هغه کس یم — چه صورت وِی هم سیرت وی
که صورت سیرت دِ جوړ شول — سر تر پایه عنایت وی

دَ خوشحال په وینا غوږ کړه
په ویَل کي ئې لذت وی

ساقی تل به دِ دا ست وی که به نه وی — له جهانه به مهلت وِی که به نه وِی
راشه ډک دَ میو جام په می ناب کړه — تل به هسی فراغت وِی که به نه وِی
هر هوس چه د صورت کړې نن ساعت دی — ګوره کانده به صورت وِی که به نه وِی
په رشتیا وَ ما ته وَوایه طبیبه! — چه دَ رنځ مي به صحت وِی که به نه وِی
دَ وصال وعده دِ وکړه ستا سوګند دی — پدا کار کي به غفلت وِی که به نه وِی
که په تا پسی ملنګ دَ مسلی شم — شاه په تا می به قیمت وِی که به نه وِی

سپینه خوله که بې ریباره ور پیښکی کړم
په خوشحال به می منت وِی که به نه وِی

ستا په تور می مال تالا مانې نړیږی — راشه ګوره که پدا دی زړه سړیږِی
ستا غمونو لَره هر کله ژوندون وی — پدا لړ عمر می زړه کله مړیږِی

---

۱. ووینم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې ما ويشتلی څه کا حال ئې څه دی — په کوڅه کښ دِ لا دم وَهِی غرِيبرِی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ — وائی مالگی می په سترگو کښ دوړيرِی
لا به گوره څه شان شان غوتی وا کا — دَ ښايست بهار ئې اوس نوَی غوړيرِی
ما به هيڅ په ورتې ورتې نه ژړل عالمه — ولی څه کړم چه می ننه زړه ژړيرِی
دَ رشتيا خبری خير و برکت دی — په قاضی دَ دروغجن ژبه اړيرِی
دَ خوشحال خټک په کار پوری حيران يَم
مينه لا وربادی زور شوه څو زړيرِی

سخ دَ آئنې دی چه دی مخ وته تل گوری — سخ دَ لونگين دَی چه دی پاس په ټټر ښوری
نه دِی ستا دَ غوړو غتی غتی مرغلری — وصل دی په مياشت پوری يو سر بل سَره ستوری
روغ می کړې له رنځه چه دِ خولې ښيرې دِ اورم — شهد و شکر را گړې چه می ستا شونډی وزوری
ظلم دِ دَ سترگو پما خوار هر گوره ډير شو — څه کړم توان مجال دَ زور وَر لَری کمزوری
زه که ډوب په غم يم تل دی ډوب وم چه عاشق يم — تا دی خدای معشوقه تل هَری بلا ژغوری
ما وته ارزان دِی ډير په مشکو په عنبرو — څوک به توری خاوری ستا د پله په بها پلوری
تل ځی ستا وَ لور ته په ارمان کاته کا
سپين ئې په کاته شی دَ خوشحال دَ سترگو توری

ساقی راکړه وَ ما می — يَو څو جامه پياپَی
دا هم ظلم دَی که گورې — چه بې ميُو ځی پسرلَی
هغه ځای چه گل و مل وی — ورغ څو کاندی سرَی
گوره څه وايی پرې غوږ کړه — چه آواز کا چنگ و نَی
بيا به تير ساعت را نشی — آه ارمان ارمان هَی هَی
د دنيا ژوندون هم ښه دی — که تر تلو هميش وَی
چه تر تلو هميش ندی — نور ئې وگڼه لا شَی
ډير مَين ئې و بله تير کړل — فلک نه لَری زړه سوَی

ستا په زړه د دنيا خلِی[1] — دَ دوزخ لمبی دِی بلِی
چه دَ گور لَړم ماران دِی — هم دا خلی دی پيبلی
که دِ يَو ځله ځان خلاص کړ — غم دِ نشته هوری ولی
دا لَړم شلوه له دِله — که دی نه وِی ليچی شلی
چه به وه تسپی په لاس کښ — مخ ئې تور بريری ئې کلی
ته اصيل ځان دی مريَی کړ
هی توبه خوشحاله ولی؟

ساقی چه مهربان شِی په پياله کښ مَی زياتيرِی — چه مَی ورځنی اخلِی دَ رقيب ښيښه ماتيرِی
قربان ئې شم تر سترگو په طالع کښ زورور دی — چه هر کله ئې سترگی په زيبا جمال لواتيرِی
بوسه دَ سپينی خولې راکړه بد مه وړه مستحق يم — دَ حسن له نصابه دِ څو توکه زکاتيرِی
آفت دَ هلکوالی وُ جمال دَ هغې تُرکی — چه کال باندی تيريرِی آفت لا څه تازه[2] کيرِی

١. دا بدله په نورو نسخو کې نسته، له يوې قلمی نسخی څخه را نقل سوه.
٢. آفتيرِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندون دَ عاشقانو دَ معشوقې په وصال دی   چه بیل شی له معشوقه ژوندی ندی وفاتیږی
چه اوسپنی تر خیژی هغه کاڼی رنګاررنګ دی   ترخې خوږې ترې خیژی څوک فولاد ترې مرآتیږی
دَ چا خونی چه وَمری پسله مرګه شی میراتی
دَ چا خونی خوشحاله په ژوندُونی میراتیږِی

سرګی دِ دِی که ورځی که ئې زلفې که اوربل دی   څو توری بلا دی چه می زړه پکښې قبل دی
چرته به خلاصیږِی دا بلا تر زړه چاپیری   مخ ته ئې که ګورې لا په سرو لمبو اوربل دی
خیال ئې دَ زلفینو عقل و صبر و دین و زړه وړی   نه پریږدی په کور کښې ښه کالی دَ خونی غل دی
نور عالم لا پریږده چه عاشق وته څه وایی   پلار که نصیحت کا و عاشق وته خجل دی
قیس وُ که وامق وُ بیا فرهاد ورپسی نور وه   ما را وړی ندَی دا دَ مینی دود اول دی
مینه الستی شته لباسی شته نفسانی شته   مښک شته دی هم هوړه نفسانی لکه بصل دی
هر چرته یو مخ دَی که په سترګو احوال نه یی   یو چه ورته دوه شی خود پوهیږی چه احوال دی
جام بینا ته ورکړه چه ئې ډک یوسی تر ځایه   جام ورکړه ړانده ته هسی ووایه چه تل دی
عشق دی نور څه ندی چه غواص په دریاب ډوب کا   ځان سوځی په اور کښې ښځه عشق ور سَرَه مَل دی
ځای په ځای چه ګورم زه خوشحال ورته حیران یم[1]
بله غوغا نشته همګی دَ عشق کل کل دَی

ستم دی دَ عینینو یاره عین عنایت دی[2]   بند دی دَ زلفینو دَ خلاصیٔ کنایت دَی
په شپه ځما وَیل که آمیز وُله هستیٔ   په ورځی ځنی دور یم هغه حرف چه شکایت دی
خبری دَ مجنون او دَ لیلا ولاړې زړې شوې   ځما و ستا خبره تازه نوی حکایت دی
دَ ما او ستا خبری دِی پټ راز څه هسی ندی   چه چا ته ئې پیدا یا بدایت یا نهایت دَی
په مخ چه ښایسته شوې که په پسول پسللی نه وې   ساده دَ ورځیو خال دی د درست حسن کفایت دَی
هیڅ که له مرګه دَ خوشحال اندیښنه مکړه
چه وې وژنې دلبری خون ئې روغ په روایت دی

سر په بیدی بید یا ونیووی ژړلی   په صحرا دَ ونون پاڼی پټ خوړلی
که اشنا که نا اشنا واړه لیدل شی   دَ همه واړو په بړیره ورخړلی
چه دَ قام دَ خیلخانی په حال خبر شوم   څه روزګار به پکښې شی په غم لړلی
په ناحق می آزادیٔ ته تلاښ کړ   په زندان دَ اورنګ زیب ښه وم تړلی
خپل پردی چه دَ دنیا شکر خواره دی   لکه مچ هسی له ځانه و شړلَی
دَ مال حال به و هغه وته معلوم وُ   که دا هونبره ډیر آهونه چا نغړلی
که خوشحال پنجهزاری کا مه ئې وینه
دَ مغل له نوکریٔ دی اغیړلی[3]

شین مرزی چه ګیډی داړی   باند نخیژی خسی زاړی
څه عظمت[4] څه مهموتی دی   چه په مرګ به ئې څوک وياړی
دَ ښادی سترګی دِ ووزِی   پریږده دَی ور پسی ژاړی

---

۱. شم.
۲. دا بدله له یوې قلمی نسخی را نقل شوه، په نورو کښې نسته.
۳. یعنی قی وهل، بد هضم کیدل.
۴. عظمت خان او مهموتی او ښادی خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله کښې یاد سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په يَوَه غوټه يَو نيسي — باز نه دوه تارو ونغاړي
عابد خان ځما شنقار دی — په غوټه وهي دوه ښاړي
هم شنقار مي هم شاهين شته — هم ښه باز لَرم لک غاړي
وخت د ښکار دَی سهيل وخوت — خپل خپل ښکار به پسي غواړي
زه په ښکار يم دَ سر خابو — وړاندي زاغ راځي مرداري
خرقه ښيري دَ زاهد شوه — رنگ ئې نه وينم دَ نماړي
ژر به ورک شي مدعي مي — يو څو مچ دی دَ غوباړي
ازميښت گوره دَ دهر — راته ليندي شول اوس شاړي

تيغ پرې سور مکړه خوشاله
چه لايق دي دَ ځوباړي

شفاعت دَ محمد (ص) ثابت په نص دَی — دا په دا چه دَی دَ درست جهان اخص دی
دَ موسي دَ عيسي کله دا صفت وُ — دَ لولاک نعت پده باندي مختص دَی
اولياء ئې دَ امت واړه ممتاز دی — هر ولي ئې په ارشاد کښې مرخص دی
سر حلقه دَ اوليا وُ هغه شماره — چه شيطان ئې بندی کړی په قفس دی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری هيڅ شوې — ذوالفقار چه ئې ياد شوی په قصص دی
دوستاران دَ اهل بيت له اوره خلاص دی — بی دوستيه ئې عالم کله مخلص دی

په وِلا که دَ علي رافضي کيږِي
سکه خوشحال ئې په وِلا کښې مشخص دَی

ښځه بونه هوسناکه، خنده رويه، مهرجنه — پاکيزه په زيست روزگار کښې په ښه بوی باندی مينه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه — کم خوراکه خوش پوشاکه، هميشه ناسته دننه
په وصال دَ يار خوشحاله، يار ئې خوښ له قيل و قاله — چه له ياره نه جدا شِي، هم غمجنه هم خيرنه
له نيکانو همنشينه له بدانو په زړه خوږينه — له موروالي ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ ميلمه پکار حاضره، په پخوالي بهادره — حق دَ چاري په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه
پاکيزه ئې د کور صحن، نه په غولي کښې نور لحن — پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]

که دا هسي څوک پيدا شِي دَ خوشحال په لاسو راشِي
هيڅ تقصير به ئې ونکا دَ ياریِ په پالَنه

ښې ښې شپې ځنې پيښی — غيږ په غيږ شي شفت ځبيښی
ځښی ځښی ښيښې تشيږِی — نن به شي بخښی ښې ښې
چين چين ځونی ځِی په شين — بتی زشتی فتنې پيښی
شي په چين تشی پوښتنی — چين چين ځونی پښتنې شي
هسی ځِی په شين شين — نخښی نخښی ختی پښې ښې

ښه سر راست ټوپک دی چه نظر ځنی لر بر شي — گوره چه گزار دَ کم خطا په چرته شر شي
ولي هسی نه وی چه ويښته چوی په عقل — بيا چه درې ځلور مصلحت وکاندی ښه چر شي
څوک چه مخه ولي ليندۍ ډير و بله کښيني — کله په سپينکی دَ هلک غشي برابر شي

---

۱. سَتَنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري لولۍ هيڅ دي دَ نسب که دَ نور څه دي
ښه لوئی هغه دَه چه لوئی ئې په هنر شي
ډير دَ سرورۍ دعوا کاندي په جهان کښ
يو سړی په زرو کښ په بخت سَرَه سرور شي
آس تر کته لاندِی شا په څو ځايه زخمي وي
ځای دَی دَ حيرت په رابتونو ساته خر شي
يو توريتي نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم
کله به د ما دَ بخت دَ ستوری لا اثر شي
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازيږه
بخت راوړه خوشحاله چه دِ کار لکه سره زر شِي

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خيال ستا دی
که اشغال دی په جهان کښ اشغال ستا دی
ښه مي وليده په سترگو واړه کښلي
چه تر واړه لا تيرَی کا جمال ستا دی
دَ دنيا په مخ به ډير وِی ښه مخونه
چه تر هر څه ډير لذت کا وصال ستا دی
دواړه زلفي دی حلقه کړی لکه لومی
چه دانه دی پدا لومه کي خال ستا دی
دواړه زلفي د حلقه کړې لکه لومی
چه دا نه دی پدا لومه کښ خال ستا دی
دواړه پيښې گلگوني سرې پدماغ درومې
گوره بيا څونبره وگړی پايمال ستا دی
ته کشتن دَ غمزې کړه مه وَدريږه
مقتولانو قبول کړی وبال ستا دی
تا خو نوم دَ جنجالي را باندِی کښيښ
که په زړه کي مي جنجال دَی جنجال ستا دی
که همه دَ خلقو کښلي سَرَه ټول شِي
خسته زړه مي په ټولۍ کي ليوال ستا دی
چه دِ څوک په کوځه تير شي نور مَيَن شي
چه تمام له عشقه روغ دَی ديوال ستا دی
که مثال دَ صورت غواړې گوره مياشته
چه پوره دَ دوو هفتو شي مثال ستا دی
چه سبا بيگا ئې لوند لَرم په اُوښيو
يادگاری را څخه پاتو رومال ستا دی
څو ريبار در سَرَه نه بيايې دَ وړاندِی
چه په چم به ئې تيريږې مجال ستا دی
که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
چه ئې نه پريږدې په هيڅ کښ خوشحال ستا دَی

ښاپيرک که په هوا ځِی په تور تم کښ[1]
په راتله دَ رڼا ورځِی دَی په غم کښې
له چتی درسته ورځ درومي په پورته
هغه هونبره باز شاهين درومي په دم کښې
د چندڼ اوښوانه[2] فرق سَرَه هيڅ نه وُ
که چندڼ تر ښوانه ښه نه وِی په شم کښې
چا له ډنډه دُر گوهر نه دِی وکښلي
قيمتي لولو لالا غواړه په يم کښې
که گيدړ په خم کښ رنگ شو پدا څه شي
خو بيا هم هغه گيدړ دی په شيم کښې
زاهدان شيخان مي وليدل نامرد دی
مر عالم رباني دَی په عالم کښې
څرخ مي ځکه په سر لوني گلونه
چه ئې خاوری غُندی پروت يم په حرم کښې
که هاتي دَ بادشاه ومری غم ئې نشته
چوهړی دَ سپي په مرگ دی په الم کښې
عشقه واړه ستا د غمونه خرخښې دی
چه په سوات را سَرَه گرزی هم په سم کښې
گوتي وَمنډه په غوږو ترې تيريږه
ذاکر زر ذکرونه کا زړه په درم کښې
که خوښۍ د وصال ورسَرَه نه وی
عاشقان کله خوښيږی په ارم کښې
هغه چر دِواړه گوټو ته نظر کا
چه ئې وِی سترگي نيولي په صنم کښې
آفراين دِ په وَيَلُو شه خوشحاله
چه دَ تورو رژول کړې په قلم کښې

---

۱. دا بدله له يوې قلمي نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.
۲. راحت زاخيلي ښوون په معنی د زيتون دَ وَنی راوړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه هغه چه ښه ئې رنگ ښه ئې جمال دَی ښه هغه چه په قوت دَ هر چا سیال دی
ښه هغه چه په میات خانی میری کا فراغت بې غمه ناست صاحب اقبال دی
ښه هغه چه که احمق وی که جاهل وی په طالع په تخت صاحب دَ ملک و مال دی
ښه هغه چه په رشوه قاضی گری کا په مسند دَ قضا ناست په قیل و قال دی
ښه هغه چه ډیر لښگر ورپسی درومی ډیر ئې کبر ډیر ئې جاه ډیر ئې جلال دی
ښه هغه چه په مجلس دَ ملوک ناست وی تمامی عمر ئې زیست روزگار ټیټال دی
په عالم کښې بدی نشته واړه ښه دی
چه وَ بدُو وته روغ دی یو خوشحال دَی

ښارونی دِ غوا شینیِ پسی غواړی باز دَ غره ښایسته زرکی سَرَه نغاړی
که په رنگ کښې لکَه غلوځه[1] هسی روغ دی دَ خوړو هیله وَ مکړه له غوباړی[2]
یو آواز دَ ښو آسونو دَ ششنا دی بل آواز د گنده خورنو دی چه ناړی
څوک ژړا دَ آخرت دَپاره کاندی څوک د دې جهان دَ سود دَپاره ژاړی
دَ گزار دَپاره لیندی په څو ناستَ دی دَ قطرې په حرص گرزی پسی شاړی
مرتبې دَ دواړو ندی سَرَه سِمی څوک دَ ځایه باز شهند څوک څوړی ښاړی
که دَ ځنگ پرونه ئې هر څو کښلی روغ دی
دَ بازونو پرواز مه غواړه له ښاړی

ښه سړی گڼه هغه چه په زړه صاف وی همیشه ور څخه شرم هم انصاف وی
چه دا څو توکه ئې نه وی سړی نشه هر چه کاندی نور دی کا هغه معاف وی
په دنیا چه دا عالم سَرَه خلاف کا لکه سپی چه په مرداره ئې خلاف وی
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف وُ که ئې گورې ترقیامته ئې اوصاف وی
که دانا سړی بدرنگ وِی پدا څه شی که د ښه توری ساز شوی بد غلاف وی
دَ هیچا غرض پدا خبرُو نشته قلب سره چه سره پیژنی صراف وی
جوهری به ئې خود کار سَرَه ښکاره کا تر یاقوتو که شبه په رنگ شفاف وی
دَ یاریَ دپاره گرزم نه ئې مومم چه وفا لری هغه په کوم اطراف وی
دَ بخملو په اودل به خبر نشی په شماره که د اودنیو بوریا باف وی
عشق په حق په باطل هیڅ ندی راغلی تر کعبه ئې ډیر وَ بت وته طواف وی
ښایسته هر گوره ډیر شول پرې ویریږم
ما خوشحال چه دَ تقوا وهلی لاف وی

عاشقان که ستا دَ لاسه په جفا مری باری شکر چه په عهد په وفا مری
بیدلان می دَ هجران په تیغ قتیل وی دا یَو حرف دَی چه په توره دَ قضا مری
زه مرده وم ستا دَ جام په گوټ ژوندی شوم چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مری
زړه می ستا طرې طراری ته هوس کا ځان می ستا غمزې بیماری ته رشتیا مری
اې تازه گله بلبلی ته نظر کړه په نوا کښې ستا له شوقه بینوا مری

---

۱. یعنی د شاتو مچیِ.
۲. د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار خوشحال په مرگی حال دَی ځکندن کا
راشه گوره په ارمان دَ لیدو ستا مری

عاشقان له بیش و کمه آسوده دِی
له وجوده له عدمه آسوده دی
دَ ساقی له لاسه ډکی پیالې اخلی
په مستی کښې دم تر دمه آسوده دی
بت پرست دی دَ مغان په خرابات کښې
خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دی
ورځ و شپه باندې تیریږی په ښادی کښې
هر زمان می له صنمه آسوده دی
تل ساقی دَ میو داد کا بې منته
کریمان می له کرمه آسوده دی
همیشه شونډی دَ جام په مورگه[1] یښی
په خاطر له جام جمه آسوده دی
پادشاهان که خزانې و بله آسپی
دا گدای می له درمه آسوده دی
په دریاب کښې ئې دَ عشق دَی غسل کړی
له حدوثه له قدمه آسوده دی
ای خوشحاله که نظر درباندی وکا
ډیر ئې تا غُندِی له دمه آسوده دی

عاشقان چه دَ معشوقی دلداده دی
له همه واړه غمونو آزاده دی
په یَوه لحظه کښې هست په بله نیست شی
که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دی
مگر زه له ځایه غم لَره پیدا یم
په هر دم راته غمونه آماده دی
نه یو زه دَ نظام پور په کوټ گښې پروت یم
سوختگان ئی په هر لوری افتاده دی
په درون دَ عاشقانو نظر وکړه
دَ لاله غُندِی دَ داغ سَرَه زاده دی
ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واړه
مست بې خود دَ دیو خمرو په باده دی
دَ هوا خدایان دِ لیری کا له دله
یَوه خدای وته چه ناست په سجاده دی
چه تر خپلی رضا تیر شی اولیاء شی
اولیاء له هَرَه غمه آزاده دی
غوبانه شپانه ظاهر سړی لیدل شی
په معنی کښې دَ پاده سَرَه پاده[2] دی
شیخه ته چه ډیر طاعت کړیې جنت غواړې
و جنت وته ورتله په اراده دی
عاشقان که معشوقه په تیغ ورژنی
ورمیړونه ئې و تیغ ته نهاده دی
چه دَ ننگ په چارُو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی

عمر هر زمان گداز کا لکه واوری
یا به ستا له مرگه واورم یا به واوری
هغه تیر یاران به بیا بیارته[3]را نشِی
که په سر باندِی را لونم توری خاوری
زور دَ چچ د وړلو نه لَرې نادانه
نه پوهیږم چه دا دروند وری په چاروی
په سمن دَ شهلا نقش دَ سیور زیب کا
په شیوه چه سترگی کوزی له حیا وری
دواړه سترگی مِی چه ستا په مخ دوخته شوې
عجب نه له ځانه دوه قبله نما وری
دَ خوشحال غُندِی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړُونه رو نما وری

۱. یعنی کناره.
۲. دی کلمی ته محشی بیکلی دی: یعنی جارپای.
۳. بیرته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم آخر شو دَ ښادئ روزگار راغَی — چه موسم سو دَ گلونو گلزار راغی
په تلوار ئې تیاری دَ سیل کاندی — و بلبلو وَته وایه بهار راغی
پدا هسی خاصه وخت دَ ښو گلوُنو — دَ مطرب دَ ساز آواز می په کار راغی
دا ئې واړه له خزانه نه فریاد شی — چه گلونو ته طوطی په چیغار راغی
دَ هجران مشقت ډیر وُ خدای آسان کړ — بیا می سخ دَی چه عشرت د دیدار راغی
که په نوُرو باندی هر کله اختر دَی — په ما دا زمان اختر دی چه یار راغی
لون لون کالی بیا پیری خواجه شو
چه خوشحال دَ یار دَ مخ په بازار راغی

غم ښادی چه په جا ویر شی[۱] — لکه ویر شی هسی تیر شی
سر رشته ئی مونده نشی — گوناگون دَ دور پیر شی
چه په خوا په خاطر نه وِی — هسی چاری په تا دیر شی[۲]
په هجران کښ غم دَ یار دی — چه همیش تر زړه چاپیر شی
هر چه وَواته له سترگو — عاقبت له دِله هیر شی
چه به سخه په خوشحال کا
گُندِی ژر دَ ده په خیر شی

غنیمت گڼه گلُونه میخوری کړه په چمن کښی — چه به پس له هفتې نه وِی دا گلونه په گلشن کښی
په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا — دَ بلبلو کام حاصل شی[۳] دَ گلزار په شگفتن کښی
وطن ښه دَی که غمخور وِی ښه یاران دی لور په لور وی — ځو چه شته که هونبره نور وی لا غریب یم په وطن کښی
هم مانِی شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته — نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوبی ده په دیدن کښی
اور اوبه نده نور څه ده چه په تله یا په راتله ده — په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښی
که ئې تل په ظلم زړه وی که می زړه له غمه چوِی — خدای د نکا دا به نه وِی چه ئې خوږ کړم په گفتن کښی
چه بلبلی وته گوری له آوازه ژبه ژغوری — د بلبل په آواز ښوری هونبره ژبه په سوسن کښی
چه جدا شی وَ دی مرینه له غمونو چه خلاص شینه — څوک چه بې یاره پاینه سود ئې کوم دَی په زیستن کښی
که دَ سپی غُندِی ئې ولی په رورو به پسی زغلی
خوار خوشحال به ئې آخلی څو چه ځان لَری په تن کښی

فلک کا دا هسی چاری — دَ ده چاری دِی مرداری
دوه یاران سرَه جدا کا — بیا ئې بند کا سره لاری
گاه دِ زړه وِی په ښادی کښ — گاه دَ غم ژړا چیفاری
گاه دشواری کا آسانی — گاه آسانی کا دشواری
دواړه توگی گذران شِی
بده دا هم نه ده باری

که تن[٤] سو که په تن اغوندې حلوا خوری — خو آخر دَ مرگ سرَی یې و به مری
دا مستی به دِ تَل نه وِی څو به گرزې — په خمار سره اوُښتی سترگی سری

---

۱. ویر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مگر دا کلمه په یوه نسخه کښ ډیر شی لیگلې ده.
۲. دیر شی یعنی درشی.
۳. حاصل کا.
٤. محشی ورته کښلی دی، چه یو ډول جامه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که بې شماره خزانې کړې سرَه ټولی | دَ دنیا ارمان به بیا وَ گور ته وری
ستا پخوا دَ طبیلو څښتن وگوره | چه په کور باندِې ئې گرزی غوا وخری
همیشه وایې فانی دنیا گنده دَه | که گنده دَه ولی نه تیریږې تری
په دنیا څو ډیر مین هونبره غمجن شِې | جگی جگی راشه مکړه مینه پری

یَو غفلت بهل جهالت دریم شهرت دَی
دَ خوشحال دَ خان بلا دِی هم دا ذری

که په هند کښ نشته سپینه | هوسیٔ سترگه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې | یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه | په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې گورم | ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه گره | شوخه شنگه زړه سنگینه[۱]
دَ یاریٔ په علم پوهه | سخندانه نکته چینه

ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که په زړَه کړې دَ خوشحال خبری زبری | دَ دانش له کاره نه دِی لری بری
خلایق په تفاوت سرَه پیدا دِی | پوهیٔ نه دِی سرَه واړه برابری
په زرگونؤ کښ یَو دوه سړِی خبر دَی | نوری واړه خلقې دِی ناخبری
لکه کار دَ خوی خصلت په تفاوت دی | هسی زیړِی په ښایست سرَه دلبری

دَ سیرت زیبایی ښه دَه تر صورت
چارِی واړه دَ باطن دِی معتبری

که مِی نوم په ژبه نه اَخلې هیچری | په تش نوم به دِ هم سودکوم دلبری
دَ زاهد دَ سترگؤ آب هونبره په ځای دَی | چه ئې سترگِی باندِی[۲] نه دِی برابری
دَ ښادییٔ نوم پرې زور[۳] دَی تَل تر تله | چه په زړه ئې ستا دَ غم شیتیٔ[٤]شی سری
زه به څه ځنی مانړه کړم یَو زه نه یم | په غمزه ئې خلقی کړلې ډبری
دَ ښو سیوره ئې خار[٥]په پښو څرخیږی | له حیا چه کوزکوزگوری ناز پروری
شونډِی ستا لکه نبات هسی خوږې دِی | تر یخ ویل ځنِی نه ښایی لب شکری
وایی شته په چین ما چین کښ کښلی ډیری | خدای دِ نه کا چه تر تا به وِی بهتری
بې خبر له ځانه ډیر ورته[٦]پراته دِی | ته یې هم په حال خبر شه بې خبری
دَ ختا دَ ملک نافې واړه خجل شِی | چه د تا زلفی ښکاره شِی معنبری

که دِ چیری دَ آشنا په لورگذر شِی
دَ صبا باده! ځما سلام پر وری

---

۱. دلنشینه.
۲. پر تا باندی.
۳. په قلمی نسخو کښ زوږ لیکلی دی داسی: نوم پر زوږ دَی تل تر تله.
٤. شتی.
٥. د خار.
٦. وِرته یعنی دروازی ته، یا در ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که می یاد که می نایاد کاندې مخدوم دی
دَ چا کر می له ښبنته حجت کوم دی

دا ګدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا
چه پادشاه ئې له لیدنه نه محروم دی

په عاشق چه ستا له لوریه ظلم وشو
اوس په هر لوری چه دَی درومی مظلم دی

همیشه ئې سوړ سوړ آه وِی ګونه زیړه
دَ ویشتلو حال که نه وایې معلوم دی

په جهان کښې چه څه رنځ وُ څه محنت وُ
هغه واړه سَرَه ټول شول عشق ئې نوم دی

هغه یار چه وفا دار دَی مونده نشی
په جهان کې دَ وفا هنر معدوم دی

دَ خاطر وینی می خوری په ننکی ننکی
له ګناهه ویره نکاندی معصوم دی

که یار سر غواړی له ده نه نه به نکا
هر چه پوه دَ عاشقۍ په رسوم دی

چه په عشق کښې موافق نه وِی اې دِلِه
دَ هغه لیدَل په څه ګورې چه شوم دی

دَ دوږخ لمبې به نه رسی عاشق ته
چه دَ عشق په توره مړ شو غه مرحوم دی

ما خوشحال ته ستا دَ خولې اسرار مکشوف شو
که دا راز دَ چا له سترګو نه مکتوم دی

که یَو دم دَ یار په غم فراغت کښینی
پدا دم به له عالم فراغت کښینی

که د کار دَ محبت وینو په لاس کښې
پدا کار به خوښ خرم فراغت کښینی

که ګدای شی دَ مغان په خرابات کښې
همیشه به لکه جم فراغت کښینی

ډیر و لږ دَ زړه زحمت دَی که عاشق شی
ته به تل له بیش و کم فراغت کښینی

که اختر دَی که نوروز دَی خو هم دا دی
مخ په مخ چه له صنم فراغت کښینی

که په کوی کښې ئې مقام وکړې زاهده
په خاطر له ارم فراغت کښینی

لاس په لاس بهشت دا دَی اې خوشحاله
چه خپل یار سَرَه یَو دم فراغت کښینی

که دا عقل دَ همه خلقو یکسان وَی
سکه بایده وَ چه همه سړی لقمان وَی

د دې لال قدر به نه وُ په عالم کې
که دا کانې واړه لال دَ بدخشان وی

په پخسر[1] به دَ هر چا کرَه پراته وُ
که دا دُر می دَ ژلۍ غُندی ارزان وی

هیڅ حساب به ئې په هیڅ جنګل کښې نه وُ
که درمی[2] واړه ګنی دَ هندوستان وی

په خوراک به خرو غویو نه قبلولی
که ډېره دَ ونی پانې واړه پان وی

دا ټپوس به هم په لاس دَ بادشاه ناست وُ
که دَ باز او دَ شهند غُندی ئې شان وی

دَ لیلی او دَ مجنون مینه به هیڅ وه
که همه خلق لیلی او مجنونان وی

ما خوشحال دَ حقیقت په ژبه ووې
دریغه دریغه که څوک پوه پدا زبان وَی

که صورت وته دی ګورم په صورت کښې یوحیوان یې
که معنو وَته دِ ګورم شاهزاده دَ کل جهان یې

چه ظلوم جهول یادیږې کنت کنزًا هم پوهیږې
ته و دا ته نظر مکړه چه دا غوښې استخوان یې

چه مسجود وُ دَ ملکو ځای ئې پاس وُ په فلکو
ته خلف دَ هغه هسی خلیفه پدر نښان یې

غوښې هډ څه په کار ندی دا دَ ګاو دَ خره هم وی
دَ ګدای په ګند کښې پټه ته یو څرنګه سلطان یې

چه ئې ستا په حال پیغور شو تر ابده ئې مخ تور شو
دَ چا نوش یې دَ چا نیښ ئې د چا درد دَ چا درمان ئې

د دنیا عقبیٰ باغونه پکښې واړه نعمتونه
واړه ستا دَپاره جوړ دِی ته مقصود دَ کن فکان یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه شوه په څنو نسخو کښې پیخر راغلی دی تحقیق غواړی.
۲. یعنی نل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو گلونه ډیر دِی تر حساب تر شماره تیر دی   دَ فطرت په حدیقه کښ نو باده دَ گلاستان یې
نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونبره وَیل بس دی که پوهیږې نکته دان یې

که په باغ کې رنگارنګ گلونه ډیر وِی   هسی نه چه دَ گلاب دَ گل په څیر وِی
آشنایی دَ گبینه دَه که شکری   چه خواږه ئې په څو رنگه را برسیر وِی
ستا دَور دَ سپیو څو ثنا صفت کړم   چه تر پیره میره زړه وته را تیر وی
آرزو به دَ حیوان دَ اوُبو نکا   عاشقان د چه دَ خولې په میو سیر وی
چه په عشق سَرَه ژوندی دی مرگ ئې نشته   که په گور کښ تر دا تورو خاورو زیر وی
دَ غمزی توره ئې هر چرته وژل کا   لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وی
تل ئې لوبی دی د ما د زړه په وینو   ستا دَ سترگو آهو ما ته لکه شیر وی
ستا دَ زلفو هر هر پیچ وته چه وگورم   همگی په رنگ و بوی لکه کستیر[1] وی
په خوشحال دِ یو زمان لیده وَ نکا   یو زمان ورته ترکاله هم لا ډیر وی
مگر هیڅ ئې دَ زړه حال ور ښکاره ندی
چه لیده ئې دَ خوشحال سَرَه ډیر ډیر وی

که راضی می په جفا او په وفا ئې   نور را دروِمه چه زه ستا یم ته څما یې
بی له ما که جهان ستا شی په اوربشه   چه زه ستا شم که اوربشی خورې دارا یې
که دِ طمعه دَ مخلوق له وره پریکړه   بادشاهی دی مبارک شه که گدا یې
غاړِی غرونه خبردار دی چه مجنون یم   که جهان پدا خبر دَی چه لیلا یې
ستا دَ غم په توره مړ په وردِ پروت یم   کله کله راته گوره مسیحا یې
جگی جگی په لیمه می قدم کښیږده   چه ړندې سترگی می روغی شی طوطیا یې
کله ما و تا روزگار په یه ځای کړ   بړ بړ راشه دَ یار سپیه چه اشنا یې
چه یاری له یاره کړې دَ سود له مخه   په خاوند می دِ سوگند وِی بې وفا یې
چه دَ یار سَرَه پخپل غرض یاری کړې   دَ یاری بلا په تا شه یار دَ چا یې
چه دِ بولم معطل مکړه را دروِمه   که دَ باز غُندِی حاضر په بړغ دَ بیا یې
په دربار می چوتری دی دَ سرونو   راشه واروه چه پخپل وَژل شیدا یې
چه دِ خوی خصلت دَ رنگ سَرَه جوړ ندی   رنگ دِ ورک شه که هر څو په رنگ زیبا یې
پدا هسی ښایسته جمال چه ستا دَی   غم شدت فتنو آفت لره پیدا یې
په امید دی دَ لیدو په ورکښ پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا یې

کله خپل بشر دَ گل غُندی نما یې   کله کله دَ بلبل په ژبه وایې
چه هر هر زمان په هر شگل جلوه کړې   عجائبه دلربایه خود نما یې
په یوه ویښته دِ نه ارزِی دوه کَونه   په غایت لکه گوهر قیمت بها یې
دَ خپل درد دوا به زه له چا نه غواړم   چه هم ته محبوبه درد یې هم دوا یې
کله ناز کله ښکنځل کړې کله مهر
له خوشحاله مَروره که پخولا یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار گل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ئې لرې له جماله نه جلباب شِي　　حبطه به بې تر مخ پورې آفتاب شي
که ئې بوی دَ پیچا پیچو زلفو ورشي　　په خطا کښې به بې قدره مشکناب شي
څو بوسې که له دشنام سَرَه آمیز کا　　شماتت به ئې په قند و په گلاب شي
که هر څو له زیبا مخه خاطر نیسم　　زړه می بیا په اضطراب لکه سیماب شي
یکباره ئې قرارَی له ما نه واخیست　　سرسته شپه په ما حرام شه که می خواب شي
دَ هغو طاعت قبول ندی نور څه دی　　چه سجده ئې تل دَ ورځیو په محراب شي
دا پیاله چه ځما نوش دَه زه پرې مست وم　　دا مستی می نه په بزم دَ شراب شي
دَ رندانو دَ شرابو هسې کار دی　　چه زاهد ئې هم په بوی سره خراب شي
نا محرم می و صحبت ته څه هوس کا　　چه ځما له محرمانو هم حجاب شي
که یو تړول دَ ښایسته وَو سَره کښېنی　　خو هم بویه دَ همه وُو انتخاب شي
غه روپې چه دَ تړنگ سال له لاسه نه وی　　و صراف وته ظاهره په هر باب شي
دروغجن غشی که هر څو ثابت روغ کړې　　خو به بیا دَ هلوکانُو تیر پرتاب شي
دَ خرما وَنه خو سازه کړی له مومو　　دَ خرما غُندِی به کله ترې دوښاب شي

ما خوشحال چه په پښتو شعر بیان کړ
دَ پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شي

که په عشق کې زړه دَ نورُو په لیده ځي　　ځما زړه په اورېده تر لیده ښه ځي
نوری مینی ئې ځما له دِله یو وړې　　یکباره می په لیدو پسی لیمه ځي
هسې یاد بویه چه یَو ځله یار یاد کړې　　نور دِ وینی لکه باز تر هر ویښته ځي
پکښې خیال دَ سبر قدو دَی پالم ئې　　چه می هر کله تر دوو سترگو اُوبه ځي
که په زړه شوی زه په اوس دَ یار سَرَه وم　　چا وې دا چه پښې هورې درومی چه زړه ځي
نه په زړه ده نه په پښو دَ خدای په کړه دَه　　دا غریب سړی همه دَ خدای په کړه ځي
که دَ مال وه که دَ ملک وه که د زر وه　　وار په وار می دَ زړه مینه له هر څه ځي
دَ دنیا مینه په زړه باندی لوی بار ده　　آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځي

روغ به خوب دَ بی غمیِ کا خوشحاله
چه څه خورِ دَ زړه لری خوب د هغه ځي

که می سترگی د باور کړې سَرَه لواتی　　په جهان کښې خو نیکی دَه نوری باتی
که دِ لاس د نیکی نه رسی دَ زره کړه　　راشه واروه "الاعمالُ بِا لنیاتی"
په جهان کښې که حجاج که نوشیروان وُ　　هم دا داد، او دا بیداد شُو ځنی پاتِی
له قسمته به نه کم نه به څه زیات شي　　دا دواړه اندیښنې دِی کم و زیاتی
که په څه هنر دِ هونبره توان رسیږی　　چه به ته کړې د مرگی لښکری ماتی
بیا هاله په جهان خوښ گرزه هوس کړه　　گڼه نوری اندیښنې دِی بې ثباتی
د دنیا ودانی خونی چه لیدې شِي　　عاقبت به ئې مرگی کاندی میراتی
له دنیا نه هم هغو ده بخره وَړې　　چه ئې نوم شِي د نیکَی پکښی پاتی

سر تر پایه د خوشحال سره لباس کړې
خدای دِ واخله لباسی دنیا کم ذاتِی

که میوه دَ چندڼ نشته هسی شنډ دی　　لا ئې ښه تر میوه دارُو ونو خنډ دَی
وایې زه به په تا وکړم ځنی چاری　　زه د دی چاری ارمان لَرم ډیر ځنډ دی
که می ځان ځِی که جهان پرې به ئې نبردم　　ما نیولی اوس دَ عشق دَ سپرو منډ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدا لار دَ شهسوارانُو ختل گران دَی — گوډه څو به باندې خیژي ملکنه[1] دی
زه او دا دَ هر ناکس سازی ناسازی — که رشتیا وایم خپل ځان را باندې پنډ دی
که مثال ئې په دنیا غواړې له ما نه — چه الا بلا پکښې دې هغه ډنډ دی
دَ چړې دَ لاره کار نشته ناپوهه — چه تبرُونه پرې ماتیږې هغه خنډ دی
یا سبا دَی یا غرمه دَه یا ماپښین دَی — مازدیگر دَ ښکار تکل کړم ساعت لنډ دی
څوک دَ حج، څوک دَ تلقین څوک دَ مکتب شول
یَو خوشحال په واړه خلقو کښې لونډ دی

کام دَ زړه که هر څو ښه دَی — تر ایمانه نه ښه نه دَی
چه ئې دا اندیښنه نه وِی — هغه کس سَړی په څه دَی
اعتبار پدا دنیا کښې — دَ سړی لکه لیمه دی
دَ هر چا چه لیمه نه وِی — که بادشاه دی خوار په زړه دی
سپی به ښه کړم تر مزری نه — سپی دَ کور مزری دَ غره دی
خر که بد دی بیا وری وړی — بد سړی بتر تر خره دی
ته ئې ویښ وینې په سترگو — غافل ویښ ندی اوده دی
په رشتیا کښې زوال نشته — دا د ما کلام په وله دی
اولیا بللی بویه — چه حلال په خوله په زړه دی
ته ئې سست وینې په سترگو
دَ خوشحال اختیار تیره دی

که په حسن دَ کشمیر خوبا اوښار دی — یا د چین او دَ ماچین یا دَ تاتار دی
پښتنې جونه چه ما په سترگو ځیر کړې — هغه کل واړه خجل دَ دُوی تر کار دی
په ښایست باندې ئې ختم دا وینا دَه — چه په اصل دَ یعوب قوم و تبار دی
هیڅ حاجت نشته دَ مښکو دَ گلابو — په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دی
که ټیکه که کټماله که نور سنگار دی — دا همه تر تورو زلفو پوری خوار دی
که اوډنې[2] مقیش دوزی که سالو[3] دی — دا همه واړه تر سپین پړونی ځار دی
تر صورت ئې دَ سیرت خوبی افضل ده — تر ظاهر ئې دَ باطن خواږه بسیار دی
کل روزگار ئې سر تر پایه پرده پوښ دی — نه گریوان تر نامه څیری په بازار دی
له حجابه پورته غټ کتلی نشی — نه آموخته په ښکنځلو په پایزار دی
ما خوشحال له ډیرُو لږ دِی څه وَیلی
له دې حاله گوی مگوی وَیل بی شمار دَی

کله رند غُندې ملا واقف دَ راز دَی — دَ کتاب دَ مسلو زبان دراز دَی
زه مریَی دَ هغَه چا یم ترې ځاریږم — چه دَ زړه سَرَه ئې جوړ دَ خولې اواز دی
چه ئې رَو دَ خولې دَ زړه سَرَه یَو نه وی — که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دی
وار په وار ځما په زړه کا هسې چارې — که دَ ستگو ئې غمزې دی که ئې ناز دی
لا به ډیر گلؤنه وا شی پدا باغ کښې — دَ گلزار دَ غوړېدلُو ئې آغاز دی

---

۱. دا کلمه په یوه نسخه کښې جلا لیکلې ده مله کنه یعنی مه څه چه کنده په مخ کې ده.
۲. پړونی، چادر.
۳. که شالونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به نه وي چه به غاو وربانديِ نکا — دَهر چا وَ ملامت ته عاشق ساز دی
ځان و تن سَرَه مثال کړه دواړه توکه — محبت که حقیقت دَی که مجاز دی
چه عزت ترې پیدا کیږی قناعت دی — چه خواری ور ځنی زیږی هغه آز دی
زه خوشحال له خپله بخته دلگیر نه یم
چه ځما ستوری ځائی دښمن گداز دَی

که هر څو پخپله پوهه کښې سقیم یې — دَ حکیم په حکم کار کړه نور حیم یې
که په خوله په غوږ په سترگو څه زده نکړې — نور ور درومه ازلی سیه گلیم یې
دَ سیرت خوبی پیدا کړه چه جوهر دَه — په صورت خو هډ وغوښه وینه ریم یې
پیر اوستاد مرشد به واړه درته شا کا — که په جهل مرکب کښې مستقیم یې
عاقبت به دِ په بخره ندامت شی — چه دا هسی دَ جاهل سَرَه ندیم یې
دا دانش چه دَ هندو دَ شمار حساب دی — که ته دا دانش دانش کښې لیم یې
سخاوت په روایت په روخ په رنگ کړه — نه چه درسته دنیا وَبازې کریم یې
همیشه په زړه خوشحال اوسه غم مکړه
په اخلاص چه وَ دانا وَته تسلیم یی

که هر څو په هوا پرونه وَهِی چتی — بیا ئې زړه وِی په ډکی دَونی نښتی
شاه زلمی توری[1] نیزې خوری تردد کا — په بریښنا دَ توری تښتی تیر آرتی[2]
سترگه ور اور اورکښې وینی چه بریښی — نوې میاشت په سترگو نه وینی سترگ تتی
ناسوتی عالم په څو په دنیا شخ دی — هلک تل دَ مور په تی پوری وی نښتی
دَی دَ خپلی گوتی غم کاندی که نه وی — په شگون کښې عالم ښه گڼی شپږ گوتی
په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزی — ما خپل باز دی په پهرو پهرو پرانتی
که ئې بل له بدبویی سیږمې نیسی — دَ خپل بوی په بد بوئی خوښ وی خسا گوتی
ځوک به څه لَره خوشحاله ته نصیحت کا
عاشق نه دی نصیحت دَ چا نه نغتی[3]

که هر تار ئې دَکوځیِ مشک تاتار دَی — دَکوځیِ تر تار ئې ښه دَ زلفوو تار دی
هغه ځای چه می دَ زلفو بازار جوړ شی — هغه ځای می دَ ماتیو[4]تش بازار دی
چه لذت دَ تورُو زلفو را تر زړه شی — دَ ماتیو زیست روزگار کله په کار دی
دا خبره څه عجب دَه چا ویلې — چه دَ تورو زلفو بد سوی تاتار دی[5]
چه دَ تورو زلفو خیال ور څخه نشته — توری خاوری ئې په سر عمر ئې خوار دی
که همه دنیا پری وَښندی هم هیڅ ده — هغه کس می چه دَ زلفو خریدار دی
خوار خوشحال چه ډیر صفت کاندیِ دَ زلفو
په قیمت دَ تورُو زلفو خبر دار دَی

---

١. توری تیرې خوری.
٢. په بریښنا دُ توری تښتی تیز آرتی یا په پریښنا دَ توری نشی تیز آرتی.
٣. نغوتی.
٤. دا کلمه په یوه نسخه کښې ماتویو لیکلې ده یعنی څوښی چه یوې خوا او بلی خوا ته وی.
٥. ناتار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هزار ځله هنر کا هیلی بیلی[1]   ځوک به نکا دَ ازل چاری تبدیلی
دَ ازل حکم په مثل دَ هاتی دَی   دَ سړی فکر مثال پړی دَ ډیلی[2]
دَ حیات اُوبه سکندر په هیلو غوښتې   خضر بیا مونده عبث شوې دَ ده هیلی
یَوه څرنگه خونریزه لار دَ عشق ده   پکښې ډیری قافلې شولې قتیلی
عشق یو هسی یودیرشم توری را زده کړ   چه په دیرش توری څکوم دَ قلم کښلی[3]
عاشقانو ته اندک دَ دنیا مال دَی   تر همت پوری کثیری دِی قلیلی
دا دلبری چه په دا کشور کښې نن دی   په کشمیر کښې به ئې نه مومې عدیلی
هغه تُرکه چه ځان جور کا را ښکاره شی   تر جمال ئې حوری هم ندی جمیلی
په ارمان ارمان می ځان راغی په شونډو   تا دَ شونډُو دارُو نه راکړه بخیلی
بیا هاله دَ محبت په کوڅه پَل ږده   که دِ وینی لکه ما کړې سبیلی

خپل پردی به دِ هیڅوک سیله وَ نکا
اې خوشحاله که دِ بخت نشی په سیلی

که خاطر دِ دَ خوشحال نه دلگیر دی   په خوشحال باندی هم ستا دَ مانې ویر دی
دَ بیمار ساهه په شونډُو باندِی راغله   دارُو گر ئې لا علاج ته په تدبیر دی
دَ موسی په معجزه به څه گروهیږی[4]   دَ فرعون چه هامان غُندِی وزیر دَی
یار ځما په پالنگ ناست زه ولاړ په خوب یم   سرا سر ځما له لوریه نه تقصیر دی
ما خپل سر تر فلک ولیده په پورته   د دې خوب می معبره کوم تعبیر دی
بیا می کینه سترگه لاندی باندی راپی   مگر بیا می زړه یاریَ وته خیر دی
بې وفا سړی دِ یار دَ هیجا نشی   چه دایم ئې په یاریَ کښې تزویر دی
په ژړا پوری می خاندِی چه می وکوت   دا همه واړه د ما د بخت تاثیر دی
هیڅ یَو مخ به ئې مخی دَ ښایست نکړم   ما چه ستا جمال لیدلی په ځیر ځیر دی

د ما زړه دَ یار زلفینی سَرَه گوره
لیونی په لیونتوب کې په ځنځیر دی

که پکار دی ده دَ خدای بیژندگلی   پیروی دَ محمد (ﷺ) کړه دَ علی (رض)
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه   لا په عرش به ئې علی وُ متلی
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ   یکایک وُ و علی وته جلی
په محشر به هغه تور مخونه پاځی   چه ئې نه دِی توری خاوری دَ تلی
محمد علی چه دوه وینی په سترگو   پدا کار کې احولی دَه احولی
دَ زړه زنگ په بل صیقل نه لیری کیږی   په دوستی ئې دَ علی ده مصقلی
که دا هونبره وَیل کا ورته رخصت دی   محمد دی پیغمبر علی ولی
چه په بغض د علی یاد عمر(رض) دی   رافضی دی خارجی دَی خللی
دَ علی دَ آل دوستی دَ ایمان زړه ده   څوک دِ شک پدا په زړه نه راولی
چه تر منځ دَ چاریارانو بد وَیل کا   په مذهب کښې دَ هغو ده درغلی

---

١. خپلی سیلی.
٢. یو راض چمنی واښه دی.
٣. یعنی خط او د گاډیَ د عربې خط.
٤. یعنی منل او گرویدن.

دَ علی دَ آل په مدح کښې جنت دَی
دَ خوشحال خټک پدا دَه تسلی

که رُویت ئې نا ممکن دَی په دنیا کښې   دَ اَرنی وَیل به نه وُ په موسی کښې
چه موسی وته ځواب لن ترانی وُ   څه عجب جلوه لیدله شی پدا کښې
چه په ملک په ملکوت کښې مونده نشی   هغه هسی څیز ئې ایښی دَی پما کښې
زه حیران یم پدا خلقو نه پوهیږم   تږی مری ولاړ تر حلقه په دریا کښې
چه په لا احصیٰ وَیل ئې خبر دار کړم   چا د ما ژبه ګویا کړه په ثنا کښې
دَ عاشق دَ معشوقې سَرَه یو راز دی   چه هیڅوک ترې خبر ندی په دنیا کښې
چه لیلی کړه دَ مجنون کونډی[1] ماته   خوار مجنون ئې سر افراز کړ په هرچا کښې
نور که هر څو پاکیزه زه ګناهګار یم   غم می نشته بیا می ځای دَی په ماوا کښې
دَ خوشحال دَ هغو لار سَرَه جدا دی
چه ئی غواړِی په مسواک په مصلی کښې

که چرګان کرکره[2] دار دی   بیا و باز وته ناچار دِی
نه َیو باز دَ ښکار دَپاره   نه که چرګ چرګی هزار دی
دَ معشوقی ښیوې واړه   دَ نور چا ندی دَ یار دی
عاشق عشق لَره پیدا دی   کفر دین ئې څه په کار دی
عاشقان دَ معشوقې دی   نه دَ مور دِی نه دَ پلار دی
دَ خپل وَر عاشقان ګوره   چه په څو پراته خاکسار دی
په هغو دَ خدای نظر دی   چه مَین په ښه دیدار دی
عشق ناپوه وَته اسان دی   ورته ګران دی چه هوښیار دی
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئی خبردار دی

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلی   ځنی چاری به وشوې تا کتلی
په ړندو باندی لا هسی توره شپه دَه   که همه عالم ئې وینی نمر ختلی
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائی   چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلی
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ   لکه باز وِی له کریزه را وتلی
چه ادب ور څخه وِی صحبت هغه کا   بې ادب له مجالسه وِی یستلی
هغه یار می لکه باز په پرواز ولاړ شو   طالع بیا ځما تر لاسه را وستلی
ځان چه نن تر مَین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وِی وَ نور چا وته ساتلی

که په کور کښې دی سردې دَ بدخشان وی   یا ږنکوری دَ انګورُو یا رمان وی
چه ئې زړه ور څخه موړ وِی نه ئې ګوری   دَ وږ سترګیو ورته څو رنګه ارمان وی
موړ به څه پوښتې له نغن[3] چه نغن دی   وږی سپی خوړلی نغن ته نګران وی

---

۱. لرګینه کاسه.
۲. یعنی طره او کاکل.
۳. یعنی د تنی ډوډۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کښلی معشوقې ته نظر نه کړي   کله کوشی درته هم راحت جان وی
په ساعت ساعت کښې حال باندې نوریږي   چه می ولیده سړی کله یو شان وی
دَ سړی فکر په مثل دَ سیماب وی   اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وی
کله کله ښایسته شی په گلونو   کله کله لکه باغ باندې خزان وی
کله کله دَ خوښۍ په صحبت کښینی   کله کله په غمونو کښې حیران وی
چه دایم په یَوه حال دَی هغه خدای دی   چه حالونه پرې ور درومی دا انسان وی
آخر تله دی له جهانه باور وکړه
که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وی

که هر څو یې پدا خپل حسن کښې لویَ   دَ یارۍ حق هم بیژندلی بویَ
ما به زړه لتانه وتاړه په بله   که موندی شوی هسی تا غُندی دلجویَ
دَ شرابو په خوړو کښې فهم وکړ   چه دِ نه شی دا پیاله له لاسه تویَ
چه مکان ئې نا پیدا نښان ئې نشته   څوک به څه غواړي دَ شپیتُو بازو هویَ[1]
د تشنه خودَ اوبو سرَه مقصود دی   که اُونه ئې دَ دریاب وِی یا له جویَ
عاقبت به برخوردار پخپل مراد شِی   که دَ پلار په نصیحت کښې درومی زویَ
دَ خوشحال وَیل خواږه تر نیشکری دی
که په خوند ئې خبر دار شی وئې ژویَ

که ته خوله و ماته نه راکړی ملکیَ   بلی هم راته نومړې دَه خولکیَ
په غمونو کښې دی هسی ځنځیری[2] شوم   لکه اوړکۍ چه زبون شی په بلکیَ[3]
په کړکتیو[4] کښې دی ډیر زړُونه پراته دی   پدا دوه زلفو دَ زړونو یې غلگیَ
چه څراغ ورځنی دورمی پتنگ خوار شی   یو زمان له ما نه مه درومه دلکیَ[5]
ما دَ ښو مخونو ښه ننداره وکړه   نشته تا غُندی زیبا بله جلکیَ
ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائی   په پارسی پارسی خبرو مغلگیَ
جدائی ئې هسی سخته په خوشحال دَه
لکه ځی دَ چا له ځانه نه سلگیَ

که اشنا که نا اشنا دِی   بولاق واړه بې وفا دِی
که ئې خویښې کړې یا ئې خپل کړې   شاهی بیگ ُندی بلا دی
چه آصف خرم ښه نشه   نور خرم په یار دَ چا دی
خوشحالی که یار غاروه   هم دَ ده نه دا غوغا دی
که ئې ځان کړم یا ئې زړه کړم   ځان و زړه کله ځما دی
نه ئې ننگ شته نه ئې شرم   نه پخپل قول وینا دی
چه کوتک ورته ښکاره کړې   لکه بنځی واړه ستا دی
پخپل سود پخپل مقصود دی   بند په خپله مدعا دی
د سیالانو خوی ئې ندَی   په بیکار خصلت پیدا دی

---

١. ها یا هوی یعنی هگۍ او بیضه.
٢. زنځیری شوم.
٣. د وړو ماشومانو د سونو مرض.
٤. پړکه، دام، جال.
٥. د دل اسم تصغیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخامخ وتا ته خپل شي
پردي واړه پس شا دي

که په فضل شي څه غم دَی
که په عدل شيِ ماتم دَی
له گناهه به خلاص نه وی
چه په نوم بنی آدم دی
چه ظلوم جهول ئې یاد گړم
که پویېږې ډیر کرم دی
په لاتقنطوا تکیه دَه
گڼه اور وورى تور تم دی
زه هغه ناتوان ضعیف یم
چه میږی تر ما محکم دی
پدا ضعف هغه بار وړم
چه تری تښتی درست عالم دی
که لوییِ ته می گورې
میاشت و نمر دَ ما پرچم دی
اسمانونه می خیمې دِی
پرې دَ ستوریو زینت تم دی
لا می نور باغونه نور دِی
کمکی باغ مِی دَ ارم دی
غم می هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سَرَه سم دی

که دَ یار دَپاره غم شدت څوک مومی
په خندا خندا دی مخی ور درومی
دَ هغه سړی یاری څه یاری نده
چه بې یاره ئې اوبه درومی ترکومی
زه له ورایه ورته گورم یار می گوره
دَ اغیار سَرَه دَ میو پیالې شومی
ما به څه پوښتې د ما دَ یار له نومه
یو بې رحم بې وفا بې مهر نومی
نه ئی زه یوازی قتل په غمزهو یم
څو ئې ما غُندی په ورکی دی لړومی
په فراق ئې دَ ما اُوښی هسی تله کا
لکه څوک چه اخته سوَی وِی په دومی
دا دواړه بدان نه گوری له کسته
په ښه مخ باندِی و مشه دانی سپومی'
که تازه یاریِ ښی نه دی خوشحاله
څوک به نه خوښَوِی غوښی دَ ورغومی

که سړی په مصلحت کښِ لَربر نشی
زه صامن چه دَ ده کار به ابتر نشی
و هغه ته سړی مه وایه چه پوخ[1] وی
آراسته څو سر تر پایه هنر نشی
که هر څو مشکل کارُونه درته پیښ شی
فکر مکړه چه آسان به په زر نه شی؟
ما چه ولیده څو زر دِی پدنیا کښِ
څو سَړی دِ ئې په مینه کافر نشی
زویه یار که لاف کَوِی باوری ندی
څو په ډیری حادثې دی باور نشی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری اَروم
ولی څوک به بې لښکره صفدر نشی
چه دَ مرد دَ نامرد شناخت ور څخه نه وی
بد صاحب څخه دِ هیڅوک نوکر نشی
دَ خوشحال خبری واړه نصیحت دی
مگر خر وِی چه په زړه ئې اثر نشی

که تا وته حیران دی دَ لیلی حکایت کړونی
و ما وته په ځان دی دَ مجنون روایت کړونی
د هر ویښته په سر لَرم زه تا سره زرکاره
خبر ندی له حاله دا بی کار نصیحت کړونی
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترگو
تر ما پوری خجل شول دا د ما ملامت کړونی
دَ حسن یغما چه دِ د الجه راوړی وَ زړونو
پېځک دِ ستا وَ سترگو ته بیل کا قامت کړونی

---

۱. چه پوچ وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه درد لَری په زړه کښې دَ هغه دارو موندل شی
هیڅا لیدلی ندی دَ بیدر د طبابت کړونی
چه زه دَ بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دی
څه څیز وینی حیران یم دَ مسجد عبادت کړونی
کوم ملک دَی له ما پاتو چه می پل ندی پریښی
هر ځای به ورته یاد کړم که څوک سته سیاحت کړونی
په هسی ځای مین یم چه ئې نوم واروی وګړی
نور تښتی تار په تار شی دَ خوشحال حمایت کړونی

که هر څو په سر د خیال دستار زرین ړدی
عاقبت به سر دَ خاورو په بالین ړدې
دَ سلیمان غُندی هم پریوتل له تخته
په فرس باندِی به څو دَ زرو زین ړدې
دغه پښې به دی خوراک شِی دَ چمچیو
چه ئې اوس په شین شین په قالین ړدې
په ارمان به خالی لاس ورځنی درومې
که په کور کښې په هر لوری سره او سپین ړدې
په الا بلا که ټول دَ دنیا ګنج کړې
پخپل زړه به داغ په دم واپسین ړدې
چه کردار ئې دَ ګفتار سَره سَم نه وِی
تش ګفتار واړه په ځان باندی نفرین ړدې
تا په زړه کښې سل خدایان دِی کښېنولی
راته وایه سر و چا ته په زمین ړدې
دَ غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې
څو منت به په کرام الکاتبین ړدې
هر آیت ئې دَ معنو په سترګو ګوره
دَ صورت سترګی تر کومه په یاسین ړدې
یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې
خدای ړو بل قدم په پاس په علیین ړدې
که اسلام دَ خلقو دا دَی اوس خو بویه
چه هندو غُندِی ټیکه پخپل جبین ړدې
زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې
پانیاتونه پدا دور آخرین ړدې
شاه جهان غُندِی بادشاه په بند بندی کړې
په اورنګ باندِی خطاب د محی الدین ړدې
دَ مچی لاشه هم جوړه ور سَرَه وړې
په هر حلق کښې چه خواړه دَ انګبین ړدې
دَ خوشحال خټک کوم جرم کوم ګناه دی
چه په زړه کښې ئې آهونه آتشین ړدې

که منصور غُندی کافر دَ محبت شې
ته به هاله مستقیم په شریعت شې
دَ هوښیارُو مجالس به ورته هیڅ شی
که دَ عشق دَ لیونیو په صحبت شې
دَ جهان خواږه به تا وته ترخه شی
که خبر دَ یار دَ مینی په لذت شې
فراغت به د هاله وَ زړه ته ورشی
که له خلقو کناره کنج و خلوت شې
دَ جهان په خزانو به دی صندا شیی
که تونګر په خانو دَ قناعت شې
که نظر دَ کیمیاګر دربانِدی وشی
که ته خاوری ئې تر زرو په قیمت شې
دَ بې آبی مرغلری هیڅ قیمت وِی
په زیبا سیرت به قدر دَ صورت شې
اې خوشحاله بتخانې دِی زړې[۱] ډوندی
خلیلی ناره پرې وکړه په همت شې!

که په مخ باندِی خالُونه عنبرین ړدې[۲]
هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین ړدې
دَ پیالی اُوبه خوږی شی تر نباتو
په پیاله باندِی چه دواړه لب شیرین ړدې
خدایه زړه په ما دَ کښلیو مهربان کړی
ته پهزړه کې دَ بتانو مهر و کین ړدې
دواړه زلفی چه وَلوَل سَرَه حلقی کړی
په هر وَل کې ئی ګلونه دَ نسرین ړدې
خدای دی نکا چه ئی یَو سر کړم یا بل سر
که تل می په دا چشم جهان بین ړدې

---

۱. دا کلمه په ځنو نسخو کښې زړ ډونډی لیکلې ده، یعنی نسل، خټه، نسب.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پله خاوری رنځور غُنډِی آخلم   په هر ځای چه قدمونه په زمین ږدې
ستا تمامه خندا بخت دَی څوک ئی مومی   په دا نیمه خندا طعن په پروین ږدې
گه لیدلی دی دَ عشق قمار خانه دَه   ه لمړی بازی په یار ته دل و دین ږدې
آفتین دی ه وَیَلُو شه خوشحاله
په بیاض باندِی عجب شعر رنگین ږدې

که هر څو دِی پښتنې جونی طنازی   دا دَ هند سکښی هم نه دِی بی نیازی
نه ئې جنگ نه ئې ماڼی نه ئې هوډُونه   څړه[1] مهری څړه مینی څړه نازی
خو یوه زره پړه[2] نا سازه درکا   په ماڼی کښ نه دعوې کاندی آغازی
په خدمت کښ تر صباحه لکه شمعه   په یوه قدم ولاړی ځان گدازی
په غمزو په کرشمو په مکیزونو   فرخ بخشی، غم تراشی، دلنوازی
په ادب په ظرافت په رموږ پوهی   دَ صحبت په علم څو رنگه ممتازی
که هزار جورو جفا وینی له تا نه   بیا له تا سَرَه خندا کا په خوله وازی
نَوې نَوِی شیوې کا درته جوړیږی   په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازی
د بڼو څوکی ئې نیغی ځی تر زړونوُ   چه تیره تیره کاته کا لکه بازی
په جیو جیو درته پسې خبرِی وایی   هر زمان له تا په څو رنگه همرازی
عجب سرې په پاڼو شونډِی درته خاندی   میخی غاښ په مسی تور عشوه پردازی
غټې غټې تِی لکه انار په ملا نرئ   سر تر پایه دَ اوُمو وریښمو سازی
دَ صورت په لطافت بې مثله روغی   په قامت تر سروِ ونی سر فرازی
خرخښې ئې دَ خوشحال له دله نه ځی
که جدا دِی دماغی باریک مجازی

گله ته چه زیبایی د دې چمن یې   خار و خس وته په څه په خندیدن یې
دَ خپل ځان په قدر ولی نه پوهیږې   پدا باغ کښ خو یَو ته نازکبدن یې
دَ بلبلو ږغ به تل درباندِی نه وِی   کښلیه گله په وفا کښ مبرهن یې
پخپل بوی دَ بلبلانو خاطر خوښ کړه   یَو څو ورځی چه تازه پدا گلشن یې
که جفا و چاته وایم شمار ئې نشته   پدا هونبره ستمونو جان من یې
چه دَ یار له جوره چا وته ژړا کړې   دَ یاریَ بلا په تا شه دروغجن یې
په یاری پوری دِ پیچمی کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندِی مین یې

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړی   دا خیالونه همگی پخپل جمال کړی
دا جمال به دی جاوید په جهان نه وِی   ښه خو دا گڼه چه شکر په دا حال کړی
دَ انصاف په سترگو ښه ننداره وکړه   جهان څو کښلی چهرې هسی پایمال کړی
ډیرِی خونی دَ هجران په لمبو وسوې   ما لیدې چه تجلې ئې په وصال کړی
دَ بهار گلزاره ښه یې خوی دِ بد دَی   چه راتلَنَه یَو څو ورځی په درست کال کړی
تر قدرت به دِ ځاریږم ذوالجلاله   رنگارنگ گلونه ښه[3] هسِی نهال کړی

١. سره مهری.
٢. منت.
٣. ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بلبل دَپاره تَل وَی په چمن کښ　　　د پسرلی گله تله ولی دم در حال کړی
که دِ سترگی دَ عرفان شته مبارک شه　　　دَ گلزار په ننداره چه استقلال کړی
گل ته هسِی رنگ و بوی ورکړیَ چا دَی　　　دَ لاله دَ گل چا هسی پاڼی لال کړی
چه گلونه دَ گلشن همیشه گوری
لکه خضر هونبره عمر دَ خوشحال کړی

گل کرَم اغزی ترې زیږی　　　نوشدارو می زهر کیږِی
چه می ځراغ په اوبو بل وُ　　　اوس په تیلو نه بلیږِی
که ئې مخ وِی که ئې شا وِی　　　پخپل بخت هر څوک پوهیږی
هَرَه ورځ که سل غمونه　　　له جهانه را رسیږِی
ځما زړه پدا ډاډمن دی　　　غم ښادی واړه تیریږی
هم خزان هم به پسرلی وی　　　چه اسمان په سر څرخیږی
ځما اُوښی گرمی ندی　　　که سیلاب غُندِی بهیږِی
په حضور دیدن ئې وینی　　　ظاهر خان ځنی بیلیږِی
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به څرنگه سړیږی

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه　　　نداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم　　　بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم　　　درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ　　　زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ　　　اوس په طمعَ په حرص دروِمی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ　　　لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا　　　گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ خټکو دَ نفاق له ناپوهیَ　　　یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی　　　چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَرِیی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لاس په لاس مو سَرَه وَکړلې څه چاری[1]　　　چه پرُون مو تور منگور وژی په لاری
دواړه پښې له تا نیوَل له ما اخستلَ　　　زه به پاس په سترگو کښیږدم ستا پایزاری
څه اغزی لرې په مخ کښ زړه مِی سکښې　　　ای په تور باڼه د ما د زړگی خاری
دَ ویت والی به ئې څو ثنا صفت کړم　　　چه صبا کړې دَ غنچې پاڼی ویزاری
چه می پاس په غاړه پروتی څنډیدلی　　　ښې وِی ستا مختولی[2] زلفی تار په تاری
چه په تا باندِی ئې جوړ کړم زړه می ښه شِی　　　نوم دَ حوری دَ پریَ اې نگاری
غړول ئې هم وتا وته ښکاره دی　　　چه دا تورِی سترگِی ته لرې خونخواری
څه کوَم، که ته ښکنځل کړې لا خوشحال شم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. دا کلمه په ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده، مخ تولی په معنی د تورو زلفو دی چه پر مخ ځړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کوَمه ستا دَ مخ زیبا ننداری

لکه قلب مهر په لاس باندې برېښنا کړي — چه دَ اور په تاو کښې پرېوزي ځان رسوا کړي
هیڅ ځما په زړه کښې ستا اشنایي نه وه — کومي چارې لَرَه خدای د ما آشنا کړي
که ډېر بد را سَرَه کړې په ښه ئې نیسم — خپلې مینې راته ستا ترخې حلوا کړي
چه په تا باندې مین شوم حال مې گوره — مگر خدای ځما خوارۍ لَرَه پیدا کړي
که وعده دِ دَ لیدو په ماخستن وِی — په بور جل باندې دِ ناست په ما سبا کړي
که د ما په دوکان ناست یې کالي گوره — په زر سل ځایه په څو ځایه سودا کړي
کله مخ کله دِ شا وِی و بلبل ته — گله ته چه ښایسته شوې دا په دا کړي
په دا خوی دِ اور د ما په کوگل بل کړ — زه د شمع غُندِی ژاړم ته خندا کړي

چه وفا دِ دَ خوشحال سَرَه ونکړه
راته وایه اوس به چا سَرَه وفا کړي

لکه یار را سره یار وُ هسې ندی — چه ډېر ډېر به مینه دار وُ هسې ندی
که په څو رنگه به ما ور باندې ناز کړ — چه دَ ناز مې به خریدار وُ هسې ندی
دَ بهار بلبلې ژاړه څو په تا شی — لکه تل تازه بهار وُ هسې ندی
شکر شکر چه ئې څه خوخوی بدل شو — چه یک لخته ستمگار وُ هسې ندی
ستا دَ مهر دَ باران باندې کمې شو — چه مې جوړ دَ زړه گلزار وُ هسې ندی
یا ئې ویره شی له خونه یا ئې هیر کړم — چه مې مرگ ته په تلوار وُ هسې ندی

ډېرې مینې دَ خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار وُ هسې ندی

لاله گل ئې تر جمال پورې بد رنگ دَی — دَ زلفینو ئې دَ چین له مښکو ننگ دَی
توری ورځې ئې لیندۍ بانه ئې غشې — دَ عاشق تر زړه ئې تللې هر خدنگ دی
دواړه سترگې ئې په تن توری بلا شوې — همیشه ئې دَ عاشق له دِله جنگ دی
ته به وایې حبشی شکری پیری — هغه خال ئې چه دَ دوو شونډُو تر څنگ دی
تجله ئې دَ جمال لکه مشال شوه — خوار عاشق پدا جمال باندی پتنگ دی
چه له غوړو ئې مقصود مومی لښتۍ ده — چه له پوزی ئې مراد مومی لونگ دی
په ښایست کې ئې تقصیر دَ صورت نشته — څه خو دا عیب لَری چه په زړه سنگ دی

دَ هر چا پخپل غرض پسې کوښښ دَی
دَ خوشحال ئې په جمال پسې آهنگ دی

لکه بخن[۱] چه حلوا خوری — عاشق سپینه خوله دَ شا خوری
څوک دِ غاؤ ور باندې نکا — واړه خپله خون بها خوری
زه ئې تل خورم خوږې شونډې — که دا نور من و سلوا خوری
دواړه تی ئې ناشپاتی دی — چه ئې یَو یَو امرا خوری
هغه هیڅ مړنی ندی — چه به توره په قضا خوری
هم عاشق مرِی ستا له لاسه — هم سوگند په سر د تا خوری
وړی څه پوښتې له حاله — چه روا که ناروا خوری

---

۱. حریص.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز دَ ښکار غوښې په غلا خوری

له شیخه خبر نه یم چه په کوم عمل مشغول دی
چه عشق ئې را فرمائی هغه کار ځما قبول دی
عشق لکه بادشاه دَی زه په مثل دَ چاکر یَم
چاکر چه دَ صاحب په حکم نه وِی نامعقول دی
دَ سبا نسیمه پاځه په تلوار تلوار را درومه
په هغو می سلام وایه چه په ورکې ئې نزول دی
بل استواځی دَ عاشق د معشوقې په منځ کې نسته
پدا میدان کښې گوره محبت دَ ده رسول دی
دَ یار غم می له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښې
ولی څه علاج ئې وکړم چه می رنگ دَ مخ پدول دی
چه په تور دَ لیونتوب می هر سړی په زَولنو شو
گرم ئې خلقو مه کړی هم هغه ځما د کول دی
هم هغه دَی همیشه ژوندون موندلَی که باور کړې
چه دَ مستی دَ غمزې او د جلویې په تیغ مقتول دی
دَ گلونو پاڼی بویه چه کمیس شِی دَ ملوکی
دَ وریښمو له کمیسه ئې نازک بدن ملول دی
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همیشه دَ خوار خوشحال ور پسی نول دَی

لکه زلفی دَ هغو چه سودا ستا وِی
بویه دا چه ئې سرؤنه تر پا ستا وِی
لکه دَ سبر ونه لاف کا ستا تر قده
بویه دا چه دا په قدر و بالا ستا وی
هغه زړه چه تا ویشتلی زړه هغه دی
تا ویشتلی زړه به تل په هوا ستا وی
په خاطر کښې به ئې ځای دَ نور څه نه وی
په هغه زړه چه هوا تمنا ستا وی
کله وِی چه ستا له لاسه چا ته ژاړم
که هر څو بې حده جور په ما ستا وی
که په سل رنگه زیبا دَ چمن گل دَی
دَی به څرنگه په رنگ دَ لقا ستا وی
د خوشحال غُندِی به مست گرزی په میو
چه هوا دَ برندو سترگو دَ چا ستا وی

له اوله په سر جوړی کا دړۍ
بیا ټیکه په وروځیو یښې[1] خونړۍ
جړاوې حلقې په غوږ بیسر په پوزه
قیمتی دَ مرغلرُو دوه لړۍ
مرصع باهو په لاس گوتی په کوتو
ژر نگهار ئې دَ پایلو دَ څړۍ
په ښیوه ښیوه عاشق ته ځان ښکاره کا
په غمزه غمزه ئې زړه کا وَ ووړۍ
په وصال به ئې په څو رنگه هوس کا
په هجران به ئې ساه راشی تر غړۍ
سر تر پایه آراسته شی په څو رنگه
په لیدلو ښاپیرۍ دَه نه سړۍ
دَ زلفینو ښاماران ئې هسی ندی
چه خوړلی ئې رغیږی په جړۍ
خلقو زه دَ تورُو زلفو لیونی یم
لا می ښه په خنځیرونو وتړَی
زړه ئې هسی دَ هجران غمونو موړ کړ
دَ خوشحال تر ستونی ندرومی نمړۍ

لکه زه په یار مین یم بل نه نه وِی مین هسی
لکه زه پسی غمجن یم بل نه وی غمجن هسی
هم می ووژنی پخپله هم پما باندی ژړا کا
ځُه ښه یار دَی ښه ئې مینه وژل هسی شیون هسی
مخ ئې درست سرَه گلزار دی رنگا رنگ لَرِی گلونه
تفرج دَ بهار گوره پکښې نشته گلشن هسی
زړه داغدار غرقه په وینو لال گل وَته وگوره
هیڅ شهید ندی راوړی له ازله کفن هسی

۱. کښیږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورُو زلفو ته ئې ګوره ښایسته دواړه رخساره　دَ جهان په مخ نه وِی[1] سنبل هسی سمن هسی
لکه زه ئې نندارہ کړم ورځ و شپه پخپله خونه　خوار مجنون لیدلَی نه وُ په درست عمر دیدن هسی
که دَ ګل پاڼی ئې خط کړې لا به هم باندِی څرخیږی　دا نازک بدن چه ستا دَی دَ چا ندی بدن هسی
که ئې رسم یا ئې دود دَی یا وفا دَ هندوګیِ　چه له یاره سَرَه کښینی څک به وکا سوختن هسی
چه څوک ټاپ در پسی وکا سَرَه ټک وهی لاسونه　دا ژوندُون دَی مردن ندَی که دِ وشی مردن هسی
دَ ارم آرام می بیا موند ستا په غولی کښ خوشحاله[2]　خوښ له بخته له قسمته چه ئې را کړ وطن هسی
چه خوشحال خټک ئې وائی په پښتو ژبه خبری
په پارسی ژبه به نه وِی که پوهیږې سخن هسی

له غمونو به خلاص نشې دَ غم خویش یې　که بد ګوی و بد آموز بد اندیش یې
مه بد وایه مه بد اروه مه بد ګوره　درویشی دِ مبارک شه نو درویش یې
ستا په زخم به دارُو مرهم نور کښیږدی　که په ځان مرهم دارُو دَ چا په ریش یې
که دِ ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ　نور ځما په پوهه ته تر هر چا بیش یې
یا به دد یا به منګور یا به لړم یی　که داړل کړې یا چیچل یا په چا نیښ یې
پخپل دین نظر لَره دینونه ډیر دِی　څه جاسوس دَ چا دَ دین دَ چا د کیش یې
که هر څو در ځنی غړیږم بده خویه　څه په هَره کوځه بیا وَ ما ته پیش ې
په کردار توره مشکنی یې خوشحاله
په ګفتار سَرَه دَ سپینو درو ویش یې

مخ ئې را څرګند ګړ ویې هسی رنګ آفتاب وی　زلفی ئې نمود کړې ویې هسی مشکناب وی
وې می خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه　ویې که دِ عمر یم دَ عمر تله شتاب وِی
هسی ئې بې آبه دَ ګلابو ګل تر مخ شو　زرمنه که وَسیځې حرام که پکښی آب وی
هجر می وژلو ته تیار دَی که خوله راکړې　هجر به هلاک شی زه به خلاص شم ستا ثواب وی
مرم دَ عشق له لاسه نه دَ مستی په غمزه مرم　کار تیره چاړه کا لاس او زړه خو دَ قصاب وی
هر چه ته ئې ولیدې په تا ئې زړه بای نه کړ　زه وایم سړی ندی هغه به هم دواب وی
نن کانده هر ګوره په آزاد د زړونو مټ کړې　هسی فکر نکړې چه آزار دَ زړه عذاب وی
نور به دَ خپل یار سَرَه څرګند مهر آغاز کړم　څو می به له خپلو له پردَیُو نه حجاب وی
ستا دا بی نظیر جمال چه وَوینم په ده کښ
تر زر سحر خیزیِ ښه خوشحال ته هغه خواب وی

ما چه ستا په جمال سترګی کړې رُنی　کښلی واړه ستا دَ مخ دی ربنې
چه په داد و په فریاد می نه رسیږی　دا دلبری بې پروا دِی که کنې
ګنُدی وِی چه بیا می راشی په منګل کښ　لکه باز دَ زرکی توې کا بڼې
سپنه زنه ئې منه سمرقندی دَه　ګوره څوک به خوږ کا زړه پدا منې
که دِ سپین بارخو کبود کړم په چیچلُو　اوس می نه ګنی هاله مي ګنې
بخته ته که دَ خوشحال سَرَه مدد کړې
دَ رقیب په سَر ئې وَشلوه پنې

---

۱. د جهان په باغ کښ نشته.
۲. خوشحال شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سَرَه مل شي
عشق دَی چه همیش ئې په توبه باندِی یرغل شي

ډیر کاندِی فکرونه دا سړی په ډیر رنگونه
کاشکې دَ چا چاری پدا خپل فکر فیصل شي

څو وایې پندُونه دروِمه اې نصیحت گویه
زه څه هغه نه یم چه و ما وَته اټکل شي

هوبنره رسوایی دم وهَل دَ پارسایی
راشه که ئې گورې چه دا څه دغادغل شي

کار دَ عاشقی څه آسان او سهل ندی
اوس چه پشیمانی کړې دِله دا فکر اول شي

زهد په لاس واخلم چه به نه گورم دلبر ته
خیال ئې دَ زلفینو راته بیا دَ زهد غل شي

زه وایم که تل دَ ښایسته وو ننداره کړم
شرم دَ پیری تر دا منځ را ته خلل شي

تل به په ارمان ارمان مگس موږی لاسونه
یاد ئی چه په زړه دَ شاه دَ لام و بی عسل شي

اور دَ محبت دَی چه ځما په زړه کښې بل شو
گوره پدا اور به اور په څو ځایه نور بل شي

زه په بیلتانه کښې دَ وصال نارې وهمه
څوک چه اوُبه واخلي و پایاب وته ئې زغل شي[1]

کښینمه په طعمه دَ مَین دَ مخ په اور کښې
نور ځایونه پریږده که تنور راته بورجل شي

نه رسی تر یاره هر چه ډیری اندیښنی کا
نوری کیسې پریږده دَ عشق کار په توکل شي

گډ شم په گلشن کښې لَمن ډکه کړم دَ گلو
بیا بې خوده ولاړ شم واړه گل را څخه تل شي

هر چه بد غلیم دَی گرفتار په عاشقی شه
اور ئې پیدا نه ولی دَ ده سینه منقل شي

هونبره دَ خوشحال خټک تقویٰ زهد پرهیز شته
ستا چه توری زلفی په سپین مخ باندِی ولول شي

ما لیدلی دِی په دا سترگو پوهړی[2]
لکه نخښی دَ هر چا غشِی ته بَړی[3]

په زړه څو ځایه وړتوپې ئې روغی
په خوله نر ناحق و هر چا وته زیری

په خندا خندا ئې اوښی څی تر سترگو
لکه چرگه دَ مستی وهی چقړی

په سبا بیگاه ئې فکر نور څه نه وِی
تل ئې ذکر د ذکر دی ولپړی[4]

هیڅ له خپله خویه نه اوړی په عمر
که ئې دَړی په تندی کړې دړی وړی

همیشه سترگی نیولی و خپل ښکار ته
و غوټې وته وار ساز کا[5] لکه لگړی

بړغ ئې ولاړ په درست جهان د بدکاری
سور بیرغ د چټگی پوری په لگړی

په چووه په عطر غرقه سر تر پایه
دَ اجمیر په فلیل دواړه زلفی غوړی

د محل دننه ناستی زربفت پوښې
چوهړی ته ووزی پریوزی په غوشیړی[6]

که ئې پلار نیکه له ځایه بادشاهان وِی
نه د پلار نه د نیکه په شرم اړی

مړ هندو غُندی په سرو لمبو کښې وسوی
چه ئې ولیدی خوشحال دَ اور لوخړی

مخ دِ آئینه دی باندی ندی تر سیری
آه دِ خوار عاشق دی ډار ئې وکړ دَ ډیری

سر تر پایه زیړی زعفرانی جامې اغوستی
راشه توری زلفی فلیل پوری اجمیری

تا وې چه دَ مخ قدر قیمت می پتا څو دی
څو به درته وایم په ما دوه کَونه پیری

زار دَ خوار عاشق دَی چه په شپه دَ جدایی
درسته شپه بې خوابه دَ اسمان ستوری شمیری

تا وَیل ځیر ځیر می مخ ته گوره کُندی موړ شې
زه یَم هغه وړی څه له ما غواړې سیری

---

۱. په ځنو نسخو کښې داسی دی: و پایاب ته ئې اړل شی. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دی.
۲. بد لمنی ښځی.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٤. وله پړ.
٥. و غوټې ته وار ساز کا.
٦. مردار ځای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا سَرَه په سیل دَ گلونو سهیلیَ   هسې نمائی کا لکه بلبل دَ سیری[1]
واړه را څرګندې دِې دَ درست کلې دلبرې   ته ګل دَ نرګس یې نوری ګل دَ ګنډیری
سترګی دِ بلا دِی چه ئې واړوې ملالی   زخم پیدا نه دننه زړُونه ځنځیری
ته چه په ښه حسن جمال تیره تر لیلی یې
ځکه تر مجنون دَ خوشحال ړغ دَی دَ تیری

مزری کله پرهیز کار دَی   خو راغلی په خپل ښکار دی
خوره خوروه له خپلو لیچو   مزری دا کا چه رویدار دَی
چه په توره ترک تازی کا   هغه هر کله کامګار دی
چه اخلاص لری په زړه کښې   هغه واړه ایمان دار دی
چه ئې زړه نه وِی دَ توری   هغه زړُونه څه په کار دی
ننګیالی چه په ننګ راشی   نه په زویه نه په پلار دی
سل دَ ښکار تر تازی ځار شه   کوټګان چه دَ بازار دی
مور دِ نشی باندی بوره   چه میړُونه دَ کار زار دی
څوک چه شته تر شرقه غربه   د تورزنو خدمتګار دی
سر دِ نه غړوِی خوشحاله!
دَ بلا نه چه سردار دی

مخ دی په پلو کښې که څراغ دَی چه بلیږِی   خوله ده چه وَیل کا که شکری دِی تلیږِی
سترګی دی که ورځی که په څو کښې تیر انداز دی   شونډِی دی که غاښ دی که دا لعل دُر ځلیږی
زړه دَی په کوګل کښې که دا کاڼی په سپین زر کښې   قد دَی که شمشاد دَی چه تازه نوی څلیږی
مهر خندا پریږده دَ دلبرو درته وایم   تش خالی کا ته ئې هم په هیڅا نه چلیږی
چا ئې چه په غولی باندِی ښې چیری پل دی   بیا چه ځنې درومې په ځای پاتو شی شلیږی
تا ویشتلی ګوره چه جدا له نوره خلقه   سرې سترګی اوښتی په ژړا ژړا نخولیږی
ستغ لری هم ځوړ لری دَ غره غُندی سینه می   تل باندی دَ اوښیو کاروانونه دِی چلیږی
څه حساب شمار کړې چه په سرګرزی دا ژرنده   څو عالم ئې دَل[2] کړ لا به څو عام دلیږی
لاف به میړه نکا که ئې چیری تر خولې ووت   بیا که نور وَیل کا نور دَ ده بریره کلیږی
هیڅا ئې صفت دَ مخ دَ موتر سَرَه نکړ   سل د سخندان په ورځ و شپه سَرَه للیزی[3]
زه خوشحال ښتون چه په ښتو په پارسی طاق یم
لا می په ښتو ژبه کښې ژبه درغلیږی

ما څه شونډِی غاښ دَ هغه یار ندی ستایلی   راشه که ئې ګورې لعل و دُر می دِی پییلی
هر چه عاشقی کا خوب خندا باندی حرام شیِ   نور عالم به څه کړې ما په ځان دی آزمیلی
ځنی عاشقان هوا هوس کا په وصال کښې   څوک جدا له یاره په آه آه کښې زیړ ځبیښلی
یو مزی ویښته په طریقت کښې لوی حجاب دی   ځکه قلندر بریره بریتونه دِی خریلی
ما پدا جهان کښې بل ستاد ندی لیدلَی   پیر مرشد می عشق دی واړه عشق دی را ښیلی

---

۱. وفف سوی ځای، دَ مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک ّکار او نور شخص استفاده نسی کولای.
۲. یعني ووړ او میده.
۳. لل یعنی ویل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل سړه بنی دِ تر دا یو غزل ځاریږه
نن چه دا پښتو دَه کرلاڼی خوشحال ویلې

ما چه وکوت دَ دنیا خلق مختوری — قابوچی دی واړه ګوری پتاو سیوری
چه ئې څه دَ دنیا سود څه ئې فایده وِی — دَ خپل زړه په یرغ نیسی هغه لوری
خپل ئې لا په بدی پاځی تر پردَیُو — خو دِ خدای دَ بدو نکا دَ چا ستوری
یا دَ لیچو زور پکار دَی یا دَ زرُو — خوار هغه شو چه په دواړه وِی کمزوری
سر تر پایه منافق واړه بد بوی دی — که په سر ئې سپین مندیل دَی لکه اوری[1]
کال په کال چه ورته وګورم نور نشه — دَ لاله دَ زړه په داغ ختلی غوری[2]
د ناپوه بخره ښادی دَ هوښیار غم ده — څوک به وران کا دَ ازل دَ قلم توری
دَ یوه ګوله په خوله دَ بل په زړه کښې — په حساب لکه کهٔ وری[3] شه دوه موری
غل بې غمه ننداره کاندِی خوشحاله
په تهمت تړلی ساد[4] درومی سر توری

ما فراق دَ حبیبانو ژړَوِی — زړه په ما دَ رقیبانو سرَوی
چه سیلاب څما په عقل وکړ هسی چاری — عمارت د ما صَ صبر نَرَوِی
عشق څما په عقل وکړې هسی چاری — چه هلک می په خبره واړَوِی
مه هجران وَی مه دَ ده ترخه غمونه — چه می تل له خوږه عمره مرَوِی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ — دائم مالګی می په سترګو دوړَوِی
په پیغام ئې دَ وصال هسی تازه شم — لکه باد دَ ګل غوټی غوړَوِی
یمه پوخ دَ عشق پکار لکه کَودری — نور می څه دَ غم وَاورته کړَوِی
په لیدوُ پسی ئې مرم سخ دَ هغو دی — چه وَ مخ وته ئې سترګی غړَوِی
که دَ زړه په محبت شِی خوشحال ځوان دی
پدا سپین ویښته ئې خلق زړه وِی

مست دَ هغه مخ یَم چه مخموری لری سترګی — هسِی پرې غوځیږم وایی تورِی لری سترګی
یار می په ښایست کښې بې نظیره بی مانند دی — لا په درست صورت کښې ډیر مشهوری لری سترګی
ډیری کښلی سترګی ما لیدلِی دِی دَ کښلیو — تا غُندِی یَو یَو په ښو پری لری سترګی
سل ځله دِ شیخ ملا صفت ورځنی کاندِی — ښې به ستا تر ورُو سترګو حوری لری سترګی؟
ناست دی لکه ښری[5]رقیبان و خوار عاشق ته — ځکه ستا له مخه هوری دوری لری سترګی
هر چرته چه ته یې هغه لور ته مِی نظر دَی — هر چرته چه زاڼی شاهین هوری لری سترګی
نشته په جهان کښې تل طلب ور پسی کړمه — یو هسی منظور چه نن منظوری لَری سترګی
نه ګوری و چا ته څو پخپل ښایست غره[6] دَه — ګوره دا خیال په څو مغروری لری سترګی
سخ دَی دَ هغه چه خوښ خورم دَ یار په وصل — هر ساعت دَ یار په مخ مسروری لری سترګی

---

١. یعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندی سپین دی.
٢. غور په معنی د پیغور ده.
٣. یعنی پسه.
٤. پاک، سوتره، ایماندار.
٥. سید راحت لیکی، چه ښری هغه لرګی ته وایی، چه د ستون پر سر ئې کښیږدی، او شهتیر پر واچوی مګر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لګیږی. ښری یعنی استازی، مجازا هوښیار.
٦. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې ګورې چه خوشحال په درد و غم کښې
ورځ و شپه بې تا په اوښیو پړُی لری سترګی

مښک افشانه په کاکل یې
عنبر بیزه په سنبل یې!
چه و مخ وَته دی ګورم
په مخ درسته لکه ګل یې
تنګه خوله دِ غنچه ګل ده
په لبانو لکه مل یې
په رفتار کښِ لکه زرکه
په ګفتار لکه بلبل یې
پښتنه یې په بد جهل
ستمګره تر مغل یې
پدا تورُو شهلا سترګو
هم شاهین هم ئې منګل یې
څو خوبیِ دَ جهان دِی
آراسته په واړه کل یې
لکه سبر په چمن کښِ
په قامت په تجمل یې
دَ خوشحال وَ مرګ ته ناسته
په غمزه په تغافل یې!

مار که هر څو پیچ و خم ځِي
خپلی سوړی لَره سم ځِي
دَ غفلت له خوبه ویښ شه
شیرین عمر دم په دم ځی
مرګ به هیڅ سړی پرینږدی
وار په وار به درست عالم ځی
بی دلیله به ځان ورک کا
مسافر چه په تور تم ځی
دَ پښو وار ئې خطا کیږِی
چه قاضی لَره څوک ګرم ځی
که قضا وَته تسلیم شِي
هن پدا له دِله غم ځی
دَ دوږخ دَ اور علاج کا
چه سحر تر سِترګو نم ځی
هغه عمر لکه باد دَی
چه په غم دَ بیش و کم ځی
چه تور مښک دِ حبطه کړل
به کافورو څه ستم ځی
چه نه تول لَری نَه پوله[1]
هغه هر چرته خرم ځی
منډی پرې مږده خوشحاله
که دِ سر لکه قلم ځی

مګر رسم دین آئین هسی لرې
چه دا خوار زړه می غمګین هسی لرې
دا دَ زړونو مینی ورانی پرتې ښې دی
چه تل آس دَ جفا این هسی لرې
عاشقان به لکه مچ ورباندی ګرزی
دواړه لب چه شکرین هسی لرې
څه نسرین[2] دِ دَ سنبل سَرَه دسته کړه
چه دَ تورو زلفوو چین هسی لرې
دا یو ستوری دَ اسمان دی که ټیکه ده
چه ئې یښی په جبین هسی لرې
کله کله به مرهم ورباندِی کښیږدې
که همیش می په زړه خوږین هسی لرې
لکه مخ ځما دَ یار دَی ای باغوانه!
په درست باغ کښِ یَو نسرین هسی لرې
په کوڅه کښِ ئې څه ته ګرزې زاهده
که دا خپل عقل دوربین هسی لرې
میاشت به څه لَره اوس لافی دَ خوبیِ کا
ته دلبره چه مخ سپین هسی لرې
که هر څو ښایسته ډیر لرې کشمیره!
لکه یار یَو نازنین هسی لرې
چه ئې پورته کړې ګلونه تر ښکاره شی
یو پلو دواړه آستین هسی لرې

---

۱. چه نه پول لری نه پوله.
۲. نسترن دِ دَ سنبل سره دسته کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال په حال به چیری ترحم کړې
مستی ته چه زړه سنگین هسی لرې

ملاحت چه صباحت سَرَه آمیز شی — دَ دلبرُو حسن هاله شور انگیز شی
خدای پخپله په ښه مخ باندی مَین دی — خدای ئې واخله چه له کښلیو په پرهیز شی
په زمان به د زاهد خونه اُلجه کا — که د سترگو دَ ترکانو ئې پرې خیز شی
دَ غمزې سمند ئې جوړ کړ و جولان ته — گوره بیا به ئې په چا باندې مهمیز شی
دَ دوږخ لمبې به هم ور ځنی ډار کا — که دا اور می دَ خاطر په حشر تیز شی
دَ عشق بوی می به ولاړ نشی له هډُونو — که هر څو په تورُو خاورو کښ ریز ریز شی
چه گه ناز کا گه عتاب کا کله مهر
دا ئې واړه له خوشحال سَرَه مکیز شی

مه وَی هسی کلی چه دَ چرگو کولمې خورینه — شل خمبې[۱] په کور کښ د نیستۍ له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی — نر ښځی ئې واړه خو تنگې تنگې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی — هر چه بې ننگی کا دَ چا بلې رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښ دَ سودونو کا خبری — یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه — کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدې زرینه
خاندې پروا نکا شرم نلَریی د تیښتې — ډیرې بې شرمۍ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنگ لَرَه چه ورشې نور څه هیڅ نکا بې تیښتی — جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړی برکت نه وِی — شل شِې شول شِې شوم شِې چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانۍ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

نصیحت دَ دانایانو دَکتاب دَی — دَ احمق ځواب هم نه ځواب ځواب دَی
چه عیسی په غرونو تښ له احمقانو — دا تعلیم ئې راته پاتو پدا باب دی
لکه دد دَ صحرا ډیر دِی په هر لوری — په هر ځای دَ احمقانو څه حساب دی
سړی واړه سَرَه سم ندی په عقل — یو آفتاب دَی بل مهتاب دَی بل شهاب دی
یَو په قدر شهنشاه دَی په دنیا کښ — بل دَ دین په مرتبه قطب اقطاب دی
دَ هوښیار چه له نادانه زیست روزگار شی — که ئې گورې دا هم سخت گنده عذاب دی
دا سړی دی چه اغزی دی سر تر پایه — دا سړی دَی چه همه گل گلاب دی
ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډیر دانا نایاب دی

نه دَ عشق مدار یواځې په دیدن دی — پدا کار کښ لا په هورته شنیدن دی
ښه چه شپه دَ جدایۍ خدای آخر کړه — سبا کیږِی اوس دَ صبح دمیدن دی
تل په ستغ په ځوړ دَ اوښیو قاصدان دی — چه طلب ئې دَ دلبرُو دَ دیدن دی
دَ خطا آهو په بوی دَ نافې ښکار شی — راته بس دَ هغو زلفو شمیدن دی
دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک — چه وکښلیو ئې ورکړی دا دَیدن دی
کله کله به آرام د ما دَ زړه شی — که یک لخته ئې زده کړی رمیدن دی
خوند دَ شهدو دَ شکرُو راته هیڅ دی — څو می یاد دَ هغو شونډُو مکیدن دی

---

۱. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور دارُو ور لَره مکوَه طبیبه!
چه خوشحال ور پسی مری هغه دیدن دَی

نفس شیطان دواړه بلا دی را پسی څرګند په غلا دی[۱]
څنی چاری لَرِی پټی څنی چاری ئې ملا دی
دَ هغو جزا سزا کا چه په جهل مبتلا دی
خدای ئې خلاص لَره له عُجبه څوک چه ناست په مصلی دی
دَ دنیا دَ هوا چارِی سر تر پایه ابتلا دی
جاه په چاه شِی وَ هغو ته چه دَ جاه په تولا دی
دَ دنیا ښادیِ واړه که باور کړې وا ویلا دی
اندیښنې ګوره خوشحاله
چرته سری په قلا دی

ناقرار زړُونه قرار شوی د زړه غم ئې تار په تار شوی
دَ هجران غمؤُنه لاړِی بیا دَ وصل دندو کار شوی
هغه لاس چه بې حنا دی بیا حنا سرَه نګار شوی
شانه ورغلی تر زلفو رانځه سترګو سرَه یار شوی
دَ پایلو دَ څړیِ په هر لوری ژر نګهار شوی
په ګنګو دِ زیړِ پړونی په څو وه سرَه خالدار شوی
وار دَ غم دَ ژړا لاړِی وار دَ بوس او د کنار شوی
په عذار دَ مهوشانو بیا کبود کبود پرهار شوی
چه خوشحال ور پسی مرینه
ور ښکاره هغه دیدار شوی

نښتر ستا دَ قد سیالی و نه کړه دنګی اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننګی ننګی
سرَه ښه دَ زړه خوښی کاندی همزولی نه دَ لوی نه د هلک، وی[۲] یار دَ کنګی
په خیال خیال ئې تر پوې بدری[۳] ومه خوره وَ منډیل شملې پریښی سپور دَ جنګی
دَ خوشحال وَیل و هر چا ته ښکاره دی
نه دَ مښکؤ بوی پُټیږِی نه دَ هنګی

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنګونه دَ خپل یار سرَه هم تا زده دا رنګونه
کله کله خواپخوا غاړه غړیَ کله تښته په دوو پښو په غورزنګونه
چه څما سرَه ئې ناسته په پالنګ وه اوس له ما په چرته لاړ په فرسنګونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنګ شِی مینه کا دا هسی چاری آهنګونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی په قسمت دَ خوږو زړونو لهنګونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا زیست، روزګار، شرم، پیغور، ویره ننګونه

---

۱. را پسې په الالا دی.
۲. دِی.
۳. په څنو نسخو کښ بودری لیکلې ده یعنی نوک خوړل او خطا وتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلې | گنُدې اخلې دَ یاغیانو قلنگونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل | څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په لیدو به ئې دَ گور مړی سر هسک کا | که پرې درومی دَ پایلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبری دراز نکا | دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه

زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرځه غنُدې په هسی گړنگونه

نن څما کره میلمه عزیز دَ خدای دی | چه ئې پاس څما په سترگو باندی ځای دی
پخپل ځای باندې قائم دَی لکه قطب | همیشه دَ گم گشته وُو رهنمای دی
چه پرې څه خو توجه دَ فکر وکا | یَو زه څه چه دَ هر چا مشکل کشای دی
چه گذر ئې پدا غولی باندې وشو | سعادت ئې ور سَرَه راوړ همای دی
ما پرې اوس د غلطې کرښه وکښه | پخپل رای می چه منلی دَ ده رای دی
دَ بادشاه څخه ئې مه غواړه چه نشته | هغه گنج لکه په کور کښ دَ گدای دی
تناونه به ئې ورسی تر نمره | لکه زلفی چه ئې سریښې په پای دی
دَ ښه حسن به ئې څوک کاندی ستاینه | چه دَ خپل حسن پخپله خود ستای دی

لکه عمر لارغه[1] رایشی ژر درومی
په هجران ئې دَ خوشحال خټک هاهای دی

نن دَ یار دَ لاسه بیا یو تیر راغلی دی | بد رسا دَ ځان په وړلو خیر راغلی دی
زه چه دو اسپه له عشقه تښم پټیدلم | بیا را پسی گوره گیراگیر راغلی دی
ښه چه پکښې بند شو وَئې مشلوه له زلفو | زړه می لیونی دی په خنځیر راغلی دی
چه ته یې اې عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې | بیا گوره که عقل په تدبیر راغلی دی
څونبره ښایسته یې چه دَ مخ په نندارو دِ | درست وگړی مات شه ما وې پیر راغلی دی
ټول محبوبه راغلې سمن بوئی سیه چشمی | ما وې چه ته راغلې درست کشمیر راغلی دی[2]
څوک که جهان نیسی په لښکرُو هغه ترک می | گښی ځان دَ زړونو په تسخیر راغلی دی
زړونه ئې زخمی کړه چه ئې گوتی په بم کښیښوې | غوړ باسه له بمه اوس په څیر راغلی دی

وچولی چه تر یو کړې ورته نه گورې په مهر
وایه له خوشحاله کوم تقصیر راغلی دی

نادانان پخپلی چاری ښه پوهیږې | دانایان که ئې په چارو اندوهیږی
چه نادان ئې په مخ وخوری هاله پوه شی | گڼه هونبره په خبره نه گروهیږی
کانې بوټې وچ لانده هر څه پر مخ وړی | مشیت لکه دریاب دَي چه بهیږی
چه سړې اوبه ئې کښیوزی په نظر کښ | کله تړی له سړو اوُبو سهیږی
په هغو خوړو پیښ مشې چه ئې نخورې | سړَی هسی په لیدو ورته سوهیږی

که وَیل ئې په هزار رنگه سودمن دِی
دَ خوشحال په وَیل کله څوک گروهیږې

---

١. یعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.
٢. ما وی چه په راغله ئې کشمیر راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ځما په خیلخانه کښې ځونبره غم دی   چه حیران ځمو‌ږ په کار پوری عالم دَی
ناخلف زویه اغزی کړی خپل پلار ته   د خلف زویه گلزار له عمره سم سی
ناقابل زویه دوږخ غُنډی پیدا دی   ښه قابل زویه په خونه کښې ارم دی
ښه فرزند دَ پلار په خونه ځراغ بل شی   بد فرزند دَ پلار په خونه کښې تور تم دی
په لوی والی کښې ئې خوی د دام وَ دد دَی   اوس دَ زویه خوبی هونبره وی چه کم دی
نالایق زویه ننگ نام دَ بابا ورک کا   که ولاړ ئې دَ نیکه دَ پلار علم دی
دَ قابل سَرَه به غم دَ نام و ننگ وِی   ناقابل په غم نیولی دَ شکم دی
چه دا هسی رنگه سپی ځنی پیدا شول
لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دی

نور ځوک نشته لاندی باندِی   واړه دی دَی چه ځه کاندی
دَ ده حکم به نور نشِی   که ژړا کوې که خاندی
دی قادر دَی باندِی ښایی   که کیمیا کا گل د سپاندی
ځو سینې ئې کړې قراری   چه په غم وې ځلبلاندی
ځو ئې بیا وربانِدی پاس کړل   چه پراته وُو تر بل لاندی
خلقې ئې دِی که گورې   سَرَه یو تر بل هړاندی
په لیدو دَ یار مَړې شوې
دَ خوشحال سترگی نغلاندی

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه   تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره ناز کا   کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت   یا دَ لوی دریاب په ځو رنگه موجونه
ځوک به روغ سلامت پرې نړدی په ملک کښې   بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه   چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښې ئې غواړه   اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم   چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه   په چا لونې په اوږیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په ځو کنجونه

نه می زړه په سرداری درست خوشحال دی   نه ځما دَ خیلخانی ځه حال احوال دَی
دَ ختک اُولس په ننگه نه پوهیږِی   کار ئې درست دَ نادیده وو په خصال دی
پښتانه لکه مگس وربانِدی گرزِی   ورته یښې دَ مغل دَ حلوا تال دی
نور ئې واړه تکئې تار په تار خپرې شوې   اوس په منځ کښې یَو کرم دَ ذوالجلال دی
ایمل خان دریا خان واړه خورد بین ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته یَو خوشحال دی

واژگونه شوې همگی دَ دنیا چاری[1]   چه لیدې می هَسی نه دِی واړه لاری
زوی ئې پلار سَرَه کا رُویه دَ غلیم کا   لُوهنِی مور ته لکه بَنِی دِی تیاری

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوهړی[1] پلا وشولې خوږه حلوا خوری | په سید باندِی حلالی دِی مرداری
باوری دَ بادشاهانوُ لکه غله شول | رهزنان ئې په دربار کا ځنی چاری
بلبلان طوطیان حیران په بیابان گرزِی | په کلزار باندِی کارگان کاندِی چیغاری
په وښو دَ عراقیانو ژواک ژوندوُن دَی | راتبونه[2] وهی زویَ دَ حماری
نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا | په هوښیاروُ باندِی راشی شل دشواری
په ځښتنو باندِی حکم کا مریوُنه | تر میرمنوُ تَل وینځِی دِی رویداری
په دوران دَ عالم گیر بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واړه بخرِی لَرِی خواری

و سړِی وته دا خپل عیب وینبته دَی | دَ بل عیب ورته لا کته تر غره دی
پخپل ځان پسندنه نیکه په بل بده | دا مذهب دَ مؤمنانو مذهب نه دی
هنرور یې نیک سیر یې لوړ اختر یې | که بل تا وته تر خپله ځانه ښه دی
چه می یَو ځله اخلاص ور سرَه وشو | یار که سل ځله جفا کا تور لیمه دی
بیا دِ خپل مَیَن د ما له سترگو نه ځی | که په سترگو کښ می څرخ لکه بانړه دی
چه غمونه درته راوړِی سترگی غوړ دَی | چه دِ ځان دَ بل مریَی کا هغه زړه دی
که خواړه خوری که اوبه څښی پدا څه شی | مرده دل که ژوندی وینې شمار په مړه دی
د ما زړه تر کاڼی کلک وُښوی ترې پریووت | تر الماس ئې دَ غمزې غشې تیره دی
که یاران می تر حساب تر شماره تیر دی | په کوگل کښ می زړه یَو دَی دَ یوه دی
دَ سړِی دَ صورت کار دا هسی نه وِی
چه ئې زړه دَ خوشحال یووړ لا نور څه دی

و څراغ ته دَ اورپښتی حال معلوم دی[3] | په دا منځ کښ دَ خبری حاجت کوم دی
یو د بل له حاله نه کاندِی پوښتنه | دَ دې ښهر په عالم کښ بد رسوم دی
یا یک لخُته هغه یار واړه جفا زده | یا له ما سرَه جفا کا بخت می شوم دی
نن چه زه باندِی مَیَن یم په ډیر رنگه | در ئې وښیَم چه کوم دَی څه ئې نوم دی
یَو په حسن بل په دا چه عاشق وژنی | په دا دوه توگه په درست جهان کښ سلوم دی
نندارچی ئې دَ جمال دی نور څه ندی | چه په هر لوری هر ځای خلق هجوم دی
چه گلوُنه دَ بهار باندِی لیدل شِی | دَ بلبلو سیر تل په هغه بوم دی
څه به هر یَوه ته حال وایې خوشحاله
دَ لیمو په حال خبر کله ادوم دی

ورځ په ورځ دَ باغ غنچې دِی چه غوړیږی | دَ بلبلو وری سترگی پرې مړیږی
چه ښه مخ وته نظر کاندی لازم دی | که ئې سترگی وَ بل مخ وَته غړیږی
جگی جگی ماڼی مکوَه پخولا شه | چه پما دَ رقیبانو زړه سریږی
دَ عاشق خاطر په مثل دَ نافې دی | که کالُونه پرې تیریږی نه زړیږی
زه جدا له یاره خوب په شپه و نه کړم | وایې مالگه می په سترگو کښ دوړیږی
روغ عالم خندا خوښی هوا هوس کا | پرهار ژلی په غمونو کښ نړیږی[4]

---

۱. مزدور او خاوری پاکونکی.
۲. راتب هغه مقرری دانې او خوراکې ته وایی چه آس ته یې ورکوی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه په نورو کښ نسته.
۴. ژړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور عالم ئې تار په تار تښتی له غشیو
یو خوشحال دَی چه ئې غشیو ته بړیږی

وایم خلق نه دری   زړه می یوړ یَو مزری
دا خبره چه زه وایم   تر ویښته لا ده نریۍ
چیری نه وی لیونی شم   چه په خوب وینم پری
زه له یاره سَرَه څه یم   دَ یوه مزی مریۍ
چه ئې خوند دَ میوې خوږ وی   هم هغه بوټی کری
ته هم خر ور سَرَه مشه   که څوک خر شی په خری
په کهترو دِ نظر کا   څوک چه غواړی مهتری
بله نه گوری بل مخ ته   تل دَ سترگو کړم ږغری[1]
دَ وروستی پسرلی نرگس دی
دَ خوشحال قدر لَری

وایم له تا ولاړم که په ناسته می ملال یې   کبر لوئی مکړه که هر څو صاحب جمال یې
ولاړم ستا له وره ستا په یادو به مشغول وم   ولاړم له ما نه ځِی دا چه ته می په زړه نهال یې
زه غریب نامرد یم څه و ما وته گواښیږې   قهر کړه هغو ته چه دی سیال دی یا ئې سیال یې
هیڅ گناه می نشته چه می وژنې یا مي ولې   واړه دی مستی ده نه تړلی په وبال یې
خدای خو خبردار دی چه له تا به ئې دریغ نکړم   لږ و ډیر مشتاق ځما دَ سر که یا د مال یې
تل جور ستم کړه هغه نه یم چه زړه بد کړم
سل جور جفا کړه بیا لیمه د خوار خوشحال یې

و ښه مخ وته نظر دَی هر چا کړی   نه دا دود دَی په جهان کښ ما راوړی
زه به هیڅکله له عشقه نه وانوړم   که هر څو راته وَیل کاندی وگړی
ما وَیل چه زړه به نه ورکوَم چا ته   ولی څه کړم چه بد زړه لَرم وووړی
دَ عاشق دَ رښتینیِ نخښه دا دَه   چه په عشق کښ سر حساب کاندِی خسړی
په یو گوټ به ئې دَ عشق دَ میو هیر کړې   که دِ واړه دَ جهان لذت دی نغړی
چه په ښاخ باندی ئې اوړی ژمی گل وِی   خدای ځما په زړه کښ نهال کړ هسی زړی
چه به بیا په څه علاج په لاس کښیوزی
دَ خوشحال خاطر ئې ندی هسی وړی

و مجنون ته دَ لیلا له شونډُو وایَ   لال و دُر یاقوت وَ نورُو وَته ستایَ
دَ مجنون له ودانیِ سَرَه څه کار دَی   هر چه ورانه ویرانی هورې ئې بیایَ
چه به بله اندیښنه کاندی اغیار دی   یار دِ څوک دَی چه د نه ووزی له رایَ
درست جهان دِ تیرې توری درته واخلی   یَو ویښته به دِ کنډَو نکَا بې خدایَ
ما دا هسی دماَغ اوس ندی راوړی   زه دا هسی دماَغی راغلم له ځایَ
وایې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم   زه په کانده مانده نه یم نن ئې نمایَ
دَ دولت شهپر کارگانو څخه نشته   که ئې غواړې خو ئې غواړه له همایَ
ته دَ زړه اَغزی په کوم طبیب وکاږې   چه وکښلی ئې اَغزَی ندی له پایَ

---

۱. ږغول، او ژغورل یوه معنا لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ منصور په حال خبر نه يې خوشحاله
درته چا وې چه دَراز خبری وایَ

ورته گوره ځما یار څه ننداره دي[1] لکه اوږمکی په ستوریو کښ ښکاره دی
څو عاشق په معقوقې باندِی مَین شی هونبره دَی معشوقې ته بیچاره دی
ما وې عشق خو یَو ښه څیز دی خبر نه وم چه دَی لا تر مست هاتی نه خونخواره دی
چه نصیب ئې دَ ښه مخ ننداره نشوه هغه څوک ځما په پوهه آواره دی
غم ځما له دلِه نه درومی بل لور ته ته به وایې چه ځما په اجازه دی
عقل، علم، هنر مه یادَوَه ما ته چه می ولیده مدار ئې ستاره دی
هغه زه یم چه دَ اوښ وری په شا وړم دَ غوایه وری ځما په پشتاره دی
چه علاج ئې په چا نشی څوک ئې څه کا چه په ما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
غم په نورُو یَو ځل وَر یشی بیا تیر شی خو پما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
چه ئې هیڅ دَ ښایسته وُو مینه نه وِی رنگ ئې مه وینې چه نفس اماره دی
دَ ښه مخ ننداره نکا خلوتی شو زاهد ځان ژاړی بې ځایه هیچکاره دی
بادشاهان دِ هم سیالی ور سَرَه نکا:
خوشحال ستا دَ ور مریبو په شماره دی

ولاړم قلندر شوم دا می حال دا می احوال دی مات کچکول په لاس کښ بل می گند دَ دنیا مال دی
وران وگړی گوره په څو قلب کارُونه کاندِی واړه اقبال غواړی ولی لابقا اقبال[2] دی
زه تر هغه ځار شم چه ئې راکړه تر ځان ځاره ځار تر ما هغه چه ځار شوی تر مثقال دی
هیڅ په منځ کښ نشته په خالی دکان غوغا دَه ما چه فهم وکړ واړه وهم خوب و خیال دی
یَو په گور کښ ښخ کا، بل په گور کښ نکا فکر دری ورځی ماتم وی څلورمه ورځ بل حال دی
ما خو لاس په غوږ کړل ځنی تښتم که خلاصیږم خلق پر خواریږی شهوت څه عظیم جنجال دی
نور عالم به څه کړې دَ خپل ځان په خلاصی مټ کړه
لاندِی یې خوشحاله دا یو څه دَ بلا جال دَی

وې مِی که زه درشم ستا تر ځایه خوله به را کړی؟ وَیې سکه هزار سَرَه لَړې چه دا وینا کړی
وې می چه په مخ دِ توری زلفی تور ښامارر دی وَیې تروسکه، څه لَړَه ښامار وته ویسا کړی
وې می چه په کوم توکی به تا وته نزدې شم وَیې چه که سر له تنه بې تیغه جدا کړی
وې می چه په تاسی هر گوره لیونَی یم وَیې چه په دا عقل به لا صورت رسوا کړی
وې می چه ما تا سَرَه خندا په یوه وخت کړه وَیې هغه څوک وُ چه ئې تا سَرَه خندا کړی
وې می چه هر گوره کبریا شوې خدای دِ وینی وَیې چه که کبر کړم ستا څه دَی چه غوغا کړی
وې می چه دَ سپینی زیبا خولې عاشق دِ زه یم وَیې چه خدای څه دا عاشقیِ هم ویړیا کړی
وې می چه له نتی دِ چارگل په پوزه زیب کا وَیې دا خبری کړه هاله که چا په تا کړی
وې می که زه ستا په کوی کښ وَمرم ستا رضا دَه وَیې کشکی خلاص له دردِ سَرَه سپی ځما کړی
وې می چه په څو رنگه خوشحال په تا مَین دَی
وَیې دَ ختک سړِی دَ مینی څه ثنا کړی

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نه وه، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.
۲. د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی یعنی چه پاتیده نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه مې تر پرهار وینې بریږي — که هر څو باندې دارو ږدم نه لړیږي
که فریاد له درده کړم ملامت نه یم — چه پرهار په پرهار وشي خو خوږیږي
همیشه مې دَ یار یاد دَ زړه سبق شو — چه ډیر ډیر ئې یادَوم زړه مې خوږیږي
زړه مې ګل دَ نیلوفر مخ ئې آفتاب دَی — نیلوفر مې و آفتاب وَته کړیږي
دَ خوشحال دَ خوشحالۍ وخت هم دا دَی
چه رباب سرینده جوړ سَرَه غږیږي

هیڅ صفت ئې نه ځائیږي په تحریر کښې — چه دَ زلفو مښک عنبر کړم په نظیر کښې
ستا دَ مخ دَ شونډُو مثل را معلوم شو — لکه نهر دَ جنت شهد په شیر کښې
نه چه خوله دَنه زړه مې هم په خوږ شي — چه دِ نوم دَ شونډُو واخلم په تقریر کښې
ما چه ستا دَ څهرې ښه ننداره وکړه — څوک به ستا په حسن نه وِي په کشمیر کښې
زړه مې ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم — لیونی تړلی ښه دَی په خنځیر کښې
که هوا دَه که سودا دَه پکښې ستا ده — بل خیال فکر مې هیڅ نشته په ضمیر کښې
زه چه ستا په تیر زخمي شوم فراغت شوم — چه عجب دارو دی یښې وه په تیر کښې
لکه بوی دَ یار دَ زلفو دَی عطاره — هسې بوی نشته په مښکو په عبیر کښې
محبت مې هډو و پلو سَرَه مخلوط شو — نا صحانو راته شا کړه په تدبیر کښې
چا به هونبره دَ عشق ګنج را عنایت کړ — که مې نه وَی خپله بخره په تقدیر کښې
دَ خوشحال ویل په نورُو کښې څرګند دی
لکه ږغ دَ ویره ژلی په ګڼ ویر کښې

همیشه مې له ښه مخه ګفتګوی شي — چه په لوښي کښې څه دِي هغه ترې توی شي
دَ بلندۍ په قامت باندِې مَیَن شوم — هر چه لوئي چارې کاندی هغه لوی شي
چا خپل یار په غیر کښې ونیوه خوښې کا — لا د چا ورپسې هسې جست و جستجوی شي
دَ منصور غُندِې به غل دَ خاص و عام شم — که ښکاره مې و عالم ته ګوی مګوی شي
په زړه هونبره پروتې ندی چه ئې شمار شته — اوس ئې چا وته سپړنه موی په موی شي
خارو خس سَرَه ئې څه مهر پیوند دَی — دَ بلبلو مینه تل په رنګ و بوی شي
نه به زهد وِی نه علم نه څه نور څه — که څرګنده مې عالم ته پدا روی شي
ځکه هر کله خوشبوی او معطر دی — دَ صبا ئې چه په چم کښې تګ و پوی شي
دَ ناپوه یاری په مثل دَ ډک جام دَه — له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توی شي
دَ خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
چه ئې تیره درسته شپه په هاى و هوى شي

هر دم تر نقاب لاندی — و عاشق ته شیوه[1] کاندی
تازه اوربل اودلَی — توری زلفی آویزاندی
انګڼ ئې ښایسته کړ — چه راوَوَته دباندی
ځما په مرګ دِ زړه دَی — چه بې دردو سَره خاندِی
څه ظلم څه ستم کړې — چه پلو نیسې دَ وړاندی
څه عجب غزل ئې ووې
آفرین په خوشحال نانِدی

---

١. جلوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي   دَ هغه گناه به څه په زړه کي ډار ځي
ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډې   تر چشمانو دي ځاريږم چه بهار ځي
په هر چين کي ئې دَ ځونړو مښک دَ چين دي   لخلخي ځني توئيږي چه په لار ځي
دَ خپل زړه خبري واړه ويراني کا   يار هغه چه هميشه په زړه دَ يار ځي
جهان ځاي دَ خوښئ ندي وَ ناورين دي   چه طوطا له گلستانه په چيغار ځي
په وار وار چه په دنيا باندي راغلي   عاقبت به ځني واړه وار په وار ځي
که له درده مي خبر ندي وگړي   چه مي سرې ويني تر سترگو په رخسار ځي
دَ هغه طبيب نوم څه اخلې په ژبه   چه بيمار ور لَره رايشي بيمار ځي
که مي بيژني هغه ليونَي زه يم   چه نادان را لَره رايشي هوښيار ځي
دروغجن به هميشه وِي په خزان کښ   دَ رښتينو په مخ هر کله بهار ځي
د رقيب خلل به نه ووزي له ميانه   وخت نيژدې راغي دَ وصل دندو کار ځي
چه محروم ئې دَي له ميو يَو خوشحال دَي
گڼه واړه حريفان ځني سرشار ځي

هره مينه چه په خال په زخه کيږي   هغه واړه دَ ښه مخ له مخه کيږي
زړه[1] دلگير مشه دَ خلقو په جفا کښ   په عاشق دَ رقيبانو رخه کيږي
خاوند خداي دِ سر زنش دَ هغو وکا   چه په حال ئې دَ دردمنو سخه کيږي
غه مرغه به له همايه څه پرواز کا   چه لا اوس ئې تن وجود په پخه کيږي
که هوس کوِي خوشحال هوس ئې نهيل[2] شه
غه هوس چه به بې ستا له مخه کيږي

هر زمان چه فلک مهر بنياد شي   نامرادي د مانې[3] پخپل مراد شي
په هر شام پسي سحر شته نظر وکړه   عاقبت چه څوک عمجن شي بيا به ښاد شي
ساقي نن دَ سر شارئ شراب راکړه   محتسب چه حاضر ندي څه هِداد شي
چه نه مَي نه معشوقه پسرلي رفتن کا   نن ځما له خپله بخته نه فرياد شي
يَو له بله زده کوِي دَ جهان دود دَي   له اوله چه شاگرد شي بيا استاد شي
يار به مخ راته ښکاره کا لکه شمعه   عاقبت[4] به دَ رقيب خورا نامراد شي
يا ډير زر بويه يا بخت بويه يا توره   چه په سپينه بږيره څوک دَ چا داماد شي
دَ ملحد په زړه به نه لگي خبري   که وَيل دِ ورته تل دَ نون و صاد[5] شي
زمانه به ئې پرينږدِي و ثبات ته   په هوا چه دَ حباب غُنډِي پرباد شي
صورتي عمر فاني دَي باقي دا دَي   چه ئې پسله مرگه نوم دَ نيکو ياد شي
عقله ته له عشقه ليري ليري گرزه   مخالف چه سَرَه وريَشي فساد شي
دَ هغه سړي په مرگ ژړا هيڅ مکړه   چه دَ بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شي
په هر ځاي باندِي ئې زړه دَي لکه ژاولي
په خوشحال باندي ئې زړه لکه فولاد شي

۱. ته دلگير مشه.
۲. مايوس، نا اميد، محروم.
۳. نامرادي د نړئ، يا مراد دَ زماني.
٤. عاقبت به د رقيب په سر مراد شي.
٥. نون و صاد يعني نص چه په اسلامي احکامو کښ اساس دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر سړی که رشتیا ګوی وِی — نه دَی مړ که سر ئې ګوی وِی
دَ لویی لافې به نکا — چه په اصل هنر جوی وی
که ئې نغاړې پټ به نشی — په هر ځای چه رنګ و بوی وی
چه خپل یار له ما بیلتون کا — د ما سترګی پسی جوی وی
په بیلتون دَ مَیَنانُو — زړه تر دوو سترګو را توی وی
چه قیمت دَ کالی څونبره — پسی هونبره جستجوی وی
خو جفا کا زه خوشحال شم
یار دِ هر کله بد خوی وِی

هر ناپوه زلموټی څه زده، چه څه دَه دَ عشق بازی — ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازی
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښې بای کړ که باور کړې — په مذهب دَ عاشقانو هم شهید وی هم غازی
که دَ یار به غم کښې وَمری خاصګی ژوندون هغه دَی — که په پښو ئې تندی کښېږدی هم دغه دَه ممتازی
حقیقی سجده هغه دَه چه دَ یار په لور[1] ئې کړې — و کعبې ته چه سجده شی دا سجود دِی مجازی
تورُو زلفو ئې په باد کړه ډیر سرُونه دَ مظلومو — توری سترګی ئې په زړونو کا همیشه ترکتازی
اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سَرَه تیر شه
دا ځما خندا خندا ته بازی مه ګڼه بازی

هغه دم چه دَ یار سره صحبت وی — دَ فرښتو آواز په ما باندی زحمت وی
چه له یار سَرَه باده خورم په خلوت کښې — باده! ستا دِ له غه ځایه نه رخصت وی
ښه یاران چه سَرَه ناست وِی محبت کا — چه اغیار وَر باندِی راشی قیامت وی
تل ګدای په بادشاهانو مَیَن شوی — نه دا کار به له ما خواره نه بدعت وِی
عاشقی می خدای له ځایه خوی خصلت کړه — هم هغه کاندی سړی چه ئې خصلت وی
ستا د شونډُو تر لذت به نه رسیږی — که هر څو می دَ شکرُو زیات لذت وی
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ — ولې دریغه که له عشقه اجازت وی
دَ زنخ دَ څا دَ بند فراغت غواړم — په تنور کښې پراته کله فراغت وی
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یووړ — نه چه کړه او وړه ئې ښه وی ښه صورت وی
ما به سترګی لکه باز درلې اندرتی[2] — که می زده وی چه دَ سترګو بد شدت وی
خوبه مه راځه په ملک ځما دَ سترګو — ګڼه ځان به دی په وینو کښې لت پت وی
شیخ به ولی دَ رندانو عیب نکا — تل له مرد سَرَه نامرد په غم غیرت وی
ستا به زلفو کښې می خوار خاطر ښاد نشو — دا مؤمن په کفرستان کښې څه حرمت وی
مګر واړه جوهری په مرګ تام شول — چه تر دُر به دَ ژلیِ زیات قیمت وی
بل جنت ئې شیخه تا وَته بخښلی
دَ خوشحال دِ هم دَ یار کوڅه جنت وِی

هغه مخ چه ښایسته دَ ننداړو وی[3] — چه ئې وینې دَ هر چا پسی هو هو وی
دَ بلبلو له بلغاک نه دلګیر مشه — هغه ځای چه رنګ و بو وی ګفتګو وی
که هر څو ښایسته ډیر دی ګمان نکړم — چه به بله لکه ته پاکیزه رو وی

---

۱. په لوری کیږی.
۲. پټی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور گیسو پر همگی صورت خپاره کړه چه دِ درست صورت همه دَ مشکو بو وی
زه به سترگی ستا له مخه نه وانخلم مخامخ که تیر انداز راته یو څو وی
قاصدان ځما دَ اوښیو کښته پورته همیشه دَ کښلی مخ په جستجو وی
نن چه ته لمانه ځې زړه می خوشحال کړه یاره ستا وعده به کله دَ راتلو وی
کاتبان به ئې په کومو گوتو کښینه غه خبری چه سوځونکی تر لمبو وی
دَ سحر په بلا ته یاد شې اې چرگه! ستا په برغ دَ عاشق زړه په پرهرو وی
دَ خوشحال خټک له حاله خبر دار شوی
چه په زړه به ئې دَ عشق داغونه څو وی

هغه څه دَی روغ صورت دی چه بهتر تر سلطنت دی
دَ دنیا دولت که ښه وی یَو دولت نه ښه عزت دی
چه ډیر ښه دی تر توقیره یَو عفت بل صداقت دی
چه سړی له غمه خلاص کا هغه څه دَی قناعت دی
په طاعت که ته لوئی کړې حبطه هغه طاعت دی
چه فایده لری بې شماره هغه څه دی، مصلحت دی
په منت چه ورکول کا هغه کله سخاوت دی
چه دوږخ دی په دنیا کښ دَ ناپوه سره صحبت دی
خپل نیت ښه لره خوشحاله
که څه ښه دَی خو ښه نیت دی

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دَی په باطن کښ هر زمان را هویدا دَی
دَ ژوندیو سَرَه گرزی په علم کښ خوار عاشق په معشوقه باندی فدا دی
کښت چه وسیځی باران ور باندی مشه که په خوارو به کرم کړې ساعت دا دی
که ئې غواړم په کوگل کښ مونده نشی زړه می ولاړ دَ ښایسته وو په سودا دی
خدای به امن دَ هر چا له سترگو وکړه یو عجب صحبت دَ مینی ابتدا دی
زه به زار کَوم له دلِه نه له یاره چه په څو په بی پروا باندی شیدا دی
خپله مینه په عاشقِ باندِی سور اور شوه چه پرې سیځی خبر دار باندی خدا دی
گوره څو قرنه کالونه باندِی تیر شوه چه فرهاد په بې ستون کښ لا صدا دی
زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
دَ زړه حال دَ مخ په رنگ پوری پیدا دی

هر سړی چه دَ اخلاص په لاری درومی که هر څو په غرونو درومی نه به نغومی
نومیدی د ښه بادشاه په درگاه نشته هر سړَی چه خدمت کا نتیجه مومی
د ما زړه دا ټول دلبرو تر میان ورک شو نوم دَ کوم یوې آخلم چه څه نومی
ښه چه زه په عاشقیَ کښ شهید شوم پدا لاری کښ څه لږ ندی لړومی
ما دَ سویو ښکار کاوه هوسیَ می ښکار کړه د ما رزق به کله تله دَ بل تر کومی
نور دِ صافی پیالې خوری نصیب ئې غم دی
که خوشحال په درد و دوک کښ پیالې شومی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه یار چه له ما لیری په هواد[1] دی — همیشه راته حاضر دَ زړه په یاد دَی
دَ وصال خوښی ئې هم لا هونبره نده — چه می زړه دَ ده له خیاله سَرَه ښاد دی
بیهوده له یاره زار کوَم وَ چا ته — دَ خپل یار له جوره چا موندیې داد دی
پما واړه چارې وکړې آشنایيې — په ناحق می له بیلتونه نه فریاد دی
چه می هیڅ اثر دَ آه وربانديِ نشی — دا ناترس خاطر ئې کاڼی که فولاد دی
دَ خطا هوسۍ په بوی دَ نافې ښکار شِی — راته بس دَ هغو زلفو بوی مراد دی
ته چه ما وته ارشاد کوې په عشق کښې — کله غوږ دَ عاشقانو په ارشاد دی
چه په هیڅ توکی د ما له زړه نه نه ځي — دَ خپل یار دَ مینی څه محکم بنیاد دی
یو زمان ورځنی خلاص نه یم په عمر — په ما خوار بانديِ دَ عشق جور معتاد دی
څه عجب ښه بوی راځي دَ یار له لوریه — نن ځما دَ زړه دمه دَ صبا باد دی
تل گریوان په اوښیو لوند ساړه آهُونه
چه خوشحال مَین کیده دا ئې هِداد دی

هر خاطر چه نا قرار شِی — قراری ئې په دیدار شی
چه خپل زړه و چا ته ورکا — هغه څه په خواری خوار شی
هسِی سیند لَرم په سترگو — چه جمنا ورته رودبار شی
یَو څه راز لَرم په زړه کښې — هیڅوک نشته چه راز دار شی
هسی ژاړم له بیلتونه — چه غلیم را سَرَه یار شی
زه هم عار لَرم له خلقه — له دَ خلقو له ما عار شی
واویلا علاج ئې څه کړم — پرهارُونه په پرهار شی
هونبره ډیر پیران شیخان دِی — نشته یَو چه مدد گار شی
په بیلتون دَ خندا مخو
دَ خوشحال ژړا آزار شِی

هی هی توبه لتانه ستا له خویه بویه تښَی — د ما خاطر دِ وریت کړ لکه سیخ په لمبو یښَی
له سترگو ورځیو زلفو له ښو به دی ځان څه وړم — دَ مخ سپایان دِ هسی راته جوړ لښکر زه گُښَی[2]
د ما په بخره نیاز دی چه عاشق یم زه به نیاز کړم — دَ ناز اسباب می واړه معشوقې وته پریښَی
په مخ دَ مهوشانو چه څه خال و خط لیده شی — بلا دَ ځان دَ زړه دی که ئې گورې گُښی گُښَی
عاشق په اندیښنو کښې دَ تازی غُندی نس نغښتی — غافل په بې غمی کښې دَ سنهِه غُندی بد غوښَی
بد خواه دِ په قصد کړې دَه خوشحاله ملا محکمه
څه ویره څه اندوه کړې ته هم ورونه یې چابلښَی

هر چرته چه ته کښینې هغه ځای دَ گلو باغ شِی — چه درومې په چمن کښې دَ لاله سینه داغ شِی
چه باد دِ توری زلفی په سپین مخ کاندی پریشانی — دَ مښکو دَ عنبرو بوی پریشان په هر دماغ شِی
په زلفو کښې دِ ورک د ما زړگی شو مخ څرگند کړه — دَ ورک کالی غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شِی
چه ما مزه موندلې ستا دَ شونډو دروغجن یم — که دا مزه به هم مونده دَ میو په ایاغ شِی
پیغام ځما اې باده تر شیدا بلبلو ورو‌ړه — لا شک چه پیدا باغ کښې دَگل بوی دگل سراغ شِی
یَو دم دَ خوار خوشحال سَرَه ته هم فراغت کښېنه

۱. هیواد.
۲. زه کښې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه زړه ئې له دیو ډیرو اندیښنو څه خو فراغ شي

هوسۍ سترګی لب شکری[1]
په غاښو یی مرغلری
تا به ستایم په څو رنګه
ستا ثنا دَ مخ دلبری
چه جمال وَته دِ ګورم
حیرانیږَم سمنبری
خوی دِ نن را سَرَه نور دَی
دَم واهَه نشِی له ویری
ذکر ستا دَ تنګی خولی دَی
رنګینه پری پیکری
زړه چه ستا سَرَه یاری کړِی
سلامت به اوسِی چری[2]
شور دِ ګډ کړ په وګړِی
صبر وړُونیِ شور و شری
صبر وړې چه له تا دور شِی
طربناکیِ ناز پروری
ظاهر نن له تا جدا یم
عینِ ما ته برابری
قامت سَم لرې تر سرو
کج کلاهی قد عرعری
لیرِی مه درومه له ما نه
مخ په ما کړه مخ قمری
نور به ستا له وره نه ځم
وینا دا ده پرده دری
هر چه ستا رضا هغه کړِی
خوشحال وَینوې په غوری

یا ما زده یا می سترګو چه نن شپه را باندِی تیر دی
یا ما زده یا هغو زده چه وهلی په شمشیر دی
دارو ئې د درد مکړه نه ئې روغ دَ رغیدو دی
چه خود په زړه داړلی دَ خوبا دَ چشمو شیر دی
له درده نه خلاصیږم چه طبیب پسی طلب کړم
ګڼه هیڅ کمی ئې نشته طبیبان په جهان ډیر شی
عاشق دِ لا دوخته خپله زیرمه دَ کفن کا
چه تور باڼه ئې غشی و کشتن ورته دلیر دی
عاشق وته ښکاریږِی لکه مخ په آئینه کښی
دَ شاه دَ جمال نخښی که تر زر نشقَ تیر دی
څه ته و ما ته وایې اې ناصحه چه عشق هیر کړه
چه بې دَ عشق له کاره می نور ټول کارونه هیر دی
خوشحال ختک چه بیا مونده لذت دَ یار دَ شونډُو
و ده وته نور واړه دَ جهان جواړه ګڼهیر دی

یا خو مکړه لیونی سَرَه یاری
یا دَ ګند د پهوړیَ[3] کړه تیاری
چه په نور څه ئې حساب ګڼی هغه زده
زه بې یاره عمر کل ګڼم خواری
چه دَ یار دَ راغلو زیری په ما وکا
تر هغه سړِی به زه شم بلهاری[4]
په خرام کښی د هوسۍ علامت ګوره
دَګزار وار ئې خطا کړ دَ ښکاری
ځما حال به و هغه وته معلوم وِی
چه تمامه شپه بیدار ستورِی شماری
خدای دِ تا په جهان تل لَرِی اې باده
چه ځما دَ یار تر منځ کړې ریباری
معطر دَ شاه دَ زلفو نه را درومی
ستا له بویه نافه ځار شه تاتاری
چه وعده دَ یار دَ وصل نیژدې کیږی
دَ عاشق له زړه نه درومی قراری
که ئی ستا د وروځیو خال په نظر کښیووت
دَ خوشحال شِی نور له غمه ویزاری

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښی نسته.
٢. زړه چی ستا سَرَه یاری کړم   سلامت به اوسم چرِ.
٣. پهوړیَ یا پوهړیَ یعنی بوریا.
٤. محشی ورته قربانی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار ځما کړَه دنَنه   زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندې پیښ دَی   دروِمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری   اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې   گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِې پیښ دَی   دَ اختر په ورځ خیرنه

خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځي له غمجنه!

یَو قدم چه په خلاف دَ نفس روان شی   په هغه زمان ولی هغه انسان شی
چه دَ نس په حکم درومی هغه خوار وِی   سړی توب ور ځخه مه غواړه شیطان شی
دا سړی چه فرښته دی هم شیطان دَی   که سړی و خپل عمل ته نگران شی
یو په بد عمل کښ ځي تحت الثرای ته   بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شی
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دی   دا سړی دی چه په عقل کښ ددان شی
دا خونونه په ټوپک په توره نشی   دا خونونه چه دَ خلقو په زبان شی
تربیت که دَ باغوان له لاسه مومی   په هر ځای باندې گلونه دَ بوستان شی
هوا ستا د سَرَه چه کښینی یَو څو ورځی   دَ هغه هنر په ده کښ نمایان شی
دَ نیکانو په صحبت کښ به ښه کیږِی   اولیا له اولیا نه را عیان شی
چه مغلو سَرَه کښیناسته مغل شه   دَ افغان سَرَه که کښینی نور افغان شی

دَ خوشحال سَرَه که کښینی یَو څو کاله
دا دَ غره خټک به واړه شاعران شِی

یا په تخت باندِې بادشاه وَی   یا درویش دَ خانقاه وَی
چه په لار دِی هغه ډیر دِی   یَو څو ما غُندی گمراه وَی
زه هر دم په بسم الله یَم   که یاران په بسم الله وَی
چه ئې کار دَ میړه نه دی   هغه نه وَی میړه داه[1] وَی
په شماره می زویه ورک دِی   که یَو څو پکښې واه واه وَی
غاړی غرُونه ځنی ډک دی   سر انجام که دَ سپاه وَی
ابلقی په کار کښ هیڅ وی   یا درست سپین وَی یا سیاه وَی
توره شپه دَه دَ غمونو   دَ ښادیِ صبح گاه وَی

په خوشحال به ئې بد نه وی
که ئې څوک په حال آگاه وَی

لمړی ټوک بشپړ سو

۱. محشی ورته وینځه کښلی دی، یعنی خدمتگار.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library